

Møte torsdag den 8. desember 2011 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 31):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Innst. 97 L (2011–2012), jf. Prop. 9 L (2011–2012))
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (Innst. 89 L (2011–2012))
3. Innstilling fra Stortingets presidentskap om forskrift om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (Innst. 90 S (2011–2012))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012))
5. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Kulturdepartementet (Innst. 93 S (2011–2012), jf. Prop. 22 S (2011–2012) kap. 310)
6. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Fiskeri- og kystdepartementet (Innst. 96 S (2011–2012), jf. Prop. 23 S (2011–2012), kap. 1020, 1021 og 1022)
7. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 94 S (2011–2012), jf. Prop. 24 S (2011–2012) unntatt kap. 231)
8. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (Innst. 95 S (2011–2012), jf. Prop. 30 S (2011–2012) kap. 1590)
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i offentlig-lova (Lovvedtak 18 (2011–2012), jf. Innst. 66 L (2011–2012) og Prop. 125 L (2010–2011))
10. Stortingets vedtak til lov om pågriping og overlevering til og fra Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) (Lovvedtak 19 (2011–2012), jf. Innst. 68 L (2011–2012) og Prop. 137 LS (2010–2011))
11. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (Lovvedtak 20 (2011–2012), jf. Innst. 81 L (2011–2012) og Prop. 7 L (2011–2012))
12. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.)

(Lovvedtak 21 (2011–2012), jf. Innst. 78 L (2011–2012) og Prop. 138 L (2010–2011))

13. Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven m.m. (høring av barn mv.) (Lovvedtak 22 (2011–2012), jf. Innst. 74 L (2011–2012) og Prop. 141 L (2010–2011))
14. Stortingets vedtak til midlertidig lov om endring i pengespiloven (gave til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité) (Lovvedtak 23 (2011–2012), jf. Innst. 79 L (2011–2012) og Prop. 15 L (2011–2012))
15. Referat

Presidenten: Representantene Erna Solberg, Ivar Kristiansen og Geir Pollestad, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Rogaland fylke, Tina Bru, har nå tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra representanten Rigmor Andersen Eide om permisjon i dagene 8. og 9. desember for å delta i Nordisk Råds presidium i Reykjavik
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om at den innvilgede permisjon for representanten Torstein Rudihagen i tiden fra og med 5. desember til og med 9. desember endres til sykepermisjon fra og med 8. desember og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentantene, for Møre og Romsdal fylke Steinar Reiten og for Oppland fylke Espen Granberg Johnsen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Steinar Reiten og Espen Granberg Johnsen er til stede og vil ta sete.

Representanten Ib Thomsen vil framsette et representantforslag.

Ib Thomsen (FrP) [10:01:39]: På vegne av stortingsrepresentantene Solveig Horne, Øyvind Korsberg og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om en omstrukturering av Norsk kulturråd.

Presidenten: Representanten Frank Bakke-Jensen vil også framsette et representantforslag.

Frank Bakke-Jensen (H) [10:02:11]: På vegne av stortingsrepresentantene Ivar Kristiansen, Elisabeth Aspaaker og meg selv vil jeg framsette et forslag om økt tilgang til fersk fisk for norsk landindustri og forbrukere.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Presidenten vil foreslå at sakene nr. 1–3 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:02:58]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Innst. 97 L (2011–2012), jf. Prop. 9 L (2011–2012))

Sak nr. 2 [10:03:15]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (Innst. 89 L (2011–2012))

Sak nr. 3 [10:03:25]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om forskrift om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (Innst. 90 S (2011–2012))

Stortingspresident Dag Terje Andersen [10:03:55]:

President! Stortingets presidentskap legger i dag fram tre innstillinger om stortingsrepresentantenes og regjeringsmedlemmenes pensjon og godtgjørelser. Det foreslås helt nye pensjonsordninger for både stortingsrepresentantene og regjeringsmedlemmene, basert på samme prinsipper som alderspensjon i folketrygden. Også regelverket for stortingsrepresentantenes godtgjørelser foreslås revidert. Disse reglene henger så nært sammen at presidentskapet har vurdert det som hensiktsmessig å behandle de tre innstillingene samlet.

Presidentskapet har lenge ment at de økonomiske ordningene for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i størst mulig grad bør være i samsvar med det som ellers gjelder i samfunnet, med mindre helt spesielle forhold tilsier at de bør ha særlig tilpassede ordninger.

For presidentskapet har det derfor vært et sentralt poeng å få på plass en pensjonsordning for stortings- og regjeringsspolitikere som er på linje med det andre har gjennom folketrygden eller tjenstepensjon, og et system for godtgjørelse og dekning av reiseutgifter osv. som er på linje med det som gjelder for arbeidstakere i offentlig sektor.

Stortingets presidentskap har lenge hatt som målsetting å revidere reglene om stortingsrepresentantenes pensjon. Dette ble aktualisert i forbindelse med arbeidet med modernisert alderspensjon i folketrygden. Den 8. mars 2007 nedsatte det daværende presidentskapet et utvalg ledet av fylkesmann Sigbjørn Johnsen som skulle

«fremlegge forslag til ny pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, parallelt med innføringen av en ny folketrygdmodell og sett i sammenheng med de regulære tjenstepensjonsordninger for statsansatte».

Pensjonsutvalget la fram sin utredning til presidentskapet 9. juni 2009. Dette var for sent til at Stortinget rakk å behandle og vedta en ny pensjonslov innen utløpet av forrige valgperiode.

Det daværende presidentskapet så det likevel som viktig at de nye pensjonsreglene kunne gis virkning for nye representanter fra og med 1. oktober 2009. Presidentskapet fremmet derfor forslag om et uttrykkelig lovforbehold i stortingspensjonsloven § 12, som lyder:

«For dem som ikke har opparbeidet rettigheter etter denne lov før 1. oktober 2009, skal ny lov om pensjonsrettigheter for stortingsrepresentanter kunne gjøres gjeldende fra nevnte dato.»

Stortinget tok imidlertid ikke stilling til når de nye pensjonsreglene skulle iverksettes for regjeringsmedlemmer eller for representanter som hadde opptjent pensjonsrettigheter før 1. oktober 2009. Dette har gitt opphav til uklarhet om Stortingets intensjoner når det gjelder tidspunkt for iverksettelse av de nye pensjonsreglene.

Etter valget i 2009 tok det nye presidentskapet straks opp arbeidet med pensjonsordningene. Presidentskapet la opp til at Stortinget skulle be regjeringen fremme forslag til ny lovgivning om pensjonsordninger basert på de retningslinjene som Stortinget og Pensjonsutvalget hadde gitt. Stortinget fattet vedtak om dette 10. desember 2009.

Regjeringen har fulgt opp Stortingets anmodningsvedtak i to trinn. I Prop. 19 L for 2010–2011 fremmet regjeringen forslag om tilpasninger av gjeldende pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder til modernisert folketrygd fra 1. januar 2011. Det ble også foreslått nye, fullstendige pensjonsordninger for høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor. Dette ble vedtatt ved lov av 17. desember 2010.

Men det var først nå i høst at regjeringen fulgte opp den delen av Stortingets anmodning som gikk på nye pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer. Fra Stortinget fattet sitt anmodningsvedtak 10. desember 2009, gikk det altså nesten to år til regjeringen fremmet sitt lovforslag i Prop. 9 L for 2011–2012. Det er lang saksbehandlingstid.

Jeg vil understreke at presidentskapet hele tiden har hatt som klar forutsetning at de nye pensjonsreglene skulle iverksettes så tidlig som mulig, i tråd med Pensjonsutvalgets intensjon. Dette har også vært kommunisert til regjeringen i flere møter og ved annen kontakt mellom regjeringen og presidentskapet.

Regjeringen har forespurt Justisdepartementets lovavdeling om det vil være i strid med Grunnloven å gi de nye reglene virkning fra høsten 2009. Lovavdelingen har konkludert med at lovforbeholdet fra juni 2009 innebærer at de nye reglene kan gis virkning fra 1. oktober 2009 for representanter som da ikke hadde opptjent rettigheter etter den gjeldende pensjonsordningen. Men det vil innebære grunnlovsstridig tilbakevirkning å gi de nye reglene virkning fra da av for statsråder og representanter med tidligere opptjening.

Presidentskapet har tatt Lovavdelingens grunnlovsvurdering til etterretning. Presidentskapet går likevel inn for å iverksette de nye reglene så tidlig som mulig, uten å komme i konflikt med Grunnloven. Presidentskapet foreslår at loven trer i kraft 1. januar 2012, men for dem som omfattes av lovforbeholdet fra juni 2009, vil reglene gis virkning allerede fra 1. oktober 2009. Det samme gjelder

for statsråder som ikke har opparbeidet rettigheter etter gjeldende regler når den nye loven trer i kraft.

For de resterende representantene og statsrådene innebærer den forsinkede iverksettingen at de tjener opp pensjonsrettigheter etter den gamle ordningen fram til den nye loven trer i kraft. Det er ikke gitt at alle vil tjene på det, men for mange – og særlig for statsrådene, som har en spesielt gunstig pensjonsordning – innebærer det at de får en høyere pensjon enn de ville ha fått etter den nye ordningen. Det er uheldig, og det har ikke vært Stortingets eller presidentskapets intensjon.

Likevel er det viktige i denne saken ikke at noen i en overgangsperiode fortsetter opptjening etter gamle regler, men at man opphever to særlige pensjonsordninger for politikere som har vært oppfattet som urimelig gode, og at vi for framtiden får en pensjonsordning basert på samme prinsipper som alderspensjonen i folketrygden. Med denne reformen vil man gå fra et ualminnelig godt pensjonssystem til et alminnelig godt pensjonssystem, også for politikere.

I den nye pensjonsordningen gis det opptjening for alle år som stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem lik prinsippet om alleårsopptjening i folketrygden. Den opptjente pensjonen tilføres en pensjonsbeholdning, som kan tas ut fleksibelt fra 62 til 75 år. Jo lenger man venter med å ta ut pensjonen, desto større vil den årlige pensjonsutbetalingen bli. Den nye pensjonen skal beregnes som en nettoppensjon, dvs. at den kommer i tillegg til annen pensjon man har opptjent. På samme måte som i folketrygden skal pensjonen levealderjusteres ved uttak og reguleres årlig i tråd med den alminnelige lønnsveksten.

Det har vært en forutsetning at de som har opparbeidet rettigheter etter de gamle pensjonsreglene, skal beholde disse fullt ut. Dette er også lagt til grunn i den nye loven.

Den nye pensjonsordningen innebærer generelt sett en innstramming. Det har ikke vært aktuelt for presidentskapet å foreslå å kompensere bortfallet av den gamle pensjonsordningen i form av økte godtgjørelser.

Når det gjelder forslagene om ny lov og forskrift om godtgjørelse for stortingsrepresentanter, har også dette sin bakgrunn i arbeidet med ny pensjonsordning for stortingsrepresentantene. I forbindelse med Pensjonsutvalgets innstilling, som også inneholdt forslag til nye regler om etterlønn mv., signaliserte presidentskapet at det selv ville ta initiativ til å gjennomgå dagens ordninger med etterlønn og ventelønn.

Presidentskapet foreslår en helt ny lov om godtgjørelse for stortingsrepresentanter og en utfyllende forskrift til loven. Det foreslås at begge regelverk trer i kraft 1. januar 2012, samtidig som den nye pensjonsloven.

I hovedsak vil de gjeldende reglene om godtgjørelse og utgiftsdekning videreføres, med noen viktige endringer. For det første endres de nåværende ordningene med etterlønn og ventegodtgjørelse. Det innføres rett til fratredelsesyttelse i inntil tre måneder på samme nivå som godtgjørelsen, og deretter kan man søke om etterlønn med to tredjedeler av godtgjørelsen i inntil tolv måneder. Begge ytelsene bortfaller hvis man tar fast arbeid eller tar ut full pensjon, og avkortes krone for krone mot annen lønns-

og næringsinntekt, pensjon o.l. For disse to ordningene er presidentskapets forslag strammere enn forslaget fra Johnsen-utvalget. Presidentskapet foreslår også å endre regjeringens etterlønnssordning, slik at regjeringsmedlemmer som går tilbake til Stortinget, ikke mottar etterlønn fra regjeringen mens de mottar godtgjørelse fra Stortinget.

For det andre foreslås det å fjerne den særlige diettordningen for stortingsrepresentanter. Representantene mottar i dag diettenger for 330 dager i året. Dette kan bli oppfattet som om representantene har «dobbel diett», f.eks. når de er på tjenestereise og mottar diett i forbindelse med den, i tillegg til den dietten de mottar hver dag. Presidentskapet går derfor inn for å stramme inn diettordningen, slik at representantene ikke lenger får utbetalt diett uavhengig av om de oppholder seg borte fra egen bolig. For å kompensere for noe av bortfallet av disse pengene legges den tidligere lave diettsatsen inn som en del av den faste godtgjørelsen for alle representanter. De som pendler til Oslo og oppholder seg på hybel, får heretter utbetalt diett etter påkrav, ut fra faktisk opphold i pendlerbolig.

En sentral målsetting for presidentskapet i arbeidet med nye pensjons- og godtgjørelsesregler har vært at representantene og statsrådene i størst mulig grad skal ha økonomiske ordninger som er i tråd med det som gjelder ellers i samfunnet. Med det nye regelverket som legges fram i dag, er jeg trygg på at vi har fått ryddet opp i de spesielt gunstige ordningene som av mange har vært oppfattet som urimelige, og at vi har fått et langt bedre grunnlag for en forsvarlig og rettferdig forvaltning av våre økonomiske ordninger.

Til slutt vil jeg takke for et godt tverrpolitisk samarbeid, både i presidentskapet og med de parlamentariske lederne, i den omfattende forberedelsen av denne saken.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:14:32]: La meg få lov til å starte der forrige taler avsluttet og takke for et godt samarbeid i presidentskapet og et godt engasjement blant dem som har sitt virke her i Stortinget, i denne salen. Det har ført til at vi har kommet fram til en rimelig enstemmig konklusjon.

I hovedsak slutter jeg meg til det som stortingspresidenten har sagt i denne saken, men jeg har behov for å knytte noen kommentarer til de særmerknadene vi har i sak nr. 1.

Det er ikke tvil om at regjeringen har brukt svært lang tid på denne saken. Årsaken til det er vel at dette er vanskelige juridiske spørsmål som trenger gode avklaringer. Men det gjør at når vi får saken fra regjeringen i november, har vi svært kort tid til vi skal behandle den i denne salen. Vi får ikke den nødvendige tiden vi trenger for bl.a. å kunne innhente andre juridiske betraktninger rundt disse spørsmålene. Det gjør at det har vært nødvendig for oss å få inn noen merknader i så måte. Vi viser til at loven foreslås satt i kraft 1. januar 2012. Da forutsetter vi at det ikke er i strid med Grunnloven og gjeldende lovverk. Vi vil også peke på at ved ikrafttredelse 1. oktober 2013 – altså ved starten av en ny stortingsperiode – ville en nok helt klart ha gått klar av det. Det er altså spørsmål vi ikke har fått nødvendig tid til å gå inn på.

Så er det også sånn at det har vært skrevet og sagt veldig mye om dette mange steder, ikke minst i media. Jeg har bare lyst til å vise til Dagens Næringsliv fredag 21. oktober, der Høyres Per-Kristian Foss uttaler seg. Avisen skriver:

«Høyres Per-Kristian Foss mener saken nå må løses ved at den nye pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og statsråder får virkningsdato fra 1. januar 2011.»

Da er det interessant å registrere at også Høyre nå støtter forslaget om 1. januar 2012. Jeg forventer jo – og ser med glede fram til – at Høyre skal redegjøre for hvorfor man i løpet av den siste måneden har endret standpunkt. Jeg regner med at Høyre tar ordet i denne debatten og redegjør for det.

Til slutt: Alle er vel enige om at det er behov for å gjøre endringer i pensjonsordningen. Ved å gjøre endringer i pensjonsordningen gjør man også endringer i den samlede godtgjørelsen til stortingsrepresentanter, en godtgjørelse som består av ordinær godtgjørelse og pensjon. Man endrer altså ganske betydelig ett element, uten at man gjør noe med det andre. Hadde det vært gjort andre steder i samfunnet, tror jeg det hadde vakt betydelig debatt og ikke blitt godtatt. Men dette med godtgjørelse er jo et spørsmål Stortinget kan komme tilbake til ved en senere anledning i og med at Stortinget også fastsetter sine egne godtgjørelser.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:19:03]: Eg vil òg begynne med å gi presidentskapet ros, kanskje særleg stortingspresidenten, for arbeidet med å gjere endringar i ordningane for stortingsrepresentantar – ikkje minst å leggje til grunn det krystallklare, at dei skal vere i tråd med det andre grupper i samfunnet har, og som folk flest dermed vil oppfatte som rimelege. Det er etter mi oppfatning eit ganske viktig arbeid som vert gjort no, og som vil gi ein heilt annan legitimitet for dei godtgjerslene, pensjonane og andre ordningane som vi som stortingsrepresentantar har.

Eg har teikna meg til sak nr. 1, og så vil representanten Chaudhry gå igjennom nokre punkt i dei andre sakene etterpå.

Det er positivt at vi no omsider gjer om på pensjonsordningane for stortingsrepresentantar. Stortingsrepresentantar har altfor lenge hatt ein gullpensjon som ikkje stod i noko rimeleg forhold til andre pensjonsordningar i samfunnet. SV har gjentekne gonger, over mange år, foreslått å endre dei – avskaffe dei og innføre ei anna ordning. Vi har vorte nedstemte her i salen mange gonger, til dels med raljering frå talarstolen. No er det omsider eit samrøystes storting som går inn for å gjere dette. Det er veldig bra.

Men det er etter mi oppfatning òg heilt feil å gjere det med verknad frå 1. januar 2012 og ikkje – som alle har trudd ein skulle gjere – med verknad frå inngangen av denne stortingsperioden, oktober 2009.

Det er tre sentrale grunnar til det: For det første er intensjonen i Stortingets vedtak om omgjerding av pensjonsordninga for stortingsrepresentantar heilt krystallklar. Det skulle gjerast frå inngangen av perioden, hausten 2009. Det er omtala i Johnsen-utvalget, i innstillinga frå presidentskapet den gongen, ja, saksordføraren for saka

den gongen, som no er medlem i presidentskapet – representanten Korsberg – sa frå Stortingets talarstol:

«Stortinget vedtok i vår en ny pensjonsordning som skal gjøres gjeldende for nye representanter fra og med innværende høst.»

Det sa han altså frå Stortingets talarstol ved behandlinga av saka den 10. desember 2009. Den same informasjonen vert lagd ut på Stortingets nettside og vert kommunisert offentleg. Der kan ein lese:

«Ny ordning er forutsatt innført for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer med virkning fra høsten 2009.»

Så vi veit kva vi gjer: Det er kommunisert offentleg, det vert sagt her frå talarstolen, det står i innstillinga.

For det andre meiner eg det er heilt feil at vi no skal ha ein periode på over to år, der stortingsrepresentantar som sit ved sida av kvarandre her i salen, får ulik opptening. Det som alle forstår er rimeleg, er at viss du har sete tolv år på Stortinget, får du ei opptening for tolv år, og viss du har sete i fire år, så får du for fire år. Men no kjem vi i den situasjonen at f.eks. akkurat den dagen i dag opptener representanten Andersen og representanten Pedersen, eller representanten Solhjell og representanten Thorkildsen, ulik pensjon for denne tida, ikkje ut frå at den eine gjer ein betre jobb enn den andre, eller at vi jobbar meir, men berre ut frå at den eine har sete lenger på Stortinget enn den andre – før. Og det er heilt urimeleg. Det er eit heilt ukjent prinsipp i pensjonssystemet at ein skal ha høgare pensjon fordi ein har vore lenger i ei stilling, eller tene opp for det konkrete året den konkrete dagen. Det er heilt urimeleg at vi skal ha stortingsrepresentantar med ulik pensjonsopptening, berre som ei rein premiering for å ha sete i fleire stortingsperiodar før – altså oppteninga for denne perioden. Så det vert feil med den ulike oppteninga.

Forholdet til Grunnlova er ekstremt viktig, og eg har nøyse lese regjeringas brev, der ein gjer greie for Justisdepartementets lovavdelings vurdering av forholdet til Grunnlova. Dei er vår kanskje fremste kompetanse på det spørsmålet. Eg har sjølv vore i ein situasjon der eg har gjort meg nytte av den kompetansen og dei vurderingane. Eg veit at det alltid er viktig rettleiing. Eg veit at dei ofte har rett, og av og til ikkje. Men det er rettleiing og råd til landets nasjonalforsamling, indirekte frå regjeringa.

Grunnlovas vedtak om tilbakeverkande kraft er veldig viktig for å beskytte vanlege menneske mot det ein kanskje kan oppfatte som overgrep, nemleg dersom nasjonalforsamlinga vedtek noko som dei ikkje er ein del av – eller vert som ein uskuldig tredjepart, og at ting som har skjedd før, får konsekvensar for dei. Men det kan umogleg vere sånn at Grunnlovas ånd er å beskytte stortingsrepresentantar mot konsekvensane av våre eigne vedtak, iallfall ikkje når vi heilt openbert der og då har skjont kva vi vedtek, seier det herfrå og skriv det i ei innstilling. Så eg meiner at det er nøydt til å vere ei feil forståing, og at den riktige forståinga er at når nasjonalforsamlinga – vi som forvaltar lovverket – gjer eit vedtak, må vi stå opp for det, òg nesten tre år seinare.

For å avslutte: Vi visste kva for vedtak vi gjorde då. Vi må stå for det. Det er urimeleg med ulik pensjonsopp-

tening i dei åra her. Eg meiner at det òg vil stå seg som vedtak. Då vil òg Stortinget ha endra sine pensjonsreglar før pensjonsreforma tek til å gjelde. Det sømmer seg ein leiar å gå føre, ikkje å komme hanglande litt etterpå.

Så det er godt at vi får endra dei reglane, men vi bør gjere det på den måten vi tidlegare har sagt at vi skal gjere.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:25:56]: Senterpartiet er tilfreds med at vi nå får på plass et nytt lovverk med utfyllende bestemmelser om pensjonsordningen for stortingsrepresentanter. Jeg er glad for at det er et nesten samstemt presidentskap som står bak de forslagene som fremmes, og at det er en fullstendig revisjon av den tidligere ordningen som nå er foretatt, også når det gjelder etterlønn og diettgodtgjørelse.

Den nye pensjonsordningen er basert på de samme prinsipper som ny alderspensjon i folketrygden. Det er bra – og helt nødvendig. De endringene som nå gjøres, fører til at de samlede godtgjørelsene for stortingsrepresentanter går ned.

Det er positivt og nødvendig at omleggingen er basert på Grunnlovens bestemmelser om at ny lovgivning ikke skal ha tilbakevirkende kraft. Jeg mener det vil være bred forståelse for at overgangen blir slik at de som har tjent opp rettigheter som stortingsrepresentanter før den nye loven trer i kraft, beholder disse. Så er det selvsagt beklagelig at revisjonsarbeidet har tatt lang tid. Jeg mener dette er saklig begrunnet i behovet for grundige utredninger.

Så til slutt noen ord om Stortingets administrasjon av den gamle ordningen. Det ble på et tidlig stadium erkjent at det er nødvendig at også denne pensjonsordningen best kan administreres av en profesjonell pensjonsforvalter. Jeg er tilfreds med at det ble Statens Pensjonskasse. Jeg har full tillit til at vi nå kan stole på at det utformes klare regler, og at det gis eksakt og pålitelig informasjon til alle medlemmer av ordningen.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:27:27]: Den saken Stortinget behandler i dag, startet for ganske nøyaktig sju år siden da den daværende regjering la fram forslaget til reform av folketrygden. Den daværende regjering – og jeg hadde gleden av å legge fram den proposisjonen for Stortinget – skrev følgende:

«Regjeringen vil i tråd med Pensjonskommisjonens forslag foreslå at reglene i de lovbestemte pensjonsordningene for statsråder og enkelte andre yrkesgrupper endres samtidig og i samsvar med endringene i en ny tjenstepensjonsordning for offentlig tilsatte. I denne sammenheng vil en også vurdere de særregler som gjelder for opptjening av pensjon. Når det gjelder pensjonsordningen for stortingsrepresentanter, tilligger det Stortinget å vurdere om en skal foreta tilsvarende endringer i denne pensjonsordningen. Regjeringen vil imidlertid anbefale Stortinget å foreta slike endringer.»

Det har gått sju år, og det er altfor lang tid. Det at Stortinget har havnet i en situasjon hvor landets fremste juridiske miljø utenfor domstolene forteller oss at vi vil være i strid med Grunnloven § 97 hvis vi iverksetter dette tidligere enn ved kommende årsskifte, for de grupper som er

omtalt her, er ene og alene regjeringens ansvar – den regjeringen som sitter nå. Derfor er det underlig at SVs parlamentariske leder gjør det til et stort poeng at Stortinget er kommet i den situasjonen, for det er faktisk regjeringens ansvar.

Jeg må også si at fra Kristelig Folkepartis side har vi hele tiden vært opptatt av at Grunnloven § 97 må hegnes om. Under denne regjeringen har vi opplevd to ganger at regjeringen har vært lemfeldig med sitt forhold til § 97, og blitt dømt for det. Det gjaldt forholdet til skipsfartsbeskatningen, og det gjaldt forholdet til Opplysningsvesenets fond.

Jeg skjønner at representanter for de rød-grønne har en annen holdning til betydningen av Grunnloven § 97 enn det vi har, og jeg synes det kommer til uttrykk i denne saken. Men det er faktisk ikke sånn at det er noen i denne salen som ønsker å utsette ikrafttredelsen av denne nye pensjonsordningen, som det er på høy tid at vi får. Jeg viser til det som ble sagt allerede den 10. desember 2004 fra den daværende regjering om dette. Men det er regjeringens sendrektighet i saksbehandlingen, som det er redegjort for i innstillingen fra presidentskapet, som har brakt oss i denne situasjonen.

Når situasjonen er slik, mener vi at vi må forholde oss til det Justisdepartementets lovavdeling sier. Det har et flertall i presidentskapet sagt fra om og tatt konsekvensen av.

Det er en nødvendig fornyelse som skjer i Stortingets pensjonsordning og ordningen for statsråder. Disse ordningene er utformet i en annen tid og for en annen tid. Derfor var det helt betimelig at Stortinget i 2007 tok initiativ, fikk nedsatt Pensjonsutvalget, og at Pensjonsutvalget kom fram til en flertallsinnstilling om hvordan man burde tilpasse disse tjenstepensjonsordningene til prinsippene i ny folketrygd.

Det kunne tenkes ulike måter å tilpasse tjenstepensjonsordningene for statsråder og stortingsrepresentanter på. Man kunne ha valgt den type tilpasning som regjeringen og partene i offentlig sektor ble enige om. Men Stortingets flertall har valgt å gå lenger og være mer konsekvent enn det man har vært med partene i offentlig sektor når det gjelder tilpasning, og det legger vi nå til grunn.

De tilpasningene til folketrygden som allerede er vedtatt av Stortinget, gjelder fra og med inneværende år. Det er levealdersjustering, ny ordning av regulering av opptjente pensjonsrettigheter og tilpasning av fleksibelt uttak i folketrygden, for å nevne det viktigste.

Nå inviteres Stortinget til å ta stilling til den videre utforming av opptjening i den nye tjenstepensjonsordningen og ikrafttredelsen av denne. Jeg vil si: Uansett foranledning her er det avgjørende at Stortinget får gjort dette nå. Det er også avgjørende at vi ikke går inn for en ikrafttredelse som ikke ligger klart innenfor Grunnlovens forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft.

Et av de viktigste hensynene bak den reformen som det har vært arbeidet med alle disse årene, er at Stortingets pensjonssystem skal være mest mulig likt det som er i andre sammenlignbare grupper. Det blir det nå – så langt det passer. For det er et faktum – jeg synes det også skal

sies under behandlingen av en sak som denne – at det å være folkevalgt i landets nasjonalforsamling ikke er hvilket som helst jobb som kan sammenlignes med et hvilket som helst yrke. Derfor sier jeg med ettertrykk at vi bør ha ordninger som, så langt det passer, er tilpasset det som andre sammenlignbare grupper har.

Det er riktig, som stortingspresidenten sa i sitt innlegg, at presidentskapet går ikke inn på spørsmålet om hvordan disse endringene som nå skjer, står i forhold til de øvrige ytelsene som gis til de folkevalgte i regjering og storting. Det har vært helt klart fra oppnevningen av Johnsenutvalget og gjennom hele prosessen at det ikke er en del av denne saken. Det er vi helt enig i.

Samtidig viser både proposisjonen og innstillingen at det til dels er betydelige innstramminger som nå foretas i de samlede vilkår for regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter. Det er et faktum. Det er godt dokumentert i proposisjonen og innstillingen, og det er ingen arbeidsgiver som kan la være å vurdere det samlede bildet. Men det er altså ikke en del av denne saken, og derfor tar vi for vår del ikke opp det nå.

Akhtar Chaudhry (SV) [10:35:09]: La meg først takke presidentskapet, ledelsen i presidentskapet og de parlamentariske lederne. De har gjort en fantastisk jobb, stått sammen og ryddet opp i de mange uklare, uoversiktlige og – som presidenten sa – «urimelig gode» ordningene for stortingsrepresentantene over tid. Det var på tide. Et uklart reglement er alltid gjenstand for misbruk.

Vi har nå kommet med et bedre, oversiktlig reglement som vil bidra til at stortingsrepresentantene forstår det bedre og bruker det riktig.

Det er imidlertid tre ting vi i presidentskapet har vært uenige om. Det ene er når den nye pensjonsordningen skal tre i kraft. Der har min kollega og SVs parlamentariske leder redegjort grundig.

Det er to andre ting som jeg vil bruke litt tid på. Det ene er den gjeldende diettordningen. Det er helt riktig at presidentskapet nå foreslår at den skal avskaffes. Nå skal stortingsrepresentantene på lik linje med alle andre i dette landet søke om å få diettpengene når de er på tjenestereise eller er i tjeneste. Det SV er uenig i, er at de samme diettpengene legges inn i godtgjørelsen. Vi mener at det blir urimelig å legge disse pengene inn i godtgjørelsen. Det blir dekket og er en reell økning i lønnen. Det var ikke meningen. Dette mener vi at vi bør tenke igjennom en gang til før vi stemmer over det. Jeg vil invitere Stortinget til å reflektere over det før man stemmer over det i kveld.

Det andre er kjøregodtgjørelsen. Det foreslås nå fra presidentskapets flertall å heve satsen for kjøregodtgjørelse mellom hjemmet og Stortinget, fra 1,50 kr til 3,65 kr per km. Vi mener at Stortinget som landets øverste politiske organ har et ansvar når det gjelder miljø. Vi stortingsrepresentanter er ikke annerledes enn alle andre mennesker, så min påstand vil være at når vi øker godtgjørelsen, så vil man bli stimulert til å bruke den muligheten når man har den. Vi mener derfor at denne økningen i godtgjørelsessatsen vil kunne stimulere til at flere kjører mer til og fra Stortinget. Det var ikke meningen. Det bør Stortinget

tenke igjennom – på samme måte som den gangen vi foreslo at parkeringen i stortingsgarasjen bør avgiftsbelegges, på lik linje med det som gjelder for alle andre ansatte i dette landet. Har du mulighet til å parkere gratis, så gjør du det, så bruker du det, du kjører til og fra Stortinget. Jeg mener at Stortinget har et politisk overordnet ansvar for miljøbevisstgjøring i landet.

Jeg vil ta opp forslaget fra presidentskapets mindretall og anbefale Stortinget å stemme for det forslaget.

Presidenten: Representanten Akhtar Chaudhry har tatt opp det forslaget han refererte til.

Martin Kolberg (A) [10:39:30]: Jeg viser til saksordførerens gode redegjørelse for saken og slutter meg til de konklusjoner som han har presentert på vegne av flertallet i presidentskapet.

Jeg tar ordet for å si to ting. Det ene er at vi må holde fokus på at denne saken i dag først og fremst handler om den største opprydningen i pensjonsforholdene for stortingsrepresentanter siden dette først ble behandlet tidlig på 1950-tallet, og at Stortinget i dag gjør det som det er riktig å gjøre, nemlig å sørge for at pensjonene til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i all hovedsak kommer på linje – som det heter – med det som er gjeldende for befolkningen i sin helhet. Det er et riktig grep, og jeg er veldig glad for at Stortinget, nærmest enstemmig, kommer til å gå inn for dette senere i dag.

Det andre poenget er det som har vært diskusjonen rundt dette nå i den senere tid, nemlig forholdet til Grunnlovens bestemmelser. Jeg vil si at politisk forstår jeg mye av det som representanten Solhjell framførte her i sitt innlegg. I Arbeiderpartiets stortingsgruppe har alle disse aspektene vært veldig grundig diskutert, men vi er kommet fram til det som er flertallsinnstillingen i presidentskapets innstilling, nemlig forståelsen av Grunnlovens § 97. Det kan kanskje sies veldig mye i dag om regjeringens håndtering, men også om Stortingets håndtering da saken opprinnelig ble behandlet, fordi det også var feil i den behandlingen som utløste den situasjonen vi nå har – jeg vil gjerne påpeke det, for det er ikke sagt av noen andre. Det vil jeg understreke, at det utløste også denne situasjonen. Om det er å si: Det burde vi selvfølgelig forsøkt å unngå alle sammen, men nå er vi i den situasjonen at vi er nødt til å håndtere dette slik at vi ikke gjør noe i strid med Grunnloven. Og det er jo det som er bakgrunnen for at Arbeiderpartiets stortingsgruppe faller ned på at dette skal innføres for dem som har opptjente rettigheter i ordningen fra 2012. Det synes jeg er riktig å få sagt tydelig, slik at det ikke er noen misforståelse om vår politiske intensjon med hele gjennomføringen av reformen. Men vi er nødt til å forholde oss til § 97 på den måten som også flere andre talere har redegjort for, og jeg slutter meg til redegjørelsen til både stortingspresidenten og representanten Høybråten.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:42:55]: Eg teikna meg på grunn av representanten Høybråten sitt innlegg. Det var ein ting han sa, som eg meiner er feil. Eg òg synest at

regjeringa har brukt vel lang tid på behandlinga av denne saka, men om dei skulle ha brukt kortare tid, så ville grunnproblemet likevel ha vore der, for grunnproblemet oppstod ved Stortinget si behandling i 2009. For nye representantar – som f.eks. meg, som var ny her på Stortinget frå 2009 – gjorde ein ei endring, vedteken 19. juni 2009, i stortingspensjonsloven § 12 andre ledd, som gjorde at lovvedtaket var gjort.

Men for dei som hadde opptening frå før, sende ein saka vidare til regjeringa for å sjå nøyare på korleis dette skulle gjennomførast. Sjølv om det hadde teke kortare tid, hadde ein likevel vore i den situasjonen at ein hadde ein mellomperiode, og viss ein skulle følgje nøyaktig det som Lovavdelinga seier, måtte ein innført det på eit seinare tidspunkt. Det kunne ha vorte noko kortare, men problemet ville ha vore der. Så Stortinget gjorde då – i all hast, det er forståeleg – noko som har ført til litt problem, og så har regjeringa brukt litt lang tid. Men i mi verd er det slik at når det vert gjort feil, så er ikkje dei til for å gjere nye feil i neste runde, eller for å forklare nye feil, men ein må gjere det rett igjen, gjere det som openbert er riktig å gjere. Når det gjeld denne saka, vil eg igjen vektleggje det representanten Høybråten sa på slutten av sitt innlegg: Stortinget er ikkje kva som helst slags arbeidsplass. Stortingsrepresentantar er ikkje kven som helst tilsette. Vi er den lovgivande og grunnlovgivande forsamlinga i Noreg.

Når vi heilt openbert og eintydig – og eg har ikkje høyrte nokon antyde noko anna eingong – kjenner til kva som er intensjonen i eit vedtak, vi skriv det i innstillinga, ja til og med ein som no er i presidentskapet, går opp og seier det heilt eksplisitt frå Stortingets talarstol, vi kommuniserer det ut – er kjende med forståinga av det vi sjølve seier, må vi leggje til grunn at Stortinget er samfunnsleiar som tek ansvar, gjennomfører og ikkje skaffar oss sjølve nokre år til med den pensjonsordninga, at vi ikkje kjem i den situasjonen at vi får eit par år med ulik pensjonsopp-tening. Derfor meiner eg det einaste riktige er å gjere det vi skulle gjere, nemleg å vedta den nye pensjonsordninga innført frå byrjinga av den stortingsperioden.

Stortingspresident Dag Terje Andersen [10:46:04]: President! La meg først få lov til å si at jeg er glad for at det virker å være en veldig bred oppslutning om det nye systemet for pensjon. Så har vi diskusjon om forholdet til Grunnloven. Der oppfattet jeg i de møter vi har hatt som forberedelse, i debatten her og i innstillingen som foreligger, at ambisjonen har vært: så tidlig som mulig, gitt at vi ikke bryter loven. Det er det som er konklusjonen, og jeg tror ikke vi skal ta den diskusjonen videre.

Jeg ba om ordet for å kommentere innlegget til representanten Chaudhry, for når han sier at det vil være en økning i ytelsene til representantene ved å innlemme den laveste dietten, så er det feil. Faktum er at de som har den laveste dietten i dag, altså de som bor mindre enn 40 km fra Oslo, får økonomisk sett den samme ytelsen som før. De som reiser lenger, altså de som er ukependlere, vil – i hvert fall veldig mange – få mindre enn før fordi de nå får bare for de døgn som de faktisk er i Oslo. Tidligere har man måttet betale skatt av den ytelsen når man ikke har

kunnet dokumentere at man er i Oslo, nå får man bare for den ytelsen der man faktisk er i Oslo.

Enkelt sagt når det gjelder dietten: Noen får det de fikk før, og noen får mindre enn det de fikk før. Da er det et drøyt stykke å påstå at dette er en påplussing. Jeg synes ikke det tjener debatten.

På samme måte vil jeg si at når vi nå av praktiske hensyn og for enkelhets skyld bruker det samme kjørereglementet som regjeringen gjør, betyr ikke det at det er en stimulans til å bruke bilen mer. Det er en misforståelse. Det har stått og vil fremdeles stå at reise til og fra hjemmet skal skje på billigste reisemåte. Det blir ikke forandret av dette vedtaket.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1, 2 og 3.

(Votering, se sidene 1351, 1358 og 1360)

S a k n r . 4 [10:48:07]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 25 minutter, og at taletiden fordeles slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 45 minutter, Fremskrittspartiet 30 minutter, Høyre 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Venstre 10 minutter, medlemmer av regjeringen 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fire replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe og inntil seks replikker med svar etter medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talarlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter

– Det anses vedtatt.

Marianne Aasen (A) [10:49:58] (komiteens leder): For nøyaktig én uke siden, den 1. desember, ble den store julegrana tent på Trafalgar Square. Den er, som kjent, en gave fra Oslo til London for å innlede adventstiden vi alle opplever mot jul. Tre uker før Oslos ordfører tente grana, var plassen fylt av 10 000 demonstrerende studenter. De protesterte mot en tredobling av studieavgiftene og privatisering av mange offentlige læresteder. I dag er det ingen demonstrerende studenter utenfor Stortinget. Ingen andre

demonstranter heller. Vi er forskånet for den traurige økonomiske virkelighet mange andre opplever. Det er ikke bare England som er rammet. Det protesteres og streikes, og det av naturlige grunner. Høy ledighet, velferdskutt og økte skatter og avgifter rammer mange enkeltmennesker hardt. De som er så heldige å ha jobb, må jobbe mer og tjener mindre. De som ikke har jobb, sliter med å få endene til å møtes. Norge er i en mer gunstig situasjon. Men det er ikke bare takket være olje- og gassinntektene. Det skyldes også en ansvarlig økonomisk politikk som inneholder til dels upopulære og lite populistiske tiltak.

Pensjonsreformen er systemgrep som gir oss et økonomisk handlingsrom over tid som vil bli viktigere og viktigere jo mer befolkningen eldes. Handlingsregelen gjør at vi politikere tvinges til å prioritere innen en ansvarlig økonomisk ramme. Dessuten har vi over tid investert i fellesskap framfor i skattelettelse, i utdanning, i barnehager, i helsetjenester, i forskning samt i infrastruktur – kombinert med en aktiv næringspolitikk. Denne stabile politikken fortsetter vi med i dette budsjettet.

Det er verdt å nevne at til tross for alle de tiltakene vi setter inn for å få folk i arbeid og holde folk i arbeid, øker utgiftene til folketrygden i dette budsjettet alene med hele 23 mrd. kr fra saldert budsjett i fjor. Det er nesten et helt forskningsbudsjett alene. Befolkningen eldes, pensjonistgruppene blir større og det gir mindre økonomisk handlingsrom på andre budsjettområder enn vi ellers ville ha hatt. Også den delen av budsjettet som behandles i dag, preges av en stram finanspolitikk og begrenset pengebruk. Til tross for dette vedtar vi et godt utdannings-, forsknings- og kirkebudsjett.

Lik rett til utdanning innebærer at Norge i dag er et av landene i verden med høyest utdanningsnivå. Den bevisste og aktive satsingen på kunnskap til hele folket har resultert i et av verdens mest produktive og omstillingsdyktige arbeidsliv. Det har også gjort oss til et samfunn med relativt små forskjeller og lavt konfliktnivå.

Grunnskolen er grunnmuren i kunnskapspolitikken. Fellesskolen skal bidra til at alle barn og unge møter utfordringer, opplever mestring og blir best mulig rustet til å lykkes i arbeids- og samfunnsliv.

Det er mye å være stolt av i norsk grunnopplæring, og det er ingen tvil om at norsk skole er på rett vei. Men vi har likevel grunn til å være bekymret over at mange elever ikke mestrer grunnleggende ferdigheter, og at frafallet i videregående opplæring er for høyt. Dette har store konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. Fullført videregående opplæring gir den beste plattformen for å være rustet til videre utdanning og et omskiftelig og utfordrende arbeidsliv.

Dette budsjettet inneholder en lang rekke gode tiltak for å heve kvaliteten i grunnopplæringen. Sentralt er tidlig innsats, flere timer i de viktigste fagene, leksehjelp og kompetanseheving for lærere og skoleledere. Det er bra og riktig at tiltakene er kunnskapsbaserte og har bred tilslutning blant lærere, skoleledere, elever, foreldre og skoleeiere. Skolen er for viktig til å la elevene være gjenstand for politiske eksperimenter. Skolen må ha tid og ro til å gjennomføre langsiktig utviklingsar-

beid, og til å konsentrere seg om de viktigste oppgavene.

Alle sier at læreren er viktigst. Til det vil jeg si at eleven er viktigst, og at de viktigste ressurspersonene i skolen for elevene er lærerne og skolelederne. Derfor er det bra at vi har fått på plass en forpliktende etter- og videreutdanningsreform som nå er revidert. Det forventes fra Stortingets side at alle parter følger opp avtalen, og at kommunene sørger for å fylle opp de plassene partene har blitt enige om. Noe annet ville være alvorlig for skolen.

Også i år er det å bekjempe frafall viktig og har høy prioritet. Ny GIV videreføres. Vi legger inn penger til innføring av valgfag på ungdomstrinnet. Målet er at dette skal være et av flere tiltak for å øke motivasjonen på et alderstrinn vi vet sliter med lav skolemotivasjon.

Vi fortsetter den vellykkede satsingen på nye skolebygg. Og vi fortsetter å dele ut frukt, tross motstand fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. En slik satsing er forskningsbasert. Her er et eksempel fra slik forskning: Forskere ved Örebro universitet sammenliknet forekomsten av folsyre hos niendeklassinger. Folsyre er den syntetiske formen for folat og stammer fra inntak av frukt og grønt. Ungdommer med høye nivåer av folsyre hadde 20 karakterpoeng høyere i gjennomsnittskarakter sammenliknet med dem med lavere nivåer av folsyre.

Når vårt mål er at alle skal lykkes enda bedre i skolen, er frukt og grønt til alle en god investering, både i folkehelse og i utdanning. Jeg må ærlig talt innrømme at det blir mer og mer pussig for hver gang et slikt godt tiltak blir forsøkt latterliggjort og harselert med i den politiske debatten. Vi mener det er viktig å øke læringsevnen hos barn og unge. Alle tiltak som bidrar til det, er bra.

Høy kvalitet i forskning er grunnlaget for videre utvikling av samfunnet. Det har vært en kraftig økning i investeringene i forskning og utvikling i Norge, med en realøkning på om lag 27 pst. i regjeringsperioden. Selv om det fortsatt er nødvendig å styrke vår forskningsevne, kan vi konstatere at Norge er det landet i Norden som bruker mest midler på offentlig finansiert forskning per innbygger. Vi ligger på andreplass i OECD-området. Så langt vel og bra.

Men jeg må innrømme at norsk forskningsdebatt er en blandet opplevelse. Ordsiftet kan til tider være i overkant tabloid, i ordets negative betydning. Det skapes et bilde av at det ikke satses på forskning i Norge, at vi ligger langt etter mange andre land, og at det bevilges for lite penger. Det satses på forskning i Norge, vi ligger ikke langt etter mange andre land. Men det kan selvfølgelig alltid bevilges mer penger, også til dette formålet.

La meg ta et eksempel: Det påstås ofte at Norge er det eneste landet i Europa som ikke satser på forskning. Da bør folk følge litt med i hva som skjer rundt oss. European University Association har laget en rapport som tegner et helt annet bilde. Den ble laget for et år siden. Mange land i Europa kutter i budsjetter til universitet, høyskoler og forskning, noen til dels mye. Det er seks land som ikke gjør det, Norge er et av dem. Mange steder må studentene betale ekstra, med økte studieavgifter. Den situasjonen har blitt verre siden rapporten ble skrevet.

Ofte blir det en debatt om tall, prosenter, andel av BNP osv., slik jeg nettopp selv har gjort. Det kan bli en endimensjonal debatt, og i den sammenheng vil jeg sitere Nicholas Eberstadt, som har sagt følgende – fritt oversatt fra engelsk: Selv om han ikke alltid gjenkjenner tvangstrøen, det moderne mennesket lever under tallenes tyranni.

Vi har utfordringer i forskningspolitikken som handler om så mye mer: Forskningen er for ujevn, den private forskningen er for liten, vi har fortsatt for få spissede miljøer, og vi sliter med å få til riktig arbeidsdeling mellom institusjonene. Det er betydelige ledelsesutfordringer på mange institusjoner, og altfor mange dyktige forskere slutter fordi det er for mange midlertidige stillinger. Å satse på en karriere i forskning er for usikkert. Også forskere opplever at pålagt papirarbeid spiser opp arbeidstiden deres.

Men samtidig mener jeg at det pågående og sterke trykket om å satse på forskning, som vi får klar beskjed om på høringer i vår komité og i andre sammenhenger, grunnleggende sett er veldig bra, fordi det tyder på at mange i dette samfunnet mener at kunnskap og vitenskap er viktig, både i kraft av seg selv, og for at vi skal makte å løse de problemene vi står overfor innen medisin, miljø, utdanning, osv. Det gjør meg optimistisk å tenke på at stort sett ønsker alle mer konkret og mer dokumentert kunnskap, ikke mindre, som vi ser i en del andre land. Jeg etterlyser likevel litt mer nøkternhet i forskningsdebatten. Det er nok utfordringer å ta fatt i på dette feltet.

Religion preger samfunnsdebatten på en måte vi for noen år tilbake ikke kunne forutse. Kirkeforliket innebærer en reform av statskirken. De verdier vi legger i begrep som religionsfrihet og ytringsfrihet, har møtt utfordringer det siste tiåret som det blir viktig å følge opp.

Trosopplæringsreformen er et viktig element i denne utviklingen. Trosopplæringen i kirken, på samme måte som tros- og livssynsopplæring i andre tros- og livssynsamfunn, skal stimulere til identitetsbygging og forståelse av egen kultur og tradisjon. Kjennskap og trygghet med hensyn til eget livssyn er en viktig forutsetning for toleranse og respekt for andres tro og livssyn.

Tidsperspektiv og opptrappingsplan for reformen ble anslått til fem-til åtte år. Selv om bevilgningene til dette oppleves som ujevn fra Kirkens side, er regjeringens partienes klare intensjon å følge opp de planene vi har vedtatt. Det er ikke foretatt noen kutt i kirkebudsjetten, men i et stramt budsjett er bevilgningene videreført.

Vi er midt i adventstiden. Advent betyr ventetid. Opplyste juletrær, enten det er i London eller på andre torg i Europa, er symboler på dette. For mange unge mennesker vil ventetiden ikke handle om jul, men om å få egen jobb og egen inntekt. Deres framtid er uvisst. Det er deres generasjon som er de store taperne i denne delen av finanskrisen. Heldigvis er norske barn og ungdommer forskånet fra dette, og vi vil sette alt inn på fortsatt å føre en politikk som gjør at vi trygger norsk økonomi.

Utover det viser jeg til innstillingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte

Tord Lien (FrP) [11:00:14]: «Alle skal med.» Komitélederen snakket om frukt til alle. Det var en sterk overdrivelse, det er vel knapt nok en tredjedel som får frukt.

Jeg skal stille et spørsmål som er av en litt annen karakter. Komitélederen er også Akershus-representant. I Akershus ligger Urbygningen, på Ås – et bygg som er helt sentralt i nasjonsbyggingsprosessen i Norge, en viktig kulturinstitusjon og en kulturminnebygning. Den er også viktig for framtiden.

Rehabiliteringen av den er et gryteklart prosjekt som kunne vært finansiert i 2012. Vi går nå sakte, men sikkert mot grunnlovsjubileet i 2014 og feiringen av Norge som kulturnasjon, kunnskapsnasjon og selvstendig stat i Europa. Er det grunn til å anta at Urbygningen på Ås vil kunne være rehabilitert innen grunnlovsjubileet?

Marianne Aasen (A) [11:01:08]: Jeg er veldig glad for at representanten fra Sør-Trøndelag tar opp spørsmålet om Urbygningen på Ås, som ganske riktig ligger i Akershus. Det er viktig for oss i Akershus Arbeiderparti, men det er også viktig for regjeringen, for som representanten Lien har redegjort for, er det en viktig bygning. Komiteen har selv vært i den og sett at det står ganske dårlig til, har opplevd selv hvordan det er å være i det bygget – uten at jeg skal gå mer i detaljer. Det er selvfølgelig behov for å få gjort noe med det, men, som jeg sa i mitt innlegg, det er et stramt budsjett, og akkurat dette bygget nådde ikke opp. Vi får håpe på det kan skje i et framtidig budsjett. Det er i hvert fall et prioritert bygg.

Elisabeth Aspaker (H) [11:01:50]: Representanten Marianne Aasen var i innlegget sitt inne på strategien Kompetanse for kvalitet og betydningen av videreutdanning for lærere.

Siden 2006 har den sittende regjeringen lagt fram syv stortingsmeldinger. Alle disse stortingsmeldingene muner ut i en konklusjon om at det er viktig å heve kompetansen hos norske lærere. Hvordan vil da representanten Marianne Aasen forklare at man justerer ned ambisjonene, fra 2 500 lærere til 1 700 lærere i året, når det åpenbart er et så stort behov, og når den nedjusteringen vil bety at i praksis vil norske lærere kunne drømme om kanskje én gang i løpet av sitt yrkesaktive liv å få denne videreutdanningen?

Marianne Aasen (A) [11:02:40]: Selv ambisjonene til den rød-grønne regjeringen blir lite verdt hvis det ikke fungerer. Den endringen som er gjort i denne reformen, handler om en realitetsorientering i forhold til hvordan det fungerte. Den etter- og videreutdanningsmodellen vi hadde, fungerte ikke, for plassene ble ikke fylt opp. Vi bevilget hvert år penger som ikke ble brukt. Da måtte det gjøres noe, og derfor berømmer jeg statsråd Kristin Halvorsen, som har tatt tak i det og laget en modell som jeg – jeg antar i likhet med representanten Aspaker – har et sterkt ønske om at kommunene følger opp. Det som var hovedproblemet med den forrige reformen, var at kommunene ikke gjorde sin del av jobben, og det til stor fortvilelse for både lærere og alle i denne sal.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:03:29]: Jeg vet ikke om representanten Aasen, med sin bakgrunn i finanskomiteen, jublet like mye som jeg antar finansministeren gjorde da han endelig fikk tatt bort den beskyttelsen som Forskningsfondet hadde gitt, og som hadde gjort at han ikke hadde mulighet til å ta tak i disse pengene i de årlige budsjettbehandlingene. I stedet for å endre konstruksjonen og prøve å gjøre fondet mer robust valgte regjeringen, på grunn av at man ville få noen uheldige virkninger i årene framover, å fjerne hele Forskningsfondet.

Så er det sagt fra flere hold at de er garantert, og at de skal være sikre, disse postene på statsbudsjettet. Da er mitt spørsmål til representant Aasen om hun, med sin erfaring fra finanskomiteen, tror at forskningen i nedgangstider vil være sikker og skånes fra den ordinære budsjettdebatten, sånn at vi fortsatt har en like stor andel til forskning i tiden framover.

Marianne Aasen (A) [11:04:37]: Det er nå engang sånn at det til enhver tid sittende storting er helt suverent med hensyn til å vedta et budsjett slik de vil, hvilket betyr at de kan snu opp ned på alle fond de ønsker. Ingen fond er sikre. De er ikke mer sikre enn en budsjettpost. Det er opp til det til enhver tid sittende storting.

Det dette handler om, er i hvilken grad vi ønsker å prioritere det. Alle partiene som har flertall, ønsker å prioritere forskning. Og det gjør vi i dette budsjettet, for disse bevilgningene forsvinner ikke, de går over på en annen finansieringsmetode. Jeg vil, med min bakgrunn i finanskomiteen, advare mot å gjøre forskningsdebatten til en debatt om finansieringsmekanismer. Det handler ikke om det. Det fondet som ble opprettet under Jon Lilletun for en del år tilbake, fungerte utmerket i den tiden, men vi var nødt til – og det var på sin plass – når det ikke fungerte lenger, å endre den konstruksjonen.

Ola Elvestuen (V) [11:05:50]: Representanten Aasen argumenterer for at det satses på forskning i Norge, og refererer også til land ellers i Europa som nå er i en vanskelig økonomisk situasjon, og som må kutte i sin forskning. Samtidig er det i dette budsjettet en minimal realvekst til forskning og utvikling. Den er på 3,3 pst. Relativt sett brukes det mindre på forskning i forhold til BNP til neste år enn det gjøres i år, og i forhold til 2009 og 2010 brukes det vesentlig mindre.

Siden dette er en satsing, hvordan kan representanten Aasen da mene at dette er en satsing på forskning og utdanning?

Marianne Aasen (A) [11:06:32]: Den store satsingen i dette budsjettet er, som jeg sa i min innledning, økningen i folketrygden. Den kunne doblet forskningsbudsjettet hvis vi bare hadde tatt forskjellen fra ett år tilbake til i dag, på 23 mrd. kr. Det betyr at handlingsrommet er svært begrenset, og det gjelder på så å si alle budsjettområder. Det er den enkle forklaringen. Vi satser noe, og vi ønsker å satse mye, mye mer, men vi har et ansvarlig budsjett, med reelle inndekninger, og derfor har vi ikke så mye penger som Venstre har i sitt alternative budsjett.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Tord Lien (FrP) [11:07:16]: «Gi meg et fast punkt, og jeg skal bevege hele jorden», sa filosofen og matematikeren Arkimedes da han skulle forklare vektstangprinsippet.

Årets budsjett beveger ikke jorden, det rugger knapt båten. For å unngå debatt om dette skal jeg ta noen tall. Jeg noterer meg at tallenes tyranni, som komitélederen sisterte Eberstadt på, skal vi passe oss for, men derfor kan vi jo legge fast noen tall her, slik at vi slipper å få denne diskusjonen. I 2005 brukte man over statsbudsjettet 14 mrd. kr på høyere utdanning, forskning og utvikling, noe som utgjorde 3,4 pst. I 2012 er det 24,2 mrd. kr, og det er en liten økning fra 2005, til 3,69 pst. Toppåret for denne regjeringen var 2007, med 3,86 pst. – ikke av BNP, men av statsbudsjettet. Dette er de reelle tallene. Det har vært en økning, men den er knapt nok synlig. Dette viser også at statsbudsjettet i samme periode har økt med 351 mrd. kr, mens satsingen på høyere utdanning, forskning og utvikling over statsbudsjettet har økt med kun 10 mrd. kr. Dette er tallene. Om det er grunnlag for tallenes tyranni eller ikke, vet ikke jeg, men dette er i hvert fall de tallene vi har å forholde oss til. Det er NOKUT som står bak disse tallene.

I går var jeg så heldig å få være til stede sammen med flere av komiteens og presidentskapets medlemmer i lagtingssalen – der det var så kaldt at det bare er et under at jeg ikke har pådratt meg en kraftig forkjølelse, men hvor Universitetet i Oslo rektor, Ole Petter Ottersen, ga Stortinget en gave: universitetets historie. Han fortalte om en tid da rikets fremste menn virkelig satset på forskning og utdanning, og om nasjonsbyggingsprosessen, som varte til langt inn i forrige århundre, en prosess som handlet om først å bygge demokrati og selvstendighet og deretter velferdsstaten. Han snakket om matematikkprofessoren Christopher Hansteen, som bygget Observatoriet, som var grunnlaget for Universitetet i Oslo, som satte – bokstavelig talt og i overført betydning – både Oslo og Christiania på kartet.

Fra Hansteen går det en linje helt inn i dagens debatt. Demokratiet og velferdsstaten er bygget på at de juridiske, statsvitenskapelige og humanistiske fagene har skapt grunnlaget for demokrati og selvstendighet. Real- og teknologifagene har gitt Norge en plass ved bordet i europeiske vitenskapelige kretser og har skapt grunnlaget for den velferdsstaten som vi har i dag.

Å temme naturkreftene var målet for realfagene. Resultatet var kraftutbygging og industriutvikling basert på den kraften vi produserte, noe som skapte grunnlaget for norsk velferd.

Tilbake til Hansteen. I 1815, året før Hansteen ble professor ved det Kongelige Frederiks Universitet i Christiania, ansatte han Bernt Holmboe i amanuensisstilling. Holmboe var et matematisk talent som hjalp Hansteen med matematiske utregninger. Holmboe ble senere selv professor, men han er mest kjent for å være den læreren som skapte det matematiske geniet Niels Henrik Abel. Otto Bekken, biografen, skriver at Holmboe var en svært kunnskapsrik og dyktig matematikklærer. Han begynte bl.a. å gi elevene selvstendige oppgaver, noe som ikke var van-

lig på den tiden. Etter kort tid oppdaget Holmboe at den unge studenten hadde enestående matematiske evner. Da fikk han låne matematikkbøker fra universitetet, som han studerte ivrig.

Nettopp her ligger noe av kjernen i forskjellen mellom Fremskrittspartiet og de rød-grønne partiene: viljen til målrettet videre satsing på kunnskapsspredning og kunnskapsutvikling og viljen til å satse på talentene. Demokratiet og velferdsstaten er bygget opp på ryggen av kunnskap, men tar vi demokrati, velferd og velstand for gitt, vil tidens tann rive det ned.

I dag utdannes det færre teknologer enn i 2005. Det er sannsynligvis færre teknologer enn noensinne i norsk historie. Andre realfag sliter med søkere, og doktorgradsprogrammer innen teknologi og realfag ved store norske universiteter er avhengig av utenlandske masterkandidater for å fylle plassene. Noen programmer har mer enn 90 pst. utenlandske søkere, også innen fag som har vært helt sentrale for bygging av norsk velferd, som f.eks. petroleumsteknologi. Vi har for få kvalifiserte lærere i hele landet, særlig i distriktene og, paradoksalt nok, i Oslo og Akershus, og vi har en eldrebølge og en samhandlingsreform som skaper økende mangel på sykepleiere og annet helsefaglig personell.

Jeg vet ikke om det er på godsid eller ikke, men det utdannes fire ganger så mange kunstnere som arbeidsmarkedet har behov for. Disse utfordringene kan ikke alene løses i universiteter og høyskoler. De må løses i hele utdanningsløpet – i barneskolen og i ungdomsskolen – og, i Holmboes ånd, med faglig sterke lærere med evne til å undervise alle barn på det nivået de er. Dette krever kompetente lærere. Det som sannsynligvis er noe av det viktigste vi kan gjøre for å styrke Norge som kunnskapsnasjon, er å styrke lærernes pedagogiske og faglige kompetanse.

Komitelederen har snakket om advent. Å vente på en femårig lærerutdanning tar tydeligvis mer enn 24 dager, det tar sin tid. Men jeg har lyst til å gi statsråd Halvorsen ros for at hun nå strammer inn kravene om høyere utdanning i de fagene man underviser i, også i grunnskolen. Etter- og videreutdanning av lærere handler som veldig mye annet først og fremst om kommuneøkonomi. Der må jeg få lov til å gjøre oppmerksom på at vi synes det er noe underlig, når en yrkesgruppe kommer og sier at de er villig til å ta 5 pst. av kostnadene ved en viktig reform, at det er partier i denne salen som mener at det skal de ikke få lov til. Det synes vi er veldig bra og støtter sånn sett regjeringens tilnærming til det. Men jeg er også bekymret for at det tilsynelatende er et svekket ambisjonsnivå.

Innen høyere utdanning satser Fremskrittspartiet på teknologi- og velferdsfagene. Det er et paradoks, når vi vet at det mangler 8 000 teknologer allerede i dag, og med en aldrende teknologbefolkning, særlig de som er ansatt i kommunene, at det kun er Fremskrittspartiet som foreslår flere teknologirettede studieplasser i årets budsjett.

Styrking av resultatbasert omfordeling er et annet prioritert område for oss. Vi vet at det har vært en suksess, men at den suksessen er i ferd med å svekke seg selv. Resultatbasert omfordeling har altså vært en suksess, men

suksessen er i ferd med å svekke seg selv, fordi posten er låst i størrelse.

Gaveforsterkningsordningen er vel det største paradokset i regjeringens fremlegg til statsbudsjett. Den største enkeltgiveren er Kreftforeningen, det er vanlige norske folk som har gitt penger til Kreftforeningen, som gir dem videre til norske universiteter, slik at de kan drive med forskning på kreft. Dette mener regjeringen tydeligvis, i hvert fall ifølge statssekretær Kyrre Lekve, er et demokratisk problem.

At det at det norske folk gir penger til forskning, skulle være et demokratisk problem, har jeg vanskeligheter med å ta inn over meg. Jeg håper fjerning av gaveforsterkningsordningen er et hendelig, eller u-hendelig, arbeidsuhell, som vi kan få rettet opp, i hvert fall til neste år.

Forskningsfondet kommer vi sikkert til å komme tilbake til flere ganger i dag. Her erstatter man altså økonomisk risiko med politisk risiko. Jeg vet hva jeg frykter mest – jeg har notert meg at man er enig også i sektoren.

Så mener jeg at det er litt uheldig for dagens debatt at det i proposisjonen fra regjeringen står at NOKUT vil bli satt i stand til å føre kvalitetskontroll også med etablerte utdanninger i de store utdanningsinstitusjonene, når det i ettertid er kommet ut at så ikke er tilfellet.

Til bygningsmassen i sektoren og Urbygningen på Ås: Der har det vært drevet høyere utdanning i 110 år. Er det kun Fremskrittspartiet som mener at det hadde vært betimelig at den bygningen var ferdig opprustet til grunnlovsjubileet i 2014? Høgskolen i Sør-Trøndelag er den eneste storbyhøgskolen i Norge som ikke har fått felles campus etter fusjonene. Jeg er bekymret.

Så om Kirken: Som trøndelagsrepresentant er jeg glad for oppslutningen om pilgrimssatsingen, men jeg er litt bekymret for at det snart ikke vil være en eneste prest å treffe mellom Trondheim og Oslo.

Noen av dere har kanskje oppfattet meg som litt vel instrumentalistisk. Derfor skal jeg avslutte med å sitere Euklid fra Alexandria, som etter å ha forelest om matematikk til en rikmann ble spurt: Hva kan jeg tjene på dette? Da sa Euklid til slaven sin:

«Gi ham tre oboler siden han føler han må tjene på det han lærer.»

Kunnskap har en verdi i seg selv. Sist vi diskuterte dette, trakk jeg opp Ugelstad-kulene, som rett og slett var et resultat av intellektuell nysgjerrighet. Nå skal jeg avslutte med å minne om at det Kristian Birkeland prøvde å lage i sin tid, var en elektrisk kanon, som skulle brukes militært. Det han fant opp, var nitrogenoksid, som har styrket norsk landbruksproduksjon siden, og vært en viktig del av industrialiseringen av Norge.

Dermed fremmer jeg forslagene Fremskrittspartiet står alene om, og dem vi er sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Tord Lien har tatt opp de forslagene han refererte til.

Presidenten kan for så vidt bekrefte at det var iskaldt i lagtingssalen. Likevel virker det som om representanten fikk med seg mye av John Peter Colletts forelesning!

Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [11:17:51]: Jeg må bare få lov til å understreke at undertegnede ikke har den personlige økonomien som skal til for å bygge observatoriebygg eller andre bygg i norsk universitetssektor, men vi håper å kunne løse det på andre måter.

Tord Lien er en mann som har vært opptatt av yrkesfaglig utdanning, og mitt inntrykk er også at han har vært mer opptatt av det enn de andre borgerlige partiene. Derfor finner jeg det rart at de skriver i innstillingen at de

«etterlyser derfor flere virkemidler som kan stimulere til opprettelse av flere læreplasser».

Men så er allikevel Fremskrittspartiet, som eneste parti, ikke med på en merknad hvor vi andre «ønsker et sterkere fokus på situasjonen rundt læringer og mangelen på læreplasser» og vil særlig vektlegge «den forbrukermakt som ligger i innkjøpene til departement eller underliggende etater, kommuner, fylkeskommuner og hos andre store innkjøpere i Norge ... for å sikre at det er bedrifter som er godkjente lærebedrifter, med læringer, som får anbud og oppdrag» i offentlig sektor.

Kan representanten Lien forklare dette?

Tord Lien (FrP) [11:18:58]: Dette er et forsøk fra Arbeiderpartiet på å bortforklare det faktum at både departementene og offentlig sektor ellers i altfor liten grad selv tar inn læringer. Det vil i store deler av landet være kommuner hvor det ikke er utdanninger som gjør at man har læringer tilgjengelig for å jobbe i denne typen bedrifter. Dersom dette forslaget skulle bli en realitet, som det aller meste Arbeiderpartiet flagger i denne sal, ikke blir, når det kommer til stykket, ville det ekskludere mange av de små entreprenørene rundt omkring i Distrikts-Norge som ikke vil være i stand til å få tak i læringer, og dermed sette seg selv ut av den posisjonen å delta for å få denne typen kontrakter.

Jeg er litt overrasket over at Senterpartiet mener dette er en fornuftig måte å gjøre det på – jeg er ikke så overrasket over at Arbeiderpartiet mener det.

Aksel Hagen (SV) [11:20:08]: Tord Lien kan sin historie. Tord Lien og jeg er nok litt mer uenige når vi kommer til nåtida, bl.a. knyttet til pengeforbruk. Fremskrittspartiet har bestandig mer penger å bruke enn de fleste av de andre partiene. Derfor er jeg ofte mer nysgjerrig på kutt- og nedskjæringsforslagene fra Fremskrittspartiet enn på påplussingsforslagene.

Et av de kuttene som jeg nå virkelig undrer meg litt over, er det kuttet som Fremskrittspartiet vil ha til Islamsk Råd, Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. I et samfunn, i ei samtid der alle er opptatt av at vi skal lære oss å leve sammen, vi skal samhandle, vi skal binde samfunnet sammen, vi skal lime samfunnet sammen, til tross for at vi har ulike tros- og livssyn, velger altså Fremskrittspartiet å kutte støtten til slike organisasjoner.

Tord Lien (FrP) [11:21:05]: Akkurat nå står jeg og undrer på hvem som i sin tid sa som fanden leser Bibelen,

men det kommer jeg ikke på, så da bør jeg vel ikke sitere det heller.

Her har representanten Aksel Hagen fra SV tydeligvis ikke lest riktig så godt som han burde ha gjort. Det er sånn at vi foreslår, krone for krone, å overføre disse midlene fra disse paraplyorganisasjonene, som ikke har enkeltmedlemmer – det grunnleggende prinsipp for finansiering av trossamfunn i Norge er at pengene skal gå til organisasjonene basert på medlemmer – til de organisasjonene hvor medlemmene faktisk er med. Og hvis disse organisasjonene, trossamfunnene som har medlemmer, mener at dette er viktig, forutsetter vi at de er i stand til å finansiere dette med den økningen de da vil få med vårt forslag til statsbudsjett. Prinsipielt mener jeg at mitt standpunkt er noe mer i tråd med SVs overordnede tilnærming til dette enn SVs forslag i denne saken.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:22:16]: Det er jo litt vanskelig å sammenlikne budsjettforslag krone for krone, men Fremskrittspartiet gjør jo noen bevisste kutt. Foruten de vanlige skattekuttene og kutt i bistand, kutt i landbruk, kutt i folketrygd og kutt i klima hadde det vært fint å høre hvorfor Fremskrittspartiet mener at midler som kommer fra regionale forskningsfond, tydeligvis ikke går til miljøer som leverer det de kaller for internasjonal, relevant forskning. Meg bekjent skal f.eks. Regionale Forskningsfond Innlandet bidra med virkemidler til bioteknologi, næringsmiddelforskning og til bl.a. lettmetall.

Jeg lurte på om representanten kunne forklare meg hvorfor dette ikke anses som internasjonal, relevant forskning.

Tord Lien (FrP) [11:23:02]: Jeg er overrasket og til dels sjokkert over at Fremskrittspartiet blir beskyldt for å kutte i klima, for det partiet som satser suverent mest på det som kan gjøre noe med norske klimagassutslipp, nemlig teknologi, er Fremskrittspartiet. Jeg anbefaler for så vidt representanten Tingelstad Wøien å ta seg en titt på vår overordnede tilnærming til energipolitikk, forskningspolitikk og næringspolitikk – det er satsing på teknologi overalt. Så det er helt feil.

Når det gjelder RFF-ene, anbefaler jeg representanten Tingelstad Wøien å lese den evalueringen som Norges forskningsråd la fram for noen få dager siden, som sier at en av de store utfordringene med norsk forskningspolitikk er at den er altfor fragmentert. Den er styrt av små disipliner, og den er styrt av regionale hensyn, mens det vi trenger mer av, er nasjonale satsinger. Norsk forskning er ikke noe kretsmesterskap. Vi skal vinne mot Kina. Det hjelper ikke om innlandet slår Vestlandet hvis ikke Norge slår Kina i framtiden.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:24:07]: I Stortinget har regjeringspartiene snudd i saken om private kirkebygg – til stor glede for lokale menigheter. De har strikket sokker, de har hatt basar, de har hatt lotteri, de har hatt dugnad for å få bygd byggene sine, for å få det til å bli store, flotte forsamlingshus for sine menigheter. Nå får de på plass igjen det statlige bidraget som de så sårt trenger. Men da

dette skulle kommenteres av representantens kollega, Ketil Solvik-Olsen, brukte han et begrep som «sølvpenge» om disse pengene. Jeg har et spørsmål til representanten, som kjenner sin bibelhistorie. Jeg vil gjerne vite: Betyr det at de ikke forstår at dette egentlig ikke bare er et artig lite bilde, men at det er betegnelsen på et av de største svikene som finnes i bibelhistorien? Og er representanten enig med sin kollega i at disse pengene til kirkebygg lokalt kan sammenlignes med Judas' svik? (Munterhet i salen)

Tord Lien (FrP) [11:25:25]: Normalt er jeg veldig opptatt av dannelsen og kunnskap, men akkurat nå skulle jeg vel kanskje ha ønsket at jeg hadde mindre kunnskap om dette temaet enn jeg har. Jeg har vel også oppfattet at min kollega Solvik-Olsen prøvde å adressere at det Arbeiderpartiet drev på med, var å forsøke å kaste sølvpenge. Jeg tror vi er enige om i partiet at det ikke var Kristelig Folkeparti som var målet for den uttalelsen. Så får jeg bare notere meg at Kristelig Folkeparti har tolket det litt annerledes enn slik som jeg forsto det var ment fra min kollega.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Elisabeth Aspaker (H) [11:26:24]: I år er det 182 år siden en av Norges store matematikere, Niels Henrik Abel, døde. Hans matematiske livsverk kunne blitt enda større om ikke Abel hadde dødd som 27-åring. Likevel er det et faktum at dagens kompliserte, høyteknologiske samfunn knapt hadde vært mulig uten hans matematiske forskning.

Lite visste Abel på starten av 1800-tallet hvilken sentral rolle hans matematiske arbeid skulle spille i utviklingen av datamaskiner og mobiltelefoner 150 år senere.

Slik er grunnforskningens natur, at vi ofte ikke ser hvordan forskningen umiddelbart kan komme til anvendelse. Men det må likevel aldri bli et argument mot slik forskning, for det er nettopp dette som trigger andre forskere til å drive forskningen videre fremover til nye gjennombrudd.

Om Abels forskning skal en fransk matematiker ha sagt at den har gitt matematikere verden over mer enn nok arbeid i 500 år fremover. Det er i dette perspektivet vi må forstå hvor banebrytende Abels arbeid med 5.-gradslikninger og det såkalte addisjonsteorem var.

Historien om Abel er en viktig påminnelse om betydningen av å satse på forskning og langsiktighet i forskning. Forskning kan gi svar på kjente problemstillinger i dag og ruste oss til å kunne takle ennå ukjente utfordringer i en fjern fremtid.

Høyre er svært tilfreds med at de fire opposisjonspartiene har samlet seg om en felles forskningsoffensiv. Det foreslåtte nye forskningsfondet ville gitt økt langsiktighet og gitt et forskningsløft for Norge. For Høyre er også videreføring og forbedring av gaveforsterkningsordningen og SkatteFUNN viktige brikker for å stimulere private bidrag til forskning.

Norge har forskningsmiljøer i den internasjonale forskningsfronten, eksempelvis innenfor kreftmedisin, bioteknologi og havbruk. Dette er miljøer som må dyrkes videre.

For Høyre er det viktigere enn noensinne at kunnskapsnasjonen Norge, i økonomisk urolige tider, evner å satse på kunnskap og sikre næringslivets konkurransekraft som basis for velferd for nye generasjoner.

Regjeringens manglende prioritering av kunnskap og forskning er lite klok.

Den rød-grønne regjeringen vil huskes for hvileskjær som metode, og som regjeringen som avvirket Forskningsfondet. Uten tanke på konsekvensene fjernet regjeringen gaveforsterkningsordningen, som har tilført norsk forskning betydelige private midler i en spleis med staten.

Givere og mottakere beskriver gaveforsterkningsordningen som en suksess. Faktum er at uten disse bidragene hadde det blitt vesentlig mindre kreftforskning og færre gaveprofessorater ved universitetene. Det taper pasientene på, og det taper studentene på, når ordningen forsvinner.

Helt til det siste har Høyre trodd at regjeringen ville snu, og erkjenne at beslutningen om å fjerne gaveforsterkningsordningen er tatt på sviktende grunnlag. Men faktum er at ordningen er historie fra nyttår.

Effekten på Norge av den økonomiske uroen i Europa kan vel best beskrives som en ligning med mange ukjente. Denne uvissheten gjør det enda viktigere å føre en ansvarlig økonomisk politikk for å trygge norske arbeidsplasser.

Å ha ambisjoner for fremtiden er ikke å snakke ned nåtiden. For kunnskapsnasjonen Norge er menneskene landets viktigste ressurs. Da er kvalitet i skole og utdanning avgjørende for å gi elever og studenter den kunnskapsmessige ballast som kreves for å mestre senere utdanning og arbeid.

Høyre skal være gjenkjennelig. Derfor har vi i vårt alternative statsbudsjett for 2012 foreslått økte basisbevilgninger til offentlige og private høyskoler, flere stipendiat og post doc.-stillinger, og vi utvider programmet for basiskompetanse i arbeidslivet for at flere bedrifter kan tilby sine ansatte med svak basiskompetanse, opplæring som gjør at de kan stå lenger og bevare tilknytningen til arbeidslivet. Lærlingtilskuddet foreslås økt, vi prioriterer nye timer på barnetrinnet, og vi ønsker å målrette leksehjelpen til ungdomstrinnet. Sist, men ikke minst: Høyre foreslår i 2012 en radikal opptrapping av statens midler til etter- og videreutdanning for lærere. Staten skal heretter ta en enda større del av regningen. Slik skal de kommunale midlene rekke til kompetanseheving for enda flere lærere.

Opposisjonen er også på dette punkt skjønt enig i at regjeringens opplegg for videreutdanning av lærere er for lite ambisiøst. Med regjeringens tempo på 1 700 lærere i året sier det seg selv at retten til videreutdanning nærmest blir en illusjon.

Med Høyres opplegg mer enn doubles gjennomføringstakten, til 4 000 lærere i året. Dette er helt nødvendig om vi skal kunne dekke det økte kompetansebehovet knyttet til grunnleggende lese- og regneopplæring. Det er nødvendig med tidlig innsats for å øke mestring og motivasjon oppover i skolen og forebygge frafall. Og vi trenger flere lærere med større faglig fordypning på ungdomstrinnet, der mye av grunnlaget legges for å kunne lykkes i videregående opplæring.

Kunnskapsministeren og regjeringen har fullstendig

feil fokus når man foreslår å lovfeste en lærernorm som det forskningsmessig ikke er belegg for vil ha effekt. I sin omfattende studie på skoler og læringsresultater, Visible Learning, oppsummerer John Hattie at av de hundre klas-seromsstudier og resultater som er gjort, er det ingen som viser en klar sammenheng mellom lærertetthet og hvor flinke elevene er.

Derimot er forskerne helt enige om at det som har betydning, er kvaliteten på læreren. Derfor er det Høyres klare oppfatning at høye opptakskrav til lærerstuderenter, en mer krevende lærerutdanning og systematisk etter- og videreutdanning er veien å gå for at norsk skole skal kunne løfte seg videre i takt med samfunnets og arbeidslivets behov.

Vi har ingen tid å miste. SSB har spådd at Norge kan komme til å mangle så mange som 18 000 lærere innen 2020. Om vi ikke skal styre inn i alvorlig lærerkrise, haster det med å bygge høyere status for yrket og tiltrekke seg flere studenter. Det haster med å tenke nytt og finne andre måter å rekruttere inn til lærerutdanningen, inn til skolen, på.

Høyre har foreslått en rekke tiltak for å gjøre utdanningen og yrket mer attraktivt: 5-årig masterutdanning, nye karriereveier, mer systematisk etter- og videreutdanning og omfattende seniortiltak.

Frafallsproblemene i videregående opplæring er betydelige. I tillegg viser ny statistikk at én av fem dropper ut av høyere utdanning også etter Kvalitetsreformen. Det er nedslående. For samfunnet er dette alvorlig. Det betyr at vi kommer til å oppleve en enda større mangel på mange typer arbeidskraft, i hvert fall en forsinkelse med hensyn til når arbeidskraften blir disponibel. Gode lærere og veiledere på alle nivåer er viktig for å motivere elevene til å fullføre utdanningsløpet.

Elever som ikke får hjelp tidlig i barne- og ungdomsskolen, er en utsatt gruppe i videregående opplæring. Høyre vil ha mer fleksible opplæringstilbud, som kan motvirke frafall. Høyre etterlyser en større offensiv fra regjeringen for å rekruttere enda flere lærebedrifter. Staten må vise vei og stille opp med et langt større antall læreplasser enn i dag og aktivt bidra til at elever som velger yrkesfag, får oppfylt sitt ønske om læreplass. Vi vet at flere læreplasser er et svært effektivt tiltak mot frafall.

Språk er nøkkelen til bedre kulturforståelse og økt samhandling over landegrensene. Norges eksportavhengighet bør også være en påminnelse om hvor viktig det er å legge bedre til rette for elev- og studentutveksling.

Norge har i 2011 undertegnet viktige avtaler om utdannings- og forskningssamarbeid med både USA og Russland. Det støtter Høyre. Høyre har derfor foreslått å styrke studiefinansieringen, slik at alle studenter, uavhengig av foreldrenes lommebok, fritt skal kunne velge hvor de vil studere, også i USA.

Den norsk-russiske videregående skolen i Murmansk er et initiativ fra Troms fylkeskommune og viktig i et nordområdeperspektiv. Skolen er en suksess, men har levd et usikkert prosjektliv til nå. Høyre foreslår fra 2012 at skolen får en egen post i statsbudsjettet og 1 mill. kr i statsstøtte. I lys av den fremlagte nordområdemeldingen, der satsin-

gen skal «tas på land», som det heter, vil jeg utfordre statsråden på hva hun tenker om fremtiden for nettopp denne skolen.

Det kan ikke være tvil om at Niels Henrik Abel var en sjelden matematisk begavelse – et talent som heldigvis ble oppdaget til slutt og oppmuntret til å dyrke sin store interesse for matematikk. Det høster samfunnet fruktene av i dag.

Norge har muligheter andre land i Europa kan misunne oss. Det er nå viktig at vi gjør de riktige prioriteringene. Derfor satser Høyre på skolen. Vi er opptatt av at vi også skal dyrke talentene og fostre nye vitenskapsmenn som kan bidra like positivt til verdiskaping og samfunnsutvikling som Niels Henrik Abel har gjort.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tor Bremer (A) [11:36:12]: Eg registrerer at representanten Aspaker held fram med å preika ned norsk forskning i dag frå talarstolen.

Då statsbudsjettet vart lagt fram, kom heile opposisjonen, inklusiv representanten Aspaker frå talarstolen i dag, med beinhard kritikk av regjeringa, fordi ein foreslår å erstatta dagens forskingsfond med ein eigen budsjettpost i statsbudsjettet. Som kjent grunngev regjeringa forslaget med at det var behov for to nye ordningar, to omsyn å ta høgd for, nemleg langsiktigheita i forskingsløyvingane knytt til varierende og lågare rentenivå og manglande pris- og lønskompensasjon. Trass i den beinharde kritikken skulle ein forventa at Høgre ville foreslå å behalda dagens ordning, men nei då, det er kome eit eige og nytt forslag. Er ikkje det ei gedigen innrømming av at dagens ordning er altfor dårleg? Korleis i himmelens namn kan Høgre påstå at forslaget sikrar langsiktig finansiering, når ein ikkje tek høgd for pris- og lønsjustering og realvekst?

Elisabeth Aspaker (H) [11:37:21]: Hvis det hadde vært slik at det var opposisjonen som hadde snakket ned forskningsbudsjettet, kunne jeg på en måte forstått den replikken som kom her. Men faktum er at den virkelig skarpe kritikken av regjeringens handlemåte når det gjaldt forskning i dette budsjettet, kom fra Norges forskningsråd, og den kom fra alle de miljøene som berøres av den mangel på langsiktighet som er i den omleggingen regjeringen nå foreslår.

Så skal jeg gi representanten rett i en ting, og det er at den fondskonstruksjonen vi hadde, ikke var robust nok. Derfor foreslår vi nå en ny fondskonstruksjon innenfor rammen av Statens pensjonsfond utland, som på en måte er en del av handlingsregelen, og som på en helt annen måte vil sikre at vi får den langsiktigheten og forutsigbarheten som forskningen trenger for å kunne utvikle seg videre.

Aksel Hagen (SV) [11:38:25]: Når det gjelder forskningsfond, la oss glemme det som har blitt sagt så langt, og begynne litt på nytt.

Et hovedargument fra opposisjonens side er at det skal være økt forutsigbarhet. Hvis vi ser på den fondskonstruksjonen som opposisjonen foreslår, ligger forutsigbarheten i at det automatisk kommer ut 4 mrd. kr hvert år. Det eneste forutsigbare ved det er at vi vet at det vil bli mindre for hvert år framover, gitt at det blir en pris- og lønnsendring fra år til år, noe det støtt er. Det vil si at det forutsigbare der er at avkastning til forskning vil gå ned. Det hadde blitt den type forutsigbarhet som opposisjonen er ute etter.

Det betyr at da må politikerne inn og justere dette for å sikre denne forutsigbarheten. Bare for å sikre nullvekst må politikerne på banen for å ta vare på forskningen. Dermed har vi også fjernet det andre argumentet, at vi nærmest kan ta forskningen ut av og vekk fra det politiske budsjettspillet.

Elisabeth Aspaker (H) [11:39:30]: Jeg forstår ikke hvor representanten Aksel Hagen vil med sin replikk. Det er helt åpenbart at den nye fondskonstruksjonen vil sikre avkastning til forskning. Det er helt åpenbart at budsjett-opplegget fra Høyre også har mange andre konstruksjoner i seg som gjør at forskningen vil bli styrket. Så den måten man her prøver å underkjenne dynamikken på i den fondsmodellen som nå er foreslått fra en samlet opposisjon, er jeg ikke enig i. Jeg er overbevist om at forskningen med en annen regjering vil gå langt lysere tider i møte.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:40:23]: Høyre opererer også med sin ramme og kutter i skatter, i landbruk, i bistand osv. Så har jeg lagt merke til at Høyre også kutter til fylkeskommunen. Representanten Aspaker har nettopp sagt at oppfølgingstjenesten er veldig viktig, og uttalt at ressursene for oppfølgingstjenesten er marginale. Jeg har også lagt merke til at det står at en ønsker å opprette egne løp med praksis og teori i videregående, men jeg kan likevel ikke finne igjen verken oppfølgingstjenesten eller et eget løp i budsjettet til Høyre. Blir det mye prat og lite annet?

Elisabeth Aspaker (H) [11:41:04]: Jeg kan berolige representanten Anne Tingelstad Wøien med at Høyre har en veldig god dialog med sine fylkespolitikere og er veldig klar og tydelig på hva som skal prioriteres der ute. De tilbakemeldingene vi får fra våre folk i fylkene, er definitivt at man har et stort fokus på frafall, at man er opptatt av et desentralisert skoletilbud, og at man er opptatt av at de elevene som sliter, skal følges opp, for også fylkeskommunene ser at det er i deres interesse å sørge for at disse elevene fullfører sin utdanning.

Marianne Aasen (A) [11:41:54]: Jeg vil tilbake til temaet rundt dette med forskningsfond. I sitt svar til Tor Bremer sa representanten Aspaker at det ikke er fra Høyre svartmalingen har kommet, men fra samfunnet der ute. Vel, jeg husker godt tilbake fra høringen om dette temaet, hvor NHO var enig med regjeringen. Vanligvis pleier jo Høyre å være enig med NHO. Så jeg lurer på hvorfor ikke Høyre kan være enig med både regjeringen og NHO i denne saken, som mener at dette er en skjør finansieringsmekanisme og strengt tatt ikke

handler så mye om forskning som Høyre vil ha det til?

Elisabeth Aspaker (H) [11:42:33]: I denne saken er det vel slik at først var NHO enig med regjeringen, men så fikk NHO tenkt seg om. Når da de fire opposisjonspartiene la fram sin nye modell for forskningsfond, har også NHO gitt sin tilslutning til det. De er redde for at forskningen i Norge skal komme til å lide under den måten som regjeringen nå legger opp til at forskningen skal behandles på. Ikke minst er næringslivet avhengig av at forskningen prioriteres for at man skal kunne få til innovasjon, og for at man skal kunne bygge opp under tunge næringer i Norge som er helt avhengige av forskning for å kunne drive videre.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Aksel Hagen (SV) [11:43:39]: Helhetlig tenkning er viktig i de fleste sammenhenger, ikke minst når det gjelder statsbudsjettet.

Det er da også fornuftig nok finansdebatten som er vurdert som den viktigste budsjettdebatten her i stortingssalen. Da har vi nemlig en mulighet til å diskutere både helheten i budsjettet og forholdet mellom de ulike kapitlene i budsjettet. Debattene blir da gjerne oppklarende og dermed interessante, for de fleste partier holder seg stort sett til den samme statsbudsjetttramma.

Det gir oss da en mulighet – det syns jeg vi utnytter i finansdebatten i år også – til å avdekke likheter og forskjeller mellom de ulike partiers overordnede økonomiske politikk. Dette er viktig informasjon som vi alle må ta med oss til senere debatter både innenfor og utenfor Stortinget. I år fikk vi fram gode forskjeller, som sagt, mellom posisjon og opposisjon, men ikke minst forskjeller innen opposisjonen.

Jeg ser fortsatt med spenning fram til at opposisjonen – hvem dette måtte bli til slutt – tar seg bryet med å arbeide fram et styringstroverdig alternativt statsbudsjett. Jeg går ut fra at neste høst må være siste mulighet.

Budsjettdebatter, som vi har i dag, kan lett bli mindre interessante og mindre avklarende når vi kommer ned på kapittelnivå, for da spriker det gjerne i de økonomiske rammene som hvert enkelt politisk parti har til rådighet. Dette er jo virkelig situasjonen her i dag. I utgangspunktet har vi fem ulike økonomiske rammer. Vi har de rødgrønnes og hvert av de fire opposisjonspartiernes ulike økonomiske rammer.

Det svakeste med budsjettene til de to største opposisjonspartiene her i dag når det gjelder forskning og utdanning, er etter min mening inntektssida, den inntektssida som de har skaffet seg i sine respektive alternative statsbudsjett – det er årsaken til mine innledende betraktninger om statsbudsjettet – og som gjør at de kan boltre seg med noe mer penger enn det vi i regjeringspartia kan gjøre her i dag. Jeg kunne også ha tenkt meg å ha flere penger til disposisjon, for all del. Å satse klokt og djervt på danning, utdanning og forskning er riktig å gjøre i enda sterkere grad enn i dag i åra framover. Det er både SVs og den

rød-grønne regjeringas ambisjon. For SV og for meg, når vi skal bruke mer penger på utdanning og forskning, må to forutsetninger være oppfylt: For det første må den økte satsinga foregå innenfor ei anstendig økonomisk statsbudsjettamme – og jeg sier «anstendig» for å markere at jeg ikke bare tror på temperatureffektteorien innenfor klimadebatten, men jeg tror også på den innenfor makroøkonomiske spørsmål, for høgt innenlandsk aktivitetsnivå er ikke bra for kostnadsnivået – og dermed for konkurranseevnen. Begrepet «anstendig» skal også fange opp at et land som Norge bør klare å videreutvikle seg som samfunn innenfor en edruelig økonomisk ramme. Det blir etisk og ideologisk feil for oss sosialister å forutsette ei inntektsside i statsbudsjettet helt hinsides det verden for øvrig kan legge til grunn. Oljeinntektene må ikke gjøre oss bortskjemte og forvente som nasjon.

Det vi tradisjonelt gjør i politikken når vi har forventninger til noe, er at vi diskuterer hvordan vi skal få vekst i tilbudet. Men jeg mener veldig bestemt at vi kanskje som aldri før, i den situasjonen verden nå er inne i, må realitetsorientere oss i noe større grad med hensyn til gapet mellom hva vi forventer, og hva vi ber om. Sjølsagt må vi legge til grunn en skarpere fordelingspolitikk og bli enda mer bevisste på hva vi skal løfte, og hvem vi skal løfte, men bevilgningsmessig kan vi ikke løfte alt og alle; vi må prioritere. Opposisjonens budsjettframlegg og innlegg her i dag syns jeg i altfor stor grad ikke prøver å prioritere, men gir mer penger til alt mulig.

Men nettopp dette litt dystre budskapet om hva vi skal gjøre framover, gir også utdanning og forskning en mulighet, for i et bærekraftperspektiv er det nemlig lurt og riktig på alle mulige måter å vri forbruket vekk fra vareforbruk til læring. Her ligger muligheten for utdanning og forskning.

Den andre forutsetningen som for SV må være oppfylt dersom vi skal bruke mer penger på utdanning og forskning, er at vi må hente inn de pengene vi skal bruke, på en anstendig måte, og ikke ved at vi foretar innstramninger på andre aktivitetsområder i statsbudsjettet, som vi mener er veldig uheldig. Det er nettopp her Høyre og Fremskrittspartiet etter min mening svikter ved at de gjør kutt – til dels kraftige kutt – på områder som landbruk, regional utvikling, statlig administrasjon, uten å vise hvordan de skal kutte, bistand, barnehage, pressestøtte, overgangsstønad, osv. De skaffer seg mer penger inn i opposisjonskassa ved å legge til grunn en strammere asylpolitikk og salg av statlige eiendommer, og de forutsetter at det blir mindre arbeidsløshet, som igjen gir mindre utgifter, osv. Dette er årsaken til at, punkt 1, opposisjonen får mer penger til disposisjon her i dag, og, punkt 2, til at SV og de rød-grønne ikke kan bli med på den rause ramma som opposisjonen gir seg sjøl, og har til rådighet i debatten her i dag.

Men så over til utgiftssida, som gjerne er mest i fokus. Hva bruker opposisjonspartia disse pengene til? Det første som slår en, er at opposisjonen i all hovedsak gir vår rød-grønne politikk en varm tilslutning, på et vis litt varmere, som jeg allerede har vært inne på, enn det vi sjøl klarer innenfor gitt budsjettamme. Opposisjonen vil nemlig på svært mange områder gjennom økt pengebruk, sterke-

re øremerking av pengene og forpliktende opptrappingsplaner utvikle det rød-grønne utdannelses- og forskningsprosjektet noe raskere enn det vi sjøl vil, men det er ikke avvikende store prosjekter som skurrer i forhold til våre ambisjoner, våre mål og forestillinger om hva som er riktige virkemidler på dette området. Det opposisjonspartia på mange måter gjør, er, gjennom innstillinga her i dag, å heie fram det rød-grønne prosjektet, og de vil, som sagt, at vi skal gå fram noe raskere og sette inn tiltak på en noe kraftigere måte. For det er sjølsagt bra, og det setter vi veldig pris på, at vi nå nærmest kappes om å si at etter- og videreutdanning er viktig, at hospiteringsordninger er viktig, at lærlingplasser er viktig, at en styrket rådgivningstjeneste er viktig, osv.

Når en leser gjennom innstillinga i dag, blir en fort blendet av alle de mange ekstra kronebeløpene som dukker opp i merknader fra opposisjonen, men i sum blir avvikene egentlig ganske så små. Ta f.eks. forskning, som også her i dag har blitt hardt kritisert fra opposisjonens side. Vi har lagt fram et budsjett der den offentlig finansierte forskninga kommer opp i 0,92 pst. av BNP. Kristelig Folkeparti klarer 0,93 pst, Fremskrittspartiet 0,94 pst., Høyre 0,95 pst. og Venstre 0,96 pst. Det er ikke den dramatiske store forskjellen. Jeg har nesten lyst til å si at jeg syns såpass bør en opposisjon klare å få til, såpass mye bør en ligge over regjeringa i slike budsjettspørsmål. Så dette er fint! Vi har oppslutning, vi har støtte i opposisjonen til å stå på videre.

Det andre som slår en, er hvor ulikt det tenkes mellom de fire opposisjonspartia, særlig mellom de to største, Høyre og Fremskrittspartiet, innenfor denne tross alt relativt trange ramma, for vi er jo enige om det meste. Dette er ikke ment som noen kritikk, faktisk. Men det er interessant i hvert fall å legge merke til at uenigheten skrives fram helt ned i detaljer for å vise dem fram i budsjettinnstillinga. Her er finstilte partimarkeringer skrevet ut i merknad etter merknad, om leksehjelp, frukt og grønt, etter- og videreutdanning, timetall, studiestøtte, læremidler, gratisprinsippet, valgfag, SFO, studieforbund osv. Det er jo ulikheten som preger det som er skrevet om de forskjellige punktene her. Elisabeth Aspaker sier at opposisjonen er skjønt enige. Nei, opposisjonen er skjønt – eller uskjønt, det skal ikke jeg ta stilling til – uenige seg imellom om de få punktene der de er enig med oss i den rød-grønne posisjonen.

Så har vi også her – og det er antageligvis ikke til å unngå – noen irriterende faktakonflikter. Det er en realitet at realveksten på forskningsbevilgningene i perioden 2006–2011 – legg merke til at jeg sier realveksten – er på 27 pst. Når vi har fått faset inn alle nye studieplasser, er det 20 000 nye studieplasser i løpet av den perioden. Det er en realitet. Jeg syns det ødelegger – litt – et ellers godt debattnivå oss imellom når det i debatter tidligere her i salen omkring dette blir sagt at de rød-grønne legger fram tidenes verste forskningsbudsjett, og at vi har en statsråd som legger ned forskninga. Slike utsagn har ikke noe som helst grunnlag i de fakta som vi har på dette området.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Mette Hanekamhaug (FrP) [11:54:02]: En tidligere statsråd fra samarbeidspartneren til representanten Aksel Hagen, nemlig Gudmund Hernes fra Arbeiderpartiet, sa en gang:

«I Norge er det vanlig å peke på at prestasjonskrav kan føre til prestasjonsangst. Det glemmes lett at de også ofte fører til prestasjoner.»

Vi i Fremskrittspartiet ønsker å åpne for en nivådelt faglig differensiert undervisning i skolen for å sørge for at alle elever opplever å bli møtt med krav og forventninger, slik som Gudmund Hernes viste til. Men en slik type omgjøring av organiseringen vil kunne generere økte midler til grunnutdanningen.

Derfor er mitt spørsmål: Deler representanten Hagen den tidligere statsrådens mening, at det er viktig å stille krav til alle elevene, og bør man prioritere midler til dette når det gjelder organiseringen av grunnutdanningen?

Aksel Hagen (SV) [11:55:01]: Jeg tror ingen statsråd og heller ingen stortingspolitiker er uenig i at det skal stilles krav til elever og studenter – for den saks skyld – i undervisninga. Noe av det som er kjernen i tilpasset undervisning, er at man skal se den enkelte, og så skal man sette i gang en læringsprosess i samråd med den enkelte, slik at læringstrykket blir riktig tilpasset og blir godt og velfungerende for den enkelte. Sjølsagt er dette viktig.

Men det som er vårt poeng, er at den læringa som da skal foregå, bør i størst mulig grad foregå i et fellesskap. For forskning viser at det nettopp er ved å sitte sammen i fellesskap og tilhøre et læringsfellesskap at man lærer best. Det gjelder de såkalt flinke elevene, og det gjelder de såkalt litt svakere elevene. Et tilleggspoeng her er at noe av poenget med utdanning er at vi skal lære å leve sammen, og vi skal lære oss å lære sammen, for det er en viktig kompetanse å ha for det livet vi skal leve etter at skolen er ferdig.

Henning Warloe (H) [11:56:15]: Det hadde vært fristende å ta forskningsdebatten med representanten Aksel Hagen – det har jeg gjort mange ganger, og det er alltid hyggelig – men det får bli en annen gang, eventuelt senere i dag.

Med SV i ledelsen i Kunnskapsdepartementet er det lansert en stor offensiv mot frafall i videregående skole. Det er bra. I år, for første gang, er det satt inn særskilte tiltak mot de svakeste tiendeklasseelevene – de som virkelig sliter. Kommunene er oppfordret til å ta disse elevene ut av ordinær undervisning og lage egne grupper for de svakeste elevene. Man har tilrettelagt for romslige unntaksbestemmelser fra lovverket, for lovverket er jo veldig strengt. SV forsvaret dette lovverket og sier det er skadelig å dele inn elevene i grupper etter nivå.

Hvorfor er det riktig å gjøre det når man skal forsøke å berge de svakeste elevene, slik som man gjør nå?

Aksel Hagen (SV) [11:57:10]: Det er et godt spørsmål og en interessant problemstilling, som vi sjølsagt hadde en del diskusjon omkring før dette tiltaket ble foreslått – og etter hvert også iverksatt.

Det ligger i eksisterende lovverk en mulighet for, i avgrensede perioder, å ta ut elever som trenger særlig oppmerksomhet – og da ble situasjonen vurdert slik. Erfaringer viser i ettertid at dette har vært vellykket. I en avgrenset periode, for å oppnå en helt bestemt effekt, er det fornuftig å gi noen elever – i noen måneder – den spesialoppmerksomheten. Det er ikke et argument mot hovedprinsippet, som bør være at man nettopp tilhører et læringsfellesskap, og at man gjennom tilpasset undervisning når ulike typer elever.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:58:10]: Representanten Aksel Hagen har fått en høy kompetanse på friskolenes situasjon her i landet gjennom mange deltakelser både i debatter og på konferanser. Jeg tror nok at det har vært et nyttig møte både for representanten fra SV og for friskolene for å se at den store uenigheten som man har bygd opp gjennom mange år, ikke lenger er så sterkt til stede, og at man respekterer at annerledes skoler skal få lov til å drive som et supplement til det offentlige. Men nå har de vært veldig tydelig på at de står i en ganske krevende økonomisk situasjon.

Mitt spørsmål er åpent og enkelt: Ser representanten den vanskelige økonomiske situasjonen som mange av disse skolene er kommet i, og hva mener han kan gjøres – hvis man ikke ønsker å få kapitaltilskudd på plass – for å hjelpe dem til å få en økonomi som gjør at det går rundt?

Aksel Hagen (SV) [11:59:11]: Svaret er ja. Jeg er også glad for – og har lagt merke til – at den samme oppfatninga har den politiske ledelsen i departementet.

Vi hadde en god debatt om dette i salen for en stund sia, der eneste uenighet mellom oss var følgende: Der vi fra posisjonen mente at vi skulle fortsette de gode samtalenene mellom departement og disse skolene for å få på plass en reell 85 pst., som også har i seg at det skal inkludere utgifter til husleie, var forslaget fra opposisjonen at her måtte vi skjære igjennom og få på plass et kapitaltilskudd.

Jeg tror fortsatt at departementet og de skolene det her gjelder, vil klare å få på plass et system som fungerer godt framover, og som nettopp gir disse skolene det økonomiske tilskuddet som Stortinget i sin tid forventet og forutsatte at de skulle få, altså et 85 pst.-tilskudd, inkludert husleieutgifter.

Ola Elvestuen (V) [12:00:27]: Jeg har et ganske enkelt spørsmål. Representanten Hagen brukte mye av sitt innlegg på å forklare hvor vanskelig det er å sitte i regjering og måtte prioritere mellom mange gode formål i en stram økonomisk situasjon, også med referanse til resten av Europa. Da er mitt spørsmål: Er det ikke nettopp i en stram økonomisk situasjon, i en vanskelig økonomisk situasjon, at det er nødvendig for et land å prioritere tydelig forskning og høyere utdanning, og at det må stå over de andre gode formålene?

Aksel Hagen (SV) [12:01:01]: Svaret mitt er følgende: I et stramt statsbudsjett har vi klart å få på plass en svak

vekst på dette temaområdet. Det syns jeg var godt gjort at vi fikk til. Så håper jeg at vi videre framover klarer å få dette til å vokse enda mer. Det som lå indirekte i innlegget mitt, er at vi i SV ønsker å vri forbruket fra privat vareforbruk og over på mer satsing på fellesskap og fellesforbruk, og da ikke minst utdanning og forskning.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:01:58]: Vi er inne i det som kanskje er den tøffeste uka i Europa på mange, mange år. Den europeiske union sliter med å få orden på finansene, akkurat som noen advarte mot den gangen euroen ble innført uten en felles europeisk bank. Jeg begynner ikke med situasjonen i Europa fordi jeg er mot unionen. Jeg gjør det for å minne oss på at situasjonen i Europa ikke er uvesentlig for den norske debatten – både neste år og i åra som kommer.

Europa er vår største handelspartner, og norsk ungdom er europeisk ungdom. Kunnskap og evne til omstilling og nyskaping vil de neste åra kanskje være viktigere enn noen gang.

Tall fra SSB viser at Norge har svært låg arbeidsledighet. Målingen for november viste fortsatt positive tall for sysselsetting, også blant de yngste.

Snur vi oss til Europa, ser vi en helt annen utvikling. Ikke bare har de høge arbeidsledighetstall generelt, men de har en svært høy andel unge arbeidsledige. Vi vet ikke hvordan Europa vil utvikle seg framover, men det er helt klart at vi må være bevisste på at norsk ungdom i framtida vil søke jobb i et helt annet arbeidsmarked enn det vi ser i dag.

Det har betydning for skole og utdanning. Det betyr også at vi som utdanningspolitikere sammen må sørge for at vi utvikler en skole i Norge som kan møte framtida på en god måte. Det betyr også at vi må ha høge forventninger – også til våre høyere utdanningsinstitusjoner.

Framtida har behov for dem som skal tenke ut de nye teknologiske løsningene. Samtidig vil vi ha behov for dem som skal ta teknologi og nye løsninger videre via design til montering og produksjon. Dette brukte jeg hele mitt innlegg i finansdebatten på å prate om. Vi kan altså ikke kun fokusere på akademikerne, men må også fokusere på praktikerne.

Senterpartiet mener vi med dette budsjettet er på rett vei. Jeg er spesielt glad for at vi satser penger på å gjøre ungdomsskolen bedre for alle. Jeg er glad for at vi kan si at vi endelig får en skole som tar alle elevene på alvor. Alle er gode på ett eller annet, og dersom de ikke finner ut hva de er gode til – raskt nok – vil det alltid være noen som er gode til å være klovn eller andre ting som vi ikke trenger i klasserommet. Og det må vi sørge for at blir nødvendig!

Ropet etter praktiske arbeidslivsfag i ungdomsskolen har vist at behovet for den praktiske inngangen til kunnskap er etterspurt i norske klasserom. Hele 235 kommuner søkte om å få bli med i forsøket, 133 skoler i 82 kommuner fikk lov til å delta. Etterspørselen og de gode erfaringene gjør at det fra høsten åpnes for at alle ungdomsskoler som vil, kan delta.

Men dersom vi skal bli gode på å smelte sammen teori og praksis og ta hele mennesket på alvor, vil også valgfagene bli et godt redskap. At alle 8.-klassinger på ungdomstrinnet får anledning til å velge valgfag fra høsten, gir en god mulighet til å dyrke fram de sterke sidene hos alle, sider som en kanskje ikke ser så tydelig i de ordinære timene. Mange av de foreslåtte fagene vil også kunne bli svært gode mestringsarenaer i så måte.

Så vil dette måtte gå seg til alt etter størrelsen på skolen, lærerressurser og kompetanse, og gjennom en modning av fagene.

I dag er mange skoler gode på periodisering og tematisering av undervisningen. For eksempel jobber Markaplassen skole i Trondheim etter prinsippet «mange intelligenser». Det var spennende å lære om deres arbeidsmåte da jeg var på besøk der tidligere. Det betyr at de velger interessegrupper fra 8. klasse. I min egen hjemkommune, Gran, jobber Gran ungdomsskole tverrfaglig etter tema i perioder.

For at vi skal få en bedre skole, må vi som utdanningspolitikere sørge for at vi har regelverk som gir muligheter for de gode undervisningsmåtene og den gode læreren. Jeg var på Lesja på fredag. Lesja skule er kåret til Norges beste skole. Jeg var selvfølgelig nysgjerrig på å få høre hva det var som gjorde den så bra. I samtale med rektor la hun vekt på stabilitet, både i samfunnet og i personalstaben, og lærere med kunnskap og trygghet. Ungene møtte kjente folk både i barnehage, i SFO og i skole. Hun la også vekt på tett oppfølging og oppvekstteam bestående av folk fra skole, barnevern, Nav osv., osv., som fulgte ungene fra de var små. Og hun la vekt på lokalpolitikere og skoleledelsen i kommunen, som setter skole i høgsetet, og som bryr seg om og prioriterer skole.

I utdanningsdebatter blir ofte de største kommunene framhevet som de beste, men Lesja er altså et lite samfunn som har fått det til. Det samme ser vi i Sogn og Fjordane. Det sier meg at det er ikke størrelsen det kommer an på, men kvaliteten og oppmerksomheten.

En rykende fersk undersøkelse fra Østlandsforskning viser at 17 pst. av ungdommene som har deltatt i Ungdomsbedrift i videregående skole, har etablert virksomhet seks–åtte år etter. Dette er 5 pst. flere enn i kontrollgruppa. Det viser at satsing på Ungdomsbedrift og entreprenørskap virker. Vi trenger arbeidstakere i framtida, men vi trenger ikke minst arbeidsgivere. Entreprenørskap kan være både å etablere bedrift og styre denne, men det kan også være en måte å arbeide på. En variant er også sosialt entreprenørskap. Det er derfor godt at regjeringen har styrket Ungt Entreprenørskap i årets budsjett, sjøl om det ikke er over Kunnskapsdepartementets budsjett, men over budsjettene til Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet.

Det er tverrpolitisk enighet om at en god skole er avhengig av den gode læreren. Den gode læreren er den som har god faglig kunnskap og god pedagogisk og didaktisk forståelse. Den gode læreren har også gode relasjoner til sine elever, til foreldrene, til sine kollegaer og til skoleledelsen. Den gode læreren har ofte også en noe ukjent x-faktor.

Jer er glad for at vi har fått på plass en ny avtale med partene om videreutdanning, en avtale som skal bidra til at flere lærere i flere kommuner får anledning til å ta videreutdanning. Vi skal være med på å gi muligheter for lærerne til å bli bedre, men det er også viktig at alle kommuner sørger for at rektorene får mulighet til å finne sin x-faktor på rektorskolen, som denne regjeringen har startet.

Jeg brukte som sagt hele mitt femminuttersinnlegg i finansdebatten til å prate om praktiske fag og yrkesfagene. Jeg ser fram til evalueringa av Kunnskapsløftet til våren, men jeg vil gjerne gjenta at jeg mener det fortsatt er behov for en stortingsmelding om yrkesfag, gjerne som en del av videregående opplæring.

Videregående opplæring rommer alle spørsmål fra vekting teori-praksis, praksisretting, lærlinger og lærlingplasser, hybridlinjer, påbygging, vurdering, stipend, hybelboere, små og verneverdige fag osv. Her ligger det mange problemstillinger som vi bør løfte fram og diskutere, slik at vi sikrer oss en god fagopplæring framover. Jeg tar ikke til orde for en ny reform, men vi må gå nærmere inn på behovet for justeringer, slik at opplæringa blir i tråd med arbeidslivets behov for kompetanse og arbeidskraft.

Som jeg nevnte innledningsvis, vil antakelig stadig flere ungdommer studere i utlandet, og flere utenlandske studenter vil kanskje studere hos oss. Arbeidsmarkedet vil være større enn vi ser i dag, men på grunn av situasjonen i Europa vil også konkurransen være større. Én ting er hva utenlandsstudier gir av opplevelser og kunnskap for den enkelte, men utenlandsstudier, kunnskap om land og internasjonal arbeidserfaring vil komme til å være av stor verdi for norsk arbeids- og næringsliv.

Jeg er derfor veldig glad for at regjeringspartiene gjennom denne budsjettbehandlingen nå åpner opp for at norske studenter som velger å reise utenfor det som er tradisjonell allfarvei, ved å velge studier i Brasil, Russland, India og Kina, skal få støtte gjennom Statens lånekasse for det første året i en bachelorgrad i disse landene. BRIC-landene er viktige samarbeidsland for Norge, og vi må derfor ha den nødvendige språkkunnskap og landkunnskap for å kunne samhandle godt med dem.

Samfunnets og arbeidslivets behov for kompetanse dreier seg ikke kun om teoretisk kunnskap av høyere grad, sjøl om det er veldig viktig at vi har de beste folkene vi trenger der. Men i iveren etter å inspirere flere til realfag må vi ikke glemme at direkte yrkesrettede utdanninger har svært stor betydning for mange arbeidstakere og mange bedrifter. Fagskolenes tilbud vil derfor være viktig for å kunne møte det økte behovet for kompetanse i arbeidslivet. Fagskolene vil være et godt redskap for både å rekruttere og å beholde arbeidskraft. Det vil derfor være viktig at vi framover klarer å legge til rette for smidige og fleksible overganger mellom utdanningsnivåer og utdanningstyper. Fagskoleutdanninga gir verdifull mulighet for å øke egen kompetanse, spesialisere seg og formalisere den realkompetansen en har opparbeidet seg gjennom yrkeslivet. Det er derfor viktig at vi framover tar høyde for det tilbudet som fagskolene representerer, slik at både unge og voksne som ønsker å bygge på den kompetansen de har, får mulighet til det.

Det er viktig at fylkeskommunene er tett på arbeidslivets behov i egen region. Det gjelder i forhold til både mulighetene for å skape og utvikle nye arbeidsplasser og i forhold til den krevende situasjonen som enkelte næringer og bedrifter kan komme til å oppleve. I denne sammenhengen er også de regionale forskningsfondene viktige. Jeg synes derfor det er skuffende at Fremskrittspartiet ønsker å fjerne disse.

I lys av den krevende situasjonen vi ser i Europa, og for så vidt også i USA, tror jeg vi skal være veldig glad for at vi er i en situasjon der vi fortsatt satser på utdanning. Våre innstramminger i budsjettet ligger milevis fra hva våre naboland har å stri med.

Jeg vil komme tilbake til kirkebudsjettet i mitt neste innlegg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bente Thorsen (FrP) [12:12:14]: Flertallet viser i sin innledningsmerknad til at de har store ambisjoner på vegne av alle elever, og det slutter selvsagt Fremskrittspartiet seg til. Samtidig skryter flertallet av at de har gjennomført en rekke gode tiltak som har bred støtte og tilslutning blant lærere og andre skoleansvarlige, og som er kunnskapsbaserte. Leksehjelpen blir brukt som et eksempel. Flertallet sier også at elevene er for viktige til at elevene skal være gjenstand for «politiske eksperimenter». Spørsmålet mitt er da om representanten mener at leksehjelpen, som stort sett utføres av ufaglærte assistenter, blir gitt på et godt kunnskapsbasert grunnlag, eller er det et politisk eksperiment, som for øvrig også mange lærere er svært skeptiske til?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:13:09]: Den leksehjelpen som gis nå, gis for 1.–4. klasse, og det bekymrer faktisk ikke meg at den gis av ufaglærte eller av assistenter, som også hjelper til i skolen. Jeg håper at vi på sikt kan være med og bidra til å utvide leksehjelpordningen slik at den også kan omfatte eldre elever, men jeg ser ikke at dette er noe politisk eksperiment. Jeg tror det er et veldig godt tilskudd til den norske skolen.

Svein Harberg (H) [12:13:50]: I vår komité er det stor enighet og felles enighet om å satse på skolen. Derfor har vi vært veldig glad for ungdomsskolemeldingen som har kommet, og som vi skal behandle nå ganske snart. I budsjettet er det ikke økt handlingsrom til utdanningen. Er det ikke et paradoks for Tingelstad Wøien, som også er saksordfører når det gjelder ungdomsskolemeldingen, at vi i dag vedtar et budsjett som ikke legger til rette for de foreslåtte satsingene i meldingen?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:14:20]: Det legges til rette for den økte satsinga i ungdomsskolemeldinga gjennom dette budsjettet. Det økes, det er gitt et tilskudd for å utvikle de nye valgfagene, for det er jo det som på en måte er den nye satsinga. Nå må vi ikke glemme at vi trekker ned ramma 2 pst. generelt, og det er lagt inn ekstraressurs også for å utvikle de nye valgfagene. Så håper

jeg at vi, når vi kommer tilbake til ungdomsskolemeldinga, vil få bred enighet i denne komiteen om at det var et veldig godt tiltak.

Ola Elvestuen (V) [12:15:08]: Fra flertallet har det vært litt ulike begrunnelser for å nedlegge gaveforsterkningsordningen. Det har vært et argument at midlene ikke har vært brukt opp årlig, et annet at det er usikkert hvorvidt ordningen har utløst gaver fra private, eller at regjeringen rett og slett ikke har sett seg råd til å opprettholde ordningen.

Da lurar jeg på følgende: Mener ikke Senterpartiet at gaveforsterkningsordningen er en god måte å stimulere private til å gi midler til forskning?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:15:43]: Jeg tror at det som representanten her sier om vurderinger rundt gaveforsterkningsordningen, er noe som gjør at vi nettopp skal se på den ordningen i den forskningsmeldingen som skal legges fram. Jeg tror det er et godt eksempel som viser at vi nettopp trenger å gjennomgå dette, sånn at vi ikke kommer i en kryssning med oppdragsforskning osv., men at vi får gjort dette på en veldig fornuftig måte.

Så vil jeg også si at hadde vi hatt mange penger, like mange penger som f.eks. andre partier har, kan det godt hende at gaveforsterkningsordningen også hadde blitt videreført.

Tord Lien (FrP) [12:16:34]: Det er ikke godt å vite hva regjeringen og flertallet egentlig mener om gaveforsterkningsordningen, for det synes jeg er noe nytt for hver gang det er noen nye som uttaler seg.

Vi har fått mye pepper fra bl.a. representanten når det gjelder regionale forskningsfond. Når det gjelder gaveforsterkningsordningen, er det ikke sånn at f.eks. Sør-Trøndelag og Hordaland, altså de store, befolkningstunge fylkene, er overrepresentert, snarere tvert imot – Hordaland er muligens overrepresentert. Det er distriktsfylkene som er overrepresentert som mottakere av gaveforsterkningsmidler, og så er det universitetene i de store byene som utøver forskningen. Man skaper altså sterke linker mellom distriktene og de store universitetene.

Ser ikke representanten at dette åpenbart er et feilgrep? Hvis ikke – hvilke andre virkemidler er mer målrettet inn mot nettopp dette?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:17:38]: Jeg ser at gaveforsterkningsordningen kan være en god ordning. Det er nettopp derfor jeg også sier at den skal vi vurdere nærmere når vi kommer tilbake til forskningsmeldingen.

Så handler det sjølsagt også om hva vi ønsker å prioritere. Jeg registrerer at gaveforsterkningsordningen var ett av de områdene som ikke fikk den prioriteten som kanskje noen skulle ønske at den hadde fått. Men når det er sagt, er jeg helt sikker på at vi kommer tilbake til gode løsninger for forskninga, også framover, gjennom forskningsmeldingen.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:18:28]: Vi i Kristelig Folkeparti mener det er avgjørende å styrke barns livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familie, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste felleskap. Skolen skal, sammen med hjemmet, danne og utdanne elevene og utruste dem til å skape det gode samfunn.

En av de beste investeringene vi kan gjøre, er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn. Vi har som nasjon forutsetningene, men da må det satses både på skole, på høyere utdanning og på forskning.

På samme måte som den nøyaktige verdien av pi har uendelig mange desimaler, føler jeg at jeg har tatt opp regjeringens feilsatsing på flere timer et uendelig antall ganger. For de siste årene har denne regjeringen gjennomgående prioritert feil gjennom å bruke milliarder på flere undervisningstimer for de aller minste og gratis timer i SFO. Vi vil ha en ny kurs i skolepolitikken, hvor vi i stedet for flere timer satser på flere og enda bedre lærere, en bedre ungdomsskole og kampen mot frafallet i videregående.

En god skole er helt avhengig av gode og mange nok lærere. Læreren er skolens viktigste ressurs, og vi vil derfor bruke de store pengene på lærerne. Relasjonen mellom lærer og elev er mye mer avgjørende for en god skole enn det det ser ut til at dagens regjering legger opp til.

I vårt alternative budsjett foreslo vi derfor å kutte i antall timer og bruke pengene på bl.a. lærerne i stedet. Vi foreslo å øke lærertettheten, og vi ville også ha en mer ambisiøs satsing på etter- og videreutdanning for lærere enn det regjeringen la opp til.

Et annet grep som er viktig for lærere, er å gjøre det første arbeidsåret enklere. Vi foreslo å igangsette et nytt obligatorisk introduksjonsår for nyutdannede lærere, som vil være starten på en obligatorisk mentorordning for dem som begynner i skolen.

Manglende mestring og motivasjon får ekstra store utslag på ungdomsskoletrinnet. Vi ønsker en kraftigere kvalitetsutvikling i ungdomsskolen gjennom prosjektet Ny GIV. Dette skal bidra til en mer praktisk rettet undervisning samt få flere yrkesgrupper inn i ungdomsskolen. I dag tror jeg at altfor lite penger av Ny GIV-midlene brukes nedover på ungdomsskoletrinnet.

Regjeringen innfører nå valgfag på ungdomstrinnet i dette budsjettet, til tross for at Stortinget ikke har behandlet forslaget. Nå vil jeg skynde meg å si at vi er positive til valgfag i ungdomsskolen. Vi var vel de første som sa at vi ville gjeninnføre dette. Vi er, i likhet med flere av høringsinstansene, imidlertid kritisk til at valgfagene ikke blir tilstrekkelig finansiert med friske midler.

Med innføringen av valgfag og en mer praktisk rettet skolehverdag mener vi at arbeidslivsfaget vil kunne være et positivt alternativ til 2. fremmedspråk for dem som ønsker det. Det er imidlertid behov for å se på arbeidslivsfaget spesielt i sammenheng med faget utdanningsvalg, men også i sammenheng med valgfag og entreprenørskap.

Jeg mener at ordningen med gratis frukt på skoler med ungdomstrinn ikke fører til økt bruk av frukt og grønt den

dagen elevene er ferdige med ungdomsskolen. Det vi trenger for å få folk til å satse på frukt og grønt, er en holdningsendring som gjør at man tar ansvar for å få et sunt og godt kosthold, og ikke bare får det servert. Da burde man halvere momsen på frukt og grønt.

Vi ønsker heller å gjeninnføre en abonnementsordning for de elevene som i dag omfattes av ordningen med gratis frukt og grønt, og utvide den til etter hvert å gjelde alle, til erstatning for det man har i dag.

Friskolene er forskjellige og har forskjellige elevgrupper. Elevene sliter med de samme utfordringene som elevene i den offentlige skolen. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en økonomisk presset situasjon for mange friskoler, og mange vil ikke klare å sette to streker under svaret de får i sitt regnestykke, for å få budsjettet til å gå opp. En gjeninnføring av kapitaltilskuddet vil være et avgjørende grep for å sikre en likere behandling av offentlige skoler og friskoler. Dette har vært et prioritert krav fra friskoleorganisasjonenes side.

De senere år er det opprettet en rekke nye studieplasser. Det at flere tar høyere utdanning, er positivt så lenge kvaliteten på utdanningen er god. Jeg mener imidlertid at det er behov for sterkere ambisjoner for kvalitet i utdanningen, parallelt med opptrappingen av flere studieplasser. Det er avgjørende å styrke undervisningsdelen av sektoren gjennom økt grunnbevilgning. Vi trenger å styrke fagmiljøene, øke veiledningen gjennom studiet, tilby pedagogisk kompetanseheving til de vitenskapelig ansatte, samt sikre relevant praksis. Kristelig Folkeparti foreslo i sitt alternative budsjett å øke grunnbevilgningen til universitet og høyskoler med 200 mill. kr.

Jeg er redd nedgangen – over lengre tid – i tilskuddet til studentbarnehager fra Kunnskapsdepartementet vil gjøre det vanskeligere for studenter med barn å studere. Jeg er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan få for ulike grupper av studenter, og for prinsippet om lik mulighet til utdanning.

Kristelig Folkeparti er også bekymret når det gjelder studenter og psykisk helse – også mulighetene samskipnadene har til å tilby et lavterskeltilbud på en god nok måte til alle.

Finansieringssystemet for de forskjellige fagskolene er veldig varierende og har store mangler. Det vil etter hvert være behov for en gjennomgang av finansieringen av forskjellige typer fagskoler, for her er det ligninger med mer enn én ukjent. Fagskolenes utdanning er viktig for samfunnets behov for utdanning, og vi ber derfor regjeringen om å gjennomgå finansieringssystemet for fagskolene og komme tilbake til Stortinget med dette som en egen sak.

Regjeringen foreslår også å avvikle gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Vi stiller oss i likhet med resten av opposisjonen uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. Det har den, og den har vært et viktig incitament for private bidrag til forskningen, kanskje spesielt for de nye universitetene som denne regjeringen har nektet å få på plass tilfredsstillende forskningsmidler til. De har gjennom denne ordningen fått tilført

sårt tiltrengt forskningskapital, men nå blir også denne muligheten borte.

Forskningsfondet har jeg vært innom, og jeg kommer ikke til å komme mer inn på det i mitt innlegg nå.

Kristelig Folkeparti, og jeg, har gjentatte ganger siden 2006 vært kritiske til – og bekymret for – om opptrapplingsplanen for bevilgningene til trosopplæringen i Den norske kirke vil bli fulgt godt nok opp. I dette budsjettet foreslår regjeringen å skyve opptrappingsplanen for Trosopplæringsreformen ut i det uvisse. Dermed må veldig mange menigheter leve i uvisshet – på ubestemt tid – om når de vil få trosopplæringsmidler. Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skulle være et 5-årig prosjekt, løpende fra 1. januar 2004, og reformen skulle så trappes opp de neste fem årene, til 250 mill. kr i 2003-kroner. Enkel hoderegning tilsier at den da skulle være ferdig finansiert og gjennomført innen ti år – innen 2013. Regjeringen bryter nå med dette vedtaket. En kan spørre seg selv om man tror på det bibelske regnestykket i denne sammenhengen, nemlig at to fisker og fem brød vil mette fem tusen, for nå står det ekstremt mange menigheter i kø for å være til stede og få dette tilbudet. De har planene klar, de trodde at det skulle være ferdig finansiert innen neste år. Sånn ser det ikke ut, og selv om statsministeren har steget på rankingen om å bli mer likt og være mer respektabel, så kommer han ikke opp mot Mesteren, som klarte å få regnestykket to fisker og fem brød til å gå opp, og mettet fem tusen. Så vi ser fram til å få en helt annen satsing på trosopplæring enn det vi har sett fra denne regjeringens side. Det er den viktigste reformen i kirken i nyere tid. Mange menigheter har ventet i mange år uten å få på plass midlene. Budsjettforslaget som ligger på bordet i dag, innebærer at det ikke er rom for noen økning av nye menigheter som får midler. Det dekker knapt lønns- og prisveksten. Så vi har foreslått å øke bevilgningen med 40 mill. friske kroner. Så vil man da, i løpet av neste år, få den fulle finansieringen på plass, og vi i Kristelig Folkeparti vil være i mål, mens regjeringen fortsatt står igjen et stykke bak.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Aasen (A) [12:28:41]: Det er interessant å legge merke til at Kristelig Folkeparti og de andre borgerlige partiene spriker ganske kraftig når det gjelder et ganske viktig forhold i skolen, nemlig hvor lenge barn og unge skal være på skolen, og hvor mange timer de skal tilbringe på skolen. Det vil selvfølgelig påvirke hvilke fag de lærer og hvilken kunnskap de da har mulighet til å tilegne seg.

Jeg lurte på hvordan Kristelig Folkeparti stiller seg til at et av de partiene de vurderer samarbeid med, nemlig Høyre, vil øke antall timer – mer enn det regjeringen legger opp til – samtidig som de selv vil kutte ganske kraftig. Hva slags skole er det de borgerlige partiene seg for seg?

Dagrun Eriksen (KrF) [12:29:24]: Det må nesten de borgerlige partiene få lov til å svare på selv. Men jeg mener at det er et stort problem i den norske skolepolitikken at

venstresiden – også representanten Aasens parti – ønsker det man nå kaller en helhetlig skoledag, man ønsker å gå mot en heldagsskole med flere skoletimer på plass. Det samme skjer på høyresiden i politikken, for både Fremskrittspartiet og Høyre har satt dette opp som et mål og tror at det er det som løser kunnskapsutfordringen i norsk skole.

Jeg tror at hvis velgerne virkelig skulle velge det gode skolealternativet her, burde man ha valgt sentrumspartiene, som sier at det er ikke flere timer som vil gi økt læreutbytte og økt innsats i skolen, det vil være flere og enda bedre lærere. Finland har færre timer. De får mer ut av elevene, skårer høyere enn det vi gjør, så her er de gode løsningene i sentrum. Akkurat på dette området er verken høyresiden eller venstresiden attraktiv for Kristelig Folkeparti.

Aksel Hagen (SV) [12:30:13]: Dette er et forsøk på å gjøre meg litt attraktiv!

La oss ta utgangspunkt i en familie med mor og far og tre barn, én i 1. klasse, én i 3. klasse og én i 4. klasse. Når det gjelder denne familien, ønsker Kristelig Folkeparti at barna skal få færre skoletimer, og de skal få et svekket SFO – i hvert fall et SFO som vil være mer kostbart.

La oss ikke si helhetlig skoledag, men hva slags helhetlig dag ser Kristelig Folkeparti for seg at denne familien skal ha? Hvordan skal denne familien, med tre barn i 1.–4. klasse, som er på skolen færre timer enn i dag, og kanskje heller ikke så mye i SFO i dag, takle tidsutfordringa og få hverdagen til å fungere?

Dagrun Eriksen (KrF) [12:31:26]: Jeg regner da med, for å få regnestykket til å gå opp, at representanten også forutsetter at begge foreldrene jobber full dag, siden vi prøver oss på mattemetaforer.

Å klare å få hverdagen til å gå opp er et puslespill for alle småbarnsfamilier. Jeg har lyst til å henvise til f.eks. hvordan man gjør dette i Bergen. Istedenfor at det er staten som skal gå inn og tilby gratis SFO-timer – som for noen ikke kan bli brukt, fordi det ikke er tilført skyssmidler til det – har man i Bergen nå prøvd å få inn andre mennesker som skal være med og drive SFO. Jeg har vært og besøkt noen av de tiltakene som f.eks. går i idrettens regi. Det er fantastisk spennende å se hvordan de får det til til en billig pris, på en billig måte. Så her er vi uenig i at den gratis timen på SFO skal komme fra staten, være rigid og pålagt uten at alle kan bruke tilbudet. Jeg tror at med Kristelig Folkepartis politikk vil de få en helhetlig og en god dag, men ikke en helhetlig skoledag.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:32:37]: Representanten Eriksen sa i sitt innlegg at det ikke var noe som tilsa at frukt og grønt i skolen gjorde at barna ville fortsette å spise det etter at de hadde sluttet. Jeg trodde liksom poenget med hele frukt-og-grønt-ordningen i skolen var at du skulle spise frukt mens du var på skolen. Det var hovedpoenget, og det var det Marianne Aasen også tok til orde for. Så jeg lurer på: Hvorfor vil dere fjerne en ordning som er et positivt tilskudd til kanskje også den eneste maten som barna får den dagen, og så la det være opp til

foreldrenes holdning og motivasjon å føre dem med frukt i løpet av en lang dag?

Dagrun Eriksen (KrF) [12:33:20]: Jeg tror representanten misforsto meg hvis hun trodde jeg sa at det handlet om etter skoletiden, og at man da skulle fortsette å spise frukt og grønt. Jeg sa at det var etter at man har sluttet på skolen, dvs. etter at man har sluttet på ungdomsskolen.

Det som er poenget med å få begynt å bruke frukt og grønt, er at barn får gode vaner, at man tar ansvar for eget kosthold. Hvis regjeringen virkelig var opptatt av det, burde man satt dette i gang fra 1. klasse, ikke fra ungdomsskolen. Kristelig Folkeparti har sagt at vi ønsker å få økt forbruk av frukt og grønt for hele befolkningen, ikke bare for ungdomsskoletrinnet. Derfor går vi inn for å halvere momsene på frukt og grønt, sånn at det skal være mulig også for de familiene som sliter med økonomien, å kunne tilby frukt og grønt også etter ungdomsskoletiden. Det mener vi er en bedre prioritering enn det som regjeringen legger opp til, og den forskjellsbehandlingen som regjeringen legger opp til i forhold til barne- og ungdomstrinnet når det gjelder frukt og grønt.

Marianne Aasen (A) [12:34:28]: Det er fristende å snakke mer om frukt og grønt, men jeg lar det ligge. I stedet kaster jeg ballen som jeg fikk fra representanten Dagrun Eriksen i replikkordskiftet etter mitt innlegg, tilbake.

Det gjelder Forskningsfondet. Den type fond kan designes på ulike måter. Du kan ha som målsetting at avkastningen skal være høyest mulig, det kan være bestemte objekter – enten aksjer eller bolig eller eiendom eller hva det måtte være. Det kan også være knyttet opp til type bedrifter, altså de med grønn teknologi, som det gjøres her. Det svekker da prinsipielt og i utgangspunktet avkastningen.

Det som er interessant med forslaget til de fire konservative partiene, er at de insisterer på at det skal være en 4 pst. avkastning. Jeg kan ikke forstå hvordan man kan garantere akkurat det, og i hvert fall ikke mer enn at man går inn for det i budsjettkapitler. Det jeg lurer på, er: Hva skjer hvis det ikke blir nok penger fra en slik avkastning, som attpåtil har en slik konstruksjon som tyder på at det blir mindre avkastning enn 4 pst.?

Marit Nybakk hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:35:38]: Det er én ting med denne saken som jeg tror folk der ute ikke forstår når vi hiver oss inn i disse detaljdiskusjonene. Det er: Da regjeringen oppdaget at det var konstruksjonen av fondet som ikke var robust nok, hvorfor prøvde man ikke da å lage en annen konstruksjon av det fondet, for å sikre forskningen på en bedre måte? Hvorfor valgte man da å fjerne hele Forskningsfondet?

Så har vi i opposisjonen – det er det vi er, opposisjonspartier – samlet oss for å prøve å lage en mer robust ordning, og som også tar inn over seg det innputtet man hadde i Forskningsfondet på grunn av endringene i tippenøkke-

len, og som ville slå veldig ille ut neste år, for å sikre det på en annen måte. Om den konstruksjonen vi har gjort, er robust nok, holdbar nok, kan en jo spørre seg selv om, men poenget er å komme fram til en robust ordning som gjør at vi sikrer (presidenten klubber) det som et fond, og at finansministeren (presidenten klubber igjen) ikke får tak i disse pengene når han skal ha ...

Presidenten: Presidenten vil minne om taletiden. Presidenten er dessuten blitt gjort oppmerksom på at representanten trolig ikke har tatt opp forslag. Det skal hun få lov å gjøre utenom taletiden.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:36:53]: Da tar jeg opp de forslagene i innstillingen som Kristelig Folkeparti har sammen med andre eller står alene om.

Presidenten: Da har representanten Dagrun Eriksen tatt opp de forslag hun refererte til.
Replikordskiftet er da omme.

Ola Elvestuen (V) [12:37:23]: For Venstre er kunnskapssektoren en av våre hovedprioriteringer i budsjett-sammenheng – ja, den aller viktigste prioriteringen. Det er fordi kunnskap og kompetanse har en egenverdi og samtidig er avgjørende for den framtidige verdiskapingen og velferden i Norge.

Skal vi lykkes på veien mot kunnskapssamfunnet, forutsetter det en helhetlig satsing på hele utdanningsløpet, fra grunnskole og helt opp til toppforskningen ved våre høyere institusjoner. Det tar Venstre konsekvensen av i sitt alternative statsbudsjett. La meg slå det helt fast: Framtiden begynner i klasserommet.

I fjor ble de ferske resultatene av PISA-undersøkelsen diskutert fra denne talerstol. Det nye da var at vi opplevde en relativ framgang på PISA-målingen, hvilket innebar at vi hentet oss inn igjen til det nivået vi var på i 2000.

Jeg skal ikke dvele så mye ved at motstanden mot PISA-målingen fra venstresiden var betydelig så lenge det gikk dårlig, mens nå, når vi er på riktig vei, vil alle «eie» framgangen. Mitt poeng er at målinger som PISA er viktige og viser oss at hvis vi satser på noe, slik vi har gjort med Kunnskapsløftet, som ble innført under regjeringen Bondevik II, og hvis lærerne våre er motivert til å gjøre en jobb for å få det til, klarer lærerne våre å få til en framgang, og det fortjener de honnør for.

Men jobben med å løfte skolen kvalitetsmessig er ikke gjort en gang for alle. Derfor har Venstre gjort noen tydelige prioriteringer innenfor skoleområdet i sitt alternative budsjett for neste år. Det aller viktigste vi gjør, er å øke bevilgningene til læreres kompetanseheving kraftig. Vi vil ha flere gode lærere inn i skolen. Vi ønsker også flere som har en faglig fordypning i de fagene de underviser i. Da må vi satse mye mer på videreutdanning og læreres kompetanseheving enn hva vi gjør i dag.

I vårt alternative budsjett foreslår vi derfor å legge mer penger på bordet, slik at staten kan ta et utvidet ansvar for læreres videreutdanning allerede fra 1. januar 2012. Vi legger mer penger på bordet, slik at kostnadsnøkkel

mellom stat, kommune og lærer blir 60–20–20 og ikke 50–25–25, slik det nå legges opp til. I tillegg til dette foreslår vi å bevilge 350 mill. kr til et ytterligere løft for læreres kompetanse – et lærerløft.

Det er forunderlig at vi har et system for videreutdanning av lærere som har såpass lave ambisjoner som det vi har nå. Tidligere hadde regjeringen et mål om at 2 500 lærere skulle få videreutdanning. Det var lavt og innebærer at det vil ta flere tiår før alle lærere har fått den nødvendige kompetansehevingen. Med den nye avtalen om videreutdanning er ambisjonene redusert til 1 700 lærere per år. Det er å gå i motsatt retning av det som er nødvendig.

I tillegg til den kraftige satsingen på læreres kompetanseheving vil jeg gjerne trekke fram en annen satsing i Venstres alternative statsbudsjett, nemlig lærerrekuttering. Mangelen på lærere er etter Venstres mening en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Vi vil mangle om lag 1 000 lærere per år i forhold til behovet de nærmeste årene – og enda flere dersom man fortsetter å utvide timetallet i grunnskolen.

Venstre støtter GNIST-kampanjen og mener det er viktig med kampanjer for å øke søkningen til lærerutdanningene. Men det må også etableres flere andre tiltak for å sikre nok lærere i norsk skole. Venstre har tidligere fremmet forslag om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre et tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunnskole og videregående skole. I vårt alternative statsbudsjett foreslås det å bevilge 75 mill. kr til utarbeidelse og oppstart av slike nasjonale rekrutteringsplaner. Hovedfokuset skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker samt ulike seniortiltak for å beholde lærere som allerede er i skolen, lengst mulig i yrket.

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Venstre har flere konkrete tiltak i sitt forslag til statsbudsjett for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats i kampen mot frafall. Vi vil forsterke samarbeidet mellom og koordineringen av barnevern, helsetjeneste og skole, igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker, styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, bevilge midler til tiltaket «Skole på byggeplass» og ikke minst sikre at læringer reelt får mulighet til å ta læretiden sin i bedrift, noe som utvilsomt vil øke motivasjonen for mange elever på yrkesfag. Derfor foreslår vi å fjerne arbeidsgiveravgiften for læringer fra 1. januar 2012 og øke lærlingtilskuddet.

Det kanskje viktigste forslaget i Venstres alternative statsbudsjett med tanke på frafallsbekjempelse er imidlertid vår satsing på skolehelsetjenesten. Venstre mener at målet må være 1 000 nye helsesøstre, kuratorer og psykologer i skolen de kommende fire årene. Dette vil være avgjørende både for å forebygge frafall i skolen og for å sikre god elevhelse. I tråd med tidligere år foreslår vi å bevilge 125 mill. kr til dette i 2012.

Et annet område som er minst like viktig som grunnopplæringen, er forskning og høyere utdanning. Den rødgrønne regjeringen har etter vår mening stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk innenfor kunnskaps-

feltet, og konsekvensen av dette kan bl.a. bli mindre verdskaping, færre nye arbeidsplasser og en lavere evne til å finansiere en framtidig velferd.

Nettopp derfor er vi så undrende til regjeringens budsjettforslag på dette området. Hvilke signaler gir det egentlig å legge ned Forskningsfondet med et pennestrøk, en ordning som det har vært bred enighet om å beholde inn-til helt nylig? Hvilke signaler gir det å legge ned en ordning som har fått staten til å legge på over 300 mill. kr i gaveforsterkning siden 2006? Hvilke signaler gir det å ikke bevilge midler til flere studieplasser når vi fra ulike SSB-framskrivninger vet at studenttallet vil øke dramatisk i årene som kommer?

Det er verdt å merke seg at dersom man legger til grunn en økning i studietilbøyeligheten på 5 pst. fordelt over åtte år, anslår Kunnskapsdepartementet selv at økningen fra 2011 til 2012 vil være på om lag 4 700 studenter. Det er med andre ord helt nødvendig å øke antallet studieplasser i 2012. At regjeringen ikke gjør dette, er for oss en gåte.

I motsetning til regjeringens budsjettforslag vil Venstre både videreføre og forbedre gaveforsterkningsordningen ved å redusere beløpsgrensen for når ordningen skal slå inn. Vi har sammen med de øvrige opposisjonspartiene fremmet forslag om å øremerke et forskningsfond på minst 100 mrd. kr innenfor Statens pensjonsfond utland hvis bruk kan følge handlingsregelen hvert år. Vi foreslår 2 000 flere studieplasser, og vi foreslår en ytterligere styrking av basisfinansieringen til våre høyere utdanningsinstitusjoner med en påplussing på 300 mill. kr. Universiteter og høyskoler sliter fortsatt med etterverkninger fra hvileskjæret som ble innført av denne regjeringen, og det er helt nødvendig å gi institusjonene et tilfredsstillende handlingsrom for å kunne opprettholde kvaliteten i tiden som kommer. Det vil vårt alternative statsbudsjett bidra til.

Vi stusser også over at det ikke ligger midler inne til noen rekrutteringsstillinger i universitets- og høyskolesektoren. Det gjorde det for øvrig heller ikke i statsbudsjettet for inneværende år eller året før det, så vi burde vel strengt tatt ikke være veldig overrasket. Men like fullt hadde vi trodd at regjeringen ville se på behovet for å sikre en god ettervekst i universitets- og høyskolesektoren. Vi har derfor lagt inn midler tilsvarende 500 nye stipendiater og 100 nye post doc.-stillinger fra og med neste høst.

På forskningsområdet foreslår vi en rekke påplussinger, bl.a. mer penger til nærings-ph.d., mer penger til klimaforskning i tråd med klimaforliket, mer penger til fri forskning og mer penger til vitenskapelig utstyr. Vi foreslår en kraftig styrking av den næringsrettede forskningen, og vi foreslår en rekke forbedringer i SkatteFUNN-ordningen. Vi er helt avhengig av å legge til rette for økt forskningsinnsats fra næringslivets side, og da må vi som politikere gjøre det vi kan for å stimulere til nettopp dette.

Ved siden av disse satsingene mener vi det er viktig å satse på at studentene skal ha muligheten til å være studenter på heltid. Vi har derfor fremmet et forslag om at regjeringen må komme tilbake til Stortinget med en sak om elleve måneders studiestøtte, noe alle partiene i denne salen faktisk er enig i, dersom man skal legge de respek-

tive programmene til grunn. I tillegg foreslår vi en full indeksregulering av studiestøtten fra 2005 og fram til i dag.

Så vil jeg gjerne si at jeg synes det er positivt at flertallet i dag viser en noe annen tilnærming til førsteårs studier i de såkalte BRIC-landene enn hva vi har sett fra den kanten tidligere. Men dessverre går ikke flertallet langt nok: De gjør ingenting for å sikre norske studenters mulighet til å ta freshman-året i USA. I Venstres alternative budsjett kommer vi med et forslag om å gjeninnføre støtte til førsteårs utdanning i ikke-vestlige land, samt i USA.

Avslutningsvis vil jeg understreke at det er fullt mulig å satse på forskning og høyere utdanning hvis man bare vil. Det viser Venstre i vårt alternative budsjett. Innenfor en ansvarlig økonomisk ramme prioriterer Venstre en samlet satsing på forskning og utdanning med 2,3 mrd. kr utover regjeringens forslag. Etter vår mening viser det at det er mulig å satse offensivt på å bygge kunnskapssamfunnet, hvis man bare vil.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [12:47:02]: Jeg vil gjerne ta tak i noe av det som representanten Elvestuen var inne på i sitt innlegg. Han hevdet at det blant de rød-grønne har vært motstand mot bruk av PISA-undersøkelsene. Da vil jeg minne om at det var Gudmund Hernes som meldte oss på de første PISA-undersøkelsene, og som en av de borgerlige vennene til Venstre var inne på tidligere i denne debatten, var Gudmund Hernes ganske tidlig opptatt av – og kritisk til – et lavt læringstrykk i skolen. Jeg håper at Elvestuen fikk med seg den anerkjennelsen av Arbeiderpartiets kunnskapspolitikk.

Elvestuen framstilte Kunnskapsløftet som om det utelukkende var Bondevik II-regjeringens verk. Det er riktig at Kunnskapsløftet ble lagt fram av Bondevik II, men det ble gjennomført av de rød-grønne. Det bygger på Kvalitetsutvalget som Trond Giske satte ned, som ble ledet av Astrid Søgne, som var tidligere statssekretær for Gudmund Hernes.

Mitt spørsmål til representanten er da: Er representanten villig til å moderere sin selektive historiefortelling i lys av disse fakta?

Ola Elvestuen (V) [12:48:09]: Når det gjelder Kunnskapsløftet, ble det vel påpekt at dette ble initiert under Bondevik II, og det er vel en helt korrekt beskrivelse av fakta.

Når det gjelder PISA-undersøkelsen, så var vel ikke dette om hvem som hadde initiert at vi skulle inn i PISA-undersøkelsen – dette var beskrivelsen av *resultatene* fra PISA-undersøkelsen, og når vi nå får positive resultater, legger vi merke til at da snur også holdningene til selve PISA-undersøkelsen; da ønsker man å fremstå som om dette, selvfølgelig, er et resultat av egen politikk. Vi mener at disse resultatene har en lengre historie – også en lengre historie enn tilbake til Bondevik II-regjeringen med Kunnskapsløftet.

Hadia Tajik (A) [12:48:51]: Jeg takker for svaret fra representanten Elvestuen, og at han ser at det har en lengre historie, og at det forhåpentligvis har en lengre historie enn til Bondevik II.

Elvestuens partileder har flere ganger klaget over regjeringens forskningssatsing, og Elvestuen var også inne på det i sitt innlegg. En av de tingene som representanten fra Venstre har klaget mye på, er at man har gjort om på Forskningsfondet. Så da er mitt spørsmål: Ser Elvestuen at det er uheldig på den ene siden å høylytt klage på disse endringene, samtidig som man lar være å erkjenne at opposisjonen er enig i premisset om at man er nødt til å endre på Forskningsfondet fordi det ikke er robust nok?

Ola Elvestuen (V) [12:49:42]: Nå er nok vår kritikk mye bredere. Den gjelder både gaveforsterkningsordningen, grunnfinansiering til de høyere utdanningsinstitusjonene, forskning generelt og SkatteFUNN-ordningen, og så gjelder det også at man fjerner Forskningsfondet med et pennestrøk. Derfor har vi også – sammen med resten av opposisjonen – da foreslått en annen modell for Forskningsfondet, nettopp for å gjøre det mer robust, som det også er blitt omtalt herfra tidligere.

Presidenten: Presidenten vil minne representanten Elvestuen om at all tale fortsatt skal rettes til presidenten.

Aksel Hagen (SV) [12:50:24]: Et siste forsøk når det gjelder Forskningsfondet – først og fremst for å prøve å finne ut hva forslaget fra opposisjonen går ut på. Vi er enige om at vi snakker om 100 mrd. kr, vi er enige om at det årlig skal komme ut en avkastning på 4 mrd. kr. Så er spørsmålet mitt: Skal disse 4. mrd. kr pris- og lønnsjusteres? Hvis ja, så er det fint, hvis nei, så betyr det at en må fylle på med 100–200 mill. kr hvert bidige år for å holde oppe nivået på avkastninga. Da er det verken robust eller forutsigbart, i den forstand at det ikke må tas opp til behandling i hvert eneste statsbudsjett og undergis en politisk debatt og prioritering i statsbudsjettet.

Ola Elvestuen (V) [12:51:12]: Hovedproblemet med Forskningsfondet er at her gir man bare opp, man kutter det ut. Vi lager en ny modell inn mot Statens pensjonsfond utland, hvor du avsetter 100 mrd. kr, og så får du en avkastning på det. Vi er selvfølgelig klar over at vi har en usikker verden, det er usikkerhet i forhold til hvilke inntekter du får på det, og det gjør det vanskelig å være tydelig på akkurat hvor mye du får inn. Men vi mener det er en god ordning å ha dette Forskningsfondet. Så må du selvfølgelig her følge med på utviklingen og se hvilke justeringer du må ta underveis.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:52:01]: Jeg legger merke til at representanten innrømmer at det var riktig å endre det fondet fordi det ikke ga de mulighetene som vi hadde tenkt.

Representanten sa i sitt innlegg at en skulle følge handlingsregelen hvert år når det gjelder det fondet som dere har opprettet. Det er jo slik at Statens pensjonsfond utland

også går opp og ned, og de sliter jo også med avkastningen. Så hvis fondet da i utgangspunktet egentlig var den rette måten å gjøre det på, lurer jeg på hvorfor man ikke bare økte det til 100 mrd. kr.

Jeg lurer også på hvilken garanti representanten fra Venstre mener en har for at Statens pensjonsfond utland skal gi positiv avkastning hvert år – for handlingsregelen er jo heller ikke konstant.

Ola Elvestuen (V) [12:52:47]: Noen garanti kan vel ikke jeg gi, like lite som noen andre. Men dette handler om at det ligger innenfor handlingsregelen, det handler om at vi ikke her får noe mer penger inn i norsk økonomi. Det blir den totale input inn i norsk økonomi som ligger innenfor handlingsregelen.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:53:27]: Jeg fristes over evne til å kaste meg inn i debatten om Forskningsfondet. Det skal jeg la være å gjøre. Jeg har bare lyst til å konstatere følgende: Et samlet, enstemmig storting nedlegger Forskningsfondet. Regjeringens argumenter om svakhetene ved Forskningsfondet er helt riktige, og godtatt av alle.

Punkt to: Det er noen utrolige rariteter rundt det man da prøver å etablere som et nytt slags fond, men det kan jeg komme tilbake til i et senere innlegg. Jeg er helt sikker på at Tora Aasland kommer til å gå nærmere inn på det i sitt innlegg. Jeg vil gjerne konsentrere meg om grunnskole, videregående opplæring osv.

Jeg kan – med meget stor, forskningsbasert, troverdighet – utbryte i enhver budsjettkonferanse: Send pengene til oss i Kunnskapsdepartementet. Vi skal løse det meste av det vi har av utfordringer. Det er på kunnskaps- og utdanningsområdet vi mest effektivt bekjemper sosial ulikhet. Det er der vi mest effektivt investerer for det næringslivet trenger framover, enten det er flere fagarbeidere eller det er forskning. Det er der vi mest effektivt sørger for at vi er en kulturnasjon. Det er der vi mest effektivt sørger for at vi har sosial kompetanse på hvordan vi skal håndtere framtiden, og det meste av det lærer vi antakelig i barnehagen. Det er i det hele tatt der vi mest effektivt bekjemper økende uføretrygd i en del grupper. Det er i grunnen sånn at vi har belegg for å si: Send pengene til oss, så skal vi ordne resten. Det er bare det at det finnes jo en og annen ellers i norsk politisk liv som etterlyser litt asfalt og litt sviller, litt helse og litt annet – så vi må dele godene, vi også. Men i et stramt budsjett – og budsjettet for 2012 er et stramt budsjett og stiller større krav til oss om prioritering enn ellers – har vi prioritert barnehagene. Det hører til en annen komité, men jeg har lyst til å nevne det fordi tidlig innsats begynner i barnehagen og har stor betydning for hva slags barn som starter på skolen. Men det skal jeg komme tilbake til på et senere tidspunkt.

Så har jeg lyst til å gå over til det som gjelder grunnskolen og videregående skole. Det er to områder som vi satser på i særlig grad i dette budsjettet. Det er å sørge for at vi får en variert, praktisk og motiverende ungdomsskole

fordi det har en så avgjørende betydning for gjennomføringen av videregående opplæring – for å holde lærelysten oppe, for å sørge for at elever med litt ulike innganger til læring opplever at de mestrer og har lærelyst. Derfor starter vi nå omleggingen av ungdomsskolen med dette budsjettet for 2012 fordi vi begynner med innføringen av valgfag fra høsten 2012. Den første bevilgningen kommer derfor på dette budsjettet. Vi starter med de som går i 8. klasse, og jeg er lei meg med hensyn til de som går i 9. og 10. klasse for at vi ikke klarer å starte på alle trinnene samtidig, men det lar seg rett og slett ikke praktisk gjennomføre. Kommunene trenger litt tid for å trappe opp dette. Det er fullfinansiert. Vi betaler med 25 pst. høyere lærerdekning fordi vi vet det trengs noen flere lærere for å få på plass valgfag. I disse dager er vi i ferd med å sende ut åtte ulike forslag til valgfag og læreplanene i dem på høring. Det er veldig viktig at det finnes noe som treffer ulike grupper av elever. Jeg er opptatt av at de som har akademiske interesser, også skal treffes gjennom valgfag – f.eks. følge videregående trinn i matematikk eller på andre områder hvor man har evner, og at de som er mer praktisk interessert og de som har kunstneriske evner – enten det er innenfor dans, musikk eller teater – også skal ha muligheter.

Ungdomsskolen er utrolig viktig som et utgangspunkt for at flere skal gjennomføre videregående opplæring. Ny GIV er regjeringens hovedsatsing i forhold til å få gjennomført videregående opplæring. Vi har et systematisk samarbeid med fylkene. Vi teller nå likt i forhold til å kunne se hva slags politikk som gir best resultater. Vi fanger opp elever på 10. trinn og gir dem en ny mulighet hvis de har store kunnskapshull som vi vet de kommer til å slite med i videregående opplæring. Vi følger opp de elevene som står i fare for å falle ut gjennom løpet videre, slik at oppfølgingstjenesten og Nav følger spesielt med på dem.

Det vi da oppnår, er: økt lykke – flere elever opplever at de mestrer, at de kan jobbe praktisk, variert og relevant. Vi oppnår at arbeidslivet får mer arbeidskraft. Vi har en dramatisk mangel på folk med fagbrev. Arbeidslivet må være en viktig samarbeidspartner for at vi skal få gjort noe med det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mette Hanekamhaug (FrP) [12:58:56]: Det finnes mye god internasjonal forskning på hvordan en kan forbedre elevenes konsentrasjon og kognitive kapasitet. Det nytter ikke med flere lærere, valgfag eller Ny GIV dersom læringsevnen til elevene ikke styrkes og økes fra slik den er i dag. Representanten Aasen var inne på dette med et godt kosthold og hvordan en kan tilrettelegge for det i skolen. Forskning viser at sammen med fysisk aktivitet er dette en sterk bidragsyter for å øke elevenes kognitive ferdigheter.

Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Hvorfor støtter ikke regjeringa Fremskrittspartiets forslag om en økning av frukt-og-grønt-ordningen i skolen, som vil sørge for at alle elevene vil bli innlemmet i denne ordningen – og

hvorfor prioriterer man heller ikke økt fysisk aktivitet i grunnutdanningen?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:59:48]: Det er fordi vi i et stramt budsjett har prioritert, som jeg var inne på i mitt innlegg, ungdomsskolen – få til en mer praktisk og relevant ungdomsskole – og gjennomføringen i videregående opplæring. Jeg deler representanten Hanekamhaugs understreking av at å være i form og å spise sunt bedrer konsentrasjonen. Vi har innført to timer fysisk aktivitet for 5.–7. trinn – det fungerer bra – og vi har frukt og grønt i ungdomsskolen. Det er situasjonen nå, og så får vi se hva vi har penger til neste år.

For øvrig – hvis presidenten tillater – må jeg si at det rareste jeg har sett i en stortingsinnstilling på veldig lenge, er Kristelig Folkepartis forslag når det gjelder frukt og grønt. De innfører et slags teoretisk frukt og grønt – de tar bort frukt og grønt og mener at elevene skal opplyses om hvor sunt det er, i stedet for å smake, og dermed bli sunnere på sikt, antakelig.

La meg si det slik; min innfallsvinkel til dette er: La oss gjøre det praktisk, konkret og relevant, (presidenten klubber) slik at elevene får gode vaner senere.

Presidenten: Og ellers gjelder fortsatt taletiden ...

Tord Lien (FrP) [13:01:01]: Man kunne spekulere i om det er folatnivået til statsråden som gjør at hun påstår at ingen partier foreslår å opprettholde Forskningsfondet. Det er feil, jeg har sjekket finansinnstillingen nå mens statsråden har talt. Fremskrittspartiet foreslår både å fjerne inntektsføringen av 80 mrd. kr og å plusse på 20 mrd. kr til Forskningsfondet. Spørsmålet om hvordan man kan forvente 4 pst. avkastning – et spørsmål som flere av de rød-grønne har stilt – tenker jeg man heller kan stille til Sigbjørn Johnsen, som legger det til grunn for 3 000 mrd. kr som ikke er en del av Forskningsfondet.

Så til valgfag: Jeg er veldig glad for at statsråden er tydelig på og har lagt til rette for at det skal være både praktisk og akademisk rettede fag. Da lurer jeg på om statsråden tror at det skaper entusiasme rundt dette prosjektet når prosjektet så åpenbart er underfinansiert over Kommunaldepartementets budsjett.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:02:01]: Valgfag er fullfinansiert over Kunnskapsdepartementets budsjett fordi vi betaler for de timene og de lærerne som trengs. Det som har vært diskusjonen rundt omkring i kommunene, er om ungdomsskolene våre er utstyrt slik at de har scener til å sette opp forestillinger, at de har utstyr til å lage skoleavis på nett, osv. En del har etterlyst at i en trang kommuneøkonomi er det begrensninger i forhold til hva man praktisk klarer å få til på de enkelte skolene. Det har jeg en viss forståelse for, men det er ikke all verdens kroner som kommunene må spytte i for å få til gjennomføring av valgfag. Det er nesten umulig å treffe hvis man skulle laget en øremerket ordning, fordi det er så stor forskjell på hvordan skolene er utstyrt. Jeg forventer at kommunene følger på med å gi både materiell

og arbeidsredskap, slik at ungdom kan få praktiske, gode valg.

Elisabeth Aspaker (H) [13:03:17]: I 2011 har statsråden vært med og fornyet strategien Kompetanse for kvalitet, og kunnskapsministeren omtaler strategien til også å gi rett til videreutdanning. Samtidig vet vi at regjeringen selv har satt ned tempoet betydelig i forhold til hvor mange lærere som årlig skal kunne få mulighet til å delta i denne videreutdanningen. Er det ikke da en illusjon å snakke om *rett* til videreutdanning, når vi snakker om 1 700 lærere i året, og at det i realiteten vil ta 30–40 år før lærerne som er i skolen i dag, får oppfylt denne såkalte retten? Hvorfor vil ikke regjeringen la kommuner og fylker selv få organisere videreutdanning, som gjør at man kan få til bedre tilpassede løsninger og at flere lærere kan delta? Sogn og Fjordane er et godt eksempel på at man fikk mye mer igjen for pengene til mange flere lærere, da man selv hadde en hånd på rattet i forhold til tilretteleggingen.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:04:16]: Når vi snakker om etter- og videreutdanning, er det noe som kommunene i utgangspunktet må ta hovedansvaret for. Det er de som er arbeidsgivere. Vi snakker om et bredt spekter. På noen områder snakker vi om etterutdanning kanskje på noen få dager. På andre områder snakker vi om videreutdanning hvor man skal ta studiepoeng, og det er det som er utgangspunktet for representanten Aspakers spørsmål.

Jeg skjønner ikke hva jeg skal gjøre for å sette representanten Aspaker i litt godt humor, for her har jeg faktisk fått til en avtale med partene. Staten betaler ikke 40 pst., men 50 pst., kommunene betaler ikke 40 pst., men 25 pst., lærerne betaler ikke 20 pst., men 25 pst. Det er partene og vi enige om. Det anbefales nå fra KS' side at kommunene må komme på banen og hive seg over disse forslagene. Vi tror at vi kan komme opp fra 1 500 til 1 700 i det første året denne modellen virker. Men at det skulle være noen realisme i at vi kommer oss fra 1 500 til 4 000 med noen små ruskeendringer fra Høyre, fatter og begriper jeg ikke at engang Høyre kan tro.

Presidenten: Vi får se, da. Elisabeth Aspaker får replikk nr. 2.

Elisabeth Aspaker (H) [13:05:29]: Det handler om en helt annen tilrettelegging av tilbudet – da skulle vi ha klart å dimensjonere det til å få flere lærere gjennom.

Jeg har et annet spørsmål, og det gjelder planene for læreplaner i staten, hvor regjeringspartiene i sine merknader sier at de viser til en avtale, og at det skal bli 10 pst. flere lærlinger i staten. Konkret betyr det at staten skal øke sitt lærlingantall fra 850 til 935 lærlinger. Hvis vi ser på prosentandelen det utgjør av de læreplassene som tegnes, og som var tegnet per 1. september, har staten 3,3 pst. av lærekontraktene – 3,3 pst! Til sammenlikning har kommunal sektor 18,9 pst. og privat sektor 77,8 pst. Staten er til stede i alle landets kommuner og har store virksomheter rundt omkring i landet. Læreplaner er avgjørende for å motvirke frafall i videregående opplæring.

Er ikke 10 pst. litt pinglete? Og har ikke staten større ambisjoner om å være en aktiv bidragsyter til å få ned frafallet i videregående opplæring?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:06:32]: Jo, absolutt, men vi må begynne med noen prosenter som er forpliktende, og så trappe videre opp derfra. Det er derfor alle statsrådene har tatt ansvar for at de skal øke lærlinginnsetsen på sine områder, og at målsettingen er å øke det statlige antallet lærlinger med 10 pst. innen 2013. Men representanten Aspaker har helt rett i at det ikke er det store antallet.

Nå er det også slik at det er rimelig å vurdere det antallet lærlinger som staten tar inn, i forhold til hvor stor den statlige andelen av arbeidslivet totalt sett er. Da er det ikke så dramatisk som representanten Aspaker sier. Men staten må være med i den dugnaden vi skal ha for å få til et antall lærlingplasser som gjør det mulig for dem som velger fagbrev, å ta utdanningen sin. Kommunene må være med, de private arbeidsgiverne må være med – dette må være et spleiselag. Jeg jobber nå med den samfunnskontrakten, og heldigvis har vi en konstruktiv tone i forhold til arbeidsgiversiden her. Jeg har gode forhåpninger om at vi kommer til å forplikte oss alle sammen for å få det til.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:07:45]: I mange år var Kristelig Folkeparti og undertegnede de eneste her i salen som stadig snakket om ungdomstrinnet som det glemte trinn. Det var store behov, det var store utfordringer. Så kom signalet om at det skulle komme en melding, og Kristelig Folkeparti har gitt god honnør til regjeringen både for at man har sagt den skulle komme, og for at den kom.

Den ligger i Stortinget, den er ikke ferdig behandlet, men det ligger allerede i budsjettet nå at valgfagene skal vedtas, før Stortinget har fått lov til å være med og si noe om dette. Men siden jeg også er utålmodig på trinnets vegne, har jeg valgt å forholde meg pragmatisk til at man løper litt før Stortinget her.

Mitt spørsmål til statsråden – for det er ganske mange andre ting i den meldingen – er om departementet, gjennom regjeringspartiene her i Stortinget, kommer til å være konstruktiv og lyttende til resten av meldingen, slik at dette blir noe som hele Stortinget står bak. Eller er resten av det som står i meldingen, ferdig, slik at vi i Stortinget bare skal nikke til det?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:08:50]: Jeg har lagt fram en melding om ungdomsskolen som nå ligger til behandling i Stortinget. Jeg har sagt hva min og regjeringens mening er, og så er det de rød-grønne partiene i Stortinget som er i dialog med opposisjonen og finner gode løsninger på det. Jeg vet ikke helt hva det i tilfelle er ønske om å endre, men jeg er glad for at det virker som om det er interesse og enighet rundt at valgfag skal gjennomføres.

Vi har også andre betydelige utfordringer. Vi må gjøre alle fagene mer praktiske, relevante og motiverende. Vi har nå god erfaring fra Ny GIV-prosjektet når det gjelder å gjøre lesing og skriving og regning mer praktisk og variert, men vi kan vi jo ikke la elevene bli introdusert for

det på 10. trinn. Vi må ha en ambisjon om at det skal gjennomsyre hele ungdomsskolen.

Et annet suksesskriterium for å få til det løftet på ungdomstrinnet som vi ønsker når det gjelder mestring og motivasjon, er lærernes kompetanse og lærernes kompetanse til å lede klasser.

Vi kommer til å følge opp ungdomstrinnsmeldingen med en gjennomføringsstrategi og vil nå alle ungdomsskoler i hele Norges land for at vi faktisk skal klare å få til en endring i praksis, og at Stortingets innstilling når det gjelder ungdomstrinnet, ikke skal bli værende her hos oss, men merkes av den enkelte lærer og den enkelte elev.

Jeg er veldig glad for det engasjementet som Dagrun Eriksen personlig og Kristelig Folkeparti har hatt når det gjelder ungdomstrinnet. Jeg tror vi er en liten heiagjeng for fjortiser som danner forening.

Presidenten: Statsråden fikk litt ekstra taletid, så får vi se i nesterunde, om det blir mindre.

Ola Elvestuen (V) [13:10:44]: Jeg skal ikke spørre om frukt og grønt. Jeg skal derimot ta opp tråden fra siste svar, som handlet om læreres kompetanse.

I Venstre er vi opptatt av å styrke lærerutdanningen. I innstillingen er det en merknad hvor man ber om at departementet følger opp forslaget fra 2008 om å utrede en eventuell overgang til 5-årig grunnskolelærerutdanning. Det jeg lurer på, er hvordan departementet følger opp dette, og når vi kan få en frist for når lærerutdanningen blir 5-årig.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:11:25]: Vi jobber på mange områder for å styrke lærerutdanningen. Vi har den nye omleggingen på plass. Vi har følgeforskning, som gir oss tilbakemeldinger om hvordan vi lykkes med det.

Det var på det tidspunktet Stortinget behandlet opplegget for ny lærerutdanning, ikke flertall for å innføre 5-årig lærerutdanning. Tvert imot har vi en del forsøk og utvidelser som gjennomføres på ulike læresteder. Vi kommer tilbake til Stortinget med et opplegg for 5-årig lærerutdanning, men vi har ikke satt noen frist for det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Truls Wickholm (A) [13:12:11]: Vi lever i en verden preget av økonomisk usikkerhet. Krisen i Europa er alvorlig. I disse dager diskuteres det intenst hvordan vi skal komme oss ut av den vanskelige situasjonen vi er oppe i.

Norge har klart seg bedre enn de fleste andre i denne vanskelige tiden, og det er ikke tilfeldig. Partiene på høyresiden har prøvd å peke på at dette handler om oljeinntekter og flaks mer enn om hva politikerne har gjort. Dette er selvfølgelig feil.

Men det kan være vanskelig. I kaosteori er f.eks. The Butterfly Effect uttrykket for et system som er svært følsomt for startbetingelsen, hvor små endringer på ett sted i et ikke-lineært system kan resultere i store forskjeller i en senere tilstand – litt sånn som høyrepartienes usosiale kutt tipper systemet i feil retning og gir store studentdemonstrasjoner i England.

Kaosteorien spår også at komplekse ikke-lineære systemer er iboende uforutsigbare. Samtidig sikrer teorien måter å uttrykke og håndtere et slikt uforutsigbart system på gjennom ligninger – litt sånn som sosialdemokratiet i en uforutsigbar verden gir en solid økonomi med gratisprinsipp i høyere utdanning.

Vi vet alle som driver med politikk, at politikk har noe å si. Det er derfor vi driver med det. Erfaringen vår fra de fleste land i verden er at plutselige funn av store naturressurser, slik Norge fant olje og gass, heller blir et problem enn en velsignelse. Vår velstand og vår velferdsutvikling handler om politikken og samfunnsmodellen vi har valgt. Den norske modellen er et solidarisk spleiselag som sikrer velferd, omsorg, helse og utdanning, uavhengig av inntekt. Vårt samfunn gir mennesker overskudd til å tenke framover og mot til å ta sjanser som nyskapere og gründere. Utdanning til alle er selve grunnplanken som muliggjør dette spleiselaget, og i framtida – som nå – skal vi leve av hverandres, og ikke andres, arbeid.

Vi skal lykkes. Skal vi lykkes i den globaliserte økonomien, trenger vi for det første et kunnskapsrikt, omstillingsdyktig samfunn. For det andre trenger vi en ansvarlig økonomisk politikk. Jeg har lest Mette Hanekamhaugs blogg, og jeg vet at hun ikke liker det, men vi trenger faktisk en ansvarlig politikk. Omstilling er viktig. Da må man kunne velge feil og fortsatt prøve på nytt. Eller man må kunne ta utdanning hvis man mister jobben.

Høyre skriver i innstillingen at de mener at en av årsakene til frafall er at elever på yrkesfag tilbys å gå videre med studieforberedende påbygning. Dette er en feilslutning. Høyre skriver videre at de vil tilby disse elevene et annet løp, men jeg kan ikke finne forslag om dette i innstillingen. I dette regnestykket ender vi dermed helt klart opp med negativt fortegn på svaret. Disse elevene prioriteres ikke av Høyre.

Fagarbeidere i Norge skal være blant de beste i verden. Gjennom det siste året har regjeringen satt i gang mange tiltak for å øke relevansen og kvaliteten på Vg1 og Vg2. Vi har endret læreplaner for at det ikke hindrer yrkesretting, vi har forskriftsfestet at fellesfag skal yrkesrettes, vi bevilger 10 mill. kr til utvikling av undervisningsopplegg for yrkesretting, og vi skal se på praksisen med å slå sammen mange undervisningsprogram i fellesfagene. Regjeringen har også vedtatt en plan som sier at vi skal ha 10 pst. økning i antall lærlinger i virksomheter direkte under statsforvaltningen. Som noen var inne på her, er det likevel ikke nok. Jeg er derfor glad for at det er stor enighet i komiteen om at vi trenger flere læreplasser. Jeg er glad for at alle partier utenom Fremskrittspartiet har samlet seg bak en merknad som vektlegger at alle gjør det vi kan på ulike nivåer, at vi bruker den forbrukermakten vi har som innkjøpere, enten om vi er departement, underliggende etat, kommune, fylkeskommune eller andre store innkjøpere i Norge for å sikre at det er godkjente lærebedrifter med lærlinger som får anbud og oppdrag.

Det er svært skuffende at Fremskrittspartiet ikke slutter opp om dette. Jeg synes også det er litt rart at Fremskrittspartiet, som kutter i landbruk og distriktsutviklingsfond,

her bruker hensynet til distriktene som argument for ikke å være med på dette.

Det å få gjennomført videregående opplæring er første forutsetning for å komme inn i arbeidslivet, men det er også grunnlaget for å bli værende der. Det er derfor ikke tilfredsstillende at så mange som det vi ser i dag, ikke gjennomfører videregående opplæring. Jeg mener at det sporet og den politikken som regjeringen nå fører, vil føre til at flere gjennomfører.

Arbeiderpartiets utdanningspolitikk har alltid handlet om å gi flere adgang til mer utdanning. Det er ikke bare en politikk for å gi alle muligheten til å bli den beste versjonen av seg selv. Det er et framtidsrettet samfunnsbyggingsprosjekt.

Bente Thorsen (FrP) [13:17:08]: Utdanning og skole er et satsingsområde for Fremskrittspartiet. I forhold til regjeringens forslag har vi plussset på en rekke viktige poster. Sluttsammen er blitt adskillig større enn regjeringens, men det vil også det inntjente resultatet bli, både for den enkelte og for sorsamfunnet.

For å få en bedre og konkurransedyktig skole må vi løse de store problemene i skolen. Med fare for å bli beskyldt for å snakke ned skolen er det ikke til å komme bort fra at vi har ca. 90 000 grunnskoleelever som er det vi kaller svake lesere, noe som innebærer at barna er så dårlige til å lese og skrive at de strever med å klare seg på skolen. Internasjonal forskning viser at 75 000 av disse barna kunne ha vært hjulpet hvis effektive tiltak hadde vært satt inn fra 1. til 3. klasse. Det største tiltaket disse elevene blir møtt med, er leksehjelpordningen, der det kun unntaksvis er lærere som deltar. Fremskrittspartiet ønsker at skolen selv skal få sette inn hjelp der det er behov for det, og vil fjerne dagens lovpålagte tilbud.

40 pst. av de som utfører spesialundervisning, er ufaglærte assistenter uten noen form for pedagogisk eller annen skolerelatert utdanning. Med en slik innsatsfaktor blir ikke resultatet optimalt. Hver tredje elev i videregående yrkesfagutdanning dropper ut av skolen hovedsakelig på grunn av lite læringsutbytte i grunnskolen. Når ambisjonen er at alle skal med, er det åpenbart noe helt galt i denne ligningen.

Etter- og videreutdanning av lærere er viktig, og Fremskrittspartiet styrker dette. Skolen har også et stort behov for nyutdannede, godt kompetente lærere. Fremskrittspartiet ønsker å følge Finlands eksempel og innføre 5-årig lærerutdanning med vekt på fordypning i fag som de underviser i.

For Fremskrittspartiet er voksenutdanningen en sentral og viktig del av utdanningsløpet. Voksenutdanning, etter- og videreutdanning er av stor betydning i dagens samfunn. Mange må av ulike grunner omskolere seg, og i dag er det sjeldnere enn før at en person står i samme arbeid hele livet, og arbeidslivet er mye mer omskiftelig. Tilbudet innen voksenutdanningen er fragmentert og forholdsvis lite oversiktlig, og forbundene etterlyser en helhetlig nasjonal plan for voksenutdanning. Med bakgrunn i dette har vi i vårt budsjett ivarettatt og lagt til rette for at det kan utarbeides en helhetlig plan for voksenutdanning.

Ellers registrer vi at det er stor enighet om Ny GIV-satsingen på arbeidsplassen, som forhåpentligvis vil gi flere faglærte arbeidstakere innen barnehage- og helse-sektoren, noe det er stort behov for, også sett i lys av Samhandlingsreformen som skal tre i kraft fra 1. januar 2012.

Fremskrittspartiet ser at Program for basiskompetanse i arbeidslivet er et tiltak som ivaretar og styrker voksnes mulighet til å delta i, eller fortsette i, arbeidslivet. Fremskrittspartiet har økt budsjettposten med 20 mill. kr for at flere søknader kan godkjennes.

Ordet «matematikk» kommer fra det greske ordet «máthema», som betyr læring, studie og vitenskap. Dessverre blomstrer ikke disse vitenskapene i dag. Realfagskunnskapene er dårlige, og underskuddet på ingeniører er voksende. Næringsliv og kommuner melder stadig om behovet for flere ingeniører. Dette legger Fremskrittspartiet til rette for ved at vi finansierer flere studieplasser på landsbasis. Fremskrittspartiet har til sammen satt av midler til 160 nye studieplasser innen ingeniørfag. I tillegg har vi sørget for penger til nye laboratoriebygg ved Universitetet i Stavanger, ved UMB på Ås og ved Høgskolen i Sør-Trøndelag. Vi har også satt av midler til 160 nye studieplasser innen sykepleie.

Med bakgrunn i Norges stolte sjøfartstradisjon, og fordi det heldigvis fremdeles er behov for norske sjøfolk, er jeg glad for at vi har prioritert 8 mill. kr til MS «Gann», tilhørende i Rogaland og MS «Sjøkurs» på Sørlandet, som begge er gode arenaer for opplæring av sjøfolk.

Fremskrittspartiet ønsker å likebehandle godkjente skoler av samme type og har derfor bevilget 2 mill. kr til Haugesund Toppidrettsgymnas.

Alle partiene var positive og ga ros til Stiftelsen Arkivet for deres evne til å ivareta og formidle kunnskap om 2. verdenskrig, Innst. 22 S for 2011–2012, utarbeiding om norske krigsseilere under 2. verdenskrig. Med bakgrunn i dette foreslår Fremskrittspartiet 1,5 mill. kr til Arkivet for å utarbeide materiell som kan brukes i skolen.

Uttalelsene fra Kirken i forbindelse med regjeringens budsjett er at budsjettet for 2012 er det svakeste noen regjering har lagt fram de siste ti årene. Fremskrittspartiet er enig i denne kritikken og viser til at flertallet har styrket kirkebudsjettet med 2,2 pst., noe som ikke engang tilsvare lønns- og prisveksten. Budsjettet inneholder dermed ikke de nødvendige midler for å ivareta Kirkens oppgaver på en god nok måte.

Regjeringens forslag om å nulle ut budsjettposten til private kirkebygg sto i stor kontrast til budsjettet for 2011, der komiteen hadde en felles merknad som tydelig uttrykte viktigheten som posten har for å ivareta trosfrihet og det å kunne utøve sin egen tro utenom Den norske kirke.

Fremskrittspartiet er positiv til at finansieringsordningen til private kirkebygg nå er opprettholdt. Jeg viser også til forslaget fra opposisjonen, der det bes om at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en sak i forbindelse med revidert budsjett, som inneholder vurdering av om tilskuddet som utbetales per kvadratmeter, står i forhold til dagens byggekostnader.

Kontrollkomiteen har nettopp behandlet Riksrevisjo-

nens rapport om vedlikehold og sikring av kirkebygg. Rapportens undersøkelser av vedlikehold og sikring av kirkebyggene viser at mange kirker er i en sørgelig bygningmessig tilstand, og at det står dårlig til med brannsikring. Ikke engang kirker som er bygd før 1650, og som automatisk er fredet, er i varetatt. Faktisk er det i denne kategorien man finner den største andelen av kirker i utilfredsstillende tilstand – hele 41 pst. Vi skylder både våre forfedre og våre etterkommere å endre på dette. Innsatsen må økes, slik at 100 pst. av denne kulturarven bevares.

Riksrevisjonen peker også i sin rapport på at rentekompensasjonsordningen alene ikke er nok til å utbedre manglene ved kirkene våre. Fremskrittspartiet mener at det er både en nasjonal og en lokal oppgave å sikre kirkebyggene, slik at de kan brukes aktivt i kirkesoknene og bevares som en del av vår kristne kulturarv.

Selv om kirkebyggene er et kommunalt ansvar, ser Fremskrittspartiet at det er behov for statlig økonomisk drahjelp, og vi har derfor i vårt alternative statsbudsjett bevilget 120 mill. kr i tilskudd til opprusting og brannsikring av kirker. I tillegg foreslår vi å øke rentefrie lån med 1 mrd. kr. For å styrke grunnlaget for kirkens lokale aktivitet i kommunene har Fremskrittspartiet bevilget 30 mill. kr til dette formålet

Regjeringen svikter og følger ikke opp Trosopplæringsreformen. Komiteen viser i sin fellesmerknad til betydningen av å ha kjennskap til egen tro i møte med andre tros- og livssyn. For Fremskrittspartiet er det at stor betydning at nye generasjoner får innsikt og opplæring i den kristne tro, spesielt når vi vet at kristendomsundervisningen er sterkt redusert i skolen. Derfor foreslår Fremskrittspartiet å øke tilskuddet til Trosopplæringsreformen med 30 mill. kr, slik at flere menigheter kan gi tilbud om dette.

Den norske kirkes behov for IKT-satsing er ikke omtalt i regjeringens budsjettforslag med et eneste ord. For å styrke IKT-samarbeidet, som er vesentlig for effektivisering av kirken, styrker vi budsjettet med 2 mill. kr.

Kirken har også behov for å styrke kompetansen innenfor gravferdstjenesten, og vi plusser derfor på 1 mill. kr til dette.

Nidaros Domkirke og Oslo Domkirke har spesielle oppgaver innenfor Kirken. Derfor styrker vi dem med totalt 3 mill. kr. Sjømannskirken er også av stor betydning for mange, og arbeidsoppgavene, som er økende, står ikke i forhold til antall ansatte. Derfor styrker vi budsjettet med totalt 9 mill. kr.

Prestemangelen i Den norske kirke er ikke av ny dato. Dette har vært et sentralt tema i årevis. Regjeringen tilførte prestetjenesten åtte nye stillinger i fjor. Da sier det seg selv at Kirken må redusere aktiviteten for å holde budsjettet når det ifølge siste tall fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet er behov for 356 nye stillinger. Da vil antall medlemmer bli som i Danmark, som har 2 500 medlemmer per prest, og som for øvrig ligger nest sist av de nordiske landene. Norge ligger selvsagt sist.

Holder vi oss til opplysninger i budsjettet, er behovet 300 prester. Regjeringens manglende vilje til å finansiere flere prester kan tyde på at de ikke vil ta inn over seg prestenes viktige rolle i å ivareta Den norske kirke som en

åpen og aktiv folkekirke. Fremskrittspartiet har for øvrig styrket prestetjenesten med 30 mill. kr.

Sluttsummen på Fremskrittspartiets budsjett er nok en god del høyere enn regjeringens, men det ville også gitt atskillig bedre resultat dersom vårt budsjett hadde blitt vedtatt.

Henning Warloe (H) [13:26:59]: Jeg klarer neppe å holde foregående talers høye, imponerende tempo, men likevel.

Norge har, til et lite land å være, en rekke fremragende forskere, forskningsmiljøer og -institusjoner på flere områder: innen medisinsk forskning, petroleumsforskning, hav- og klimaforskning, for å nevne noen. Det er ingen overdrivelse å si at våre beste forskere på de områdene hvor Norge ligger langt fremme, tilhører de beste i verden på sine felt. Det er viktig at disse fremragende norske forskerne får armslag og muligheter for arbeid her hjemme, men også de aller beste muligheter for internasjonale prosjekter og samarbeid.

Internasjonalt forskningssamarbeid er avgjørende for et lite land som Norge. Vi må derfor bruke mer ressurser, ikke mindre, på dette i fremtiden. Og vi må sørge for at Norge forblir et attraktivt samarbeidsland for andre. Da må vi ha ambisjoner og vilje til å satse. Vi må trappe opp forskningsbudsjettene fordi den internasjonale konkurransen om de beste hodene og prosjektene blir stadig tøffere, og fordi det satses mye andre steder. På dette området klarer dessverre ikke regjeringen å holde følge. Det er en reell nullvekst i forskningsbudsjettet både i 2011 og i 2012. Norge risikerer dessverre å sakke akterut i kunnskapskappløpet.

Det produseres altså fremragende forskning i Norge, men vi må stadig heve ambisjonsnivået. I diskusjonen om det satses nok eller ikke på forskning i Norge, er statistikken av og til litt dyster lesning. Norge bruker minst av alle de nordiske landene regnet i prosent av bruttonasjonalprodukt. Men det gjør vi også per innbygger, selv om finansministeren har hevdet noe annet her i Stortinget. De andre landene har nådd, eller er like ved å nå, sine prosentmål – for Norge virker det dessverre nesten umulig. For ordens skyld, regjeringens målsetting er altså 3 pst. av BNP til forskning, mens tallet i dag er litt over halvparten, ca. 1,7 pst.

Den store utfordringen i dette er å øke næringslivets forskningsinnsats. Det mener vi i Høyre, og det har forskningsministeren uttalt flere ganger i tidligere debatter. Men det påfallende er at mens Høyre styrker skatteFUNN-ordningen og bevilger mer til de programmene som bedriftene kan søke penger fra, så foretar ikke regjeringen seg noe for å stimulere næringslivet til økt forskningsinnsats. Tvert imot, Regjeringen har gjort innstramminger i skatteFUNN, den kuttet i fjor i nærings-ph.d.-ordningen, og nå fjernes altså gaveforsterkningsordningen. Det er vanskelig å skjønne hvordan regjeringen likevel kan ha som målsetting at næringslivets forskning skal øke med denne politikken, men det er det naturligvis regjeringen som må forklare.

Høyre har større ambisjoner for norsk forskning enn

regjeringen. Påplussingen på forskningsfeltet er på hele 800 mill. kr i Høyres alternative budsjett. Det gjør forskning til en av de største satsingene i Høyres budsjett for 2012. Det betyr at Høyres tittel på budsjettet Trygghet gjennom kunnskap og konkurransekraft ikke er tomme ord, men beskriver realiteter i budsjettet.

Den største enkeltpåplussingen innen forskning har de to siste årene vært en økning av de frie midlene til grunnforskning, uavhengig av tema. Jeg snakker altså da om de største påplussingene i Høyres alternative budsjetter de siste to årene. Nå har regjeringen også innsett behovet for dette og styrker de frie midlene. Det er bra. Høyres største satsing i 2012 blir derfor på et annet felt, nemlig kommersialisering. Her ligger et stort potensial for å øke avkastningen av offentlig finansiert forskning, og en stimulans til tettere samarbeid mellom academia og næringsliv. Begge deler – viser statistikkene – er det behov for. Høyres økning på 100 mill. kr til FORNY 2020-programmet betyr nesten en dobling av satsingen på kommersialisering. Det er et paradoks at vi i Norge bare bruker ca. 1/2 pst. av forskningsbudsjettet på kommersialisering. For øvrig styrker Høyre SkatteFUNN-ordningen, vi styrker det såkalte BIA-programmet for forskning og innovasjon i næringslivet, vi styrker innsatsen for internasjonalt forskningssamarbeid, vi bevilger penger til ca. 100 flere stipendiater og post doc.-stillinger, og vi viderefører gaveforsterkningsordningen. Det er jo ganske oppsiktsvekkende at regjeringen ikke bare selv lar være å prioritere satsing på forskning tilstrekkelig, men også aktivt går inn for å gjøre det vanskeligere for private å bidra.

Statsråd Tora Aasland [13:31:56]: Flere har vært inne på den internasjonale situasjonen. Jeg vil slutte meg til dem og si at for bare noen få år siden syntes den økonomiske situasjonen i Europa rimelig trygg. Nå ser vi at bildet totalt er snudd på hodet, og mange land er i dyp økonomisk krise.

Norge og de andre nordeuropeiske økonomiene har så langt vært skånet fra de verste virkningene av denne krisen. De nordiske landene har lenge vært kjent for å være både økonomiske suksesser og velferdssamfunn med høy livskvalitet. Årsakene til suksessen kan være mange. Flat struktur og høyt utdanningsnivå kan være to forklaringer. Forskningen og vår evne til å ta i bruk ny kunnskap er en annen.

For å unngå å havne i situasjoner som dem vi ser rundt oss, har regjeringen lagt fram et stramt forslag til budsjett for 2012. 2012 er det året da vi skal sikre at vår økonomi har et godt grunnlag. Det er ikke året for de store nye satsingene.

Innenfor en slik stram ramme har jeg som forsknings- og høyere utdanningsminister vært opptatt av å gjøre veivalg som sikrer at vitenskapssektoren utvikler seg videre. Innenfor forskningsområdet har min første prioritet vært å sikre langsiktighet, holde innsatsen på et høyt nivå og sikre forutsigbarhet for forskningsbevilgningene.

Fondet for forskning og nyskaping har gitt viktig drahjelp til norsk forskning i mange år. Nå skaper fondets innebygde svakheter store problemer for forskningsbevilg-

ningene på grunn av lavere rente og manglende kompensasjon for pris- og lønnsvekst. Dersom vi ikke handlet nå, ville forskningen hatt 1 mrd. kr mindre i 2015 enn i dag. For å sikre langsiktige og forutsigbare forskningsbevilgninger foreslo derfor regjeringen at avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping gjøres om til ordinære bevilgninger på egne poster i budsjettet, og er dermed også sikret en pris- og lønnsjustering. Vi stoler altså mer på Stortingets politikere enn på finansmarkedet i denne saken. Da statsbudsjettet ble lagt fram, kom hele opposisjonen med svært hard kritikk av regjeringen fordi den foreslo dette.

Jeg registrerer at opposisjonen nå selv foreslår å avvike Forskningsfondet i sin nåværende form. Dette kan ikke tolkes annerledes enn at opposisjonen dermed innrømmer at regjeringens argumenter var riktige. Jeg konstaterer videre at opposisjonens forslag til en ny fondskonstruksjon bare løser ett av problemene med dagens fondskonstruksjon – problemet med variabel rente på innskudd. Opposisjonens representanter her i salen i dag har definitivt ikke gitt noen gode svar på den andre utfordringen eller på helheten i sin konstruksjon, og den andre utfordringen er hvordan man skal klare å få til en justering av at avkastningen svinger hvert år. Den modellen som opposisjonen legger fram, har dermed i seg den samme svakheten som det tidligere Forskningsfondet hadde.

Vi har i neste års budsjett lagt fram forskningsprioriteringer som viser viktige veivalg for framtiden, og vi vil totalt investere 25,5 mrd. kr i forskning og utvikling i 2012. Jeg har lyst til å tilføye at i tillegg investerer vi 27 mrd. kr i høyere utdanning – i tillegg til forskningsbudsjettet.

Min andre prioritering innenfor forskningen har vært å øke mulighetene for forskere å forfølge de såkalte nysgjerrighetsdrevne forskningsprosjektene – mange her i salen har snakket vakkert om gode forskere. Ved at vi for 2012 øker bevilgningen til fri prosjektstøtte, FRIPRO, med 100 mill. kr, får vi flere muligheter til å nå fram med forskningssøknader som utelukkende er basert på kvalitet. Ved at universitetene også prioriterer dette gjennom egne rammer, får vi til et felles løft for FRIPRO på 200 mill. kr.

Et annet framtidsrettet satsingsområde fra regjeringen jeg vil trekke fram her, er bioteknologi. Bioteknologisk forskning er et viktig redskap for bedre helse, framtidig verdiskaping og et bedre miljø. Regjeringen foreslår derfor å etablere et nytt strategisk program innenfor bioteknologi. Dette er en satsing som skal følge opp prioriteringene i regjeringens strategi for bioteknologi, som blir lagt fram denne uken.

Vi arbeider også selvsagt for å møte den sterke veksten i ungdomskullene. Videreføring av studieplassene opprettet i 2009 og 2011 medfører en økning på 240 mill. kr i 2012. Det innebærer en økning av kapasiteten i høyere utdanning på 2 600 plasser fra 2011 til 2012. Totalt vil regjeringen i perioden 2006–2016 ha finansiert en økning på 19 300 studieplasser. Vi foreslår også å videreføre arbeidet med å skape en mer robust og mangfoldig universitets- og høyskolesektor gjennom samarbeid, arbeidsde-

ling og faglig konsentrasjon. Vi foreslår derfor å videreføre bevilgningen til SAK på 50 mill. kr.

Vi har sett ulike forslag fra opposisjonen. De spriker litt i alle retninger, bortsett fra selve forslaget om alternativ til fondet. Men jeg konkluderer: Selv om de har en skarp retorikk, utfordrer de ikke regjeringens budsjettfor-
slag når det gjelder noen vesentlige hovedprioriteringer. Vi har lagt fram et forskningsbudsjett med høyt innsatsnivå og viktige prioriteringer for videreutvikling av Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [13:37:23]: Jeg begynner å tro at det foreligger opptil flere forskjellige budsjett dokumenter, både i finanskomiteens innstilling og i kirke-, utdannings- og forskningskomiteens innstilling, for statsråden og jeg har tydeligvis ikke lest de samme dokumentene.

I hvert fall er det slik at Fremskrittspartiet i sitt forslag i finanskomiteens innstilling har 100 mrd. kr. Det har jeg sagt en gang før – jeg håper jeg slipper å si det flere ganger.

Jeg lurar litt på dette med gaveforsterkningsordningen. Det kommer forskjellige signaler. Så sent som på mandag var jeg på en konferanse på Universitetet i Oslo. Der sa statssekretær Kyrre Lekve at det er problematisk at private givere – altså Kreftforeningen, bidrag fra norske folk, i all hovedsak – skal være styrende for hvordan Kunnskapsdepartementets forskningsmidler skal styres.

Så hører vi her at representanten Tingelstad Wøien sier at denne ordningen er kjempegod, den må vi videreføre.

Jeg vet ikke hvorfor regjeringen har kuttet. Jeg kunne tenke meg å høre hvilke tiltak statsråden selv vil legge fram for å styrke målsettingen om mer privat deltakelse – som jeg ikke har fått med meg i det framlagte budsjettet.

Statsråd Tora Aasland [13:38:32]: Jeg har registrert at Fremskrittspartiet er med på det felles forslaget til ny fondskonstruksjon, selv om man har et eget forslag i sitt alternative budsjett. Det er vel det som er forskjellen, så jeg tror det skulle være nokså greit.

Når det gjelder de prioriteringene som er gjort i forskningsbudsjettet, er første og viktigste forklaring på den prioritering regjeringen har gjort, at vi har ønsket å fremme den frie prosjektstøtten. Den er økt betydelig; i fjor økte vi den med 60 mill. kr, i år økte vi den med 100 mill. kr. Universitetene har i sitt løft, som matcher dette, sagt at også de vil gå inn med 100 mill. kr.

Det viktigste for oss har vært å få fram muligheten for den forskerstyrte forskningen. Det er et lenge ettertraktet område for satsing, og her har vi virkelig klart å få til en god satsing, samtidig som vi satser på bioteknologi, på forskerskoler og på en rekke andre tiltak som er med på det jeg sa i innlegget, å opprettholde innsatsen vår på forskning og å sikre forutsigbarhet (presidenten klubber). Da blir gaveforsterkningsordningen prioritert ned i den sammenheng.

Tord Lien (FrP) [13:39:40]: La meg begynne med å gi honnør for at regjeringen nesten følger opp Fremskrittspar-

tiets forslag fra i fjor, med 100 mill. kr ekstra til FRIPRO. Det synes jeg er bra og en helt riktig vurdering, selv om det heller ikke i år er nok.

Så til NOKUT. Det står i budsjettframlegget fra regjeringen at NOKUT i 2012 blir satt i stand til å øke satsingen på eksisterende utdanningsprogrammer ved de store norske universitetene, som i noen grad har blitt forsømt i de senere år, noe som er viktig i debatten om SAK og som jeg opplever at statsråden er opptatt av å få gjort, nemlig å vurdere også de store mastodontene i norsk høyere utdanning. Men så har det i ettertid kommet fram at det overhodet ikke stemmer, slik jeg tolker det. Da er spørsmålet rett og slett om statsråden mener at Stortinget og kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i tilstrekkelig grad er blitt informert om hva budsjettforslaget for NOKUTs del vil innebære.

Statsråd Tora Aasland [13:40:41]: Vi informerer Stortinget om hele grunnlaget for våre prioriteringer. Når det gjelder NOKUT, gjør de en helt avgjørende viktig jobb med å kvalitetssikre både eksisterende og nye utdanningsforslag.

Vi er klar over den situasjonen som NOKUT melder om – de skal jo også både føre tilsyn med eksisterende virksomhet og kvalitetssikre. Jeg kan forsikre representanten om at departementet har en løpende dialog med NOKUT om deres oppgaver, om deres ressursbehov og om deres prioriteringer. Vi skal selvfølgelig orientere Stortinget dersom det viser seg at de ikke har tilstrekkelig grunnlag og ramme for de arbeidsoppgavene de skal gjøre.

Henning Warloe (H) [13:41:36]: Jeg vil tilbake til gaveforsterkningsordningen, som er en ordning som i løpet av få år har bidratt med 1,3 mrd. kr til viktig norsk forskning. Det fine med gaveforsterkningsordningen har vært at disse ekstra pengene som kommer som en påplussing fra staten, går til forskerne og ikke som skattefradrag til de rike personene eller stiftelsene som gir penger.

Så sier statsråden i en rekke kommentarer til budsjettet tidligere at hun er usikker – både hun og regjeringen, tydeligvis – på om ordningen har virket. Jeg vet at statsråden er tilhenger av faktabasert og kunnskapsbasert politikk. Hva har statsråden gjort for å bli mindre usikker på denne ordningen? Hva har hun gjort for å skaffe seg mer kunnskap om hvordan ordningen faktisk har fungert?

Statsråd Tora Aasland [13:42:29]: Som jeg sa i stad: Det viktigste argumentet for at regjeringen ikke foreslår videreføring av gaveforsterkningsordningen, er at vi prioriterer andre viktige innsatser i forskningsområdet – først og fremst innsatsen til fri prosjektstøtte, men også en rekke innsatser som er med på å stimulere til næringslivets forskning.

Representanten Warloe var selv i sitt innlegg inne på nettopp næringslivets forskning. Den er min store bekymring, og jeg tror ikke en ordning med en gaveforsterkning vil spille noen særlig rolle fra eller til når det gjelder næringslivets egen forskning. Gaveforsterkningsordningen er

en ordning som skal gi ekstra stimulans til mottakeren av forskning, til statlig forskning eller til forskning ved universitetene. Det er jo grunnforskningen det handler om.

Men vi har en stor utfordring i at staten, hvis vi nå holder oss til vår visjon og måltallet om prosent av bruttonasjonalprodukt, omtrent er i mål med sin 1 pst., men vi har et langt stykke vei å gå før næringslivet har nådd sine mål. Det er et tankekors som må være der både for Høyre, for meg og for regjeringen (presidenten klubber), at vi må klare å motivere næringslivet til å forske mye mer på sine egne saker.

Svein Harberg (H) [13:43:49]: Jeg har lagt merke til at statsråden har vært på reise til USA, og jeg oppfatter at intensjonen med å besøke institusjoner der var å legge til rette for at enda flere studenter kan få reise utenlands og foreta sine studier der. Det synes jeg er bra, og det er jo en intensjon som statsråden og jeg – og Høyre – er helt enig i.

Likevel må jeg spørre: Er det ikke et paradoks for statsråden fra SV å invitere flere til en utdanning som på grunn av manglende studiefinansiering første år i stor grad er avhengig av de foresattes betalingsevne?

Statsråd Tora Aasland [13:44:28]: Det som er situasjonen for studiefinansiering for studenter i utlandet, er en overenskomst som Bologna-prosesslandene er med i, og Norge er med der. Det betyr at vi regner på en litt annen måte enn land som er tidligere ferdig med videregående skole – hos oss går de ett år lenger enn de f.eks. gjør i USA. Det er grunnen til at vi ikke går inn med finansiering før i det andre året i noen av disse landene. Men det som er gledelig, er at det er en økning i antall studenter også til USA. Samtidig har det vært viktig for regjeringen, ikke minst i dette budsjettet, både å opprettholde de ordningene vi har og å sørge for at vi får studenter til land som vi synes det er viktig å samspille med og ha samarbeid med, f.eks. BRIC-landene. I BRIC-landet India er kanskje engelsk et greit språk å bruke, men for de andre landene kreves også en ekstra kompetanse i språk. Det har vi også lagt inn i denne ordningen, så jeg ser på dette som en veldig god (presidenten klubber) måte for å spre utveksling av studenter også til nye land.

Presidenten: Presidenten vil minne om taletiden også for statsråder.

Dagrun Eriksen (KrF) [13:45:53]: For ikke lenge siden hadde jeg et veldig sterkt møte med gjenlevende krigsseilere. 20 pst. av dem som fortsatt lever, var til stede på dåpen av «Hestmanden», som er et skip som seilte både i første og annen verdenskrig i seilerhistorien. Deres historie er en stolt historie på grunn av den innsatsen de gjorde. Det er en trist historie for skjebnen som mange opplevde underveis, og det er en skammens historie for hvordan samfunnet behandlet dem da de kom hjem.

Nå er det slik at freds- og dokumentasjonssentrene gjør en stor innsats og en god jobb med å dokumentere den historien som har vært. De driver med forskning, og de dri-

ver med bekreftelse på alt det som har skjedd. Vil regjeringen nå ta et initiativ til å gjennomgå dette feltet slik at vi kan få dokumentert noen av disse historiene før det er for sent?

Statsråd Tora Aasland [13:46:58]: Jeg kan ikke si annet en at dette er et tema som for så vidt hele Kunnskapsdepartementet – sikkert også sammen med andre departementer – har et ansvar for. Det er ikke mitt ansvar alene. Jeg synes representanten har mange gode argumenter for nødvendigheten av å gå igjennom de ulike delene av vår historie, men jeg registrerer også at rundt omkring i landet er det spennende tiltak på gang, hvor man forsøker å ta vare på historien og rette opp noen av de urettferdighetene som mange føler seg utsatt for. Så her må alle gode krefter legges sammen, og man må gjøre sitt beste for både å få dokumentert historien og å få gjort den tilgjengelig. Men jeg tror at vi her også må regne med at det er enkelte spleiselag som må til for å få dette til.

Ola Elvestuen (V) [13:47:54]: Venstre og regjeringen er litt uenige når det gjelder selve prioriteringen på forskning og høyere utdanning.

Men nå skal jeg inn på en mindre sak, og det gjelder veksthuset i Botanisk hage ved Universitetet i Oslo. Jeg går ut fra at statsråden er godt kjent med det. Jeg går egentlig også ut fra at hun er veldig for at dette bør komme. Dette er jo et spørsmål hvor ingenting skjer før det rent fysisk er gjort. Mitt spørsmål er: Når kan vi forvente at departementet kommer med et initiativ for å få veksthuset på Tøyen ferdigstilt?

Statsråd Tora Aasland [13:48:30]: Byggsaker er en viktig del av de prioriteringene vi må gjøre innenfor vårt budsjett. På grunn av det både jeg og regjeringen har lagt vekt på med årets stramme budsjett for 2012, har vi ikke funnet plass til annet enn ett nybygg i årets budsjett, og det er i Tromsø. Vi er på den annen side veldig glad for at vi har fått til det, det er en viktig del av regjeringens nordområdesatsing og en viktig del av teknologisatsingen.

Men tilbake til universitetsmuseene i Oslo, som Elvestuen spør om. Der har vi to viktige utfordringer. Vi har både Kulturhistorisk museum og Naturhistorisk museum, og veksthuset er en del av Naturhistorisk museum. Dette er jo saker som vi vet er der, så vi får etter hvert avklaringer både når det gjelder beliggenhet og innhold, håper jeg. Når det gjelder veksthuset, er vi veldig klar over den situasjonen. Svaret er rett og slett at det må bli et spørsmål om prioritering på våre mange gode lister om bygg som trengs. Det var tidligere spørsmål her om Universitetet på Ås, som et eksempel, men vi gjør det vi kan for å få en god prioritering.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Hadia Tajik (A) [13:49:50]: En av landets fremste matematikere het Niels Henrik Abel. I løpet av diskusjonen i dag har opptil flere politikere prøvd å etablere nærhet til Abels historie. Det trenger ikke jeg å gjøre, for Abel kom

fra Finnøy, og selv er jeg oppvokst i Bjørheimsbygd. Det betyr at vi praktisk talt var naboer, bortsett fra den lille detaljen at han vokste opp på 1800-tallet. Det var den geografiske nærheten. Men historien hans belyser i tillegg opptil flere politiske poeng. La meg fortelle:

I løpet av sine 26 år oppnådde han mye mer enn de fleste av oss gjør i løpet av et mye lengre liv. Det er mange grunner til at Abel lyktes, ikke minst handler det om hans talent og hans vilje til å jobbe med talentet. Men det er også kjent at Abel etter å ha hatt en lærer som var brutal og lite pedagogisk anlagt, senere fikk en ny lærer som var den rake motsetningen av den forrige. Som representanten Lien var inne på i sitt innlegg, ga den nye læreren elevene sine tilpassede og selvstendige oppgaver. Da læreren oppdaget Abels talent, sørget han for å fortsette å gi Abel oppgaver som samsvarte med hans faglige ferdigheter.

Denne historien illustrerer flere ting: verdien av den gode læreren, som også er understøttet av mye forskning, verdien av tilpasset undervisning, som er forankret i opplæringsloven, verdien av alltid å fortsette å ha faglig progresjon, som er et viktig mål for vår regjering, uansett om eleven har sterke eller svake ferdigheter. Det er det vårt budsjett for grunnskolen handler om.

I år vises dette spesielt godt ved satsingen på valgfag på ungdomsskolen, som vil bli innført fra høsten 2012. Dette er valgfag med tydelige læringskrav, der eleven kan mestre kompetansemål for allerede eksisterende fag, men på nye, mer praktiske og varierte måter.

I tillegg sikrer vi midler til etterutdanning rettet mot ungdomstrinnet innenfor klasseledelse og regne- og leseopplæring. Det er å ta eleven og elevens ferdigheter på alvor. Det er for dagens elever å være den Niels Henrik Abels lærer en gang var for ham.

La meg fortelle litt mer om Abel: Han levde, som sagt, på 1800-tallet og ville veldig gjerne reise til utlandet for å studere, men han manglet penger. Så Abel skrev et personlig brev til kong Carl Johan i håp om å få støtte til å dra utenlands. Etter mye om og men fikk han sitt etterlengtede stipend. Våre studenter skal ikke være avhengig av kongens nåde. Vi ser verdien av at de drar til utlandet, studerer og kommer hjem igjen med faglige, språklige, sosiale og kulturelle ferdigheter som de ikke hadde da de dro. For Abel var det Paris som utpekte seg, for byen hadde et sterkt matematisk miljø. I dag er det land som Kina, India, Brasil og Russland som gjør seg gjeldende og utmerker seg, fordi de er voksende verdensøkonomier. Derfor er jeg glad for at regjeringspartiene sammen har sikret støtte til det første året i bachelorutdanningen i disse landene, i tillegg til språkstøtte i to semestre for dem som velger å studere i Russland eller i Brasil.

Vår regjering har en klar kunnskapstråd i sitt budsjett. Debatten i dag ville ha vært mye mer spennende om opposisjonen hadde klart å samle seg om en egen blå tråd, men det har de ikke. De fire opposisjonspartiene er uenige om mye, fra frukt og grønt til timetall, til gratisprinsippet, til kartleggingsprøver og til leksehjelp. I tillegg må jeg si, etter å ha hørt på Høyres klagekor over forskningssatsingen i lengre tid nå, at det er litt pussig at de har selv bare økt forskningsbudsjettet med 0,03 prosentpoeng. Det

er ganske svakt levert når man har kommet med så sterke påstander om ambisjonsnivået til forskningsbudsjettet. Denne bitte lille økningen kommer også med en skyggeside, for Høyre salderer grunnskolen for å gi penger til forskning. De kutter altså i satsingen på de yngste ungene for å gi en symbolsum til forskning. Det er spesielt interessant, for det foreligger mye og grundig forskning med hensyn til betydningen av tidlig innsats og det å rette ressursene mot grunnskolen, men det foreligger ingen forskning som tilsier at f.eks. gaveforsterkningsordningen har den ønskede effekten. Ironisk nok legger Høyre altså ikke forskning til grunn for hvordan de vil bruke sine penger på forskning, og de legger ikke kunnskap til grunn for sin kunnskapspolitikk for grunnskolen.

Avslutningsvis vil jeg si at det er flere sider ved Abels historie som vi kan lære av. Abel hadde tro på seg selv, han kontaktet kongen om sine ambisjoner, han viste handlekraft og stå-på-vilje. Det er veldig synd at Høyre ikke har den samme troen på landet, utdanningen og økonomien vår, men i stedet alltid snakker dette ned. Høyre sier at vi mangler konkurransekraft, til tross for at vi gjør det godt på mange indekser som måler dette. Høyre framstiller det som om det går dårlig med landet vårt, når sannheten er at det går svært bra, og at arbeidet framover er å sikre økt verdiskaping gjennom økonomisk stabilitet og satsing på kunnskap. Hadde Abel snakket seg selv ned, slik Høyre gjør med landet vårt, ville han aldri fått ja fra kongen.

Mette Hanekamhaug (FrP) [13:55:21]: Den danske forskeren og matematikeren Piet Hein sa:

«Der er noget fint og forstandigt ved tal. De véd, hvad de vil, og de gør, hvad de skal.»

Dessverre er ikke regjeringa særlig matematisk orientert. Det framlagte budsjettet kan tyde på at de er litt usikre på hva de vil, hvor de går, og hvor den endelige destinasjonen er. Utallige ganger har jeg stått her på denne talerstolen og snakket om de skolesakene som vi i Fremskrittspartiet mener må prioriteres. Det var også planen i dag. Planen var å framheve den økende etterspørselen etter fagarbeidere, hvor viktig det er å heve statusen til yrkesfagene, nevne vår støtte til fagskolene og Høgskolesenteret i Kristiansund og vise til de økte bevilgningene til rådgivningstjenesten. Jeg skulle snakke om etablering av en nasjonal hospiteringsordning, likestille praktisk og teoretisk kompetanse og vise til vår fullfinansiering av implementering av valgfag i skolen.

Problemet var at da jeg kom hjem i går, kom jeg over en You Tube-video, en video som var lagt ut av en ung gutt som heter Jonah. Han har blitt mobbet i mange, mange år. Hver eneste dag blir han utsatt for mobbing, vold og trakassering. Han er ennå bare tenåring, men har allerede rukket å vurdere flere ganger om livet hans fortsatt er verdt å leve.

Forekomsten av mobbing er dessverre fortsatt altfor stor i den norske skolen. Vi har tusenvis av barn som blir mobbet hver eneste dag, som gruer seg til å gå på skolen, og som blir påført arr for resten av livet. Det nytter ikke å gjøre slik regjeringa gjør i budsjettet, snakke om å forbedre skolesystemet med tidlig innsats, Ny GIV og flere valg-

fag, uten faktisk å ta tak i de elevene som skal gjennom denne mølla.

Mange av oss bærer en maske, enten i privatlivet, på skolen eller i arbeidslivet. Jeg beundrer det enorme motet som måtte til for at Jonah torde å løfte denne masken. Det vil gjøre det enklere for flere elever i skolen å gjøre det, og nettopp derfor ønsker vi i Fremskrittspartiet å styrke skolehelsetjenesten.

Problemet er at regjeringa i budsjettet nevner viktigheten av skolehelsetjenesten, men dessverre er den ikke viktig nok til å bli prioritert der. Vi har økt midlene til kommunene, slik at de nettopp kan sørge for en bedre rådgivningstjeneste og en bedre skolehelsetjeneste for elevene. Gjentatte ganger, også i dette budsjettet, har vi snakket om at alle skoler må ha et anti-mobbeprogram, og at vi skal etablere et nasjonalt skoleombud. Vi vet hvor viktig det er å forebygge mobbing, vi vet hvor viktig det er å se hvert eneste barn, at de har det bra på skolen og kan få læringsutbytte der.

Det er ikke ofte at jeg velger å sitere feminister, men jeg skal gjøre det nå. Feministen og forfatteren Rebecca West sa:

«Folk kaller meg «feminist» bare fordi jeg gir uttrykk for følelser som skiller meg fra en dørmatte.»

Folk kaller oss i Fremskrittspartiet for egoister, fordi vi er opptatt av å sette enkeltmennesker foran fellesskapet. Men det lever vi godt med. Det har alltid vært en vesentlig ting som skiller sosialismen og liberalismen, og det er at sosialismen legger vilkår for dannelsen av et samfunn for deretter å plassere menneskene i det, men i liberalismen legger man vilkår for å danne et best mulig grunnlag for enkeltmennesket, som deretter i fellesskap danner et godt samfunn.

Vi er opptatt av å skape en god skole. Det er derfor vi har prioritert valgfag, det er derfor vi ønsker å stille kompetansekrav til leksehjelp, det er derfor vi styrker tiltak for å forbedre situasjonen for lærlingene med over 1 mrd. kr, og det er derfor vi satser på etter- og videreutdanning av lærerne. Men samtidig evner vi også å se at individene i skolen må trives, må ha det bra, for at disse tiltakene faktisk skal fungere. Alle våre forslag om å forebygge mobbing og forbedre situasjonen for dem som blir mobbet, er blitt nedstemt. Jeg håper og tror at det er på grunn av politisk polemikk, ikke fordi man nødvendigvis er uenig. Regjeringa adresserer et stramt budsjett som årsak til manglende satsing på flere viktige og sentrale områder. Men vi i Fremskrittspartiet mener at uansett hvor stramt budsjett en legger opp til, må en finne rom for å styrke enkeltmenneskets rett til å leve et liv uten vold, trakassering og mobbing.

Svein Harberg (H) [14:00:27]: Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen har et svært vidt arbeidsfelt, og spenningen er alltid stor med tanke på hvordan debatten bærer av sted. Så langt ut i rekken av budsjettdebatter er det likevel noen retoriske gjengangere som er ganske sikre. Derfor vil jeg si og slå fast: Å ha ambisjoner for fremtiden er ikke å snakke ned nåtiden! Å ha blikket festet på skotuppene kan derimot fort gå galt.

Det er viktig å huske på at det er kun når det gjelder gangetabellen, at en kan slå fast at faktorenes orden er likegyldig. Når det gjelder barn og unges læringsutbytte, er det helt avgjørende at ting kommer i riktig rekkefølge. Det grunnleggende må læres først, og innsatsen må være i forhold til hva de enkelte elever mestrer og evner. Matematiske formler for lærertetthet og gruppestørrelser er derfor ikke det avgjørende, men at innsatsen er målrettet og gir den enkelte elev det beste grunnlag for videre læring. Høyre vil øke innsatsen for å gjøre lærerne og skoleledelsen dyktige på å vurdere hvilke ressurser som skal settes inn, og hvor, og vi vil ha enkle systemer for å ta avgjørelser raskt.

Så til høyere utdanning. Universiteter og høyskoler opplever svært gode søkertall. Det er også hyggelig at flere av fagene som har vært preget av skjev kjønnsfordeling, nå ser ut til å få en langt bedre fordeling. Regjeringen har tildelt midler til å videreføre nye studieplasser fra de foregående årene. Nye studieplasser er det imidlertid ikke satt av penger til. Dette henger dårlig sammen med regjeringens egne fremskrivninger av studenttall. Det som i tillegg er bekymringsfullt, er at etterslepet som har oppstått på grunn av kostnadsvekst over flere år, og som ikke er tilstrekkelig finansiert, heller ikke i dette budsjettet er tatt inn. Regjeringen har fått klare tilbakemeldinger fra universitets- og høyskolesektoren om at dette reduserer kvaliteten på utdanningen og fører til mindre oppfølging av hver enkelt student. Jeg frykter at denne utviklingen er grunnen til at en stadig større gruppe studenter ikke fullfører studiene. Dette er sløsing med ressurser, økonomiske ressurser, men ikke minst menneskelige ressurser! Jeg er glad for at Høyres alternative budsjett også dette året har en klar prioritering av økt basistilskudd til sektoren.

Høyre har gjentatte ganger tatt til orde for at regjeringen må få på plass en ny plan for bygging av studentboliger og endre rammene for tilskudd til slike boliger. Også ved fremleggelsen av dette budsjettet slår statsråden seg på brystet og er såre fornøyd med at regjeringen har fulgt den gamle planen, som er bygd på et helt annet antall studenter enn det som er realiteten i dag. Det viser da også klart, igjen, det antall studenter som står uten botilbud ved studiestart. Disse får en dårlig start på studiene – eller må kanskje til og med si fra seg plassen! 14 000 studenter var i den situasjonen ved studiestart i høst, men statsråden er fornøyd, vil ikke oppheve skillet mellom såkalte pressområder og andre og vil heller ikke benytte Høyres råd om å ta alle gode krefter i bruk for å få flere boliger på plass. Det rammer studentene!

Jeg har med glede registrert at regjeringspartiene har beveget seg når det gjelder støtte til første år på bachelorstudiet i ikke-vestlige land. Når de bestemt har avvist opposisjonens forslag om dette tidligere, har begrunnelsen vært at «dette ikke er høyere utdanning». Nå er det altså det, og det er bra. Det er også gledelig at representantene Aasen, Hagen og Tingelstad Wøien fra de rød-grønne partiene sier til VG Nett at dette kan være starten på noe enda større. Det håper jeg også. Nå er det riktignok bare Brasil, Russland, India og Kina – og bare enkelte universiteter der – som skal kvalifisere til denne støtten i flertallets

forslag. Når det i samme avis uttales et håp om at mange flere nå skal velge en slik utdanning, henger det dårlig sammen med summen i budsjettet. De 520 000 som der er satt av, dekker bare et fåtall studenter, i størrelsesorden det antall som i dag starter studier i disse landene. Jeg vil bare minne om at Høyre har satt inn 11,7 mill. kr ekstra til dette – og tar selvsagt også med dem som velger et slikt tilbud i USA.

Statsråd Aasland har flere ganger vist til at flere må studere i utlandet for at vi skal greie å skaffe nok studieplasser til alle. Kanskje er det derfor flertallet nå har snudd – og gir denne støtten. Men for at dette skal gi uttelling, må nok ambisjonene være adskillig større enn det vi ser i budsjettet for 2012. Et prinsipp er falt, og det er varslet at dette er starten på noe større. Vi ønsker endringen velkommen og minner om at revidert budsjett er en god anledning til å justere dette tallet opp til det nivå opposisjonspartiene har foreslått.

Tiden strekker ikke til, så kirkeområdet får jeg komme tilbake til i neste innlegg.

D a g f i n n H ø y b r å t e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Rigmor Aasrud [14:05:25]: Religion og livssynsorganisasjonene har stor betydning både for enkeltmennesket og for samfunnet. Tros- og livssynsorganisasjoner er viktige verdiformidlere og fellesskapsbyggere i samfunnet. Vi har blitt minnet om det i tiden etter den 22. juli. Den norske kirke deltok aktivt i sorg- og krisehåndteringen. Til tross for at angrepene rammet oss midt i ferietiden, mobiliserte Kirken alle gode krefter. Kirker ble holdt åpne, og svært mange søkte dit for å finne trøst og uttrykke sorg.

Noe av det som imponerte meg mest i den tiden, var Kirkens vilje og evne til å være inkluderende og til å møte ulike mennesker med åpenhet, respekt og følsomhet for den enkeltes valg og verdier.

Kirkepolitikken fremste mål er å legge til rette for at Den norske kirke skal kunne bevares og utvikles som en åpen og inkluderende folkekirke, med bred forankring blant medlemmene. Det var også utgangspunktet for kirkeforliket, som alle de politiske partiene på Stortinget har sluttet seg til.

Med grunnlag i forliket foreligger det nå forslag til endringer i grunnlovsparagrafene som til nå har regulert statskirkeordningen. Forliket tar hensyn til det økende livssynsmangfoldet som preger dagens norske samfunn, samtidig som det er enighet om at Den norske kirke fortsatt skal ha en særskilt forankring i vårt lovverk.

Endringen i forholdet mellom stat og kirke hviler på at det i samarbeid med Kirkens organer skal gjennomføres en demokratireform i Kirken. De kirkelige valgene i 2009 og 2011 har vært gjennomført med bakgrunn i forutsetningen i kirkeforliket. Evalueringen av demokratireformen skal etter planen legges fram for Stortinget våren 2012 og inngå i grunnlaget for at Stortinget eventuelt kan treffe vedtak om de foreslåtte endringer i Grunnloven.

Det hører med til demokratiutviklingen av Kirkens

egenart som trossamfunn at de kirkelige organene selv må kunne foreta prioriteringer og valg av strategier. Arbeid blant barn og unge gjennom reform av Kirkens trosopplæring er et viktig område i arbeidet med å videreutvikle Den norske kirke som folkekirke.

Selv om budsjettforslaget for 2012 ikke representerer noen videre opptrapping av reformen, betyr ikke det at regjeringens ambisjon for reformen er endret. Årlige bevilgninger til reformen må imidlertid vurderes ut fra den budsjettmessige situasjonen. Det har vært utgangspunktet helt siden reformen ble vedtatt. Regjeringen har satset på Trosopplæringsreformen gjennom at Den norske kirke har blitt tilført 150 mill. kr til reformen i vår regjeringsperiode.

Statsbudsjettet for 2012 er et stramt budsjett preget av at det har vært nødvendig å holde igjen på pengebruken. I et stramt budsjettopplegg er likevel bevilgningene til kirkelige formål videreført. Vi bevilger over 1,5 mrd. kr til kirkelige formål, i tillegg til de betydelige midlene som kommer gjennom kommunenes tilskudd til fellestrådene.

Da er det litt overraskende at representanten Tord Lien er bekymret for at han ikke kommer til å møte noen prester mellom Oslo og Trondheim. Det finnes faktisk fortsatt 1 300 prester i Den norske kirke, og jeg er helt sikker på at de fortsatt også kommer til å ha sete mellom Oslo og Trondheim.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bente Thorsen (FrP) [14:09:46]: Det ligger ikke fem flate ører til prestestillinger eller til Kirkens nødvendige videresatsing på IKT i kirkeministerens budsjett. Kirken selv uttrykker at det er tidenes dårligste budsjett. IKT-satsingen er faktisk en veldig viktig del av Kirkens nødvendige effektivisering, som kan frigjøre midler til andre områder. Hvilket råd vil ministeren gi til Kirken, slik at de får frigjort midler til f.eks. trosopplæring, prekener og annet diakonalt arbeid?

Statsråd Rigmor Aasrud [14:10:21]: Jeg er enig i at IKT er et viktig virkemiddel for å fornye offentlig sektor – det gjelder både Kirken og veldig mange andre deler av offentlig sektor. Derfor har også regjeringen bidratt med midler til Den norske kirke for at man skal utvikle nødvendig planverk.

Så tror jeg det er viktig at man holder fast ved at de som kan ta ut effektiviseringsgevinster, også bidrar til å sørge for innføring av de tiltakene de ønsker å ta i bruk. Da er IKT viktig. Jeg har tro på at Den norske kirke gjennom et budsjett på 1,5 mrd. kr også kan finne midler sammen med kommunesektoren, som finansierer fellestrådene, til nødvendig utvikling av nye IT-løsninger, som vil tjene Den norske kirke.

Bente Thorsen (FrP) [14:11:12]: Kirkeministeren sier at Kirken har fått hjelp til å utvikle IKT-planer for å effektivisere, og påpeker at det er viktig og også har betydning for Kirken å kunne effektivisere gjennom IKT-utvikling og -utbygging. Regjeringen har jo en storstilt satsing på effektivisering av offentlig sektor, som skal være mer til-

gjengelig for den enkelte og næringslivet – for samfunnet i det hele tatt. Men når det gjelder Kirken, er det altså bråstopp, plutselig er det ikke interessant lenger å bidra med noe mer til IKT-utvikling. Ansvarer blir da delvis kastet over på kommunene.

Mitt spørsmål er da: Er dette en del av det kommunale ansvaret, eller er det Kirkedepartementets ansvar å være med og legge til rette for at Kirken kan få godt utbygd IKT med tanke på effektivisering?

Statsråd Rigmor Aasrud [14:12:15]: Finansieringen av Den norske kirke er omtalt i kirkeforliket mellom partene, og der står det at dagens arbeidsdeling ligger fast. Det betyr at staten har ansvaret for å finansiere prestestillinger i hovedsak, og at det er kommunesektoren som bidrar med midler til fellesrådene for drift av Den norske kirke. Den arbeidsdelingen har jeg tenkt å holde fast på så lenge forliket mellom de aktuelle partene står ved lag.

Så har staten bidratt med noen utviklingsmidler, og vi bidrar til å finansiere den sentrale kirkeadministrasjon, inklusiv bispedømmerådene. Når det skal utvikles IKT-løsninger, må det skje i fellesskap mellom de forskjellige forvaltningsnivåene i Den norske kirke. Med et budsjett som er forholdsvis stort, har jeg også tro på at Den norske kirke ser på de effektiviseringsmulighetene som ligger i å ta i bruk nye IKT-systemer, og også kan være med og finansiere dem, for så å hente ut gevinster.

Svein Harberg (H) [14:13:25]: I budsjettproposisjonen kan vi lese om en rekke unnskyldninger og forbehold når det gjelder finansieringen – og opptrappingen – av trosopplæringen. Det reises også tvil om framtidig opptrapping i forhold til de vedtatte 250 mill. 2003-kroner. Kan statsråden avklare hva hennes intensjon er, og hva hun vil kjempe for når det gjelder oppfølging av trosopplæringen?

Statsråd Rigmor Aasrud [14:13:49]: I innstillingen til St.meld. nr. 7 for 2002–2003 la Stortinget til grunn at man skulle bruke 250 mill. kr på Trosopplæringsreformen, og at reformen skulle innføres over en periode på fem–ti år, avhengig av den til enhver tid gjeldende økonomiske situasjon. Det er det jeg forholder meg til. Og så får vi komme tilbake til de enkelte beløpene, eventuelle prisjusteringer, i de årlige budsjettene i tiden framover.

Svein Harberg (H) [14:14:18]: Jeg opplever da at vi ikke får vite statsrådens intensjon når det gjelder oppfølgingen av trosopplæringen, som jeg spurte om. Det er bekymringsfullt når heller ikke den igangsatte trosopplæringen finansieres fullt ut i årets budsjett.

Det samme gjelder prester. Nå er jeg bekymret for Tord Liens tilgang til prester – jeg tror ikke det blir så ille som han kanskje antydte her. Likevel er det en utfordring når det gjelder prester i Den norske kirke. Vi opplever en befolkningsøkning, og vi opplever at flere prester sliter med helsen, fordi de må ta vikariater. Hvilke grep vil statsråden ta for å sikre en prestedekning som gir gode arbeidsforhold for prester i tjeneste?

Statsråd Rigmor Aasrud [14:15:04]: Det viktigste for å sikre nok prester er at vi har nok tilgang til prester som tar utdanning. Jeg synes det er bekymringsfullt at vi har for dårlig rekruttering til presteyrket, og at det er for få som gjennomgår praktisk-teologisk seminar, som gjør at man kan fungere som prest i Den norske kirke. Derfor jobber departementet sammen med organisasjoner innenfor Den norske kirke, Presteforeningen og andre, for å sikre et godt tilfang av prester som kan tjenestegjøre i Den norske kirke. Jeg er glad for at vi har et godt samarbeid med organisasjonene, og vi er enige om hvilke virkemidler som bør settes inn. Jeg tror bl.a. Trosopplæringsreformen er en god kilde til rekruttering, for det er mange ungdommer som da kommer i kontakt med Den norske kirke, og det kan bidra til at mange fortsatt kan la seg motivere til å ta presteutdanning. Det vil vi trenge i tiden framover, for det er, som komiteen bemerker, en bekymringsfull alderssammensetning i vårt presteskap.

Dagrun Eriksen (KrF) [14:16:14]: Siden statsråden ikke vil gi noen signaler om framtiden for Trosopplæringsreformen – og jeg tror det skaper skuffelse ute at hun ikke kan – får jeg prøve å utfordre henne litt på historikken til Trosopplæringsreformen. Det er den viktigste reformen siden reformasjonen, har man snakket om innenfor Den norske kirke. De første årene de rød-grønne tilførte midler til Trosopplæringsreformen, ble det gjort med omprioriterte midler innenfor kirkebudsjettet, mens i fjor, som vi også kunne lese av statsrådens kommentarer, og som også ble behørig bemerket av statsråden, klarte man for første gang å få friske midler til denne reformen. Så er det, som det er sagt, i år ikke blitt verken skikkelig lønnsjustert eller prisjustert, og man har skjøvet det ut i det uvisse. Da er mitt enkle spørsmål: Med 351 milliarder ekstra kroner som denne regjeringen har hatt til fordeling, er man da fornøyd med at 20 mill. kr er de eneste friske midler man har skaffet til trosopplæringen?

Statsråd Rigmor Aasrud [14:17:19]: Det er ingen tvil om at vi har hatt et statsbudsjett som har vært stramt i år, der vi har måttet gjøre tøffe prioriteringer, og jeg står inne for de prioriteringene som regjeringen har gjort i sitt budsjett. Det er et budsjett som møter den situasjonen som vi har rundt oss, og på mange områder kunne vi ønsket oss penger til flere gode formål. Men det blir jo litt merkelig når jeg ser på opposisjonens forslag til hvordan dette skal løses, for etter det jeg har registrert, har Høyre foreslått å øke bevilgningen med 6 mill. kr, Kristelig Folkeparti med 40 mill. kr, og den siste regjeringspartneren som var med da Trosopplæringsreformen ble lansert, har ikke noe forslag om økning i det hele tatt. Så det er vel ikke helt klart hva opposisjonen mener om hva som er det riktige nivået og den riktige framdriften heller i saken.

Tord Lien (FrP) [14:18:12]: Det er hyggelig at statsråden prøver å berolige meg når det gjelder min bekymring rundt prester i Dovrefjell og der omkring, men det er nå engang slik at vi har 1 300 prester i dette landet, som statsråden sier. Jeg synes det er bra at statsråden er bekym-

ret over mangelen på kvalifiserte prester. Det første man kunne gjøre da, er kanskje å gi prestene i vikariat fast tilsetting. Det ville nok løse noe av problemet. Vi har hatt en målsetting i Norge om at vi skal ha én prest per ca. 2 000 menighetslemmer. Jeg opplever at regjeringen har gått bort fra det, og det kan gjerne statsråden kommentere, men det som jeg frykter kan være i ferd med å skje, er at man rett og slett vil se en sentralisering av prestetjenesten. Så får jeg håpe at det i Hamar og Lillehammer osv. fortsatt vil være prest også i framtiden, men vi kan komme til å se en sentralisering av prestetjenesten i Norge, og at distriktene kommer til å få utfordringer med å prøve å opprettholde den daglige aktiviteten i kirken.

Statsråd Rigmor Aasrud [14:19:16]: Jeg tror veldig mange yrker som krever spesialutdanning, har utfordringer med å kunne rekruttere godt og bredt ute i distriktene. Derfor er det viktig at vi har en bred distriktspolitikk, som bidrar til at det er aktiviteter rundt omkring i de enkelte distriktene. Det er med på å skape aktivitet, og det er ofte slik at prester har en ektefelle som trenger en jobb, og det er ofte folk som trenger en jobb som krever høyere utdanning. Så det at vi opprettholder et høyt nivå på vår distriktspolitikk og har en aktiv distriktspolitikk, er nok det beste virkemidlet for også å få prester ut. Så er det noen virkemidler som er tatt i bruk for å sørge for prester i de områdene som det er mest krevende å få det, bl.a. nedskrivning av studielån og noen andre tiltak, der man har gitt noen lønnsmidler. Det tror jeg er måten å fortsette på for å stimulere til rekruttering også i de mest gravgrendte områdene.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet avsluttet.

Tor Bremer (A) [14:20:33]: Krisa i Europa må vera bakteppet når me skal staka ut kursen for 2012. Arbeidsløysa er stigande til eit skremmande høgt nivå, og spesielt ungdommen er hardt råka. Det er ein tragedie at ungdommens første møte med arbeidslivet skal vera ein arbeidsløyse.

Dette pregar verda rundt oss. Dette er ikkje noko Noreg kan vaksinerast mot. Difor må vårt fokus vera å oppretthalda konkurransekraft og lønnsame arbeidsplassar.

Då er det hyggjeleg å kunna fastslå at sidan 2005, då Stoltenberg overtok, er det etablert 250 000 nye arbeidsplassar. Me har i dag den lågaste arbeidsløysa i Europa og er i verdstoppen når det gjeld sysselsetjing. Då er det naturleg å forventa at spesielt Høgre sluttar med å preika Noreg ned, som representanten Warloe gjorde i dag frå talarstolen. Blant anna var det ein påstand om at det er kutt i nærings-ph.d.-ordninga. Det er ikkje riktig. Me slit litt med å få næringslivet til å bruka nærings-ph.d.-ordninga, men det er ikkje noko kutt i ordninga. Vidare påstod han at satsinga på kommersialisering av forskingsresultat er berre på ½ pst. Eg må tilstå at eg er ikkje nokon spesielt god matematikar, men eg meiner at dei direkte budsjettmidlane ligg på 280 mill. kr, og det er vel over prosenten, etter ei rask hovudrekning. Dette kler ikkje Høgre spesielt godt, dei skal jo som kjent vera eit danna parti.

Opposisjonen, og særleg Venstre med Trine Skei Grande i spissen, påstod i trontaledebatten at dette er det «verste forskingsbudsjettet» på ti år. Representanten Sanner frå Høgre er ikkje stort betre og påstår at forskinga har vorte ein salderingspost på budsjettet. Vel, det er mange måtar å markera seg politisk på, men realiteten er at det har vore ein vekst i forskingsløyvingane på om lag 50 pst. sidan 2005. Det er altså ein realvekst på 27 pst. Knappt nokon annan sektor har opplevd tilsvarende vekst.

Men på eitt område vil eg gje opposisjonen medhald: Det har dessverre vore kutt og ein realnedgang i forskingsløyvingane, men det var berre eitt år, i 2003. Om eg ikkje hugsar feil, var det faktisk under Bondevik II, då Høgre sat i regjering. Så lat oss halda oss til realitetane. Eg meiner det er eit godt forskingsbudsjett.

I haust har det vore ei lita spire til debatt om retning, mål og finansiering av forskinga vår. I den samanhengen var det mange som hadde venta på at opposisjonen skulle blomstra opp med nye forslag til ny politikk, ikkje fordi det er eit skrikande behov, men fordi det ligg i opposisjonen sin dynamikk. Men det var tyst som i grava. Det var ingen nye forslag til ny politikk, men me høyrde ein kjend slager som det vart nynna tallause vers av: «Money, money, money». Eg vil òg seia at i forhold til ordbruken – og ikkje i forhold til songstemma, vil eg seia – aukar ein frå 0,92 pst. til 0,95 pst. Mi undring er igjen knytt til matematikken: Korleis skal dei klara å få dette til å utløysa det store gapet på bortimot 40 mrd. kr? Her er det ikkje samsvar mellom realiteten, den faktiske politikken og retorikken.

La gå at det er ulike meiningar om gåveforsterkingsordninga, men det er, som ministeren sa, usikkert kor treffsikker ho er. Me veit at dei tre første åra utløyste denne ordninga 950 mill. kr. Dei tre siste åra datt dette til ein tredel, til 350 mill. kr. Om denne ordninga var glimrande, burde det, etter min forstand, gått motsett veg: Det skulle ha vore ein auke i utløysinga av privat kapital. Men det skjedde ikkje. Så regjeringa sin konklusjon er at det er betre å satsa på ordningane med nærings-ph.d. og SkatteFUNN.

Eg vil i tillegg minna om at ein av dei store suksessane i høgare utdannings- og forskingspolitikken i dei seinare åra er satsinga på den opne konkurransearenaen FRIPRO.

No går klokka fort, så eg vil kort kommentera eit par påstandar som ytterlegare er komne. Representanten Aspaker påstod i eit replikkordskifte at NHO har gått inn for opposisjonen sine forslag. Det stemmer ikkje ut frå forskingsansvarleg i NHO.

Så prøvde historikaren Tord Lien seg på ei matematisk øving då han snakka om kor feilslått satsinga på naturfag, matematikk og teknologifag har vore. Det skal eg koma tilbake til i eit seinare innlegg.

Presidenten: Det er riktig som representanten påpekte, at tiden går fort. Fordelen er at den går like fort for alle representantene!

Jon Georg Dale (FrP) [14:25:54]: Fleire representantar har i dag vist til mange store historiske personlegdomar. Eg har antakeleg lese færre historiebøker enn resten her, men far min brukte å seie at det er lurt å ha greie på

det ein driv med, og det er eg einig i! (Munterheit i salen) For vi treng òg mange folk i framtida som er flinke med hendene, og som tenkjer både med hovudet og med hjartet. Spesielt viktig er det i omsorgsyрка.

Situasjonen i dag er at 2 000 kvalifiserte søkjarar søkjer på sjukepleiarutdanninga, mens det berre er 1 000 studieplassar tilgjengeleg for desse søkjarane. Det er ei stor utfordring, spesielt sett i lys av Samhandlingsreforma, som krev meir kompetent personell, høgare utdanna personell med høg kompetanse, spesielt knytt til at f.eks. mange av dei eldre som i dag bur på sjukeheim, har seks ulike diagnoser. I tillegg til det skal stadig meir spesialisert sjukehuseneste flyttast til kommunane. Den reforma startar 1. januar 2012. Viss ein ikkje allereie no startar ein betydeleg vekst i utdanninga, vil vi vere på etterskot med denne reforma heile vegen. Derfor foreslår Framstegspartiet å auke talet på studieplassar med 160 neste år, og vi seier òg at det er stort behov for ein samla plan for å få auka kapasiteten på dei helsefaglege utdanningane i åra som kjem.

Det er altså slik at auka kompetanse også i denne sektoren vil vere heilt avgjerande for at vi skal ha gode velferdstilbod i åra som kjem. Vidare er det avgjerande at vi begynner å leggje til rette for at fleire av dei som tek desse utdanningane, jobbar direkte med pasientar, med dei eldre som treng hjelp, i staden for med andre ting. I det perspektivet er det spesielt at vi ikkje satsar meir på velferdsteknologi enn vi gjer i dag. Ei betydeleg satsing på velferdsteknologi, slik Framstegspartiet tek til orde for, vil gje teknologisk utvikling, nye arbeidsplassar i Noreg knytt til teknologiutvikling, og det vil spare og frigjere ressursar i helsetenesta, slik at dei som jobbar innanfor omsorgsyрка, kan bruke tida på dei som har behov for omsorg, i staden for på anna arbeid. Framtida ligg i teknologien.

Då er det heilt avgjerande, med den rekrutteringssituasjonen vi ser no, og når mangelen på studieplassar for dei nye søkjarane som vil inn i desse utdanningane, er så stor som han er, fordi regjeringa ikkje satsar på det, at vi i alle fall greier å etter- og vidareutdanne dei som allereie er i tenesta, og som kan heve kompetansen sin lett dersom ein sett inn tiltak. Dessverre har regjeringa heller ikkje nokon plan for dette.

Det betyr at i ein situasjon der stadig fleire eldre i dette landet har stadig meir komplekse sjukdommar fordi dei lever lenger, har vi ikkje nødvendigvis det fagpersonellet vi treng for å hjelpe til etter kvart som åra går. Det er ei bekymring denne regjeringa har valt ikkje å ta på alvor, men Framstegspartiet gjer det i sitt alternative budsjett.

Vidare snakkar vi mykje om forskning i dag. Då er det viktig at vi også ser på den medisinske forskinga. Viss vi skal fortsetje den velferdsutviklinga vi har hatt i dette landet, er det avgjerande at ein aukar satsinga på medisinsk forskning. I Framstegspartiets alternative statsbudsjett aukar ein medisinsk forskning med 90 mill. kr, bl.a. til meir kreftforskning, meir forskning på ADHD, meir forskning på stamceller og ei rekkje andre forskingsområde.

Så har det også vore sett spørjeteikn ved regionaliseringa i forskinga innanfor helsefeltet. Då er det heilt avgjerande at vi faktisk tek inn over oss den situasjonen vi

ser. Noreg har nokre få forskingsmiljø som er heilt i verdstoppen innanfor medisinsk forskning. Det er dei forskingsmiljøa – som eksempelvis Oslo Cancer Cluster – som er spesialretta, som jobbar internasjonalt, som ikkje ser på regiongrensene, men som utviklar ny medisinsk forskning på tvers av alle føretak.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:31:13]: Bevilgningene til forskning og innovasjon utgjer en tredel av budsjetttrammen til Fiskeri- og kystdepartementet i 2012. Det er ikke uten grunn. Forskning er grunnmuren i forvaltningen av havets og kystens ressurser.

I innstillingen til denne budsjettbehandlingen understreker kirke-, utdannings- og forskningskomiteen hvor viktig det er at all produksjon og alle produkter utvikles innenfor akseptable rammer for bærekraft, miljø, dyrevelferd og trygg mat.

Jeg er glad for at komiteen løfter fram dette, for vi snakker om tyngdepunktet i Fiskeri- og kystdepartementets forskningsinnsats. Miljømessig bærekraft er en ufravikelig forutsetning for en sjømatnasjon. Oppfølgingen av bærekraftstrategien for havbruksnæringen er fortsatt høyt prioritert i 2012. Sentrale problemstillinger er forskning på genetisk påvirkning mellom oppdrettsfisk og villfisk, og på sykdom og smittespredning. Ikke minst arbeider forskningsmiljøene med å utvikle målenheter for akseptabel miljøpåvirkning.

Det er derfor en glede å kunne fortelle at Forskningsrådet i disse dager bevilger 20 mill. kr til et samarbeidsprosjekt som skal kvantifisere genetiske effekter av rømt oppdrettslaks på ville laksebestander. Jeg har store forventninger til at denne betydelige stasingen, og samarbeidet, vil gi oss bedre kunnskap om forholdet mellom villaks og oppdrettslaks. Det er gjennom mer innsats fra våre fremste kunnskapsmiljøer at vi kan sikre en bærekraftig oppdrettsnæring som bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser langs kysten.

La meg trekke fram tre andre eksempler på prosjekter jeg har stor tro på skal ta oss inn i framtiden på en god måte:

Det første er MAREANO-programmet, som faktisk er et eventyr. Gjennom flere års målrettet og tverrfaglig samarbeid har vi kartlagt havbunn og naturressurser i viktige norske havområder. MAREANO gir oss data og produserer et kartmateriale som er unikt selv i global sammenheng, og kunnskapen blir brukt. MAREANO-kunnskapen ligger til grunn for de helhetlige forvaltningsplanene for havområdene, for fiskeriforvaltningen og for beslutninger om hvor man kan åpne for ny petroleumsvirksomhet. MAREANO-programmet er foreslått styrket med til sammen 36 mill. kr i budsjettet for 2012 for å kartlegge havbunnen i det tidligere omstridte området vest for avgrensningslinjen mot Russland.

Det andre eksemplet er HAV 21. Vi forsker nå marint for nærmere 3 mrd. kr årlig i dette landet. Det er bra, men vi må også våge å spørre grunnleggende spørsmål, som:

- Bruker vi ressursene rett?
- Hva slags kunnskap trenger vi i årene framover?
- Fins det områder der vi trenger å styrke innsatsen?

Framtiden skapes av nåtiden, og det er nå vi bygger den kompetansen vi trenger om 10–20 år. Derfor har jeg satt i gang en strategiprosess, kalt HAV 21, ledet av en styringsgruppe med representanter fra næring, forvaltning og forskning. Men mange av utfordringene er så store at vi ikke kan ta mål av oss til å finne svarene alene. Det gjelder ikke minst klimaendringene og det økende ressursbehovet som veksten i verdens befolkning stiller oss overfor.

Dette er også bakgrunnen for at norske myndigheter har tatt initiativ til å etablere et felles europeisk marint forskningsprogram, det såkalte JPI Oceans, som er det tredje eksempelet. JPI Oceans er nå i støpeskjeen og fikk sin offisielle støtte fra EUs konkurransevernråd i denne uken. Hele 16 europeiske land deltar i JPI Oceans og skal koordinere forskningsinnsatsen sin for å finne svar på felles utfordringer.

Forskningen under Fiskeri- og kystdepartementet er omfattende og viktig. Den skal legge grunnlaget for at vi kan leve av havets ressurser i dag og i generasjonene som kommer, og for at vi skal kunne oppfylle visjonen: Norge, verdens fremste sjømatnasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [14:36:08]: La meg først gi uttrykk for at jeg synes det er hyggelig at statsråden for tredje gang er inne som næringsminister og velger å prioritere deltakelse i denne veldig viktige debatten for landets framtidige verdiskaping.

Jeg er også glad for at statsråden nevner HAV 21, og jeg regner med at hun er kjent med at det veldig snart blir behov for å finansiere et nytt havlaboratorium i Trondheim, noe vi sikker får sjansen til å komme tilbake til neste år.

Men statsråden har selv vært opptatt av at Forskningsrådet bevilget mye mer penger til marin forskning – for så vidt også til marinteknisk forskning – enn det det er grunnlag for, basert på en ren matematisk tilnærming når det gjelder de pengene som kommer fra Fiskeridepartementet til Forskningsrådet.

Da er spørsmålet: Er statsråden bekymret for – nå som Forskningsfondet nedlegges og Forskningsdepartementet får direkte ansvar for å bevilge penger til Forskningsrådet – at det vil kunne utfordre havbruksforskningen i framtiden?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:37:12]: Jeg takker for at komiteen og representanten Lien legger merke til at jeg er til stede. Det er rett og slett fordi forskning er absolutt noe av det viktigste innenfor mitt område. Selv om debatten kanskje ikke er veldig direkte innenfor mitt område, er den generelle forskningsdebatten også viktig for mitt område, og jeg setter veldig stor pris på, og liker meg veldig godt i, Stortinget.

Når det gjelder Forskningsfondet, er jo alle enige om at bakgrunnen for den endringen som nå gjøres, er viktig. Så registrerer jeg at det er noen som sår tvil om det at det blir politisk bestemt hva det skal forskes på, at det gir grunn til bekymring. Jeg ser ingen grunn til den bekymrin-

gen, fordi store deler av det forskningsbudsjettet som jeg legger fram, vitterlig er politisk bestemt og vedtatt. Politikerne skjønner at det er viktig å drive forskning. Det tror jeg også vil skje innenfor andre områder.

Tord Lien (FrP) [14:38:15]: Jeg er ikke helt sikker på om jeg er helt enig i akkurat den konklusjonen, at alle politikere skjønner at forskning er viktig. Jeg skulle til å si at det hadde jo vært artig også å ha hatt statsråd Brekk her, slik at vi kanskje kunne ha diskutert om det var behov for å sette i gang et forskningsprosjekt for hvordan vi kan sørge for at det er nok smør i Norge – men det blir kanskje litt på siden av dagens diskusjon.

Noe av det som har vært et sentralt tema i budsjettdebattene tidligere, er prosjektering av et nytt isgående fartøy. Da er spørsmålet mitt, fordi omtalen i år er noe annerledes enn den har brukt å være tidligere – noe som for så vidt også komiteen har påpekt: Hvilken tidshorisont ser man for seg med hensyn til å skaffe Havforskningsinstituttet et nytt isgående fartøy?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:39:12]: Nå er det sånn at denne regjeringen har sagt at det skal bygges et isgående forskningsfartøy. Det var også omtalt i nordområdemeldingen, som ble lagt fram i Bodø ganske nylig.

Så er det antagelig en liten misforståelse at det er Havforskningsinstituttet som skal ha et isgående forskningsfartøy. Det er flere miljøer. Det er bl.a. Polarinstituttet, det er selvfølgelig Havforskningsinstituttet, og det er alle som skal drive forskning i is. Det er et prosjekt som er gjennomgått, det er kvalitetssikret, og det viser at prosjektet er modent og kan realiseres. Så det det handler om, er å finne prioriteringer innenfor de økonomiske rammene i år. Nå har vi lagt fram et stramt budsjett av hensyn til ikke minst den sektoren jeg er ansvarlig for, så det ble ikke plass på neste års budsjett. Men det er helt opplagt et prosjekt som regjeringen har bestemt skal gjennomføres, og så får vi komme tilbake til finansieringen etter hvert.

Henning Warloe (H) [14:40:18]: Jeg vil gi statsråden og hennes departement honnør for at de prioriterer det å sette av penger til viktig forskning innenfor sine budsjetter. Det er veldig bra.

Men det som er den store utfordringen for Norge som forskningsnasjon, og som skiller oss fra de fleste andre land, er ikke nødvendigvis størrelsen på de offentlige budsjettene, men at det brukes for lite penger i næringslivet på forskning. Forskningsministeren sa i en tidligere replikkveksling her i dag at det var hennes store bekymring. Det er en bekymring som vi i Høyre deler.

Da er spørsmålet: Hva kan man gjøre med det? Jeg lurer på om statsråden, fordi hun nå har det politiske ansvaret for en stor og viktig næring, og også har fortid i næringslivet selv, kan si noe om hva hun tror regjeringen kan gjøre for å styrke innsatsen på forskning i næringslivet, i bedriftene?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:41:21]: Jeg takker for honnøren og det skulle for så vidt bare mangle at ikke

vi prioriterer forskning. Det er helt grunnleggende for det arbeidet vi i neste omgang skal gjøre med tanke på ressursforvaltning. Jeg er så heldig at jeg også har overtatt et departement som har prioritert dette i mange år. Jeg har sagt at det området er det jeg skjærer aller, aller mest for kutt, fordi det er helt avgjørende for at vi i neste omgang skal kunne foreta de rette beslutningene – ikke minst i forbindelse med det arbeidet jeg sitter med akkurat nå, knyttet til reguleringer.

Det er faktisk sånn at Norge i flere målinger er framhevet som absolutt verdensledende innenfor forvaltning av havområdene, og det skyldes selvsagt at vi har god kunnskap.

Når det gjelder prioriteringer overfor næringslivet, er det sånn at denne næringen, som jeg har ansvar for, faktisk har et eget forskningsfond, som de gjennom en avgift betaler inn til et fellesfond, som igjen blir brukt. Så er det ikke tvil om at næringen kan bidra enda mer, og det er noe jeg har dialog om med næringen.

Frank Bakke-Jensen (H) [14:42:34]: Tidlig i november kunne vi lese en pressemelding fra KLIFF, der man gikk ut og varslet at oppdrettsnæringen var en ansamling av miljøsinker, manglet kompetanse på miljø og ikke hadde prosedyrer som var gode nok til å ivareta de biotopene vi har.

Lykkeligvis kom det samtidig ut en forskningsrapport finansiert av Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet der man kunne skyte ned disse utspillene, som viste at næringen hadde kompetansen, og som også viste at de varslede fotavtrykkene ikke hadde realitet i virkeligheten.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er departementets forskningsbudsjett robust nok til at man i framtiden kan skyte ned mer eller mindre useriøse utspill fra fagetater underlagt Miljøverndepartementet?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:43:30]: Jeg kjenner meg ikke igjen i begrepsbruken her, for den forskningsrapporten som jeg mottok for kun få dager siden, som var finansiert av Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet, slår fast at på regional basis – og her er det to fjorder, Hardangerfjorden og Boknafjorden, som er spesielt undersøkt – kan man ikke si at næringen samlet bidrar til eutrofiering. Men samtidig sier også den rapporten at man ikke skal se bort fra at på enkeltlokalitetsnivå kan det skje der det er dårlig vannutskifting. Så at det fortsatt kan finnes noen som har et forbedringspotensial, det tror jeg.

Når det gjelder robustheten i de forskningsprioriteringene som jeg rår over, er det en av bakgrunnene for at jeg også har satt i gang Hav 21-prosessen. Det er for å se på om vi bruker de pengene vi har, på best mulig måte. Jeg tror det er et potensial for å bli enda mer målrettet, noe jeg håper vi får svar på gjennom den.

Ola Elvestuen (V) [14:44:47]: Jeg har et spørsmål litt i skjæringspunktet med Miljøverndepartementet. Det er veldig bra med den forskningen som skjer innenfor oppdrettsnæringen. Men så har vi også en annen næring som

vokser fram i Norge, nemlig gruvenæringen, hvor det er problemer med utslipp. Da tenker jeg spesielt på Sør-Varanger og bl.a. Bøkfjorden, hvor det er snakk om magnafloc og lilafloc. Også fra fiskerinæringens side er det interesse for å forske mer på hva slags innvirkning utslipp fra gruvenæringen, som vokser fram mange steder, vil ha for fiskerinæringen.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:45:29]: Når det gjelder spørsmålet om utslipp fra gruvedrift, er Fiskeri- og kystdepartementet et fagdepartement i den forstand at vi har Havforskningsinstituttet, som sitter med noe kunnskap, og så har vi Fiskeridirektoratet, som er part i saken. Det er den rollen vi har her.

Uansett, det er klart at det å skaffe seg kunnskap om våre fjorder og havmiljø er helt avgjørende for å fatte de rette beslutningene. Så skal jeg være ærlig og si at jeg ikke har fagekspertise på dette området, men det er et område der jeg ser at det er interessante muligheter for å skape nye arbeidsplasser rundt om i distriktene. Det er helt opplagt at det å ha best mulig kunnskap om effektene av deponering av disse avfallsstoffene vil være viktig. Jeg er helt sikker på at vi har en del kunnskap, men at vi antagelig også der kan skaffe oss enda mer kunnskap.

Jon Georg Dale (FrP) [14:46:39]: Det er nærliggjande for ein sunnmøring å spørje ein statsråd som er så oppteken av forskning, om kva for ein forskningsrapport som grunnlegg frykta hennar for at norske skipsførarar ikkje vil greie å treffe Stad skipstunnel. Men det skal eg la vere.

Norsk oppdrettsnæring er ei alvorleg viktig næring, men ho har betydelege miljøutfordringar. Det er nærliggjande å spørje statsråden om ho er fornøgd med den innsatsen regjeringa gjer på å forske på dette feltet for å bidra til ei meir miljøvennleg og berekraftig næring, eller om ho ikkje ser det same behovet som f.eks. Framstegspartiet gjer, for å styrkje dette forskingsarbeidet i åra som kjem.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:47:26]: La meg for antagelig fjerde gang fra akkurat denne talerstolen gjenta at det ikke er jeg som er i tvil om hvem som treffer den eventuelle Stad skipstunnel eller ikke. Det er konsulenter som driver med kvalitetssikring. Jeg er veldig glad for at vi har kvalitetssikring av våre store prosjekt – så er det sagt, for enten fjerde eller femte gang.

Når det gjelder miljømessig bærekraft knyttet til havbruksnæringen, er det prioritert nr. 1 i havbruksforskningen. Så er det sånn at rundt om i de forskjellige forskningsmiljøene vi har, foregår det enormt mange spennende prosjekt på dette området.

Lakselus, som jeg nevnte i mitt innlegg, genetisk påvirkning fra rømt oppdrettslaks og sykdom og smittespredning er særlig høyt prioriterte områder. Det forskes for veldig mye penger. Bare på mitt budsjett bruker vi om lag 260 mill. kr i 2011 på det området. Det er også flere departement som bidrar.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Svein Gjelseth (A) [14:48:47]: Ser vi på resten av Europa og kva dei har på dagsordenen i desse dagane, er vi jammen privilegerte. Vi er privilegerte som i desse urolege og økonomisk vanskelege tidene for landa rundt oss kan ha store ambisjonar i høve til kunnskapsnasjonen Noreg.

Vi er heldige som kan seie at dette er eit budsjett for å trygge arbeidsplassar, verdiskaping og velferd.

Situasjonen ute i Europa viser med all tydelegheit kor viktig det er å halde orden i budsjettpolitikken og i eige hus.

Eg er stolt av vår utdanningsvisjon, som seier at Noreg skal vere ein leiande kunnskapsnasjon der alle menneske i heile landet skal ha høve til å utvikle evnene sine og leve gode og meningsfylte liv.

Alle skal oppleve utfordringar, læring og meistring i skulen kvar einaste dag.

Gjennom yrkesretting, tett oppfølging og høg kvalitet i opplæringa skal alle vere så godt rusta når dei går ut av grunnskulen at dei kan fullføre vidaregåande opplæring.

Kunnskap, forskning og teknologi skal vere dei fremste konkurransefortrinna våre.

Samfunnet sitt behov for arbeidskraft og kunnskap skal takast vare på gjennom samfunnskontraktar i vidaregåande opplæring, fagskular, høgskular og universitet.

Arbeidarpartiet har til alle tider vore opptekte av Kyrkja og kyrkjespørsmål. Vi ønskjer ei raus, inkluderande og levande folkekyrkje over heile landet. Skal vi lukkast med dette, er det heilt nødvendig med ei velfungerande presteneste som er nærverande i alle lokalsamfunn. Presten si rolle i folkekyrkja må styrkjast, ikkje svekkjast.

Sjølv om Den norske kyrkja oftast vert omtala som statskyrkja, er ho i fyrste rekkje ei lokal kyrkje med stor forankring i kommunane. Soknet er den grunnleggjande eininga i kyrkja. Slik bør det også vere i framtida.

I den pågåande debatten om framtidig kyrkjeordning meiner eg leiing, samordning, struktur og synergjar vert svært viktige stikkord, stikkord det må gjerast noko i høve til.

Trass i eit stramt budsjett, som er heilt avgjerande for å sikre norsk økonomi, har vi likevel prioritert å vidareføre løyvingane til kyrkjelege føremål.

I tillegg har regjeringspartia i komiteen, i godt samarbeid med Kristeleg Folkeparti, funne rom for ekstra løyvingar til tre utvalde område. I den samanhangen kan det vere freistande å seie som Jon Lilletun: Eit godt budsjett har vorte endå betre.

Vi har auka løyvingane til Sjømannskyrkja med 0,5 mill. kr. Vi har auka løyvingane til Oslo domkyrkje med 1 mill. kr. Vi har vidareført løyvingane til private kyrkjebygg med 9 mill. kr.

Samarbeidet med Kristeleg Folkeparti for å få på plass desse ekstra løyvingane har vore framifrå godt, eg trur eg vil seie heilt avgjerande. Takk til Kristeleg Folkeparti.

Tilskotet til private kyrkjebygg, som i utgangspunktet var heilt ute av budsjettforslaga, var det ekstra kjekt å få på plass. Eg veit at det er mange private kyrkjebygg som har vore tekne i bruk etter ferien dette året. Alle desse hadde med eit arealtilskot på 825 kr per m² frå staten i sine

finansieringsplanar. Tilskotet kan det ikkje søkjast om før etter at bygningane er godkjende og tekne i bruk, og søknadsfristen er 1. juni. Desse kan no puste letta ut. Eg vil gjerne signalisere at denne ordninga bør halde fram.

Heilt til slutt vil eg presisere viktigheita av at Kyrkja nasjonalt står fram som ein samanhangande størrelse. Dette vil vere av stor betydning for Kyrkja – ikkje minst for at folk skal kjenne tilknytning til folkekyrkja same kvar dei måtte bu i landet.

Stine Renate Håheim (A) [14:53:48]: Statistisk sett er det veldig liten sjanse for å vinne førstepremien i Lotto, men det er altså det omtrent alle innbyggerne i Norge har gjort. Vi har hatt flaks som er født i verdens beste land å bo i. Men det er derimot ikke flaks som gjør at vi har seilt trygt gjennom urolige farvann de siste årene. Vi har ført en ansvarlig økonomisk politikk, vi har holdt orden i eget hus. Det er mulig at det ikke alltid er det artigste å gjøre – det kunne kanskje vært artigere å gamble med norsk økonomi ved å sette handlingsregelen til side. Men som kjent: Etter en kortvarig glede kommer den sure svie.

Realitetene i Europa er at unge mennesker utdanner seg til å stå i arbeidsledighetskø. Her hjemme er Høyre stum av beundring for en svensk politikk som sørger for at unge svensker må komme hit for å få jobbe.

De siste årene er det nærmest blitt en europeisk trend å innføre skolepenger, og det har blitt møtt med kraftige demonstrasjoner i mange europeiske land. Jeg er stolt av at vi i så måte ikke følger moten, og at vi verner om gratisprinsippet, til tross for at krefter på høyresiden stadig setter spørsmålsteget ved det.

For en uke siden kunne vi se en gråtende italiensk velferdsminister legge fram kraftige budsjettkutt. De tv-bildene sier noe om den fortvilte situasjonen flere europeiske land er i. Det sier noe om alvoret, så la oss ikke glemme at de mørke skyene over Europa fort kan komme vår vei. Derfor må vi holde orden i eget hus. Vi må si nei til noe for å oppfylle det viktigste, nemlig å ta vare på arbeidsplassene våre.

I en globalisert verden må vi hele tiden gjenskape et konkurransedyktig næringsliv, fordi verden rundt oss er i endring. For Arbeiderpartiet vil det aldri bli aktuelt å konkurrere på lave lønninger. I en tid der konkurransen blir tøffere, må vi være gode på innovasjon, høyteknologi og kvalitet. Skal norsk næringsliv kunne hevde seg internasjonalt, er språk, kulturforståelse og et internasjonalt nettverk nøkkelfaktorer. Da trenger vi flere nordmenn som behersker nettopp dette.

I Kina er det over 30 millioner studenter, og hvert eneste år blir det 2,5 millioner nye studenter. Man trenger ingen avansert matteformel for å skjønne at det etter hvert blir veldig mange studenter. Og med kinesiske universiteter større enn norske byer har de uten tvil et konkurransefortrinn. Vi må ta del i denne kunnskapsutviklingen, og det er bl.a. også derfor vår egen næringsminister har sagt at Norge bør ha opp mot 3 000 studenter i Kina.

Den indiske økonomien har vokst med 8 pst. årlig siden årtusenskiftet, og økonomisk, kulturelt og politisk vender den gryende stormakten India seg mot Vesten. Det har

aldri vært enklere å etablere seg i India enn det er i dag, og Norge har enorme muligheter. Regjeringen satser målrettet på strategier som skal legge til rette for økt næringslivssatsing i India, for i en tid hvor makt flyttes østover og deres blikk vendes vestover, er det viktig at vi griper den sjansen med begge hender.

Men det står dessverre i sterk kontrast til antall nordmenn som studerer i India. Det hadde vært fristende å si at regjeringen har som målsetting å fordoble – eller å ti- gange – antall studenter i India, men i den gode norske offentlige skolen har jeg lært at det å gange med null er bare tull. Her trengs det kraftigere lut til.

Derfor tar de rød-grønne partiene nå tak og kommer med konkrete tiltak. Jeg har også lyst til å berømme ANSA, som har vært flinke til å synliggjøre viktigheten av nettopp dette. De rød-grønne partiene innfører nå studiestøtte på førsteåret i BRIC-landene for å sørge for at flere får en reell mulighet til å studere i disse landene.

Av og til har politikere noe å lære av matematikere. Matematikkens essens er ikke å gjøre enkle ting komplisert, men å gjøre kompliserte ting enkelt. Så la meg derfor oppsummere enkelt og sitere presidenten i ANSA som beskrev de rød-grønnes forslag på følgende måte: «Dette er en fantastisk gladnyhet!»

Presidenten: Presidenten vil bemerke at begrepet «tull» ikke er et parlamentarisk uttrykk, men det som ble påpekt fra representantens side, er åpenbart matematisk riktig, så derfor vil det passere!

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Sylvi Graham (H) [14:58:37]: Jeg tar ordet i denne debatten for å peke på hvor viktig en fullført utdanning er for tilknytningen til arbeidslivet. Uten en god skolegang er det vanskelig for unge voksne å opprettholde en tilknytning til arbeidslivet. Uten å beherske grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning kan det å beherske en jobb oppleves som tungt. Derfor er skolepolitikk et av våre viktigste virkemidler for å sørge for at alle elever får muligheten til å delta aktivt i arbeidslivet i fremtiden.

Vi vet at om lag én av fem går ut av grunnskolen uten å kunne lese og skrive skikkelig, og at én av tre ikke fullfører videregående opplæring. Dette er dessverre unge vi ofte finner igjen i statistikken på arbeids- og sosialfeltet. En skole som gir alle elever tilpasset opplæring, og som satser på tidlig innsats, motvirker dette.

Jeg synes det er positivt at den rød-grønne regjeringen har videreført Bondevik II-regjeringens «Ny sjanse»-program for å sikre opplæring til voksne uten tilstrekkelige grunnleggende ferdigheter. Programmet heter nå «Program for basiskompetanse i arbeidslivet», kjent som BKA.

Men de siste årene har det vist seg at det omsøkte beløpet langt overstiger bevilgningene, og da mener Høyre at bevilgningene må økes for å imøtekomme flere søknader.

Vi er bekymret over at en høy andel voksne sliter med sviktende grunnleggende ferdigheter. Mange voksne opplever at de på grunn av dårlige lese- og skriveferdigheter

føler usikkerhet for fremtidig arbeid. Høyre har i sitt alternative budsjett foreslått at det bevilges 25 mill. kr ekstra til en styrking av BKA-programmet.

Høyre har også lenge vært opptatt av at elever som sliter med dysleksi, skal ha tilgang på nødvendige hjelpemidler i skolen. Vi er overrasket over at regjeringen fortsatt opprettholder kuttet i tilskuddet til hjelpemidler for elever med dysleksi. Det er bred enighet om behovet for at alle barn skal tilegne seg grunnleggende ferdigheter. Det målet må også gjelde elever som har dysleksi. I lys av det fremstår det som merkelig å ikke bidra til at disse elevene får tilgang på de hjelpemidlene de trenger. Ofte er de hjelpemidlene svært viktige for at disse skal tilegne seg ferdighetene de skal, i løpet av skolegangen. Jeg er glad for at Høyre tar ansvar når regjeringen ikke gjør det, og vi har foreslått i vårt alternative budsjett å bevilge 20 mill. kr for å gjeninnføre tilskuddet til hjelpemidler til elever med dysleksi.

Til slutt en bekymring fra denne representant, og det er bygningsmassen på UMB på Ås. Særlig er den flotte Urbygningen i en elendig forfatning. De to øverste etasjene er beordret stengt av brannvesenet, av sikkerhetsmessige årsaker, slik at universitetet sliter med en veldig manglende plass til undervisning. Bygg er for tiden en bekymringsfullt begrensende faktor for universiteter og høyskoler i mange av de områdene som har størst antall førsteprioritetssøkere, spesielt i og rundt de store byene som Ås og UMB. Etterslepet setter studiekvaliteten under press og gjør det også vanskelig å møte det forventede økende antallet studenter.

Akhtar Chaudhry hadde her inntatt presidentplassen.

Freddy de Ruiter (A) [15:01:54]: Økonomisk krise i Europa ser ikke ut til å påvirke retorikken eller politikken til Høyre og Fremskrittspartiet. Det er nesten ikke til å tro at disse partiene har mage til å tegne et elendighetsbilde av Norge i en situasjon hvor vi har en arbeidsledighet som er en brøkdel av våre nabolands og en velfungerende velferdsstat som opprettholder og styrker tjenestene – i en situasjon hvor mange land kutter, ikke bare til beinet, men av beinet. Også på utdannings- og forskningsområdet er det jamring å høre fra høyresiden. Dette til tross for at ressursene til området har vært økende under den rød-grønne regjeringen. Nedsnakkingen av norsk skole fra høyrepartiene virker selvfølgelig demotiverende på elevene og skolens ansatte. Men på tross av dette viser bl.a. PISA-resultatene at norsk skole blir bedre.

Hvilke verdier vi legger til grunn i utdanningspolitikken er veldig avgjørende for hva slags samfunn vi får. For oss i Arbeiderpartiet er det viktig å understreke at vi vil fortsette å jobbe for en skole som gir like muligheter og som i enda større grad satser på tidlig innsats og reduksjon av forskjeller gjennom læring tilpasset den enkelte. Her kommer virkelig forskjellene mellom høyre- og venstresiden i norsk politikk fram. Høyre og Fremskrittspartiet er sterke ambassadører for å privatisere mest mulig og holder døren på vid gap for kommersielle aktører som

har til hensikt å tjene penger på skoledrift, og ikke minst ønsker de samme partiene en konkurranseskole hvor en får karakterer langt ned i barneskolen. Vi i Arbeiderpartiet ønsker ikke en profitt- og konkurransebasert skole. Vi tror rett og slett at det vil umuliggjøre målet om lik rett til utdanning, og vil føre til at flere faller utenfor. Dette er rett og slett en kynisk politikk som kun ivaretar noen, ikke så ulike annen høyrepopulisme. Vi stiller selvfølgelig krav, og vi iverksetter viktige tiltak – flere timer, tidlig innsats, mer ressurser, kamp mot frafall og ny lærerutdanning er noen stikkord i så måte. Vår velferdspolitikken handler om å gjøre ting sammen. Vi ønsker en skole for alle, en skole hvor verdier som fellesskap og samarbeid, framfor egoisme og konkurranse preger hverdagen. Vi tror at vi får det beste ut av mennesket på den måten – både faglig og sosialt.

Olemic Thommessen (H) [15:04:49]: Jeg tar ordet fordi jeg gjerne vil snakke om de små håndverksfagene, i og for seg også om håndverksfag i sin alminnelighet. Det er vel kjent i denne sal at de små håndverksfagene er utsatt i forhold til å videreføre de tradisjonene de står for. Det er trist fordi den kompetansen de representerer, kan bli borte. Det er trist også for det øvrige kulturvernet, fordi den kompetansen de små håndverksfagene besitter, er nødvendig for å ivareta viktige deler av kulturarven vår. Det er trist fordi den kunnskapen som de små håndverksfagene representerer, og den måten vi behandler dem på, på mange måter sier noe om hvilken status vi ser på yrkesfag med generelt.

I forbindelse med behandlingen av dette årets budsjett er det gledelig å registrere at regjeringspartiene er med på en merknad der de beskriver at de nå ønsker å se på klassestørrelsen for privatskolene som har utdanning innenfor små håndverksfag. Det håper jeg betyr gode nyheter for flere av disse skolene, bl.a. for Hjerleid videregående skole som har slitt med å få til et smedfag, f.eks.

Dette er et første trinn i forhold til flere grep som må tas hvis man skal imøtekomme håndverksfagernes behov. For det første burde det på generelt grunnlag være romsligere når det gjelder å komme i gang med private skoletilbud, i hvert fall der hvor det offentlige ikke gir slikt tilbud. For det andre bør det åpnes for andre normer for studieløp og klassestørrelse. Det dreier seg om å akseptere færre elever, men det dreier seg også om å akseptere lengre utdanningstid. Den ordningen vi har i dag, der alt skal presses inn i treårs moduler, er et utdanningsløp som er laget ut fra de teoretiske fagenes premisser. Det har så vel yrkesfagene som håndverksfagene for øvrig lidd under i lang tid.

I tillegg er det viktig at den stipendordningen som har vært en prøveordning i flere år, må bli en permanent og mer utbygget ordning. Jeg snakker om stipendordningen som håndteres av Senter for immateriell kulturarv, og som dreier seg om én-til-én-opplæring. Der er det sterkt behov for å utvide denne ordningen med flere stipendier for å ivareta det antall håndverksfag som man er ment å skulle møte.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [15:08:03]: Forskningsinstitusjonene våre har miljøer som driver fremragende, verdensledende forskning på en rekke områder. Men vi har også bruk for den forskningen som er mer allmenntilgjengelig, og som raskt kan tas i bruk og omsettes til verdiskaping i nærings- og samfunnslivet.

Det sies at vettet er likt fordelt over hele landet. Da er det viktig å legge til rette for at forsknings- og utviklingsaktiviteter også kan skje i hele landet. I den sammenhengen blir de regionale forskningsfondene, forskningsinstituttene og høyskolene utrolig viktige for å få mobilisert all tilgjengelig kunnskap.

Det er nødvendig å legge til rette for forskning for utviklingen av det distriktspecifikke næringslivet. Det drives ikke med kveiteoppdrett på Finnmarksvidda. Derimot er Finnmarksvidda en fantastisk arena for å studere nordlyset eller ulike planters evne til å tåle beitepress.

Det må sjølsagt stilles like høye krav til kvaliteten på den forskningen som skjer i distriktene. Men skal vi lykkes med å utvikle og styrke nærings- og samfunnslivet, er det helt avgjørende med god samordning – samhandling – mellom alle aktørene som bidrar til denne utviklingen, forskningen og innovasjonen for bedriftene. Det skjer best når ulike utviklings- og forskningsmiljøer fokuserer på bedriftenes behov. Det er ikke hensiktsmessig at ulike tilbydere løper i bena på hverandre og konkurrerer om å få bedriftene med på forskningsoppdrag.

Vi trenger rett og slett mer forskning i næringslivet, ikke bare for næringslivet. Det krever krafttak og tydelige krav til forskningen og kanskje en annen type tilnærming mellom forskningsmiljøene og bedriftene. Her vil jeg benytte anledningen til å rose to ordninger som fungerer veldig bra; det er Arena-programmene og NCE-ene. Vi trenger mer av den sorten arbeid! Samhandlingen mellom de ulike bidragsyterne er avgjørende, og jeg ser for meg robuste, regionale forskningsfond som sentrale i dette samspillet.

To ord om SkatteFUNN: Evalueringsrapporter sier at det virker etter hensikten og fører til mer FoU i bedriftene. SkatteFUNN er brukervennlig og rettighetsbasert, under forutsetning av at det er tilstrekkelig FoU-innhold i disse prosjektene. Også her er det nødvendig å minne om at det er bedriftenes behov som må stå i sentrum. Bedriftene må sjøl definere sine utviklingsmuligheter og forskningsbehov.

SkatteFUNN-prosjektene må ikke legges inn i bedriftene av et overvrig korps av forskere og konsulenter som gjøkunger i andre fuglers rede.

Eli Skoland (H) [15:11:06]: Det er et stort gap mellom behov og tilgang på omsorgsfulle hender i helsesektoren i vårt land. Derfor er det svært viktig at vi beholder flest mulig av de utdanningstilbud som uteksaminerer personell, som kan bidra til å tette dette gapet.

Jeg driver en virksomhet i Hedmark, og blant mine medarbeidere er det en kvinne som har bestemt seg for å ta sykepleierutdanning. Jeg mister etter all sannsynlighet etter hvert en svært god medarbeider, men samfunnet får et par hender og et varmt hjerte inn i helsesektoren.

For henne som har to små barn, er det selvsagt svært viktig at hun kan legge opp et mest mulig effektivt studieløp. Kombinasjonen mellom nettsamlinger, samlinger på campus og ikke minst muligheten til praksis under utdanningsløpet har vært avgjørende for hennes beslutning om å søke studieplass på Høgskolesenteret i Kongsvinger, hvor vi som kjent også har et lokalsykehus.

Helt fra jeg flyttet ut av Oslo og rykket inn i Hedmark for snart 20 år siden, har temaet utdanningsnivå og kompetanse vært høyt oppe på sakskartet, og bekymring er uttalt for et lavt utdanningsnivå i fylket jeg bor i. Det er derfor svært gledelig at vi i Kongsvinger-regionen har hatt et desentralisert tilbud om utdanning helt siden 1996. Bachelor i sykepleie har lenge utgjort hovedtyngden i studentgruppen på denne høgsolen, med et stabilt opptak på 30–40 studenter hvert år. Elevene gir i tilfredshetsundersøkelser svært god tilbakemelding på studiet og ikke minst på muligheten til å kombinere ulike studieformer.

I en SSB-rapport, Arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot år 2030, slås det fast at vi har et estimert underskudd på 13 000 normalårsverk i nettopp denne sektoren.

En av Høyres hovedprioriteringer i vårt alternative budsjett er kunnskap og konkurransekraft. Vi foreslår derfor bl.a. helt konkret å styrke Høgskolesenteret i Kongsvinger med 1,5 mill. kr for å sikre at dette tilbudet opprettholdes.

Aksel Hagen (SV) [15:13:35]: Da er debatten inne i solnedgangen, akkurat som Oslo på utsida av Løvebakken. Den har vel så langt omtrent vært som forventet, har den ikke det? Noen framsnakker, og noen baksnakker i betydninga «ser noe mørkere på situasjonen». Men for all del: Spriket i sinnsstemning er langt mindre mellom oss i denne budsjettdebatten enn det har vært i andre debatter i denne salen i høst, og det setter jeg veldig stor pris på. Jeg gjentar fra hovedinnlegget mitt at det kan jo ikke skyldes noe annet enn at evnen og lysten til å stake ut en ideologisk eller utdanningspolitisk annen kurs, eller til å skrive fram en blå opposisjonell tråd, ikke er til stede. Å fylle på med litt opposisjonspenger på toppen av regjeringas prosjekter og be om raskere framdriftsplaner for regjeringas prosjekter er vel mer å støtte vårt utdanningspolitiske og forskningspolitiske prosjekt enn å utfordre det. Men hvis en leter nøye, kan en kanskje fortsatt så vidt finne innslag av de tidligere tydelige og ideologiske begrepene, som f.eks. «privatskoler», sjøl om de her faktisk dukker fram som ei drøfting innfor privatskoleloven. Man kan så vidt finne igjen noen eksempler på gratisprinsippdiskusjoner, men her mest utformet som et forsiktig spørsmål i forbindelse med leirskoler. Det smale instrumentelle kunnskapsgrepet syns virkelig å være historie – en forlatt posisjon, og dermed en avleggs posisjon. Det passer meg godt, for jeg tror det er veldig fornuftig at en skal løfte fram igjen de praktisk-estetiske fagene, en skal løfte fram kulturskole, og en skal hylle yrkesfag, som er rett og riktig i en moderne kunnskapsnasjon som Norge er, og ikke minst skal bli framover.

Når det gjelder tallkarakterdebatten, har jeg kanskje lest litt for slurvete, men jeg tror ikke jeg har sett at Høyre

støtter Fremskrittspartiets litt forsiktige forslag i denne debatten. Så den er også snart over og ut og dermed kanskje å betrakte som en mer historisk posisjon.

Frukt-og-grønt-motstanden står på plass, det skal opposisjonen ha. Den ble litt for lite «skolsk», det ble litt for mye trivsel og helse, og det er jo farlig for barn, sjøl om det blir sett på som svært viktig for voksne og eldre, jf. forsida på Dagbladet de siste to åra. Eller: Den slår vel litt begge veier.

Så et par poeng i tillegg. Til Tord Lien, som påstår at jeg ikke har lest godt nok når jeg kritiserer at Fremskrittspartiet vil ta bort støtten til organisasjoner som Islamsk Råd, Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn: Jo, det har jeg gjort. Det er nettopp det som er så viktig, at de organisasjonene er der for å lime dette sammen, arbeide sammen på tvers av tros- og livssyn – de skal vi støtte på den måten, og det gjør vi heldigvis i budsjettforslaget vårt.

Tor Bremer (A) [15:16:53]: Eg har registrert at historikaren Tord Lien og fleire med han i dag, med vekslende hell, har prøvd seg som matematikarar. Vel, det må dei få lov til å gjera. Eg for min del kjem uansett til å tenkja på kva salige Sokrates sa for 2 500 år sidan. Han snakka om matematikarar, og at han hadde møtt mange av dei, men han hadde enno til gode å møta nokon som var i stand til å tenkja ein fornuftig tanke.

Det er behov for ein del opprydding i dei påstandane som opposisjonen har kome med i dag. Eg trur eg begynner med nemnde Tord Lien. Han tek fullstendig feil når han påstår at regjeringa er prega av handlingslamming når det gjeld satsinga på matematikk, naturfag og teknologifaga våre. Desse områda er faktisk eit satsingsområde ved sida av helse- og lærarutdanningane. Men Lien prøvar seg altså som matematikar og snublar fullstendig i sine eigne tal. Kanskje han slik sett bør halda seg til historiefaget.

Det er rett at det har vore ein liten nedgang når det gjeld ferdig uteksaminerte kandidatar. Det kjem ikkje av mangel på studieplassar frå regjeringa, men mangel på studentar til desse faga. Slik sett er eg 100 pst. einig med historikaren Tord Lien og ikkje matematikaren Tord Lien.

Eg vil gå vidare til representanten Henning Warloe som i løpet av debatten i haust har påstått at i ei tid med krise satsar heile Europa på kunnskap og forskning, unntatt Noreg. Vel, dette var komitéleiar Marianne Aasen innom innleiingsvis, men det som er situasjonen, er at det er i ferd med å utvikla seg eit nytt utdanningsmessig klasse-skilje i Europa, for situasjonen er stikk motsett av det representanten Warloe seier.

Eg skal ta eit kort bukkeritt over situasjonen. Me veit at det er ein god del land som no har kutta opp mot 50 pst. av løyvingane til denne sektoren. Naturlegvis finn me land som Italia og Hellas der, men me finn òg land som Skottland og Storbritannia i denne gruppa. I England ser me kutt på 40 pst. på dei noverande løyvingane fram mot 2014–2015. Innanfor undervisningsbudsjettet blir dei reduserte med opptil 79 pst. Og kven får rekninga? Jo,

det er studentane som får ho. Det er ikkje den arbeidsle-
dige industriarbeidaren sine ungar som heretter kjem til å
studera høgare utdanning i England, tvert imot.

Dei nordiske landa klarar seg godt, saman med Sveits,
Nederland og Polen. Men dei andre landa slit med bud-
sjetta sine.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [15:20:17]: Jeg ba om
ordet igjen for å kommentere den delen av budsjettet som
går til Den norske kirke.

Etter framleggelsen av statsbudsjettet, har jeg registrert
at det har vært en del skuffelse over nivået på budsjettet
for 2012. Det har vært sagt tidligere i dag, og jeg nevner
det også, at vi sikkert kunne vært bedre. Men budsjettet
er holdt stramt i år, også for Kirken.

Jeg skjønner engasjementet og forventningene rundt
Trosopplæringsreformen. Jeg skjønner også engasjementet
i forhold til de krevende omstillingsprosessene og den på-
gående demokratireformen, at det er utfordrende for Kir-
ken som organisasjon, som arbeidsgiver med personalan-
svar, og for de ansatte som ønsker å strekke seg langt
for å fylle de mange og viktige funksjonene som ligger i
prestetjenesten lokalt.

La meg understreke følgende: Senterpartiet vil fortsatt
arbeide for å sikre at Den norske kirke er sterkt tilstede i
alle deler av landet. Begrepet «folkekirke» fylles kun med
innhold i det nære møtet mellom prestetjenesten og lokal-
befolkningens behov. Folkekirkens styrke fikk vi virkelig
se i sommer.

Det er av stor betydning for Kirken at regjeringa sør-
ger for at vi har en god kommuneøkonomi. Det arbeidet
er ikke over, for vi vet at kommunenes situasjon fortsatt er
krevende. Men både gjennom den generelle økningen av
kommunenes rammer og gjennom rentekompensasjons-
ordningen for kirkebygg, er kirkelige formål gitt prioritet
og bedre rammer under denne regjeringa. Vi er også for-
nøyde med at vi har reversert forslaget om å kutte tilskudd
til private kirkebygg.

Årets kirkevalg, der Den norske kirke har vært ansvar-
lig for gjennomføringen av valget, har åpenbart vært kre-
vende for Kirken som organisasjon. Vi venter fortsatt på
evalueringen av kirkevalget, men vi kan alt nå konstatere
at det fortsatt er en vei å gå før vi kan si oss helt fornøyde
med gjennomføring av kirkevalgene.

At så mange stemmer ble forkastet ved bispedømme-
valget, er ikke bra. Det må vi ha bedre løsninger på. Og vi
har fortsatt noe å gå på når det gjelder deltakelse fra me-
nighetene. Det er åpenbart fortsatt behov for forbedringer
når det gjelder Kirkas arbeid med å engasjere velgerne og
å forbedre det valgtekniske. Jeg opplever at Kirka sjøl også
er svært opptatt av dette, og for Senterpartiet er dette vik-
tig når vi skal jobbe videre med vurderinga av folkekirkas
framtid framover.

Jeg synes det foregår mye spennende arbeid i Den nors-
ke kirke – arbeid som jeg håper vil trekke Kirka og med-
lemmene enda nærmere sammen. Reformering av guds-
tjenestelivet, Trosopplæringsreformen og et sterkere fokus
på formidling av kirkekunst i samarbeid med kulturlivet
for øvrig er spennende arbeid og vil forhåpentligvis revi-

talisere kirkelivet lokalt. Det blir spennende å følge Kirka
framover.

Svein Harberg (H) [15:23:31]: Jeg har lovet at jeg
skulle komme tilbake til Den norske kirke, som nå er inne i
en historisk, unik og spennende periode. Ønsket om å være
en selvstyrt og selvstendig organisasjon er i ferd med å bli
virkelighet, men det gir også noen utfordringer. Valg til
kirkelige organer og system for internt demokrati er noen
av dem. Det er viktig at Kirken nå får arbeide videre med
dette, og jeg oppfatter stor vilje til å gjøre de nødvendige
endringer for å få dette til å fungere godt.

Når det gjelder budsjettet for 2012, er det underlig at
Kirken i denne perioden får en ekstra belastning ved at det
ikke bevilges penger til kostnadsøkning og oppfølging av
de arbeidsoppgavene Kirken utfører. Den forutsatte økte
aktiviteten i trosopplæringen har stoppet opp, og ikke en-
gang den reelle kostnadsveksten i dette viktige arbeidet er
finansiert. Det er stort arbeidspress på prestene, og heller
ikke denne gangen er det i budsjettet tatt på alvor at det
trengs flere prester for å utføre de tjenester vi forventer at
Kirken skal gjøre. Statsråden nevnte bl.a. perioden etter
22. juli som et godt eksempel. Høyre foreslår dekning av
de økte kostnadene til den trosopplæringen som allerede
er i gang – der er det en underdekning på 6 mill. kr – og
vi foreslår 10 mill. kr ekstra til prestestillinger.

Så er det hyggelig at et flertall har funnet sammen i en
pakke som ivaretar Oslo domkirke med den samme sum-
men som Høyre har foreslått, og ikke minst at tilskuddet
til kirkebygg fortsatt er ivarettatt.

Til representanten Freddy de Ruiters syntes jeg det var
greit at jeg svarte allerede i mitt hovedinnlegg, for jeg
visste hva som kom, men jeg kan godt gjenta det her nå. Å
ha ambisjoner for framtiden er ikke å snakke ned nåtiden.
Om man har blikket stivt festet på skotuppene, derimot,
kan det fort gå galt.

Til slutt litt om private skoler. Jeg vil bare minne om
de kloke ordene Marianne Aasen sa om de private skole-
ne på konferansen til Kristne Friskolers Forbund på Gar-
dermoen nå i høst, der hun slo fast at de private skolene
er en del av den norske skolen, og innrømte at de private
nok var glemt i mange sammenhenger. Dette lovet hun å
ta på alvor og rette opp. Dette budsjettet viser ingen tegn
til endring på dette området, men jeg vet jo at dette bud-
sjettet var ferdig lenge før erkjennelsen kom. Vi ser derfor
fram til endringer ved neste korsvei, slik at ansatte og elev-
er ved private grunnskoler, videregående skoler, fagskoler
og høyskoler kan føle seg mer verdsatt.

Marit Nybakk (A) [15:26:12]: Jeg vil vise til innleg-
gene fra bl.a. Svein Gjelseth og Anne Tingelstad Wøien
og vil knytte noen kommentarer til Oslo domkirke. Jeg er
veldig glad for at regjeringspartiene og Kristelig Folke-
parti ble enige i finansinnstillingen – det var vel der det
skjedde – om å gi 1 mill. kr ut over regjeringens framlegg
til Oslo domkirke.

Oslo-benken har ofte møter med Oslo domkirke, med
Domprostiet og med Oslo bispedømmeråd. Det har vi
også hatt i høst. Oslo domkirke har en helt spesiell plass i

Den norske kirke. Domkirken har fortsatt Kirkens hovedstadsfunksjoner, enten det dreier seg om kronprinsparets tiårs gudstjeneste, gudstjenesten for Stortinget eller, for den saks skyld, jubileumsgudstjeneste for Universitetets teologiske fakultet.

Men Domkirken har også i økende grad engasjert seg i flerkulturelle og flerreligiøse spørsmål og vært flink til å knytte bånd både til kristne utenfor statskirken og til andre religioner. Til sammen er 108 734 personer i Oslo medlemmer av trossamfunn og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Av disse er 40 000 kristne – altså utenfor statskirken – og 44 000 er muslimer. Blant de kristne ikke-statskirkemenighetene er det veldig mange innvandrermenheter. Domkirken har på en utrolig fin måte greid å få til dette økumeniske og flerreligiøse samarbeidet.

Så er det slik at Oslo domkirke ikke bare ivaretar en økende medlemsmasse i Domprostiet, det flytter stadig folk inn hit.

Oslo domkirke er i dag en framtrædende kulturformidler og burde kanskje også hatt tilskudd over kulturbudsjettet. Det er et imponerende program Domkirken har bare denne høsten – det er bare å gå igjennom programmet – med konserter og andre kulturevenementer med veldig høy kvalitet. Her får Norges fremste musikere og sangere opptre.

Likevel, i år er det Domkirkens måte å håndtere 22. juli og ukene etterpå som huskes best – den dagen de asymmetriske truslene brått ble til brutal virkelighet da en høyreekstremistisk morder drepte vår politiske ungdom og forsøkte å sette vårt politiske styresett ut av spill. 77 mennesker ble drept. Mange ble såret. Oslo domkirkes uselviske og utrettelige arbeid vil historien gi Domkirken kreditt for. Oslo domkirke ble klippen, også i internasjonale medier. Når vi vet hvor mange frivillige fra menigheten som sto på dag etter dag, uke etter uke, kan vi bare si takk. Og de fortjener denne millionen.

Henning Warloe (H) [15:29:50]: Noen talere har drevet med litt selektiv sitering og omskriving av sitater, for deretter å angripe de samme. Det ferskeste eksempelet var vel fra representanten Tor Bremer, som absolutt surret kraftig da han skulle forsøke å sitere undertegnede. I tillegg hevdet representanten Tor Bremer at Skottland er et eget land, for han nevnte Skottland og Storbritannia som eksempler på land. Det kan jo knapt nok være den største feilen han har begått i sine innlegg her fra talerstolen.

Jeg skal tilbake til den smule forvirring som det virker som det er blant representanter fra regjeringspartiene når det gjelder de borgerlige partiene, opposisjonens, felles forslag knyttet til forskningsfond, for man protesterer jo iherdig og sier: Hva hjelper det med et forskningsfond og 4 pst. avkastning – som i dette tilfellet skulle være på 4 mrd. per år – hvis det ikke kan prisjusteres, hvis det ikke blir prisjustert? Svaret på det er naturligvis at prisjustering kan man velge å gjøre på fritt grunnlag.

I tillegg er det slik at handlingsregelens premisser fra vedtaket i 2001 her i Stortinget var at oljeinntektene skulle settes av i et fond hvor man skulle kunne bruke inntil 4 pst. realavkastning inn i de årlige budsjettene, og man

skulle prioritere formål som kunne styrke vekstevnen i norsk økonomi. Slike formål, ble det sagt, er bl.a. utdanning, forskning, investering i infrastruktur m.m. Det er naturligvis ikke en prioritering som regjeringen har fulgt til punkt og prikke. Det aller meste av disse pengene i de årlige budsjettene er gått til velferdsformål.

Å investere i vekstevnen i norsk økonomi er viktig. Det er nettopp derfor vi velger å legge et nytt forskningsfond inn som en del av Statens pensjonsfond utland, eller det som folk flest kaller oljefondet. Dette fondet vokser, og det vokser kraftig hvert eneste år. Derfor blir også avkastningen regnet i kroner økende for hvert år. Det betyr at hvis det skal ha noen hensikt å ha et forskningsfond som en del av dette, må også dette forskningsfondet øke ettersom det totale bildet øker.

Jeg må til slutt si til representanten Hadia Tajik: Det hjelper ikke å komme fra et sted like i nærheten av der Niels Henrik Abel kom fra, hvis man ikke behersker elementær prosentregning. Elementær prosentregning er slik: Hvis man tar Høyres påplussing på forskning som er 800 mill. kr, og deler på de 25 mrd. kr som ligger der fra før, får man riktignok 0,03, men man får ikke 0,03 pst. 0,03 i denne sammenhengen vil si 3 pst. Med andre ord: Høyres økning på toppen av regjeringens forslag er 3 pst. Med andre ord: En realøkning på 3 pst. totalt, mens regjeringens påplussing er null i realøkning.

Dagrun Eriksen (KrF) [15:33:13]: Jeg er redd for at alle organisasjoner som er med og påpeker at det kan finnes enkelte svakheter ved de rød-grønnes hellige budsjett, nå bør merke seg at regjeringen mener at deres innspill er å snakke ned skole og snakke ned forskning. Så høyt kan selvbildet bli i en flertallsregjering.

Det har vært snakket om at man bør prøve å veve en blå tråd. Jeg tror:

«Livet er som en billedvev
ulike farger for glede og strev
Triste grå toner der bakken var lang
røde og gule for lykkelig sang
Grønt for et håp og en drøm som ble sann
Blått for en hemmelig sorg og et savn»

Jeg kunne fortsatt og fortsatt. Det er gjennom alle disse trådene vi alle er med og bidrar, både vi som sitter her i denne salen, og alle de som har brukt tid på å komme med innspill til dette budsjettet, hvor vi bygger den gode samfunnsveven som gir et godt samfunn for framtiden.

To små ekstra ting: Det ene handler om gaveforsterkningsordningen. Det er sånn at de nye universitetene – Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder – har nettopp kunnet bruke denne muligheten til å skaffe sårt tiltrengte forskningsmidler. Det er med sorg jeg registrerer at regjeringen, som ikke ønsker å tilføre økte forskningsmidler til disse universitetene, også tar vekk denne muligheten til å være med i forskningsløpet.

Så har det også vært snakket om Forskningsfondet og hvordan vår konstruksjon og vår innretning på dette nivået skal være. Det er så enkelt som at for å få pris- og lønnsjustert en sånn type forskningsfond for at det ikke skal bli en statisk sum, vil man måtte øremerke mer av fondet til

svarende pris- og lønnsjustering for hvert år, og dermed vil det også bli ivarettatt. På samme måte har opposisjonspartiene klart å tilføre milliarder i det fondet som vi har hatt nå, underveis. Vi hadde heller ikke kommet så galt ut som regjeringen vil gjøre, fordi de ikke har fulgt opp på samme måte som opposisjonen.

Så til frukt og grønt. Jeg synes kunnskapsministeren var litt kunnskapsløs når hun mente at det var en teoretisk ordning Kristelig Folkeparti vil ha, for det er en abonnementsordning vi vil ha. Min reelle bekymring er hva som skjer den dagen staten slutter å komme med et fruktfat på døren til våre unge, når de sitter alene på hybelen med Grandiosaen og colaen til middag, og det ikke lenger kommer en Kristin Halvorsen med et fruktfat og sier: Vær så god, her er din daglige dose med frukt og grønt. Og når vi ikke har nyttet sjansen gjennom både skoletid og oppveksttid til å lære dem å ta ansvar for at frukt og grønt hører med i den daglige kosten, er jeg bekymret for våre unge.

Ola Elvestuen (V) [15:36:35]: Det er mange som har vært inne på den vanskelige økonomiske situasjonen i Europa. Den er alvorlig. Det er klart at for Europa er det helt avgjørende at man nå satser på forskning og høyere utdanning nettopp fordi det er i de dårlige tidene du må sette inn ekstra støt for å komme deg ut for fortsatt å være konkurransedyktig framover.

Selv om vi ikke har merket så mye av de negative tider i Norge ennå, er vi likevel i samme båt som resten av Europa, for dette er ikke bare en bølge i den økonomiske svingningen. Nå er det så alvorlig at det handler om hele Europas posisjon internasjonalt. Det er helt avgjørende at Norge også blir med på den satsingen på forskning og høyere utdanning. Da er det forstemmende at det er en minimal realvekst i forskningen i Norge for 2012 med det som er regjeringens budsjett.

Så påpekes det fra noen at her er det ikke så mange store forskjeller mellom regjeringen og opposisjonspartiene. Men når vi ser på summen av endringer, er det jo det. Gaveforsterkningsordningen, som er blitt borte, er en viktig forskjell. Forskningsfondet, som man angriper med at man mener det er noen svakheter, er en vesentlig forskjell. Fra Venstres side tror vi at dette Forskningsfondet vil gi bedre og økte midler til forskning i Norge, og er et viktig bidrag blant mange andre. Det er 100 mrd. kr i Statens pensjonsfond utland som vil gi en avkastning på 4 mrd. kr. Dersom det ikke gjør det, og man betviler avkastningen, ligger det i dette en forpliktelse til likevel å sørge for at man får 4 mrd. kr inn til norsk forskning. Det er nettopp i dårlige tider man må bruke ekstra midler.

Så har jeg lyst til å si litt om en trend de siste årene. Jeg håper at man kan ha en positiv holdning til og et ekstra øye på det som er de statlige høyere utdanningsinstitusjonenes samhandling med det som er det fylkeskommunale ansvaret via de videregående skolene. Vi har et veldig spennende prosjekt med Oslo Cancer Cluster, som har blitt nevnt tidligere, hvor man har en videregående skole som legges rett inn i et forskningsmiljø og et næringsmiljø. Fra Oslos side har man nå også ønske om ytterligere samarbeid med

Universitetet i Oslo ved å ha en ny videregående skole, Berg videregående skole, også samlokalisert med universitetet i området omkring der Sogn videregående skole ligger i dag. Jeg tror at her er det veldig mange spennende synergier som man kan få noe ut av, og staten må være velvillig til å få disse gode samhandlingsprosjektene med fylkene, sånn at vi kan styrke høyere utdanning generelt.

Elisabeth Aspaker (H) [15:39:56]: Representanten Hadia Tajik fortalte en sann historie om Niels Henrik Abel, men kom i skade for å fortelle en usann historie om Høyres budsjett. Den som leser budsjettet, vil se at Høyre faktisk har prioritert skole. Vi har funnet rom for ½ mrd. kr mer til etter- og videreutdanning av lærere, vi har lagt inn nye timer på barnetrinnet, vi har lagt inn leksehjelp på ungdomstrinnet, og vi har trappet om lærlingtilskuddet. Men jeg skjønner det antakelig faller representanten tungt for brystet at Høyre har et bedre skolebudsjett enn regjeringen.

Ungdomsskolen omtales av flere som det glemte trinn. Det stemmer ikke. Ungdomstrinnet ble viet spesiell oppmerksomhet i St.meld. nr. 30 for 2003–2004 om Kunnskapsløftet. Komiteen hadde den gang omfattende felles merknader om behovet for fornyelse av trinnet, behovet for kompetanseheving for lærere og en mer variert og praktisk innrettet undervisning. Programfag skulle gi elevene en forsmak på fag i videregående opplæring.

Lyder dette kjent? Ja, for langt på vei foreskriver ungdomsskolemeldingen samme medisin som stortingsmeldingen om Kunnskapsløftet gjorde. Men vi må erkjenne at noe gikk galt under implementeringen av reformen når vi ikke har fått til den fornyelsen av ungdomstrinnet som et samlet storting den gang ønsket. Derfor er det svært klokt at regjeringen nå legger opp til en egen gjennomføringsstrategi for ungdomsskolemeldingen. Jeg håper at når vi kommer til behandlingen av den over nyttår, kan kunnskapsministeren si at man er kommet langt på vei med utformingen av den strategien.

Ny GIV-tiltaket med egne klasser for de svakeste elevene etter jul i 10. klasse er tiltak for å gi elevene mulighet til å reparere faglige hull og bestå grunnskolen. Nå utfordres regjeringen på tidligere innsats mot frafall. Hvorfor kan ikke regjeringen tillate et sånt tilbud til elevene i 8. klasse, med samme avgrensing til et halvt år, når det kunne gitt disse elevene en langt bedre start på ungdomsskolen med større læringsutbytte og mestring gjennom hele ungdomsskolen? Det må være bedre å forebygge i 8. klasse enn å hastereparere i siste halvår i 10. klasse.

Så til slutt: Representanten Aksel Hagen kan ikke ha hørt etter da jeg holdt mitt hovedinnlegg. Det er et faktum at de fire opposisjonspartiene står sammen om to vesentlige hovedprioriteringer innenfor det budsjettområdet vi i dag diskuterer: det som har med forskning å gjøre, og det andre viktige hovedgrepet i skolen som handler om etter- og videreutdanning for lærere. Jeg kan forstå at regjeringspartiene kan ha interesse av å tone ned at opposisjonen begynner å bli enige på sentrale punkter, men merknadene i innstillingen taler et tydelig språk. Sånn er det, og det kan ikke representanten Aksel Hagen bortforklare.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:43:11]: Fremskrittspartiets budsjettalternativ har blitt godt presentert tidligere, men jeg vil ta opp noen av de momentene som har vært oppe i debatten, spesielt når en tidligere finansminister, nåværende kunnskapsminister, snakker om at dette budsjettet er stramt, og bruker det som en unnskyldning for at hun ikke har prioritert bedre.

Ja vel – det er gjerne stramt for Kunnskapsdepartementet og for norsk forskning – det er vel egentlig ganske åpenbart. Men det er ikke fordi budsjettet som helhet er stramt. Finansminister Johnsen innrømte overfor Dagens Næringsliv den 6. oktober at dette budsjettet skal karakteriseres som «nøytralt» – altså noe helt annet enn stramt. Det betyr at det er kunnskapsministeren som ikke har gjort en god nok jobb innenfor regjeringen i å prioritere kunnskap og forskning – det betyr ikke at det mangler penger totalt sett for å kunne satse mer på det. Det er nettopp derfor Fremskrittspartiet og de andre opposisjonspartiene evner å prioritere kunnskap og forskning bedre enn det regjeringen har gjort. Hun gjemmer seg bak retorikken om et stramt budsjett – det var ikke det finansministeren selv karakteriserte budsjettet som. Det burde en tidligere finansminister vært ærlig på.

Så sa representanten Håheim at vi har flaks som er født i Norge, men det er ikke flaks at vi har kommet oss igjen om finanskrisetiden – det handlet da åpenbart bare om politikk. Jeg er en smule uenig. Riktignok har et felles storting stått bak mange gode ting når det gjelder finanskrisepakker og andre ting, men det er ikke tilfeldig at vi har en rimelig god økonomi sammenliknet med andre land når vi har en oljesektor som neste år skal investere 175 mrd. kr på norsk sokkel – i tillegg kommer driftskostnader – mens en f.eks. siste år under Bondevik-regjeringen hadde investeringer i samme sektor på rundt 60 mrd. kr. Det var altså nesten tre ganger høyere nominelle utgifter sju år senere. Det er en viktig impuls. Det er ikke bare Fremskrittspartiet som sier det – det sier også Statistisk sentralbyrå i sin rapport i tidsskriftet Økonomiske analyser nr. 3/2010. Jeg antar at folk som deltar i en forskningsdebatt, også er klar over sånne ting.

Oljeinvesteringene på norsk sokkel og en generell god finanskrisepolitikk som Stortinget har stilt seg bak – inkludert opposisjonen – har gjort at vi neste år har 345 mrd. kr i overskudd. Vi har altså et handlingsrom i Norge som er helt enormt godt. Når vi i tillegg ser at saldert budsjett for 2011 gir oss inntekter totalt sett som er 116 mrd. kr høyere enn det vi trodde – 60 mrd. kr går rett til oljefondet, riktignok – har vi over 50 mrd. kr som kunne vært brukt i statsbudsjettet. Da handler det også litt om politisk vilje til å klare å gjøre disse tingene. Belønningen fra regjeringen til petroleumsnæringen for den enorme satsingen de gjør, er å kutte i petroleumsrelatert forskning i løpet av den rød-grønne regjeringstiden. Og det er ikke godt nok.

Eli Skoland (H) [15:46:28]: Som liten var forfatteren Arnulf Øverland veldig glad i å drømme seg bort. Han pleide å drømme om ting han ikke kunne få, og ting han ønsket seg av livet. Han begynte tidlig å interessere seg

for litteratur og lyrikk, og allerede som barn begynte han å skrive dikt. Da lille Arnulf var litt over seks år, begynte han på skolen. Han likte seg dårlig der og mistet sin munterhet og sine drømmer, og han sluttet på skolen etter fem år. I 1907 tok Arnulf Øverland likevel examen artium, og han begynte på universitetet for å studere filologi. Hans planer var å bli lektor. Resten av historien er kjent.

Vi er ulike, og vi har ulike drømmer om hva vi ønsker at livet skal by oss. Den lille skolegutten kunne like gjerne ha ønsket å bli mekaniker, tømrer eller noe annet. Drømmen er der, men det er ennå langt igjen til alle barn og unge kan føle at de blir tilbudt et undervisningsopplegg som de mestrer.

På Høgskolen i Hedmark er det et spennende forskningsmiljø rundt professor Thomas Nordahl. De avdekket for et par år siden at

- 70 pst. av elevene som mottar spesialundervisning i grunnskolen, er gutter
- ca. 75 pst. av elevene i egne pedagogiske tilbud på heller deltid i norsk grunnskole var på det tidspunktet gutter
- gutter blir i langt større grad enn jenter diagnostisert og definert som problematiske i forhold til både læring og atferd

Det ble pekt på at mulige forklaringer kan ligge i organisering, innhold og arbeidsmåter i skolen. Vi kan rett og slett ha fått en skole som passer bedre for jenter enn for gutter. En mulig forklaring kan også ligge i at gutte- og mannskulturen er lite kunnskaps- og utdanningsorientert. Det kan være sosialt risikabelt for enkelte gutter å være flinke på skolen.

Er kjønnsforskjellen allerede etablert når elevene starter i skolen, eller er det slik at skolen utvikler og forsterker forskjellene mellom gutter og jenter?

Send pengene til vårt departement, så skal vi ordne alt, sa statsråd Kristin Halvorsen i et av sine innlegg i dag. I Høyre er vi vel ikke helt sikre på det. Men vi kan komme med et par tips om hva statsråden bl.a. kan bruke pengene til: Det er et stort behov for forskning på hvorfor vi har så store kjønnsforskjeller i grunnskolen. Videre bør det iverksettes systematisk utviklingsarbeid i skolen for å redusere disse kjønnsforskjellene. Hvis statsråden ikke lytter til våre råd, tar vi dem selvsagt selv med oss inn i vår neste valgkamp.

Freddy de Ruiter (A) [15:49:23]: Representanten Solvik-Olsen burde vel kanskje heller lese Fremskrittspartiets historie når det gjelder oljeøkonomien. Spørsmålet er: Hvor hadde vi vært i dag hvis vi hadde fulgt rådene fra Fremskrittspartiets forhenværende formann, Carl I. Hagen, om hva han ønsket å gjøre med oljeformuen vår?

Grunnen til at jeg tar ordet er representanten Aspakers tidligere innlegg her i salen i dag. Hun hevdet at lærertett- het ikke er viktig, og at Høyres løsning er å gjøre yrket attraktivt for ungdom. Som tidligere lærer tenker jeg at hvis man tømmer skolen for lærere, blir yrket da attraktivt? Det tror jeg ikke. Jeg tror det blir veldig lite attraktivt. Jeg tror det er veldig få som ønsker å bli lærere hvis vi følger Høyres billigskoleoppskrift. Men jeg forstår pro-

blemstillingen. Erfaringene våre viser jo at forrige gang ble det mye skatteuttak og uttak i overføringene til kommunene, og da ble det ikke så mye penger igjen til skolen. Da ble det ikke så mye penger igjen til å satse på lærere i grunnskolen i kommunene. Så klok av skade er det vel sånn at Høyre ikke ønsker en norm for lærertetthet i skolen. Men jeg tror en gjør seg selv en stor bjørnetjeneste hvis en tror at ungdom ønsker å søke seg til læreryrket, hvis en tømmer skolen for lærere.

Olemic Thommessen (H) [15:51:16]: Kunnskaps- og forskningsdepartementet er en viktig premissleverandør i språkpolitiske spørsmål, og det er to forhold jeg gjerne vil ta opp.

Det første dreier seg om skandinavisk i skolen. Det er et litt kjedelig tema på bakgrunn av de undersøkelsene som Undervisningsdirektorat har gjort, og som viser at undervisningen i skandinavisk ignoreres så vel av lærerne i skolen som i lærerutdanningen. Dette er godt kjent. Spørsmålet er: Hva gjør man for å bedre på det?

Det har vært en nordisk språkkampanje i året som har gått, hvor det har kommet opp mange interessante saker, bl.a. har det vært jobbet med utdanningsopplegg, eller pedagogiske opplegg knyttet til digitale tilbud og interaktivitet på en annen måte enn det vi har sett før.

Jeg håper at statsråden – når vi nå går inn i et år da Norge har formannskapet i Ministerrådet, og hvor vi bør vise sterkere initiativ i nordiske spørsmål – vil rette oppmerksomheten mot de nye tingene som har kommet, og at man vil løfte skandinavisk tema inn i skolen på en mer offensiv måte enn det vi har sett så langt. Det er viktig for ungdommen å forstå at det å ha forståelseskunnskap om svensk og dansk åpner mange muligheter, bl.a. åpner det muligheter for å studere i de andre nordiske land.

Det bringer meg over til det andre temaet som jeg også har lyst til å ta opp. Det dreier seg om tilgjengelighet av lærebøker for høyere utdanning på norsk/skandinavisk. Der ser vi en utvikling hvor engelsk er i ferd med å overta fullstendig. De fleste universitetene – jeg tror det er tre universiteter i Norge – har fulgt oppfordringen om å ha en strategi for språkarbeid. De legger til grunn at det bør være norskspråklige lærebøker på bachelornivå, men at det på masternivå er greit med hovedsakelig engelsk. Det støtter jeg. Da er det desto viktigere at vi sørger for å ivareta de språkdomene som berøres av fagene på bachelornivå. Det er viktig, fordi læringsutbyttet for studentene, etter undersøkelser vi har sett, er 25 pst. lavere på engelsk enn det er på norsk. Vi ser også at frafallet i høyere utdanning også henger sammen med tilgjengeligheten av norskspråklige lærebøker.

Her er det behov for et virkemiddelapparat. Så langt har regjeringen ikke signalisert annet enn at man ønsker å avvikle fastprisen for lærebøkene. Kanskje burde man også se på en bedre tilskuddsordning med hensyn til oversettelser og vurdere fastprisen nærmere i årene som kommer.

Statsråd Tora Aasland [15:54:47]: Først, veldig kort til Olemic Thommessen: Kulturministeren og jeg har i

felleskap satt temaet som går på de skandinaviske språksituasjon, opp på neste møte i Nordisk Ministerråd.

Her har vi hatt en interessant debatt om mangt og mye, men først og fremst om et par ting som jeg skal komme tilbake til i dette innlegget.

De fire opposisjonspartiene har lagt vekt på sine satsinger til forskning og høyere utdanning. Det er vel og bra og isolert sett veldig gledelig. Det er et viktig område også for regjeringen, selvfølgelig.

Jeg har lyst til å understreke at mens de rød-grønne har regjert, har det aldri vært realnedgang i de totale forskningsbevilgningene. Sist det skjedde, var i 2003. Det som er problemet, er opposisjonens forslag til både det de er sammen om, og det de er uenige om. De har veldig ulike inndekkningsforslag, og på den debatten som er nå, virker det som de heller ikke er helt samstemte når det gjelder det de faktisk presenterer som en enighet.

Opposisjonen har brukt kraftige ord om forskjellene mellom egne forskningssatsinger og regjeringens satsinger. Mens Høyre kritiserer regjeringen for ikke å ha opprettet helt nye studieplasser, ser jeg ikke noe til det i Høyres budsjett heller. Forskjellen mellom regjeringen og det mest ekspansive opposisjonspartiet, Venstre, når det gjelder forskningens andel av bruttonasjonalprodukt, er 0,04 pst. Så det er for så vidt ikke noen vesentlig utfordring av regjeringens politikk.

Men to tankekorser til slutt. Man har brukt det meste av tiden her til å diskutere 60 mill. kr, gaveforsterkningsordningen, av et forskningsbudsjett på 25,5 mrd. kr. Det vi snakker om, er ikke et forbud mot å gi – det er det ingen som har foreslått – men at de ekstra stimuleringsmidlene ikke videreføres. Vi har i debatten redegjort for mange gode forslag til både hvordan næringslivet selv skal forske mer, og hvordan man kan inspirere næringslivets rike folk til å gi penger til forskning. Det håper jeg de fortsatt kommer til å gjøre.

Det andre tankekorset er historien om et system som ikke lenger fungerer, nemlig Forskningsfondet, som utgjør ca. 17 pst. av det totale forskningsbudsjettet. Her har regjeringen vært opptatt av hvordan vi sikrer grunnleggende langsiktig forskning, og hvordan vi sikrer en infrastruktur. Den beste måten å gjøre det på, er å få det inn på faste poster i statsbudsjettet. Da får vi både en pris- og lønnsjustering og en fasthet i dette.

Uansett hvordan man snur og vender på opposisjonens mange krumspring for å forklare hva de egentlig mener, må det debatter og bevilgninger til i Stortinget. Enten man tar 4 pst. av 100 mrd. kr, eller om man gjør dette på andre måter, med pris- og lønnsjustering, som virker veldig forvirrende, kommer man ikke unna et vedtak i Stortinget. Og det er det vi også vil ha.

Presidenten: Aksel Hagen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Aksel Hagen (SV) [15:58:11]: Representanten Elisabeth Aspaker sier at det er to hovedprioriteringer som opposisjonen har samlet seg om.

For det første – etter- og videreutdanning: Ja, først er det en felles generell merknad på noen linjer. Deretter er det behov for de fire å skli ut i tre egenmerknader, én fra Fremskrittspartiet, én fra Høyre og én fra Venstre og Kristelig Folkeparti sammen. En begynner veldig samlet, og så er det tre merknader som innbyrdes er ganske ulike.

For det andre – forskningsfond: Der er det ikke egne merknader. Der er teksten entydig og felles. Men i debatten her i dag har Henning Warloe sagt at en kan velge å pris- og kostnadsjustere. Dagrun Eriksen har sagt at dette er nærmest ment som automatikk. Elisabeth Aspaker sier innledningsvis i dag at her må en se på totaliteten i budsjettet, og så får en se hva en gjør ut av det.

Dette viser nettopp poenget vårt: Dette må politiseres, det må tas inn i statsbudsjettet. Det ligger ikke noe mer automatikk eller noe mer robusthet i dette enn det gjør når det gjelder andre bevilgninger over budsjettet.

Presidenten: Tor Bremer har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tor Bremer (A) [15:59:24]: Representanten Warloe har naturlegvis heilt rett i at Skottland ikkje er noko eige land. Det skulle berre mangla! Han har jo slekt i Skottland, så dette kan han. Men det høyrest ikkje ut som om den same Warloe har fått med seg at Skottland i utdanningssamanheng har eit sjølvstendig ansvar og eit budsjettansvar.

Vidare fekk eg med meg at den gode representanten heldt ein liten matematikktime frå talerstolen om at deira forslag til nytt forskningsfond skulle sikra både langsiktigheit, justering for pris- og lønsvekst og realvekst i løyvingane.

Forelesinga imponerte ikkje meg, og eg trur heller ikkje så mange andre vart overtydde om at så er tilfellet med fondet. For å seia det slik: Innlegget hans minte meg meir om guten som hadde rekna seg fram til at han var eldre enn sin eigen far.

Øyvind Håbrekke (KrF) [16:00:38]: Det ble referert fra representanten Hagen til at opposisjonspartiene hadde begynt med en stor grad av samling, og så ble det mer sprik etter hvert. Nå har vi opplevd seks år med et rødgrønt regjeringssamarbeid, og det var noe kjent med den beskrivelsen – uten at jeg skal gå nærmere inn på det.

Jeg har også lyst til å nevne innledningsvis at det anliggende som ble tatt opp av representanten Olemic Thomassen om skandinavisk språksamarbeid, og som også ble kommentert av statsråden, er et veldig viktig anliggende som også Kristelig Folkeparti er opptatt av.

Jeg har lyst til å fokusere på det som er en relativt liten andel av budsjettet her, men som likevel er av stor betydning. Kulturskolene er i alle lokalsamfunn, i alle kommuner over hele landet, en viktig arena for enkeltmenneskers utøvelse av kunst, av kultur og for personlig utvikling. Det heter i Kulturløftet II:

«Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle

barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris.»

Det er mye spennende i Kulturløftet II, og det er gjennomført mye bra politikk i kjølvannet av Kulturløftet II. Det skal regjeringen ha ros for, og det har også kommet betydelige midler til gjennomføring av de ulike punktene i Kulturløftet II. Det har faktisk kommet flere milliarder over flere år. Da er det jeg spør meg: Hvorfor i all verden er det slik at det punktet i Kulturløftet som handler om at barn og unge selv skal få muligheten til å utøve kunst og kultur, utvikle seg som utøvere av kunst og kultur, har man nærmest har sett bort fra? Det er en merkelig prioritering når man først har lagt på bordet en stor satsing på kultur.

Kristelig Folkeparti har derfor vist i sitt budsjett, som det framgår av de forslagene vi har, at det går an å legge på plass en satsing på kulturskolene. Vi har tilnærmet doblet den satsingen som regjeringen har på kulturskolene, og vi har også lagt fram et representantforslag som viser at dette skal være en del av en opptrapping, en målbevisst, forpliktende opptrapping, som gjør at kulturskolene, som kanskje er noe av det viktigste vi har i kulturpolitikken, faktisk blir en reell satsing det også.

Truls Wickholm (A) [16:03:54]: Når det gjelder Skottland, tror eg representantene Warloe og Bremer har rotet det litt til for hverandre. Men vi er blitt lovet en oppklaring av historiker Lien senere i debatten (munterhet i salen).

Når det gjelder regneegenskaper, var også Henning Warloe oppe på talerstolen og gjorde seg veldig høy og mørk på representanten Hadia Tajiks bekostning. Men det nytter veldig lite da å komme trekkende med en liten hvit løgn, for når man på en måte etterspør elementære mattekunnskaper, er det også viktig at man selv har det. Representanten Hadia Tajik sa nemlig at forskjellen på Høyres budsjett på FoU og regjeringens var på 0,03 prosentpoeng, som er noe helt annet enn prosent. Da forutsetter vi videre i debatten at Warloe er lyttende og forholder seg til de matematiske konseptene som blir nevnt fra talerstolen.

Ellers er det slik at opposisjonen tviler på regjeringens virkelighetsbeskrivelse. De snakker om en fantastisk forskningssatsing i Europa, mens det gang på gang fra denne talerstolen er tilbakevist; det er det motsatte som skjer. Norge er faktisk ett av fem land som ikke kutter.

Vi har også hørt en opposisjon som ønsker å framstå som veldig enig. Tord Lien sier at Fremskrittspartiet er det beste klimapartiet, samtidig som de kutter. Venstre plusser på. Det skiller totalt 600 mill. kr mellom partiene. Fremskrittspartiet finansierer mye av sin satsing med kutt i bistand. Kristelig Folkeparti plusser på bistanden. Det skiller 7,6 mrd. kr mellom partiene. Jeg vet ikke hvordan det ligger an i regjeringsforhandlingene, om Kristelig Folkeparti eventuelt synes det er all right at man salderer budsjettene på den måten. Høyre og Fremskrittspartiet kutter i studieforbundene, mens Kristelig Folkeparti og Venstre plusser på. Er det slik at vi på en måte bare skal finne et slags minste felles multiplum for de borgerlige partiene, regne oss fram til hvem som ikke er borgerlige – noen

av dem er ikke borgerlige, ett av dem er kristendemokratisk – og finne ut av hva som er sannheten om politikken? Jeg tror det ville vært en fordel om de selv kunne bidra til å oppklare det.

Noe av det samme ser vi også i debattene som foregår ute i media. Høyre mente at regjeringens forslag til ungdomsskolemelding var et uferdig produkt. Tord Lien mente at det stort sett var gode forslag, og ønsket å jobbe videre med dem. Så det er en opposisjon som spriker i alle retninger når det gjelder skolepolitikken. Det er det vanskelig å forholde seg til. Jeg skulle ønske at vi i denne debatten hadde kommet noe nærmere med tanke på å skjønne hva politikken egentlig dreide seg om.

Presidenten: Presidenten lærer seg å bli raus med representantene. Representantene på sin side kan lære seg å holde seg på riktig side av linjen – «hvit løgn» hadde ikke jeg brukt i min tale.

Representanten Anne Tingelstad Wøien har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [16:07:42]: Jeg må bare få noen avklaringer her, for jeg forstår faktisk ikke dette helt.

Først skal jeg bare si med hensyn til Skottland at jeg har en datter som studerer der. Hvis dere lurar på noe, kan dere henvende dere til henne.

Når det gjelder Warloe, lurar jeg på om han kan klargjøre hvordan han kan garantere 4 pst. avkastning på et fond, uavhengig av hvor stor den avkastningen er. Om man vil eller ikke, vil dette svinge – opp eller ned. Jeg skjønnte på representanten Dagrun Eriksen at hun mente at vi skulle øremerke avkastningen. Men dette er uklart for meg.

Så må jeg bare kommentere representanten Dagrun Eriksen med hensyn til frukt og grønt. Jeg syns det er veldig trist at Kristelig Folkeparti velger å fjerne frukt-og-grønt-ordningen i ungdomsskolen fordi vi ikke kommer til å spise frukt og grønt etterpå. Det blir på en måte slik at vi bytter bort eple med fele. Jeg liker det egentlig ikke.

Så til representanten Aspaker: 500 mill. kr mer til lærerutdanning, 500 mindre til fylkeskommunen – det er der oppfølgingstjenesten er.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [16:09:09]: Det var representanten de Ruiter som fikk meg til å ta ordet.

En bør kunne sin egen historie litt bedre før en begynner å kjeft på andre. Vi skal huske at tidligere statsminister Odvar Nordli ønsket å bytte oljeaksjer, eierskapet til oljeformuen, mot Volvo-aksjer. Det ville vært en av de dårligste byttehandlene jeg kjenner til. Det som var Anders Langes Partis poeng i 1976, var at Statfjord-investeringen ville bety såpass mye i gjeldsoptakelse for AS Norge at en mente at en heller burde få mer privat kapital inn der. Det betyr ikke at en sa nei til den skatteretten en hadde. Men Carl I. Hagen har sagt at han er glad for at han tok feil med hensyn til vedtaket i 1976. Jeg håper Arbeiderpartiet også sier de er glad for at de tok feil da de ville bytte olje mot Volvo-eierskap i 1979.

Så reagerer jeg litt på at regjeringspartiene i stedet for å forholde seg til forslagene som opposisjonen fremmer enkeltvis eller samlet, bare forholder seg til at når opposisjonen ikke er enig på alle punkter, gidder en nesten ikke diskutere innholdet. De rød-grønne partiene fremmet ikke et felles statsbudsjett på alle punkter da de selv var i opposisjon. De gjorde det knapt nok det siste året før 2005-valget.

Det er også verdt å merke seg at når forskjellen på opposisjonens forskningsbudsjett og regjeringens forskningsbudsjett bare er på noen promille, blir det for lite til at en skal bry seg. Men i finansdebatten laget regjeringspartiene selv et veldig stort oppstyr av at de flyttet på hele 30 mill. kr, som altså er 0,003 pst. av statsbudsjettets utgiftsside. En bør holde tungen rett i munnen om når ting er store og når ting er små.

Når det gjelder forskning: Regjeringspartiene har vanskelig for å forstå at en kan si at en forventer 4 pst. avkastning på et forskningsfond, for det er jo ikke sikkert at avkastningen blir slik. Nei, det er helt riktig. Men det er akkurat det samme prinsippet vi bruker med hensyn til oljefondet. I snitt forventer en 4 pst. Hvorfor er det mulig å ha det prinsippet når det gjelder oljefondet, men ikke på en andel av oljefondet, 200 mrd. kr, som altså blir øremerket til forskning? Her har regjeringspartiene et forklaringsproblem.

Så klarer ikke forskningsministeren helt å forstå at gaveforsterkningsordningen blir et så viktig tema. Nei, 60 mill. kr fra eller til er ikke det største beløpet. Men i et budsjett der en har 345 mrd. kr i overskudd, er ikke 60 mill. kr så veldig mye sann sett, heller. Det som er poenget her, er jo at regjeringen nok en gang viser at de ikke tar privat næringsliv og private givere på alvor. På samme måten som småkraftinvestorer, vindkraftinvestorer, biodieselinvestorer, ekofuelinvestorer har trodd på rammebetingelser gitt av en regjering, ser vi også at de som satte i gang med å gi forskningsbidrag, også blir lurt når de er klare til å starte.

Presidenten: Representanten Svein Harberg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Harberg (H) [16:12:28]: Jeg ble plutselig redd for at statsråd og statssekretær skulle misforstå og tro at jeg hadde lagt ned sverdet når det gjelder finansiering av fagskoler som ikke eies og drives av fylkeskommunene, så jeg vil bare påpeke Høyres og opposisjonens klare oppfordring om å ta finansieringen av disse tilbake til staten.

Dette er ikke et ideologisk begrunnet forslag, men et resultat av den forskjellsbehandling og uforutsigbarhet disse skolene opplever i dag. De tidligere 6A-skolene er nå statlig finansiert. Jeg håper statsråden rydder opp når det gjelder de andre.

To korte kommentarer: Det klinger litt rart når Truls Wickholm snakker om enighet og uenighet.

Videre, til Freddy de Ruiter: Jeg tror jeg må ty til Peer Gynt etter innlegget hans: «Hvor udgangspunktet er galest, blir tidt resultatet originalest.»

Presidenten: Representanten Hennig Warloe har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Henning Warloe (H) [16:13:39]: 1 minutt går fort, så jeg skal forsøke å gjøre det raskt.

Det er slik at forskjellen på opposisjonspartienes forskningsbudsjetter og regjeringens ikke er promiller. La meg slå det fast nok en gang. Hvis man sier at økningen er 0,03 pst., mens den i virkeligheten er 3 pst., har man altså – skal vi si – bommet hundre ganger. 3 pst. er hundre ganger så mye som 0,03 pst., som det ble sagt. Prosent og prosentpoeng i denne sammenheng har dessverre ingen betydning. Den nærmere forklaring på dette kan vi naturligvis komme tilbake til på komiteens juleavslutning. Jeg føler at vi kanskje har kommet dit hen i debatten at resten av den egner seg for fullføring i en slik mer uformell setting.

Det er altså slik at vi satser – samtlige opposisjonspartier, samtlige borgerlige partier – kraftig på kunnskap og forskning. Det må det ikke være noen tvil om.

Statsråd Kristin Halvorsen [16:14:58]: Jeg tror det har gått opp både for presidenten og for meg at komiteen har bestemt seg for at matematikk skal være et gjennomgående tema i debatten, men la det ligge.

Det er riktig som representanten Solvik-Olsen sier – dette er ikke et stramt budsjett i økonomisk forstand. Det er et om lag nøytralt budsjett, det står på side 8 i statsbudsjettet. Men det oppleves strammere enn vanlig for komiteen, selv om det er realvekst på Kunnskapsdepartementets budsjett.

Så klarer jeg ikke å dy meg for å gjøre denne øvelsen som dreier seg om: Hvordan lure en finansminister i tolvdel? Det er jo det som har preget debatten i dag om Forskningsfondet. La meg si det sånn: Det er ikke mulig. Det er ikke sånn at det går an å låse inn noen milliarder og si: Dette har vi nå sikret på en så god måte at det ikke vil være noen som vil finne på å kaste seg over dem noen gang. Det er en konstruksjon som opposisjonen prøver seg på når det gjelder et såkalt forskningsfond. Men under debatten i dag er det jo avslørt at det må fylles på hvis avkastningen skal prisjusteres, og det krever jo et politisk vedtak. Avkastningen skal beregnes som man beregner avkastningen av Petroleumsfondet. Det er en anslått avkastning på 4 pst. som man skal benytte mindre av i gode tider og mer av i dårlige tider, men sånn at det over tid blir om lag 4 pst. Det er sånn handlingsregelen fungerer. Derfor er denne konstruksjonen, som opposisjonen prøver seg på når det gjelder Forskningsfondet, en øvelse som når som helst betyr at hvis det ikke er politisk vilje i denne salen til å holde et høyt nivå når det gjelder Forskningsfondet, er det ingenting som kan stå imot det. Det er én ting som kan sikre forskning framover, og det er politisk vilje til å prioritere forskning – i kampen om alt annet. Det lar seg ikke låse inne.

I tillegg er det jo sånn at det som nå har vært avkastning av et forskningsfond, er ca. 16 pst. av forskningsbudsjettet. Så hvis det var sånn at Stortinget ønsket å reduse-

re forskningsbevilgningene, kunne man jo bare gå på en annen del av det som var til forskning.

Det er bare én ting som gjelder, og det er å sørge for at det bevilges romslig med penger til forskning på alle statsbudsjetter. Det har vi gjort. Det har vært realvekst på alle statsbudsjetter. Vi må tilbake til 2003 for å finne nedgang i forskningsbevilgningene, og det var det den forrige regjering som hadde ansvaret for – og selvfølgelig ikke representanten Tord Lien, som jeg nå ser gleder seg til å få ordet etter meg.

Presidenten: Statsråden har helt rett: Denne presidenten har aldri lært så mye om matematikk, historikk og kirkeetikk under én og samme debatt – men det er jo Kunnskapsdepartementets budsjett vi behandler.

Tord Lien (FrP) [16:18:16]: Jeg skal ta på meg – hvis jeg får lov – å lære presidenten og enkelte andre representanter litt om konstitusjonelle forhold i Europa, med det samme. Skottland er selvfølgelig et eget land. Jeg håper miljøvernministeren i Skottland, som jeg vet vår egen fiskeriminister har et godt forhold til, ikke leser referatet av denne debatten. Vi får gjøre det vi kan for å unngå det.

Jeg skal begynne med å skryte av statsråd Aasland. På ett punkt er det gjort noe fundamentalt riktig i årets budsjett, nemlig økningen av frie prosjektmidler. Det er en klar styrking av de nasjonale konkurransearenaene. Jeg håper at det vi ser her nå, er en trend, og at vi går mer over til å skape nasjonale konkurransearenaer og slutter med å tro at kunnskapsutfordringen som Norge står overfor i framtiden, kan løses gjennom regionale kretsmesterskap og smale, disiplinære programmer. Det har vært trenden, dessverre, også under denne regjeringen, men i mindre grad – heldigvis – til neste år.

Så har jeg notert meg at det er mange som er bekymret for borgerlig samarbeid, først og fremst fra venstresiden. Det er bra. Jeg kan garantere her og nå at epler og bananer kommer ikke til å velte en ikke-sosialistisk regjering i 2013.

Så er det litt morsomt at noen sier at opposisjonen jo egentlig er enig med regjeringen. Flere av de rød-grønne politikerne har i dag sagt at opposisjonen egentlig er enig med regjeringen. Så sier den andre halvparten av de rød-grønne politikerne at det er full splid på høyresiden. Hvordan kan vi på den ene siden egentlig være enig med regjeringen om det meste, og på den andre siden er det full splid – på høyresiden? Jeg er, som dere har skjönt, humanist, men dette regnestykket får jeg ikke til å gå opp – det kan kanskje være derfor.

Truls Wickholm sa noe klokt, jeg skulle til å si, for én gangs skyld – men det passer seg kanskje ikke. Han sa at norsk velstand og velferd ikke er basert på en tilfeldighet. Nei, det er det ikke, det er jo det som er så rett – det er en satsing på realfaglig forskning, utdanning, kompetanse, oppbygging av folkeskoler på 1800-tallet, forskning på hvordan man temmer naturen, produksjon av vannkraft på 1800-tallet, industrialiseringen av Norge på 1950-tallet og petroleumssuksessen. Dette er basert på at et flertall i

denne sal har tort å satse på forskning og utdanning. Det er altså ikke studenter som skaper verdier – som representanten Bremer tilsynelatende tror – det er uteksaminerte teknologer, ingeniører, biologer, kjemikere og fysikere som skaper verdiene i samfunnet. Det har vi, dessverre, sett at det har blitt færre av de siste fem årene.

Presidenten: Representanten Truls Wickholm har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Truls Wickholm (A) [16:21:23]: Vi kan ta resten på julebordet, men jeg tenkte jeg bare skulle lese opp – om hva ting betyr:

«Prosentpoeng eller presentenhet brukes til å angi den absolutte endringen mellom to prosentverdier. For eksempel er en endring fra 16 prosent til 20 prosent en økning på 4 prosentpoeng.»

Det er veldig viktig å forholde seg til riktige begreper når man skal kritisere motstanderen. Man kan godt bruke sine egne begreper om sine egne tall, men man må altså bruke de riktige begrepene når man skal gi motstanderen kritikk – så tar vi resten på komitéavslutningen.

Jeg vil til slutt bare takke for det jeg synes har vært en god og artig debatt på mange områder. Vi evner å være uenige i denne komiteen, men vi er det med godt humør.

Problemet til opposisjonen er at den er enig med regjeringen, men det er på forskjellige områder. Dermed blir de altså uenige med seg selv.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Elisabeth Aspaker (H) [16:22:32]: Det er altså sann at i gode tider har man i Norge skuslet bort muligheten til virkelig en storsatsing på kunnskap og forskning. Jeg skjønner at det er en regjering som kjemper for sitt forskningspolitiske ettermæle, som nå prøver å så tvil om i hvilken grad opposisjonen faktisk har større ambisjoner enn regjeringen på forskningsområdet. Når jeg har lyttet til finansdebatten og til denne debatten, kan det ikke herske noen tvil om akkurat det.

Det ville ha kledd kunnskapsnasjonen Norge om vi i gode tider hadde tatt oss råd til å prioritere kunnskap og forskning langt høyere enn vi har gjort, men det er spilt melk. Vi er opptatt av å prioritere dette feltet, og vi må gjøre mer av det som virker.

Til representanten Freddy de Ruiter vil jeg si: Det er den på en måte store skoleforskningsguru John Hattie som har sagt at det ikke er funn som støtter at flere lærere er viktigere enn bedre lærere. Og det er ingen som har foreslått å tømme norsk skole for lærere. Det trodde jeg representanten Freddy de Ruiter faktisk forsto.

Presidenten: Representanten Freddy de Ruiter har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Freddy de Ruiter (A) [16:23:47]: Når det gjelder norsk skole, velger jeg å forholde meg til dem som har skoen på. Verken Ibsen-sitater eller annet kan få meg til å endre det standpunktet.

Da tenker jeg: Hvem skal en spørre? Jo, en kan jo spørre Foreldreutvalget for grunnskolen, en kan spørre Elevorganisasjonen, en kan spørre Utdanningsforbundet eller Skolenes Landsforbund. Da kan en spørre dem: Hva mener dere? Mener dere at det bør være en viss form for lærertetthet eller noen reguleringer på det, et visst antall lærere i skolen? Eller er dere enige med Høyre, som mener at lærertetthet har ingenting å si for kvaliteten i skolen? Jeg lar bare spørsmålene ligge, så kan jo noen hver forsøke å stille spørsmålene til dem som har skoen på, og dem som lever i skolehverdagen.

Ellers er jeg for så vidt ikke så uenig i representanten Solvik-Olsens historieskrivning. Den har vi jo egentlig kvittert greit ut.

Presidenten: Representanten Tord Lien har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tord Lien (FrP) [16:25:05]: Jeg startet denne dagen med å si at jeg ikke visste hva årsaken var til at gaveforsterkningsordningen hadde forsvunnet, og jeg refererte til at statssekretær Kyrre Lekve på mandag mente at det var problematisk at private givere var styrende for offentlige skattepenger. Det er det ingen som har brukt i dag. Derimot har representanten Tingelstad Wøien sagt at ordningen er bra og kommer tilbake igjen når vi skal behandle forskningsmeldingen. Tora Aasland har sagt at ordningen er for dyr. Og Hadia Tajik har sagt at ordningen ikke fungerer. Så vi er egentlig like i det blå som vi har vært.

Så skal jeg avslutte med en anekdote. Presidenten – det var president Høybråten – sa at tiden går like fort for alle. Det hadde passert i mange andre komiteer, men det bør ikke passere under KUF-komiteens behandling, for det er faktisk sann at Einstein har slått fast at tiden går fortere på jorda enn i verdensrommet.

Takk for en god debatt!

Mette Hanekamhaug (FrP) [16:26:13]: Representanten Håheim refererte i sitt innlegg til ordtaket: Etter en kortvarig glede kommer den sure svie. Først må jeg innrømme at det ordtaket ofte vekker assosiasjoner til andre ting enn det å bryte handlingsregelen. Men jeg skal la akkurat det ligge nå.

Det som er viktig her, er å skille mellom drift og investering. Når det kommer til at vi bruker mer penger enn regjeringa, ja det gjør vi, for vi investerer i framtidig verdiskaping nettopp gjennom å investere i utdanning.

Jeg kan ikke la være å kommentere noe av det representanten Freddy de Ruiter kommer med i sine innlegg. Jeg må innrømme at jeg er en smule overrasket over den skoledebattmentaliteten som ligger til grunn for veldig mye av argumentasjonen han bruker mot Fremskrittspartiet, Høyre og de andre opposisjonspartienes skolepolitikk. For det første legger han til grunn at høyresiden bare vil

privatisere, privatisere, privatisere. Det er åpenbart at representanten de Ruiter ikke har sett forskjellen mellom å privatisere og konkurranseutsette, som faktisk er et ganske viktig poeng å ha med seg.

Samtidig er han veldig opptatt av flere lærere, og at man skal spørre dem som har skoen på, om hva de ønsker, og om det er flere lærere. Det vi har gjort, er nettopp å snakke med Elevorganisasjonen og å snakke med elevene. Det de er opptatt av, er bedre lærere, ikke flere. Vi tømmer jo ikke skolen for lærere. Vi ønsker nettopp over budsjettet vårt, som sikkert de Ruiter har sett når han har lest vårt budsjett, å styrke videre- og etterutdanning for lærere betraktelig. Vi i Fremskrittspartiet ønsker en hospiteringsordning for programfaglærere, så de får utviklet seg, og å stimulere til at flere ønsker å bli lærere. Det er kvaliteten på lærerne som er viktig, ikke kvantiteten, og det er det vi legger til grunn i vårt budsjett.

Avslutning vil jeg si at ordningen med frukt og grønt er viktig, og jeg synes det er litt synd at Kristelig Folkeparti ikke er med. Men jeg deler representanten Dagrun Eriksens bekymring for de dårlige kostvanene som kommer. Samtidig må hun være forsiktig med å bruke Grandiosa som eksempel. For vi ser at pizza nå er klassifisert som en grønnsak i USA, den har til og med fått nøkkelhullordning her i Norge. Så man skal ikke se bort fra at om et par år er det en del av fruktkurven, det også. Vi i Fremskrittspartiet ønsker å ha frukt og grønt i skolen, samtidig som vi er opptatt av å gi gode råd med tanke på kostholdsvanene.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [16:28:56]: To punkter: Det ene er at forskning og kunnskap er en av hovedprioriteringene til Fremskrittspartiet i vårt alternative budsjett. Det er derfor vi blir veldig engasjert i denne debatten, for det er viktig for Fremskrittspartiet. Så sier kunnskapsministeren at komiteen nok opplever budsjettet som stramt. Det sier litt om hvem som har vært dårlige til å forhandle internt i regjeringen, når budsjettet som helhet oppleves som nøytralt. Da er det altså denne komiteen som blir offer for dårlige prioriteringer i et relativt greit budsjett for øvrig.

Så til Forskningsfondet. Det brukes som argument at vi ikke kan vedta 4 pst. avkastning på investeringer. Det er helt riktig. Men det er litt rart at akkurat i debatten om Forskningsfondet brukes det som et argument for å fjerne fondet, mens energi- og miljøkomiteen kommer til å argumentere kraftig for et energifond for å satse på fornybar energi og energisparing, som Enova skal disponere. Da er plutselig en fondsløsning kjempebra, for det sikrer forutsigbarhet. Men når en ikke ønsker Forskningsfondet, bruker en andre argumenter for å bli kvitt det.

Statsråd Kristin Halvorsen [16:30:14]: Det er helt riktig at når det er finansdebatt, og når økonomer diskuterer budsjett, snakker man om et nøytralt, et ekspansivt eller et stramt budsjett, og alle vet hva det er. Når man dri-

ver med kunnskap eller noen andre områder, og er vant til å ha budsjetter som har kraftig realvekst hvert år, og det er litt strammere, i folkelig forstand, betyr det at det oppleves som om en har mindre rammer enn en før har hatt til fordeling. Sånn er det. Jeg beklager veldig hvis jeg fornærmer Solvik-Olsen med å snakke litt folkelig innimellom. Jeg garanterer at fire år i Finansdepartementet gjør at man har behov for å luften seg litt av og til!

Så til Forskningsfondet. Den forskningsfondskonstruksjonen som Jon Lilletun startet, og som vi har fylt på, og vært for alle sammen i lang tid, var vinger på vei opp i forhold til å få opp bevilgningene til forskning. Men fordi den er konstruert sånn som den er, og nye innskudd har lavere rente enn de innskuddene som forfalt, blir det et blylodd rundt beina i forhold til det, fordi man over budsjettene da må starte med store bevilgninger bare for å komme opp der man var. Så dette er en veldig god løsning. Nå er det på budsjettet, nå blir det prisjustert. Det gir et godt utgangspunkt, og så kan Stortinget diskutere hva slags ambisjoner man skal ha når det gjelder forskning, akkurat som man kan diskutere på alle områder. Det er helt riktig at fondet knyttet til Enova har vært en viktig måte å sikre at det har vært et satsingsområde på, men det kan komme den tid også når det gjelder den fondskonstruksjonen, at det kan være riktig å tenke annerledes.

Det er flott at det er litt høy temperatur på noen områder når det gjelder kunnskapspolitikk, men vi kan jo sveipe en liten runde innom hva vi er enige om også. Det er enighet om betydelige deler på kunnskapsområdet, og det skal vi ikke være lei oss for, fordi det er så utrolig mange mennesker som driver på disse områdene hver eneste dag. Det er 1 million unge mennesker i Norge som påvirkes av barnehage og skole, det er massevis av foreldre og folk som jobber med dem, og forutsigbarheten for dem tjener på at det er enighet om en viss kjerne.

Så bare en liten snutt om frukt og grønt til slutt. Jeg må bare si at dette må jo være opposisjonens bidrag til lavkarbodebatten. Når til og med Kristelig Folkeparti skal ha det til at man skal fortelle elevene at frukt og grønt er sunt, men det er viktig at det starter med at det tas fra dem, da blir det jo lite grann vanskelig. Så hvis ungdommen skal sitte på hybelen framover, er det vel med fleskebiter og en liten smørkopp, etter servering fra Kristelig Folkeparti! Jeg synes det er smålig.

Presidenten: Dagrun Eriksen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Dagrun Eriksen (KrF) [16:33:46]: Jeg registrerer at statsråd Kristin Halvorsen elsker å turnere innom både andre budsjetter og andre statsråders fagfelt i løpet av denne debatten. La meg avslutte i forhold til dette med frukt og grønt: Det kan ikke være tvil om at Kristelig Folkepartis satsing på frukt og grønt i dette budsjettet er langt høyere enn det regjeringens er. Vi går inn for halvering på moms på frukt og grønt, og det vil komme hele befolkningen til gode. Det handler om – og det er en ganske alvorlig sak – at vi ikke skal la det være staten som skal servere måltid og mat, og at vi dermed aldri lærer opp våre

barn og unge til å få egne kostvaner rundt dette. Vi innfører en abonnementsordning. Så av statsråden å prøve å framstille dette som at det blir en teoretisk frukt-og-grøntordning, er feil. Vi kommer til å bringe mange flere bananer og epler ut til folket enn det regjeringen gjør med dette statsbudsjettet sitt.

Statsråd Kristin Halvorsen [16:35:00]: Siden vi er så opptatt av læringslyst på andre områder når vi diskuterer kunnskap, så la oss også få lov til å drives litt av debattlyst på slutten av denne diskusjonen. Hvis man setter ned momsen, eller halverer momsen på frukt og grønt, har man i utgangspunktet ingen garantier for at det er en prisreduksjon som kommer forbrukerne til gode. Tidligere erfaringer vi har fra store endringer når det gjelder moms, har vist at det er noen mellomledd som tjener de pengene, og matvarekjedene står klare, og de har stor makt i Norge. Ergo har man, med mindre man foreslår noen flere virkemidler, ingen garanti for dette. At det er fornuftig at sunn mat blir billigere og usunn mat blir dyrere, er noe annet, men det er litt krevende å finne de riktige virkemidlene for det.

Så bare et par kommentarer. Jeg er helt sikker på at når vi ser helseeffekten av hvor stillesittende barndommen og ungdommen har blitt for mange, og helseeffekten av det ensidige kostholdet mange har, vil vi med forebyggende arbeid og med gode vaner kunne spare enormt når det gjelder helseproblemer, redusert livskvalitet, men også av kroner på statsbudsjettene framover. Der trodde jeg egentlig at Kristelig Folkeparti, SV og regjeringspartiene tenkte likt, fordi vi pleier å ha en litt bredere inngang til diskusjonen om hva det f.eks. er som sørger for at vi får et godt læringsutbytte. Å spise sunt og trene sørger for et godt læringsutbytte. Men nå har jeg ikke tenkt å polemisere noe særlig mer med Kristelig Folkeparti om dette – jeg ønsker representanten Dagrun Eriksen og de andre fra Kristelig Folkeparti en riktig fredelig jul. Og det er alltid slik at sansen for sunt kosthold er større i januar enn i desember!

Statsråd Tora Aasland [16:37:06]: I morgen legger regjeringen fram sin bioteknologistrategi, og jeg er overbevist om at den forskningen som det der inspireres til, vil være stimulerende for både det statsråd Berg-Hansen har snakket om når det gjelder marin forskning og forskning på det sunne som havet kan frambringe, og på den forskningen vi trenger for å vite enda mer om hva som skal være sunt kosthold.

To veldig korte kommentarer til slutt: Når det gjelder forskningsfondtenkningen – eller den konstruksjonen vi har for å sikre midler til langsiktig, grunnleggende forskning – er det hevet over enhver tvil at det er avkastningen, altså bunnlinjen, som er det viktige. Det er det antall kroner og øre vi får ut som skal kunne brukes til langsiktig, grunnleggende forskning og infrastruktur. Det er det som er avgjørende. Så kan man ha litt underlige konstruksjoner, som vi har hørt en del om her.

Et direkte svar på Solvik-Olsens spørsmål om at fondstanken kan være grei noen ganger, og ikke grei noen ganger: Det er den spesielle konstruksjonen – med rente over ti år, og dermed skifte av rente til et helt annet nivå – som

er en av de viktige årsakene til at noe måtte gjøres. Solvik-Olsen har sikkert også merket seg at vi ikke har foreslått å endre på strukturen når det gjelder regionale forskningsfond, for der er renteberegningen av en helt annen, og nyere, karakter.

Hovedpoenget med hele omleggingen er jo å sikre den langsiktige, grunnleggende forskningen – ikke lage en konstruksjon som har innebygde svakheter, men gjøre det så sikkert som mulig, og stole på at vi både fra regjeringspartiene og opposisjonen fremdeles har vilje til forskning, og dermed vilje til å prioritere de innsatsene vi har på dette budsjettet for neste år, og som vi kommer til å få i årene framover.

Jeg er oppløftet av debatten. Jeg vet at det er mange her som ønsker at vi skal satse på både forskning og høyere utdanning, og som har kommet med mange gode argumenter for det. Det er regjeringens vilje også. Dermed takker jeg også for debatten og for alle innspillene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 1362)

Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 5–8 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 5 [16:39:36]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Kulturdepartementet (Innst. 93 S (2011–2012), jf. Prop. 22 S (2011–2012) kap. 310)

Sak nr. 6 [16:40:00]

Innstilling fra kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Fiskeri- og kystdepartementet (Innst. 96 S (2011–2012), jf. Prop. 23 S (2011–2012), kap. 1020, 1021 og 1022)

Sak nr. 7 [16:40:28]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 94 S (2011–2012), jf. Prop. 24 S (2011–2012) unntatt kap. 231)

Sak nr. 8 [16:40:52]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2011 under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (Innst. 95 S (2011–2012), jf. Prop. 30 S (2011–2012) kap. 1590)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 5–8. (Votering, se sidene 1371 og 1373)

Sak nr. 9 [16:41:19]

Stortingets vedtak til lov om endringer i offentliglova (Lovvedtak 18 (2011–2012), jf. Innst. 66 L (2011–2012) og Prop. 125 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1374)

Sak nr. 10 [16:41:43]

Stortingets vedtak til lov om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) (Lovvedtak 19 (2011–2012), jf. Innst. 68 L (2011–2012) og Prop. 137 LS (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1374)

Sak nr. 11 [16:42:12]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (Lovvedtak 20 (2011–2012), jf. Innst. 81 L (2011–2012) og Prop. 7 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1374)

Sak nr. 12 [16:42:34]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.) (Lovvedtak 21 (2011–2012), jf. Innst. 78 L (2011–2012) og Prop. 138 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1374)

Sak nr. 13 [16:42:59]

Stortingets vedtak til lov om endringer i utlendingsloven m.m. (høring av barn mv.) (Lovvedtak 22 (2011–2012), jf. Innst. 74 L (2011–2012) og Prop. 141 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1374)

Sak nr. 14 [16:43:29]

Stortingets vedtak til midlertidig lov om endring i pengespilloven (gave til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité) (Lovvedtak 23 (2011–2012), jf. Innst. 79 L (2011–2012) og Prop. 15 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1374)

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov
om pensjonsordning for stortingsrepresentanter
og regjeringsmedlemmer (stortings- og
regjeringspensjonsloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1-1 Formål

Formålet med pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er å sikre medlemmene pensjonsytelser ved alderdom og uførhet. Ordningen skal også sikre pensjonsytelser til etterlatte.

§ 1-2 Medlemskap

Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer er medlemmer i pensjonsordningen.

Vararepresentanter til Stortinget er medlemmer for den tiden de møter i Stortinget.

Regjeringsmedlemmer som ilegges karantene før overgang til ny stilling, opprettholder medlemskap i ordningen til karantenen utløper.

§ 1-3 Samordning

Alderspensjon etter kapittel 2 er en nettberegnet ytelse, og den skal ikke samordnes etter bestemmelsene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven).

Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 og uførepensjon etter kapittel 5 samordnes etter bestemmelsene i samordningsloven. Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 skal regnes som to forskjellige ordninger ved anvendelse av bestemmelsene i samordningsloven.

Etterlattepensjon etter kapittel 6 skal samordnes etter bestemmelsene i samordningsloven når pensjonen beregnes som bruttoytelse. Når pensjonen beregnes som nettoytelse, gjelder bestemmelsen i samordningsloven § 3 tredje ledd.

Kapittel 2 Alderspensjon

§ 2-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder alderspensjon til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

§ 2-2 Opptjening av alderspensjon – pensjonsbeholdning

Pensjonsbeholdningen danner grunnlag for beregning av alderspensjonen, og den bygges opp ved å summere all pensjonsopptjening i ordningen.

Opptjeningsgrunnlaget er den faste godtgjørelsen som gis til den enkelte stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem. Tillegg som gis til stortingsrepresentant som er medlem av Stortingets presidentskap eller er leder av Stortingets fagkomiteer, skal medregnes. Opptjeningsgrunnlaget begrenses til tolv ganger folketrygdens grunnbeløp.

Det gis pensjonsopptjening til den som mottar uførepensjon etter § 5-3 første ledd. Opptjeningsgrunnlaget skal være pensjonsgrunnlaget som uførepensjonen beregnes etter.

Kongen kan gi forskrift om pensjonsopptjening ved permisjon uten eller med redusert godtgjørelse.

Pensjonsopptjeningen utgjør 6,03 prosent av opptjeningsgrunnlaget opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp og 24,13 prosent av opptjeningsgrunnlaget mellom 7,1 og 12 ganger grunnbeløpet. Opptjeningen gjennomføres på månedsbasis. Ved opptjening i deler av en måned skal det foretas en forholdsmessig beregning av pensjonsopptjeningen.

Pensjonsopptjeningen tilføres pensjonsbeholdningen fortløpende.

Pensjonsbeholdningen reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 7-2 første ledd.

§ 2-3 Krav til medlemstid for rett til alderspensjon

Det kreves minst ett års samlet medlemskap for å ha rett til alderspensjon etter kapitlet her.

§ 2-4 Alder ved uttak av alderspensjon

Alderspensjon kan tidligst tas ut fra fylte 62 år. Dersom pensjonen ikke er tatt ut innen vedkommende fyller 75 år, skal pensjonen uansett utbetales fra og med måneden etter fylte 75 år.

§ 2-5 Levealdersjustering og nøytralt uttak

Alderspensjonen skal levealdersjusteres, det vil si at den enkeltes pensjon justeres ved uttakstidspunktet for endringer i befolkningens levealder.

Alderspensjonen skal være nøytral i forhold til uttaksalder, det vil si at forventet nåverdi av den enkeltes samlede pensjonsutbetalinger er uavhengig av uttaksalder.

Levealdersjustering og nøytralt uttak gjennomføres ved hjelp av delingstall. For årskull fra og med 1963-kullet benyttes delingstall som i folketrygden, se folketrygdloven §§ 20-12 og 20-13. For årskullene 1943 til og med 1962 benyttes særskilte delingstall som sikrer at levealdersjusteringen mellom årskull skal være den samme som i folketrygden. De særskilte delingstallene fastsettes av Statens pensjonskasse. Departementet kan gi forskrift om fastsetting av særskilte delingstall.

§ 2-6 Beregning av alderspensjon

Pensjonen beregnes på grunnlag av pensjonsbeholdningen på uttakstidspunktet. Pensjonsbeholdningen gjøres om til årlig pensjon ved å dividere den med vedkommendes delingstall ved inngangen til den måneden pensjonen tas ut fra.

§ 2-7 Tidspunkt for uttak og opphør av alderspensjon

Alderspensjonen gis tidligst fra og med måneden etter den måned melding om uttak av pensjon ble gitt, likevel tidligst fra og med måneden etter fylte 62 år.

Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere én måned.

§ 2-8 Omregning av alderspensjon ved opptjening etter pensjonsuttak

Pensjonsopptjening som tilføres pensjonsbeholdningen etter uttak, regnes om til årlig pensjon ved hjelp av delingstallet på omregningstidspunktet og legges til pensjonen som allerede er tatt ut.

For pensjonsopptjening etter fylte 75 år benyttes delingstallet ved fylte 75 år.

Omregningen foretas med virkning fra 1. januar året etter at opptjeningen fant sted.

§ 2-9 Alderspensjon til den som også har opptjening etter kapitlene 3 og 4

For den som har opptjening etter kapitlet her, og som har opptjente rettigheter etter kapittel 3 eller 4 eller begge kapitlene, skal samlet pensjon ikke overstige en beregnet maksimal pensjon.

Beregnet maksimal pensjon skal tilsvare pensjon beregnet etter kapitlene 3 og 4 for hele opptjeningstiden som den enkelte har som stortingsrepresentant og regjeringsmedlem. Har vedkommende både vært stortingsrepresentant og regjeringsmedlem, skal reglene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser (samordningsloven) kapittel II også anvendes. Eventuelle andre pensjoner som er omfattet av samordningsloven skal holdes utenfor ved beregningen av maksimal pensjon.

Ved beregning etter første og andre ledd skal delingstallet ved 65 år benyttes.

Blir samlet pensjon høyere enn beregnet maksimal pensjon, skal pensjonen opptjent etter kapitlet her settes ned med det overskytende beløpet. Gjenværende beløp multipliseres med delingstallet ved 65 år og divideres med delingstallet på uttakstidspunktet.

Kapittel 3 Alderspensjon opptjent etter den tidligere loven om pensjonsordning for stortingsrepresentanter

§ 3-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder alderspensjon som er opptjent etter tidligere lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

§ 3-2 *Opptjeningsstid*

Opptjeningsstiden etter kapitlet her beregnes etter bestemmelsene om pensjonsgivende tid i tidligere lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

Den tiden en person som var valgt som stortingsrepresentant har vært regjeringsmedlem, medregnes som opptjeningsstid etter kapitlet her så lenge den ikke samtidig benyttes som opptjeningsstid etter kapittel 4.

§ 3-3 *Krav til opptjeningsstid for rett til alderspensjon*

Det kreves minst tre års opptjeningsstid for å ha rett til alderspensjon etter kapitlet her, jf. likevel reglene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 6. Det kan gis alderspensjon for kortere opptjeningsstid når summen av opptjeningsstid etter kapitlet her og medlemstid etter kapittel 2 er minst tre år.

§ 3-4 *Uttak av alderspensjon*

Alderspensjonen kan tas ut fra fylte 65 år.

Alderspensjonen kan tas ut før fylte 65 år når summen av alder og opptjeningsstid er minst 75 år. Dette gjelder likevel ikke når vedkommende har eller får pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15, eller arbeidsinntekt av samme art i utlandet, som overstiger en inntektsgrense. Inntektsgrensen skal settes til full pensjon beregnet etter § 3-6 første ledd første punktum i loven her ut fra pensjonsgrunnlaget fastsatt ved lovens ikrafttredelse og oppregulert etter § 7-2 andre ledd. Feriepenger som skriver seg fra opphørte arbeidsforhold, skal ikke medregnes. Pensjonen kan heller ikke tas ut samtidig med uførepensjon etter loven her.

Pensjonen en har rett til i perioden fra 65 til 67 år, kan tas ut tidligst fra fylte 62 år beregnet etter bestemmelsen i § 3-6 tredje ledd. Det kan ikke tas ut alderspensjon etter andre og tredje ledd i paragrafen her samtidig. Den som tar ut pensjon etter første punktum i leddet her, mister retten til å ta ut pensjon etter andre ledd.

Det gis ikke pensjon etter tredje ledd for tidsrom der det ytes avtalefestet pensjon som nevnt i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon fra folketrygden eller uførepensjon etter loven her.

Det gis ikke alderspensjon til den som har verv som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem. Det samme gjelder den som er ansatt i statlig eller kommunal tjeneste i minst 80 prosent stilling, eller har minst 80 prosent stilling som kommunalt ombud.

§ 3-5 *Pensjonsgrunnlag*

For den som er stortingsrepresentant ved lovens ikrafttredelse, er pensjonsgrunnlaget den årlige bruttgodtgjørelsen som er fastsatt for stortingsrepresentanter på dette tidspunktet.

For stortingsrepresentant som har fratrådt vervet før lovens ikrafttredelse, benyttes det pensjonsgrunnlaget som følger av reglene i tidligere lov 12. juni nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

Før pensjonen tas ut, reguleres pensjonsgrunnlaget årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 7-2 andre ledd.

§ 3-6 *Pensjonsberegning*

Full alderspensjon gis etter 12 års opptjeningsstid, og den utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Ved kortere opptjeningsstid reduseres pensjonen forholdsmessig.

Reglene om levealdersjustering og garantert pensjonsnivå i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 24 og § 24 a gjelder tilsvarende fra fylte 67 år. Ved anvendelsen av reglene om garantert pensjonsnivå skal kravet til full tjenestetid fastsettes etter første ledd.

Pensjon som tas ut etter § 3-4 tredje ledd, beregnes slik:

- Det tas utgangspunkt i summen av årlig alderspensjon etter § 3-6 første ledd i perioden fra 65 til 67 år beregnet ut fra pensjonsgrunnlaget på uttakstidspunktet, se § 3-5.
- Summen av alderspensjon for perioden fra 65 til 67 år beregnet etter bokstav a fordeles på perioden fra pensjonsuttaket til 67 år.
- Pensjonen utbetales fram til 67 år og erstattes da av alderspensjon beregnet etter første og andre ledd i paragrafen her.

Dersom det er opptjent rett til tjenstepensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser og som kan tas ut ved 65 år, skal denne inngå som en del av beregningen etter tredje ledd bokstav a ved at det foretas samordning som om den var tatt ut fra 65 år.

§ 3-7 *Barnetillegg*

Forsørger pensjonisten barn under 18 år, skal det for hvert barn gis et barnetillegg på 10 prosent av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering når pensjonen er beregnet etter full opptjeningsstid. Er pensjonen beregnet etter redusert opptjeningsstid, reduseres begrensningen tilsvarende. Når alderspensjonen tas ut etter § 3-4 tredje ledd, gis det barnetillegg fra 65 år. Tillegget beregnes som om alderspensjonen hadde vært tatt ut ved 65 år.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år. Dersom barnet dør før fylte 18 år, utbetales tillegget til og med måneden etter at barnet døde.

§ 3-8 *Tidspunkt for uttak og opphør av alderspensjon*

Alderspensjonen gis fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene for rett til alderspensjon. Alderspensjon etter § 3-4 tredje ledd gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak av pensjon ble gitt.

Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere en måned.

Kapittel 4 Alderspensjon opptjent etter den tidligere loven om pensjonsordning for statsråder

§ 4-1 *Virkeområde*

Kapitlet gjelder alderspensjon som er opptjent etter tid-

ligere lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder.

§ 4-2 *Opptjeningstid*

Opptjeningstiden etter kapitlet her beregnes etter bestemmelsene om pensjongivende tid i tidligere lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder.

§ 4-3 *Krav til opptjeningstid for rett til alderspensjon*

Det kreves minst tre års opptjeningstid for å ha rett til alderspensjon etter kapitlet her, jf. likevel reglene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 6. Det kan gis alderspensjon for kortere opptjeningstid når summen av opptjeningstid etter kapitlet her og medlemstid etter kapittel 2 er minst tre år.

§ 4-4 *Uttak av alderspensjon*

Alderspensjonen kan tas ut fra fylte 65 år.

Pensjonen en har rett til i perioden fra 65 til 67 år, kan likevel tas ut tidligst fra fylte 62 år beregnet etter bestemmelsen i § 4-6 tredje ledd. Dersom vedkommende også har rett til å ta ut pensjon etter § 3-4 andre ledd før fylte 65 år, kan ikke pensjonen etter første punktum i leddet her tas ut samtidig. Den som tar ut pensjon etter første punktum, mister retten til å ta ut pensjon etter § 3-4 andre ledd.

Det gis ikke pensjon etter andre ledd i paragrafen her for tidsrom der det gis avtalefestet pensjon som nevnt i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon fra folketrygden eller uførepensjon etter loven her.

Det gis ikke alderspensjon til den som har verv som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem. Det samme gjelder den som er ansatt i statlig eller kommunal tjeneste i minst 80 prosent stilling, eller som har minst 80 prosent stilling som kommunalt ombud.

§ 4-5 *Pensjonsgrunnlag*

Pensjonsgrunnlaget for den som er regjeringsmedlem ved lovens ikrafttredelse, er den årlige bruttogodtgjørelsen som er fastsatt for regjeringsmedlemmer på dette tidspunktet.

For regjeringsmedlem som har fratrådt vervet før lovens ikrafttredelse, benyttes det pensjonsgrunnlaget som følger av reglene i tidligere lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder.

Før pensjonen tas ut, reguleres pensjonsgrunnlaget årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 7-2 andre ledd.

§ 4-6 *Pensjonsberegning*

Full alderspensjon gis etter 6 års opptjeningstid, og den utgjør 57 prosent av pensjonsgrunnlaget. Ved kortere opptjeningstid reduseres pensjonsprosenten med 5 prosentpoeng for hvert opptjeningsår slik at årlig alderspensjon for dem med 3 års opptjeningstid, utgjør 42 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Reglene om levealdersjustering og garantert pensjons-

nivå i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 24 og § 24 a gjelder tilsvarende fra fylte 67 år. Ved anvendelsen av reglene om garantert pensjonsnivå skal kravet til full opptjeningstid og pensjonsprosent fastsettes etter første ledd.

Pensjon som tas ut etter § 4-4 andre ledd, beregnes slik:

- Det tas utgangspunkt i summen av årlig alderspensjon etter § 4-6 første ledd i perioden fra 65 til 67 år beregnet ut fra pensjonsgrunnlaget på uttakstidspunktet, se § 4-4.
- Summen av årlig alderspensjon beregnet etter bokstav a fordeles på perioden fra pensjonsuttaket til 67 år.
- Pensjonen utbetales fram til 67 år og erstattes da av alderspensjon beregnet etter første og andre ledd i paragrafen her.

Dersom det er opptjent rett til tjenstepensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser og som kan tas ut ved 65 år, skal denne inngå som en del av beregningen etter tredje ledd bokstav a ved at det foretas samordning som om den var tatt ut fra 65 år.

§ 4-7 *Barnetillegg*

Forsørger pensjonisten barn under 18 år, skal det for hvert barn gis et barnetillegg på 10 prosent av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levealdersjustering når pensjonen er beregnet etter full opptjeningstid. Er pensjonen beregnet etter redusert opptjeningstid, reduseres begrensningen tilsvarende. Når alderspensjonen tas ut etter § 4-4 andre ledd, gis det barnetillegg fra 65 år. Tillegget beregnes som om alderspensjonen hadde vært tatt ut ved 65 år.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år. Dersom barnet dør før fylte 18 år, utbetales tillegget til og med måneden etter at barnet døde.

§ 4-8 *Tidspunkt for uttak og opphør av alderspensjon*

Alderspensjonen gis fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene for rett til alderspensjon. Alderspensjon etter § 4-4 andre ledd gis tidligst fra og med måneden etter den måneden melding om uttak av pensjon ble gitt.

Alderspensjonen opphører ved utgangen av måneden etter pensjonistens død. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere en måned.

Kapittel 5 Uførepensjon

§ 5-1 *Virkeområde*

Kapitlet gjelder uførepensjon for den som er eller har vært stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem.

§ 5-2 *Forholdet til lov om Statens pensjonskasse*

Reglene om uførepensjon i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 6 gjelder så langt ikke annet følger av loven her.

§ 5-3 *Rett til uførepensjon*

Uførepensjon gis når et medlem må fratre vervet som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem på grunn av sykdom eller skade, og vedkommende er under 65 år.

Den som blir ufør etter at vervet som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem er fratrådt, har rett til uførepensjon etter samme uføregrad som i folketrygden når vedkommende

- a) har rett til uførepensjon etter folketrygdloven,
- b) har en samlet medlemstid i ordningen på minst tre år, der opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder også regnes med, og
- c) er under 65 år.

§ 5-4 *Pensjonsgrunnlag*

Pensjonsgrunnlaget for den som omfattes av § 5-3 første ledd, er det opptjeningsgrunnlaget som stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har på tidspunktet uførepensjonen gis virkning fra, se § 2-2 andre ledd.

Pensjonsgrunnlaget for den som omfattes av § 5-3 andre ledd, er opptjeningsgrunnlaget på fratredestidspunktet. Har vedkommende fratrådt ved lovens ikrafttredelse, fastsettes pensjonsgrunnlaget etter § 3-5 andre ledd eller § 4-5 andre ledd. Pensjonsgrunnlaget reguleres fram til virkningstidspunktet for pensjonen i samsvar med lønnsveksten, se § 7-4 om reguleringsfaktorer.

Pensjonsgrunnlaget begrenses til tolv ganger folketrygdens grunnbeløp.

§ 5-5 *Pensjongivende opptjeningsstid*

Som opptjeningsstid regnes den tid stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har vært medlem av pensjonsordningen. For den som omfattes av § 5-3 første ledd, skal tiden fram til fylte 65 år regnes med i opptjeningsstiden.

Opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder skal medregnes som opptjeningsstid ved beregning av pensjon etter kapitlet her. Opptjeningsstiden skal omregnes ved at

- a) opptjeningsstid inntil 12 år fra pensjonsordningen for stortingsrepresentanter skal multipliseres med 2,5, og
- b) opptjeningsstid inntil 6 år fra pensjonsordningen for statsråder skal multipliseres med 5.

Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 19 første ledd om avrunding av opptjeningsstid gjelder tilsvarende.

§ 5-6 *Pensjonsberegning*

Uførepensjonen for den som omfattes av § 5-3 første ledd, utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 30 års opptjeningsstid og full uføregrad. Det samme gjelder for den som omfattes av § 5-3 andre ledd og som har opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder. Ved kortere opptjeningsstid reduseres pensjonen forholdsmessig. Det samme gjelder ved lavere uføregrad enn 100 prosent.

Uførepensjonen for den som omfattes av § 5-3 andre ledd og som ikke har opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder, utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved full opptjeningsstid og full uføregrad. Som full opptjeningsstid regnes perioden fra vedkommende ble medlem og fram til 65 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år. Ved kortere opptjeningsstid reduseres pensjonen forholdsmessig. Det samme gjelder ved lavere uføregrad enn 100 prosent.

§ 5-7 *Barnetillegg*

Forsørger pensjonisten barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på ti prosent av uførepensjonen. Uførepensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget når pensjonen er beregnet etter full opptjeningsstid og full uføregrad. Ved kortere opptjeningsstid reduseres begrensningen tilsvarende. Det samme gjelder ved lavere uføregrad enn 100 prosent. Barnetillegg betales ut den måned barnet fyller 18 år. Dersom barnet dør før fylte 18 år, utbetales tillegget til og med måneden etter at barnet døde.

§ 5-8 *Opphør av uførepensjon*

Uførepensjon opphører ved utgangen av måneden pensjonisten fyller 65 år.

Dersom pensjonisten dør før fylte 65 år, opphører uførepensjonen ved utgangen av måneden etter dødsfallet. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere en måned.

Kapittel 6 *Etterlattepensjon*

§ 6-1 *Virkeområde*

Kapitlet gjelder etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle og barn under 20 år etter stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

§ 6-2 *Forholdet til lov om Statens pensjonskasse*

Reglene om etterlattepensjon i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 7 gjelder så langt ikke annet følger av loven her.

§ 6-3 *Rett til etterlattepensjon*

Etterlattepensjon gis når en stortingsrepresentant eller et regjeringsmedlem dør.

Det kan også ytes etterlattepensjon til etterlatt etter tidligere stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem når samlet medlemstid i pensjonsordningen er minst tre år. Som medlemstid regnes også opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder.

§ 6-4 *Pensjonsgrunnlag*

Pensjonsgrunnlaget for etterlatte som omfattes av § 6-3 første ledd, er opptjeningsgrunnlaget avdøde hadde på tidspunktet for dødsfallet, se § 2-2 andre ledd.

For etterlatte som omfattes av § 6-3 andre ledd, er pensjonsgrunnlaget det opptjeningsgrunnlaget avdøde hadde ved fratredestiden. Har avdøde fratrådt før lovens ikraft-

treddelse, fastsettes pensjonsgrunnlaget etter § 3-5 andre ledd eller § 4-5 andre ledd. Pensjonsgrunnlaget reguleres fram til virkningstidspunktet for pensjonen i samsvar med lønnsveksten. Når avdøde var over 67 år ved dødsfallet, skal pensjonsgrunnlaget for tiden fra 67 år reguleres med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved regulering benyttes de reguleringsfaktorer som fastsettes årlig, jf. § 7-4.

Pensjonsgrunnlaget begrenses til tolv ganger folketrygdens grunnbeløp.

§ 6-5 *Pensjongivende opptjeningsstid*

Som opptjeningsstid ved beregning av etterlattepensjon regnes den tid stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har vært medlem av pensjonsordningen. For tilfeller der retten til etterlattepensjon følger av § 6-3 første ledd, regnes tiden som avdøde ville ha fått ved å fortsette i vervet eller stillingen fram til fylte 65 år med i opptjeningsstiden.

Opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder skal medregnes som opptjeningsstid ved beregning av pensjon etter kapitlet her. Opptjeningsstiden skal omregnes ved at

- a) opptjeningsstid inntil 12 år fra pensjonsordningen for stortingsrepresentanter skal multipliseres med 2,5, og
- b) opptjeningsstid inntil 6 år fra pensjonsordningen for statsråder skal multipliseres med 5.

Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 19 første ledd om avrunding av opptjeningsstid gjelder tilsvarende.

§ 6-6 *Pensjonsberegning*

Det gis full etterlattepensjon ved 30 års opptjeningsstid når etterlattepensjonen gis etter § 6-3 første ledd. Det samme gjelder når etterlattepensjonen gis etter § 6-3 andre ledd og avdøde hadde opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder.

Når etterlattepensjon gis etter § 6-3 andre ledd og avdøde ikke hadde opptjeningsstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder, regnes full opptjeningsstid som perioden fra vedkommende ble medlem og fram til 65 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Ved kortere opptjeningsstid enn full opptjeningsstid, skal pensjonen beregnes ut fra forholdet mellom opptjeningsstiden og full opptjeningsstid.

Beregningen av etterlattepensjon skjer for øvrig i samsvar med lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse, men med de særskilte beregningsfaktorene som framgår av kapitlet her.

§ 6-7 *Opphør av etterlattepensjon*

Etterlattepensjonen opphører i samsvar med bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 7.

Kapittel 7 Regulering

§ 7-1 *Regulering av alderspensjon*

Alderspensjon etter kapittel 2 under utbetaling regule-

res årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i perioden pensjonen ble tatt ut.

Regulering av alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak gjelder første ledd andre punktum tilsvarende.

Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 som er tatt ut før 67 år, skal omregnes fra måneden etter fylte 67 år ved at pensjonsgrunnlaget oppreguleres med lønnsveksten fra uttakstidspunktet og fram til omregningstidspunktet. Bestemmelsen i første ledd andre punktum gjelder tilsvarende ved første regulering etter at pensjonsgrunnlaget er omregnet.

§ 7-2 *Regulering av opptjente rettigheter før uttak av alderspensjon*

Pensjonsbeholdningen etter § 2-2 reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten.

Pensjonsgrunnlaget etter §§ 3-5 og 4-5 reguleres med lønnsveksten fram til tidspunktet det tas ut alderspensjon etter loven her.

§ 7-3 *Regulering av uførepensjon og etterlattepensjon*

Regulering av uførepensjon og etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten. Barnepensjon reguleres tilsvarende.

Fra måneden etter fylte 67 år reguleres etterlattepensjonen i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Ved første reguleringstidspunkt etter 67 år i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i perioden pensjonen ble tatt ut.

§ 7-4 *Reguleringsfaktorer*

Ved regulering benyttes de reguleringsfaktorene som er fastsatt av Kongen etter folketrygdloven § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd.

Kapittel 8 Forskjellige bestemmelser

§ 8-1 *Administrasjon*

Pensjonsordningen administreres av Statens pensjonskasse.

Pensjonskassen skal senest seks måneder etter at regnskapsåret er avsluttet, utarbeide en beretning om virksomheten i siste regnskapsår. Beretningen utarbeides for departementet og forelegges Stortinget.

§ 8-2 *Melding om uttak av fleksibel alderspensjon*

For å få alderspensjon etter kapittel 2, § 3-4 tredje ledd og § 4-4 andre ledd må den som har rett til ytelsen, gi melding om uttak av pensjonen.

§ 8-3 *Plikt til å gi opplysninger*

Den som skal ha utbetalt en pensjon etter loven her,

har plikt til å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendige for at Statens pensjonskasse skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, plikter å underrette Statens pensjonskasse om forhold som etter loven her kan føre til at ytelsen skal endres eller falle bort.

§ 8-4 *Innhenting av opplysninger*

Statens pensjonskasse har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for pensjon etter loven her er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Opplysninger kan innhentes fra nåværende og tidligere arbeidsgivere, andre tjenstepensjonsordninger, folketrygdens organer samt skatteetaten.

Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

§ 8-5 *Utbetaling av pensjon*

Utbetaling skjer til den som har rett til pensjon. Når særlige grunner tilsier det, kan pensjonen utbetales til andre enn den som har pensjonsretten. Restpensjon ved en alders- eller uførepensjonists død utbetales til ektefellen, eller til boet dersom avdøde ikke etterlater seg ektefelle. Restpensjon ved en etterlattepensjonists død utbetales til boet.

Pensjon utbetales etterskuddsvis hver måned. Terminbeløp avrundes til nærmeste hele krone.

Feilutbetalt pensjon kan kreves tilbakebetalt etter bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 44 sjette til niende ledd.

Renter ved forsinket utbetaling av pensjon gis etter bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 44 a.

Det er et vilkår for rett til ytelser etter kapitlene 3 til 6 at pensjonssøkeren setter fram krav om tilsvarende ytelser etter folketrygdloven. Departementet kan gi forskrift om framsetting av slikt krav.

§ 8-6 *Finansiering*

Utgifter til pensjoner og administrasjon etter denne loven dekkes av staten.

Kapittel 9 *Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser*

§ 9-1 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft 1. januar 2012.

Fra samme tidspunkt oppheves lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder og lov 6. desember 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.

§ 9-2 *Overgangsbestemmelser*

Det godskrives opptjening etter bestemmelsene i kapittel 2 i perioden 1. oktober 2009 til 31. desember 2011 til dem som i denne perioden er eller har vært

- a) stortingsrepresentanter og som ikke hadde opparbeidet rett til pensjon etter lov 6. desember 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter før 1. oktober 2009,

- b) regjeringsmedlemmer og som ikke har opparbeidet rett til pensjon etter lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder før 1. januar 2012.

Ved vurderingen av om det er tjent opp rett til pensjon etter første ledd gjelder bestemmelsen i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 6 om sammenlegging av tjenestetid.

Stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer som får opptjening i kapittel 2 etter første ledd skal ikke ha opptjening etter kapitlene 3 og 4 for samme periode.

Pensjonsopptjening etter første ledd skal legges til grunn for fastsetting av en pensjonsbeholdning 1. januar 2012. Opptjeningen beregnes etter § 2-2. Opptjeningen 1. mai 2010 reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp på dette tidspunkt. Opptjeningen 1. mai 2011 reguleres i samsvar med folketrygdens grunnbeløp på dette tidspunkt.

De som før 1. januar 2012 mottar uførepensjon eller etterlattepensjon etter lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter eller etter lov 14. desember 1951 nr. 11 om pensjonsordning for statsråder, skal fortsatt ha pensjonen beregnet etter disse reglene. For øvrig gjelder loven her. Ved overgang fra uførepensjon til alderspensjon ved fylte 65 år skal alderspensjonen beregnes etter bestemmelsene i kapitlene 3 og 4.

Presidenten: Til § 9-1 første ledd har presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry satt fram følgende forslag:

«I lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven) skal § 9-1 første ledd lyde:

Loven trer i kraft 1. oktober 2009.»

Det votes alternativt mellom presidentskapets innstilling og dette forslaget.

Det forventes at SV stemmer for forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom presidentskapets innstilling og forslaget fra Akhtar Chaudhry ble innstillingen bifalt med 88 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.52.28)

Presidenten: Det votes så over § 9-2.

Presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry har varslet at SV ønsker å stemme imot innstillingen.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble bifalt med 86 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.53.07)

Presidenten: Det votes over øvrige kapitler og paragrafer i innstillingen.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte.

Votering i sak nr. 2

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget til å gjøre slikt vedtak til

l o v
om godtgjørelse for stortingsrepresentanter
(stortingsgodtgjørelsesloven)

§ 1 Virkeområde og definisjoner

Bestemmelsene i loven her gjelder for valgte stortingsrepresentanter og for fast møtende og innkalte vararepresentanter, med mindre det er fastsatt noe annet.

Som fast møtende regnes vararepresentanter som møter for stortingsrepresentanter som er utnevnt til statsråder, statssekretærer eller politiske rådgivere i regjeringen, eller for stortingsrepresentanter som er avgått ved døden. Øvrige vararepresentanter betegnes i loven her som innkalte.

§ 2 Stortingets lønnskommisjon

Den godtgjørelsen som i henhold til Grunnloven § 65 tilkommer stortingsrepresentanter og faste og innkalte vararepresentanter, fastsettes av Stortinget etter innstilling fra Stortingets lønnskommisjon, etter reglene fastsatt i eller i medhold av loven her.

Stortingets presidentskap oppnevner leder og to andre medlemmer til Stortingets lønnskommisjon, med en funksjonstid på fire år. Stortingets lønnskommisjon er beslutningsdyktig når alle medlemmer er til stede. Stortingets presidentskap kan fastsette nærmere regler om lønnskommisjonens virksomhet.

§ 3 Stortingsrepresentantenes godtgjørelse

Det fastsettes samme godtgjørelse til alle stortingsrepresentanter, med de unntak som fremgår av loven her. Godtgjørelsen fastsettes som et årlig beløp.

Stortingets president tilkommer samme godtgjørelse som statsministeren.

Innkalte vararepresentanter tilkommer samme godtgjørelse som stortingsrepresentantene, for de dagene eller den perioden de er innkalt til å møte. Innkalte vararepresen-

tanter tilkommer i tillegg godtgjørelse for hver dag eller del av dag på mer enn seks timer som er nødvendig for reise til og fra Stortinget, og som faller utenom de dagene representanten møter i Stortinget.

Stortinget kan gi nærmere bestemmelser om at vararepresentanter kan gis rett til å beholde godtgjørelsen i perioder ut over det som følger av tredje ledd.

For valgte stortingsrepresentanter og fast møtende vararepresentanter utbetales den årlige godtgjørelsen med 1/12 hver måned. Innkalte vararepresentanters opptjente godtgjørelse utbetales månedlig.

§ 4 Tilleggs-godtgjørelse

Stortingets første visepresident tilkommer en tilleggs-godtgjørelse på 14 prosent av den årlige godtgjørelsen etter § 3 første ledd. De øvrige visepresidentene tilkommer en tilleggs-godtgjørelse på 7 prosent av den årlige godtgjørelsen etter § 3 første ledd.

Lederne for Stortingets fagkomiteer tilkommer en tilleggs-godtgjørelse på 7 prosent av den årlige godtgjørelsen etter § 3 første ledd. Den som fungerer som komitéleder ut over fem dager når komitélederen har permisjon fra Stortinget, tilkommer tilsvarende tilleggs-godtgjørelse som komitélederen for den tid funksjonen varer.

§ 5 Godtgjørelse under permisjoner

Under permisjon fra Stortinget beholder representantene godtgjørelsen i inntil 14 dager, med mindre de meddeler at de gir avkall på slik godtgjørelse.

Under svangerskapspermisjon, omsorgspermisjon, fødselspermisjon, foreldrepermisjon og permisjon ved barns og barnepassers sykdom har representantene rett til å beholde godtgjørelsen etter tilsvarende regler som for tilsatte i staten etter arbeidsmiljøloven kapittel 12, folketrygdloven kapittel 14 og reglene i Hovedtariffavtalen i staten om permisjon med lønn ved svangerskap, fødsel, adopsjon, amming og barns og barnepassers sykdom. Dette gjelder også for innkalte vararepresentanter for den perioden de er innkalt til å gjøre tjeneste, jf. § 3 tredje ledd første punktum i loven her.

Stortingets presidentskap kan etter søknad beslutte at en representant skal beholde godtgjørelsen ut over 14 dager i følgende tilfeller:

- a) Ved permisjon på grunn av representantens sykdom eller skade.
- b) Ved permisjon til deltakelse på reise som medlem av delegasjon oppnevnt av Stortinget eller Stortingets presidentskap.
- c) Ved permisjon for å delta i møter eller utføre andre oppdrag etter oppnevning av Kongen, Stortinget eller et departement.

Ved permisjoner innvilget av velferdsgrunner kan Stortingets presidentskap i særlige tilfeller etter begrunnet søknad beslutte at godtgjørelsen skal beholdes helt eller delvis i en tidsavgrenset periode ut over 14 dager.

Ved søknad om permisjon på grunn av sykdom må sykemelding fremlegges sammen med permisjonssøknaden eller snarest mulig etter at permisjon er innvilget. Dersom dette ikke etterkommes, kan Stortingets presidentskap be-

stemme at representantens godtgjørelse skal falle bort for den resterende del av permisjonen.

§ 6 Dekning av reiseutgifter mv. på tjenestereiser

Representanter som foretar reiser i sammenheng med utøvelsen av stortingsvervet, innenlands og utenlands, får dekket sine reiseutgifter etter nærmere bestemmelser fastsatt av Stortinget.

Representanter kan be om anvisning av forskudd til dekning av tjenestereiser etter nærmere bestemmelser fastsatt av Stortinget.

§ 7 Dekning av andre utgifter i forbindelse med fravær fra hjemstedet

Stortinget kan gi nærmere regler om dekning av utgifter til pendling, flytting, hjemreiser og andre særlige utgifter i forbindelse med representantenes fravær fra hjemstedet.

§ 8 Fratredelsesytelse

Storingsrepresentanter og fast møtende vararepresentanter som etter valg ikke fortsetter på Stortinget, kan etter søknad til presidentskapet tilstås fratredelsesytelse tilsvarende månedlig godtgjørelse etter § 3 første ledd, for inntil tre måneder. Tilleggs godtgjørelse etter § 4, eller forhøyet godtgjørelse til stortingspresidenten etter § 3 annet ledd, inngår ikke i grunnlaget for fratredelsesytelse. Reglene i leddet her gjelder tilsvarende for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget i løpet av valgperioden.

Stortingets presidentskap kan etter søknad beslutte at innkalte vararepresentanter som har møtt sammenhengende i minst 12 måneder i én valgperiode, skal tilstås fratredelsesytelse etter første ledd. I særlige tilfeller kan presidentskapet etter søknad beslutte at innkalt vararepresentant skal tilstås fratredelsesytelse i inntil én måned også ved kortere møtetid.

Fratredelsesytelse kan ikke innvilges for mer enn til sammen tre måneder i løpet av én og samme valgperiode.

Fratredelsesyttelsen kan bortfalle eller avkortes mot annen inntekt. Stortinget kan fastsette nærmere regler om dette.

§ 9 Etterlønn

Storingsrepresentanter og faste vararepresentanter som etter valg ikke fortsetter på Stortinget, kan etter søknad til presidentskapet tilstås etterlønn for inntil tolv måneder etter opphør av innvilget fratredelsesytelse. Etterlønnen utgjør 66 prosent av stortingsrepresentantenes godtgjørelse etter § 3 første ledd. Tilleggs godtgjørelse etter § 4, eller forhøyet godtgjørelse til stortingspresidenten etter § 3 annet ledd, inngår ikke i grunnlaget for etterlønn.

Etterlønnen kan bortfalle eller avkortes mot annen inntekt. Stortinget kan fastsette nærmere regler for dette. Stortinget kan også fastsette vilkår om aktiv arbeidssøking og utdanning i etterlønnperioden.

§ 10 Feriepenger

Storingsrepresentanter som etter valg ikke fortsetter på Stortinget, utbetales i januar året deretter feriepenger etter

satsene fastsatt i Hovedtariffavtalen i staten. Feriepengegrunnlaget beregnes på grunnlag av godtgjørelsen utbetalt i siste kalenderår i valgperioden, inkludert eventuell fratredelsesytelse etter § 8 i loven her. Leddet her gjelder tilsvarende for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget mellom 1. juli og 31. desember.

Første ledd gjelder ikke for stortingsrepresentanter som trer inn i regjeringen.

Innkalte vararepresentanter får siste ordinære utbetalingsdag før avbrytelse av Stortingets forhandlinger i juni, utbetalt feriepenger etter satsene fastsatt i Hovedtariffavtalen i staten. Feriepengegrunnlaget beregnes på grunnlag av godtgjørelsen utbetalt i foregående kalenderår. Leddet her gjelder tilsvarende for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget mellom 1. januar og 30. juni.

Feriepenger utbetales likevel ikke til innkalte vararepresentanter som etter beslutning av Stortingets presidentskap beholder godtgjørelsen i perioden etter at Stortinget har avsluttet forhandlingene i juni. Disse får beregnet feriepenger etter første ledd, med utbetaling i januar året etter fratredelse som vararepresentant.

Stortinget kan gi nærmere bestemmelser om beregning og utbetaling av feriepenger.

§ 11 Ytelser i forbindelse med representanters dødsfall i løpet av valgperioden

Hvis en stortingsrepresentant eller fast møtende vararepresentant dør i løpet av valgperioden, skal de etterlatte utbetales representantens godtgjørelse for hele døds måneden samt de tre påfølgende månedene. I tillegg dekkes nødvendige utgifter i forbindelse med representantens begravelse.

Hvis en innkalt vararepresentant dør under reise til eller fra Stortinget eller i perioden vedkommende er innkalt for, dekkes nødvendige utgifter i forbindelse med vararepresentantens begravelse.

§ 12 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven trer i kraft 1. januar 2012.

Fra samme tid oppheves lov 30. juni 1954 nr. 11 om godtgjørelse til stortingsrepresentanter.

Forskrift om godtgjørelse for stortingsrepresentanter, vedtatt 8. desember 2011 med hjemmel i lov 30. juni 1954 nr. 11 om godtgjørelse til stortingsrepresentanter § 1, skal fortsatt gjelde etter at loven her har trådt i kraft.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k

I

Forskrift om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (stortingsgodtgjørelsesforskriften)

§ 1 Forskriftens virkeområde

Reglene i forskriften her gjelder for valgte stortingsrepresentanter. Reglene gjelder også for innkalte og fast møtende vararepresentanter med mindre det er fastsatt noe annet.

§ 2 Godtgjørelse for innkalte vararepresentanter

Innkalte vararepresentanter har rett til godtgjørelse i henhold til stortingsgodtgjørelsesloven § 3 og kan dessuten etter søknad til presidentskapet gis rett til å beholde godtgjørelsen i perioder de ikke er innkalt, i følgende tilfeller:

- a) I perioder uten møter i plenum, når vararepresentanten møter for en representant som må antas å fortsette sitt fravær også etter den aktuelle perioden.
- b) Ut kalenderåret etter siste innkallingsdag før jul hvis vararepresentanten har møtt minst to måneder i sesjonen og ikke har annen inntekt i den perioden det søkes om å beholde godtgjørelsen.
- c) Andre særlige tilfeller.

Søknader om godtgjørelse i tilfeller nevnt i første ledd bokstav a og b avgjøres av Stortingets administrasjon. Øvrige søknader avgjøres av Stortingets presidentskap.

§ 3 Dekning av reise- og overnattingsutgifter på tjenestereise

Representanter som foretar tjenestereiser i sammenheng med utøvelsen av stortingsvervet, innenlands og utenlands, får dekket sine reiseutgifter etter reglene i statens alminnelige reiseregulativer og retningslinjer om reisedekning for stortingsrepresentanter gitt av Stortingets presidentskap med hjemmel i § 11 første ledd, og etter reglene i paragrafen her. I forbindelse med tjenestereiser utenlands kan det bare kreves dekning for legitimerede utgifter til overnatting. Utgifter i forbindelse med representasjonsoppdrag kan kreves dekket etter nærmere bestemmelser fastsatt av Stortingets presidentskap.

Tjenestereiser utenlands i forbindelse med de faste parlamentarikerdelegasjoners virksomhet skal være godkjent av delegasjonsleder, alle andre tjenestereiser utenlands av presidentskapet.

Stortingets presidentskap kan beslutte at representan-

ter på tjenestereise kan få dekket nødvendige merutgifter til barnetilsyn, eventuelt reise- og oppholdsutgifter for én barnepasser, forutsatt at reisen er nødvendig for at representanten skal kunne oppfylle sine kjernefunksjoner som stortingsrepresentant. Dette gjelder inntil barnet fyller ett år. Tapt arbeidsinntekt for ledsager dekkes ikke.

Som hovedregel kan det ikke kreves dekning av reiseutgifter for ledsager til representanter på tjenestereise. Når det er nødvendig for å ivareta Stortingets representative funksjoner, kan Stortingets presidentskap likevel etter søknad beslutte at slike utgifter skal dekkes helt eller delvis.

Ved sykdom eller skade kan representantene få dekket særlige utgifter til transport til og fra Stortinget.

Representantene har rett til dekning av reiseutgifter i forbindelse med arrangementer i regi av egen partiorganisasjon dersom arrangementet er relevant for vervet som stortingsrepresentant.

§ 4 Dekning av pendlerutgifter mv.

Stortinget anses som fast arbeidssted for representantene. Arbeidsreiser mellom Stortinget og bosted (tjenestebolig eller privat bolig) betraktes som privatreiser og dekkes i utgangspunktet av representanten selv. Innkalte vararepresentanter får dekket legitimerede utgifter til overnatting i den tiden de gjør tjeneste.

Representantene kan få dekket utgifter til reiser til og fra Stortinget ved tiltredelse og fratredelse, sesjonsåpning og avslutning. Ordningen gjelder representanter og faste og innkalte vararepresentanter som bor mer enn 40 km fra Stortinget.

Representantene kan få dekket reiseutgifter mellom Stortinget eller tjenesteboligen og representantenes hjemsted inntil én gang per uke. Representanter med barn i alderen 0 til 19 år som bor på hjemstedet, får dekket utgifter til inntil én ekstra hjemreise per uke. Disse ordningene gjelder representanter og faste vararepresentanter, og innkalte vararepresentanter som er innkalt for en periode på mer enn én hel uke.

Ved permisjon på grunn av sykdom, skade eller av velferdsgrunner kan representantene få dekket reiseutgifter til sitt hjem eller annet innenlandsk oppholdssted, og derfra tilbake til Stortinget igjen.

Ved bruk av egen bil til reiser etter paragrafen her dekkes kilometergodtgjørelse etter satsene for tjenestereiser i statens særavtale for reiser innenlands § 6.

§ 5 Dekning av utgifter til flytting

Representantene kan få dekket nødvendige utgifter til flytting ved tiltredelse og fratredelse fra Stortinget etter nærmere bestemmelser fastsatt av Stortingets presidentskap. Innkalte vararepresentanter har ikke krav på dekning av flytteutgifter.

Flytting fra en av Stortingets tjenesteboliger til en annen må representanten selv utføre og bekoste.

§ 6 Dekning av utgifter til besøksreiser for representantenes familie

Representantene kan få dekket reiseutgifter mellom representantens hjemsted og Oslo for medlemmer av representantens husstand samt egne barn under 18 år. Som medlemmer av husstanden menes ektefelle, samboer og barn. Ordningen omfatter inntil to besøksreiser per berettiget person per år i samlingstiden for representanter som bor mer enn 40 km fra Oslo. Representanter som har foreldreansvar for barn alene, kan i tillegg få dekket reiseutgifter til ledsager for barn inntil barnet fyller 12 år.

Innkalte vararepresentanter som har gjort tjeneste i til sammen seks måneder eller mer i løpet av et kalenderår, har rett til dekning av besøksreiser etter første ledd.

§ 7 Dekning av vararepresentanters utgifter som følge av omsorg for barn

Stortingets presidentskap kan i særlige tilfeller beslutte at innkalt vararepresentant får dekket nødvendige og dokumenterte utgifter som følge av omsorg for barn. Stortingets administrasjon kan avgjøre kurante saker etter bestemmelsen her.

§ 8 Forskudd på godtgjørelse eller utgiftsdekning

Representantene kan i særskilte tilfeller gis inntil to måneders godtgjørelse utbetalt på forskudd. Vilkårene for rett til forskudd og reglene for tilbakebetaling er de samme som for ansatte i staten, jf. Hovedtariffavtalens bestemmelse om dette. Stortingets administrasjon har myndighet til å innvilge slikt forskudd.

Nødvendig forskudd på reisegodtgjørelse til tjenestereiser anvises etter reglene i statens særavtale for reiser.

§ 9 Bortfall og avkorting av fratreddesytelse og etterlønn

Dersom representanten har annen skattepliktig inntekt i ytelsesperioden, skal fratreddesytelse og etterlønn bortfalle eller avkortes etter følgende regler:

- a) Bruttoinntekt fra hel stilling (minst 30 timer per uke), eller full pensjon, medfører bortfall av hele ytelsen for den perioden inntekten gjelder.
- b) Ytelsen skal ellers avkortes krone for krone mot annen inntekt i ytelsesperioden, herunder brutto lønns- og pensjonsinntekt og netto næringsinntekt. Ytelsen avkortes likevel ikke dersom annen inntekt i hele ytelsesperioden (fratreddesyttelses- og etterlønnperiode vurdert samlet), ikke overstiger 5 000 kroner. Dersom inntekten i perioden overstiger 5 000 kroner, kommer hele beløpet til avkorting.
- c) Inntekt som opptjenes i utlandet, eller i Norge fra internasjonal organisasjon, regnes som inntekt etter bokstav b selv om inntekten er skattefri i Norge.

§ 10 Krav om aktiv arbeidssøking mv. i etterlønnperioden

Retten til etterlønn etter stortingsgodtgjørelsesloven § 9 er forbeholdt mottakere som kan dokumentere at de er aktivt arbeidssøkende eller gjennomfører nødvendig relevant kompetanseheving. Stortingets presidentskap kan gi nærmere retningslinjer om dette, herunder krav til dokumentasjon mv.

§ 11 Nærmere bestemmelser og dekning av øvrige ytelser og utgifter

Stortingets presidentskap kan gi nærmere bestemmelser om dekning av utgifter etter forskriften her.

Stortingets presidentskap kan også gi nærmere bestemmelser om dekning av andre typer utgifter, herunder telefonutgifter, og om andre typer ytelser av begrenset omfang.

§ 12 Ikrafttredelse og overgangsregler

Forskriften trer i kraft 1. januar 2012.

Retningslinjer om reisedekning for stortingsrepresentanter, vedtatt av Stortingets presidentskap 11. juni 2009 med hjemmel i bestemmelser om stortingsrepresentantenes godtgjørelser fastsatt av Stortinget 10. november 1966 §§ 3 og 4, skal fortsatt gjelde, med de endringer og presiseringer som følger av stortingsgodtgjørelsesloven og av forskriften her.

II

I vedtak 5. november 2005 I om etterlønn til medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere gjøres følgende endringer:

Begrepet «etterlønn» erstattes med «fratreddesytelse».

Det tilstås ikke fratreddesytelse til medlem av regjeringen, statssekretær eller politisk rådgiver som er valgt stortingsrepresentant, og som ved uttreden fra regjeringen møter på Stortinget.

III

Årlig godtgjørelse for stortingsrepresentantene fastsettes til kr 777 630 fra 1. januar 2012 frem til ny regulering.

IV

Vedtak II og III trer i kraft 1. januar 2012.

Presidenten: Det votes først over innstillingens § 4 femte ledd under II og III.

Presidentskapets medlem Akhtar Chaudhry har varslet at SV ønsker å stemme imot innstillingen.

Votering:

Presidentskapets innstilling bifaltes med 87 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.54.43)

Presidenten: Det votes så over øvrige paragrafer under I samt II og IV.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 11 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 7, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 8–10, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 11, fra Dagrun Eriksen på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre

Det votes først over forslag nr. 11, fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om å utvide studiestøtten til 11 måneder fra og med høsten 2012.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 88 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.55.52)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 8–10, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge sak for Stortinget om å styrke foreldres rett til å velge skole for sine barn gjennom fritt skolevalg i grunnskolen.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge sak for Stortinget om innføring av karakterer fra og med 5. trinn i grunnskolen og karakter i orden og oppførsel fra og med 3. trinn i grunnskolen.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem forslag til ny lov som gir lærerne rett og plikt til etter- og videreutdanning.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.56.18)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i studiestøttesystemet for studenter ved private institusjoner slik at en større del av tilleggs lånet til studieavgifter kan gjøres om til stipend dersom eksamen er bestått innen normert tid.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 56 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.56.49)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–6, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere utlånsordningen for lydbøker for å sikre at den fungerer etter hensikten og at lydbøker blir tilgjengelige for elever som trenger det.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i samråd med institusjonene, finne en rimelig ramme for tilskudd til private høyskoler med henblikk på etablering av nye studieplasser og tilskudd til infrastruktur i private høyskoler.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen definere Bodø som pressområde i kostnadsrammeberegningen for studentboligbygging, senest i revidert nasjonalbudsjett for 2012, samt videre å følge opp problemstillingen ved å utarbeide nye regler og satser som ivaretar den reelle situasjonen i byggemarkedet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringssystemet for fagskolene og komme tilbake til Stortinget med en egen sak.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, vurdere nærmere om tilskuddet pr. kvadratmeter til private kirkebygg i tilstrekkelig grad tar høyde for økningen i byggekostnader de senere år.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 legge fram en helhetlig plan for statlige tiltak for brann- og innbruddssikring av fredete og verneverdige kirker. Planen bør beskrive de største utfordringene på feltet, gjennomgå gjeldende lov- og regelverk, og inneholde forslag om hensiktsmessige statlige tiltak.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 51 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.57.16)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 16
(Kirke, utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2012 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	235 794 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	19 015 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 565 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	256 969 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 861 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21</i>	50 232 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	13 887 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	85 083 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 347 000	
223		Sametinget		
	50	Tilskudd til Sametinget	36 518 000	
224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	51 393 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	36 165 000	
225		Tiltak i grunnsopplæringen		
	1	Driftsutgifter	152 332 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	178 774 000	
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	20 909 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	52 487 000	
	64	Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere	134 822 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	42 618 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 160 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	225 339 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	246 937 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	30 480 000	
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	10 006 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	4 723 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	10 032 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	22 429 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 101 946 000	
	50	Nasjonale sentre i grunnsopplæringen	57 344 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	36 050 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	25 705 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 339 000	
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	4 500 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	5 361 000	
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	6 660 000	
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	23 023 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	29 037 000	
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	2 659 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 294 934 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 230 504 000	
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	161 008 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	88 877 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	21 565 000	
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	184 720 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	41 755 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	10 639 000	
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i>	28 534 000	
	79	Toppidrett	26 358 000	
	80	Privatskoleorganisasjoner	647 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 665 000	
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	1	Driftsutgifter	21 623 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 046 000	
230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Driftsutgifter	655 894 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	54 632 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 019 000	
252		EUs program for livslang læring		
	70	Tilskudd	210 207 000	
253		Folkehøgskoler		
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	680 135 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	4 240 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøgskoler	1 207 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	184 951 000	
	71	Tilskudd til nettskoler	13 716 000	
	72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 996 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 874 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	26 722 000	
	71	Falstadsenteret	15 655 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	6 389 000	
	73	Nansen Fredssenter	5 315 000	
	74	Narviksenteret	2 110 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	7 130 000	
	76	Raftostiftelsen	2 062 000	
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Driftsutgifter	48 844 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	15 452 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 155 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	83 798 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	1	Driftsutgifter	3 981 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i> ...	47 427 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	25 102 667 000	
	70	Private høyskoler	984 391 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	15 128 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	72 427 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	242 229 000	
276		Fagskoleutdanning		
	72	Annen fagskoleutdanning	56 868 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	57 407 000	
	50	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	52 554 000	
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	103 121 000	
	71	Tilskudd til UNIS	105 272 000	
	72	Tilskudd til UNINETT	23 968 000	
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	22 359 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	177 646 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	79 258 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	65 876 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	16 124 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	14 541 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	270 030 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	57 579 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	1 274 025 000	
	53	Overordnede forskningspolitiske prioriteringer ...	867 573 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	280 000 000	
	55	Administrasjon	266 505 000	
286		Forskningsfond		
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning .	219 000 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	13 202 000	
	53	NUPI	4 203 000	
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	179 093 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	32 916 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 784 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	7 028 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	218 397 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 376 686 000	
	74	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	14 036 000	
	75	UNESCO	18 635 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	207 616 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 540 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	1 360 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	338 700 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	353 971 000	
1021		Drift av forskningsfartøylene		
	1	Driftsutgifter	126 446 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	71 781 000	
1022		NIFES		
	1	Driftsutgifter	60 070 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	85 882 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU		
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	205 070 000	
	51	Tilskudd Veterinærinstituttet	41 240 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	52	Basisbevilgning forskningsinstitutter	119 250 000	
	70	Tilskudd til marin verdiskaping, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	8 546 000	
	72	Tilskudd Nofima, <i>kan overføres</i>	75 870 000	
	74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i> ..	32 800 000	
	75	Tilskudd Akvariet i Bergen	3 610 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet	219 271 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m. ..	186 147 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	4 096 000	
1590		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	207 648 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	28 472 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	210 230 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	2 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	182 900 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	
1591		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	873 658 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 199 000	
1592		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	52 820 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 267 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	158 974 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	5 036 313 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 976 742 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	598 289 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 265 271 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	452 020 000	
	74	Tap på utlån	350 000 000	
	76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	7 898 000	
		Totale utgifter		57 010 022 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	3 596 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 055 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	2	Salgsinntekter mv.	4 581 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3224	1	Senter for IKT i utdanningen Inntekter fra oppdrag mv.	2 352 000	
3225	4	Tiltak i grunnopplæringen Refusjon av ODA-godkjente utgifter	50 423 000	
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	2	Salgsinntekter mv.	1 531 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 003 000	
3230		Kompetansesentre for spesialundervisning		
	1	Inntekter ved oppdrag	54 632 000	
	2	Salgsinntekter mv.	13 694 000	
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 006 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 276 000	
3280		Felles enheter		
	2	Salgsinntekter mv.	1 172 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3286		Forskningsfond		
	86	Avkastning - Regionale forskningsfond	219 000 000	
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	4 618 000	
4020		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	353 971 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene		
	1	Oppdragsinntekter	71 781 000	
4022		NIFES		
	1	Oppdragsinntekter	85 882 000	
4590		Kirkelig administrasjon		
	2	Ymse inntekter	11 780 000	
	3	Inntekter ved oppdrag	28 472 000	
4591		Presteskapet		
	2	Ymse inntekter	14 404 000	
	3	Inntekter ved oppdrag	6 199 000	
4592		Nidaros domkirke m.m.		
	2	Ymse inntekter	16 337 000	
	3	Leieinntekter m.m.	3 236 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000	
	29	Termingebyr	25 500 000	
	89	Purregebyrer	91 009 000	
5610		Renter av lån til Nofima AS		
	80	Renter	1 163 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	4 824 471 000	
		Totale inntekter		5 936 254 000

II

Merinntektsfullmakter

1. Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
Kap. 200 post 1	Kap. 3200 post 2
Kap. 220 post 1	Kap. 3220 post 2
Kap. 222 post 1	Kap. 3222 post 2
Kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
Kap. 229 post 1	Kap. 3229 postene 2 og 61
Kap. 230 post 1	Kap. 3230 post 2
Kap. 280 post 1	Kap. 3280 post 2
Kap. 281 post 1	Kap. 3281 post 2
Kap. 286 post 60	Kap. 3286 post 86
Kap. 287 post 56	Kap. 3287 post 86
Kap. 2410 post 1	Kap. 5310 post 3

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
3. bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme (i mill. kroner)
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30,0
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20,0
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	184,0
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–13) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–13), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og

90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.

3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–13) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–13), jf.

kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50
Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr pr. prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 378 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 775 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 775 kroner pr. prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 549 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
 - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten

- c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd
- d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd
3. Høgskolen i Sogn og Fjordane kan bruke 10 000 kroner fra virksomhetskapitalen til stiftelsen Nynorsk kultursentrum.
4. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inngå avtaler om leveranser til å gjennomføre moderniseringen i Statens lånekasse for utdanning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold. Fullmakten gjelder innenfor en samlet kostnadsramme for prosjektet på 832,7 mill. kroner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2007–2008) og St.prp. nr. 1 (2007–2008) for Kunnskapsdepartementet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920	50	Norges forskningsråd Tilskudd	182,5 mill. kroner

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornøyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1590 post 1	kap. 4590 post 2
kap. 1590 post 21	kap. 4590 post 3
kap. 1591 post 1	kap. 4591 post 2
kap. 1591 post 21	kap. 4591 post 3
kap. 1592 post 1	kap. 4592 postene 2 og 3

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 52 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.57.56)

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2011 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
310	70	Tilskudd til trossamfunn m.m. Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning, økes med</i> fra kr 194 236 000 til kr 199 628 000	5 392 000

Votering:

Votering i sak nr. 6

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2011 blir det gjort følgende endringer:

Kap	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1020	1	Havforskningsinstituttet Driftsutgifter, <i>blir øket med</i> fra 342 073 000 til 347 173 000	5 100 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>blir øket med</i> fra 289 400 000 til 304 400 000	15 000 000

II

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykker i at stikkordet «kan overføres» blir tilføya kap. 1021 Drift av forskingsfartøy, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 1022 Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning, post 21 Spesielle driftsutgifter, i statsbudsjettet for 2011.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2011 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
200	1	Kunnskapsdepartementet Driftsutgifter, <i>for høyes med</i> fra kr 241 138 000 til kr 243 598 000	2 460 000
225	1	Tiltak i grunnopplæringen Driftsutgifter, <i>for høyes med</i> fra kr 158 624 000 til kr 162 398 000	3 774 000
63		Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 51 643 000 til kr 46 597 000	5 046 000
64		Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere, <i>nedsettes med</i> fra kr 153 098 000 til kr 150 925 000	2 173 000
67		Tilskudd til opplæring i finsk, <i>nedsettes med</i> fra kr 8 318 000 til kr 7 420 000	898 000
70		Tilskudd til opplæring av læringer og lære kandidater med spesielle behov, <i>nedsettes med</i>	8 794 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 33 064 000 til kr 24 270 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram, n e d s e t t e s med	391 000
		fra kr 4 958 000 til kr 4 567 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler	
	73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia, n e d s e t t e s med	1 706 000
		fra kr 2 579 000 til kr 873 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.	
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med	22 959 000
		fra kr 1 250 641 000 til kr 1 273 600 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med	27 947 000
		fra kr 1 237 887 000 til kr 1 209 940 000	
	72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med	1 600 000
		fra kr 196 086 000 til kr 197 686 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med	7 600 000
		fra kr 83 286 000 til kr 90 886 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med ...	365 000
		fra kr 22 141 000 til kr 21 776 000	
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med	1 472 000
		fra kr 178 883 000 til kr 177 411 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med	73 000
		fra kr 10 978 000 til kr 10 905 000	
	78	Kompletterende undervisning, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med	8 327 000
		fra kr 26 334 000 til kr 34 661 000	
230		Kompetansesentre for spesialundervisning	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	1 000 000
		fra kr 644 136 000 til kr 645 136 000	
252		EUs program for livslang læring	
	70	Tilskudd, n e d s e t t e s med	8 493 000
		fra kr 183 525 000 til kr 175 032 000	
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	
	21	Spesielle driftsutgifter, f o r h ø y e s med	900 000
		fra kr 14 987 000 til kr 15 887 000	
260		Universiteter og høyskoler	
	50	Statlige universiteter og høyskoler, n e d s e t t e s med	13 546 000
		fra kr 24 154 196 000 til kr 24 140 650 000	
	70	Private høyskoler, f o r h ø y e s med	1 000 000
		fra kr 880 423 000 til kr 881 423 000	
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid, f o r h ø y e s med	5 000 000
		fra kr 70 249 000 til kr 75 249 000	
280		Felles enheter	
	71	Tilskudd til UNIS, f o r h ø y e s med	1 000 000
		fra kr 97 217 000 til kr 98 217 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	3 500 000
		fra kr 255 846 000 til kr 259 346 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer, n e d s e t t e s med	589 000
		fra kr 18 800 000 til kr 18 211 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høgskolerådet, f o r h ø y e s med	7 500 000
		fra kr 14 104 000 til kr 21 604 000	
283		Meteorologiformål	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter, n e d s e t t e s med	2 735 000
		fra kr 29 552 000 til kr 26 817 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, f o r h ø y e s med	2 257 000
		fra kr 210 316 000 til kr 212 573 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
2410	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 1 075 668 000 til kr 1 071 069 000	4 599 000
		Statens lånekasse for utdanning	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45, nedsettes med</i> fra kr 323 711 000 til kr 298 777 000	24 934 000
	45	Større utstyranskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 133 612 000 til kr 104 946 000	28 666 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning, forhøyes med</i> fra kr 4 831 839 000 til kr 4 845 680 000	13 841 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning, nedsettes med</i> fra kr 2 893 931 000 til kr 2 883 931 000	10 000 000
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning, nedsettes med</i> fra kr 1 039 800 000 til kr 977 400 000	62 400 000
	73	Avskrivinger, <i>overslagsbevilgning, nedsettes med</i> fra kr 434 700 000 til kr 354 700 000	80 000 000
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning, forhøyes med</i> fra kr 18 698 460 000 til kr 18 706 440 000	7 980 000
Inntekter			
3200		Kunnskapsdepartementet	
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv., <i>bevilges med</i> Tiltak i grunnopplæringen	560 000
3225	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, <i>nedsettes med</i> fra kr 72 722 000 til kr 57 352 000	15 370 000
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	
	1	Inntekter ved oppdrag, <i>forhøyes med</i> fra kr 9 705 000 til kr 10 605 000	900 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	89	Purregebyrer, <i>nedsettes med</i> fra kr 89 000 000 til kr 84 000 000	5 000 000
	90	Redusert lån og rentegjeld, <i>nedsettes med</i> fra kr 7 918 600 000 til kr 7 530 200 000	388 400 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, <i>nedsettes med</i> fra kr 4 106 000 000 til kr 3 875 200 000	231 000 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2011 kan overskride bevilgningen på kap. 200 post 1 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3200 post 5.

Votering i sak nr. 8

Votering:

Komiteen hadde innstilt:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

I statsbudsjettet for 2011 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1590		Kirkelig administrasjon	
	1	Driftsutgifter, <i>forhøyes med</i> fra kr 205 598 000 til kr 253 098 000	47 500 000
	70	Demokratireformen, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1, nedsettes med</i> ... fra kr 65 860 000 til kr 25 960 000	39 900 000
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1, nedsettes med</i> fra kr 177 870 000 til kr 170 870 000	7 000 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Det foreligger ingen forslag til anmerkninger til noen av lovvedtakene. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sakene nr. 9–14

Presidenten: Når det gjelder de sakene som nå følger, fra og med sak nr. 9 til og med sak nr. 14, er de alle annen gangs behandling av lovsaker.

Siden det ikke foreligger merknader til noen av lovvedtakene, foreslår presidenten at vi behandler dem under ett. – Det anses vedtatt.

S a k n r. 15 [16:59:38]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet.

Møtet slutt kl. 17.
